

Lokalna diagnoza problemów uzależnień oraz innych problemów społecznych na terenie gminy Szaflary

2013-04-26

Spis treści

Wprowadzenie.....	3
Metody badawcze	4
Część I.....	5
Uzależnienia i inne problemy w życiu szaflarskiej młodzieży	5
Charakterystyka próby	6
Czas wolny	8
Alkohol	12
Narkotyki.....	26
Papierosy.....	33
Otoczenie społeczne szaflarskiej młodzieży vs substancje psychoaktywne	37
Relacje z rodziną, a samoocena uczniów	39
Przemoc domowa.....	43
Przemoc rówieśnicza	47
Część II.....	52
Uzależnienia i inne problemy szaflarskiej młodzieży widziane oczami nauczycieli	52
Charakterystyka próby	53
Spędzanie czasu wolnego	55
Opinie dotyczące używek	57
Tematyka przemocy w szkołach.....	63
Profilaktyka.....	67
Część III	73
Uzależnienia i inne problemy społeczne w życiu dorosłych mieszkańców Gminy Szaflary	73
Opis badanej próby.....	74
Czas wolny	76
Spożycie alkoholu	78
Skutki społeczne związane z nadużywaniem alkoholu	89
Środki odurzające, narkotyki.....	95
Skutki społeczne związane z nadużywaniem substancji psychoaktywnych	99
Palenie tytoniu	102
Źródła wiedzy i pomocy w przypadku problemów ze środkami psychoaktywnymi	104
Przemoc, wykluczenie społeczne i inne problemy społeczne w Gminie Szaflary	107
Wnioski	116
Młodzież	116
Nauczyciele.....	119
Mieszkańcy Gminy Szaflary	120
Rekomendacje	121

Alkohol	124
Narkotyki	125
Papierosy	125
Przemoc	125
Spis tabel i wykresów	126

Wprowadzenie

Na zlecenie Wójta Gminy Szaflary, na przełomie marca i kwietnia 2013 roku, zostały przeprowadzone badania społeczne z dorosłymi mieszkańcami gminy, z młodzieżą ze szkół podstawowych i gimnazjalnych, a także z nauczycielami z tych szkół. Badania objęły szerokie grupy mieszkańców, zostały zastosowane różne techniki badawcze, w celu jak najszerszego zobrazowania zjawisk. W badaniu zastosowano następujące techniki badawcze:

- ❖ Badanie ilościowe techniką ankiety audytoryjnej z 540 uczniami szkół podstawowych, gimnazjalnych oraz z 37 nauczycielami owych szkół, w zakresie postaw uczniów wobec alkoholu i narkotyków; wiedzy o ich szkodliwości; zachowania młodzieży wobec alkoholu i narkotyków; szkód społecznych spowodowanych pićem alkoholu oraz zażywaniem narkotyków przez młodzież; dostępności alkoholu i środków odurzających; a także w zakresie występowania innych problemów społecznych na terenie Gminy Szaflary.
- ❖ Badanie ilościowe CATI z 407 losowo wybranymi mieszkańcami gminy w zakresie alkoholu i innych problemów społecznych w życiu dorosłych: hierarchii problemów społecznych, poglądów i postaw wobec alkoholu i innych substancji psychoaktywnych; spożycia alkoholu i innych substancji psychoaktywnych; strat społecznych związanych z nadużywaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych; przemocy; opinii mieszkańców na temat problemów związanych z używaniem i nadużywaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych.

Diagnoza społeczna jest dokumentem, w którym opisuje się określone sytuacje, zdarzenia i społeczne uwarunkowania danej społeczności. Opracowanie diagnozy społecznej jest niezbędnym etapem w trakcie procesu wprowadzania zmian, zarówno, jeśli planowane są całkowicie nowe rozwiązania, jak i gdy konieczność dokonania konkretnych zmian wynika z uciążliwości obecnych warunków.

Bezpośrednim rezultatem przeprowadzenia diagnozy społecznej jest raport, który stanowi podstawę do przeprowadzenia prognoz przyszłych wydarzeń oraz działań.

Metody badawcze

Ankieta audytoryjna to jedna z technik badawczych stosowanych w naukach społecznych, polegająca na zebraniu w pewnej przestrzeni, zazwyczaj w pomieszczeniu, które w jakiś sposób związane jest z badaną kategorią (np. klasa szkolna itd.), wybranej lub wylosowanej grupy osób i rozdaniu im ankiet do wypełnienia. Ankieter w takiej sytuacji nie przeprowadza wywiadu osobiście z każdym respondentem, ani nie odczytuje pytań, a jedynie ogranicza się do podania celu prowadzonych badań i ewentualnie tłumaczy, jak ankietę należy wypełnić. W odróżnieniu od innych technik ankietowych w tym przypadku uzyskuje się praktycznie stuprocentową zwrotność materiału.

Computer Assisted Telephone Interview (CATI) to wspomagany komputerowo wywiad telefoniczny. W przypadku danego projektu z tej techniki skorzystano w celu zebrania informacji nt. problemów społecznych od dorosłych mieszkańców gminy. Z uwagi na specyfikę problematyki i często bardzo intymne pytania, sięgnięto po tę technikę by respondentom stworzyć poczucie anonimowości. W badaniach realizowanych techniką CATI wywiad z respondentem jest prowadzony przez telefon. Respondenci w tego typu projektach są zwykle dobierani poprzez losowe tworzenie numerów telefonów. Przeprowadzenie ankiety telefonicznej polega na tym, że ankieter odczytuje pytania i notuje uzyskiwane odpowiedzi korzystając ze specjalnego skryptu komputerowego. Skrypt pozwala na pewne zautomatyzowanie kwestionariusza – np. poprzez zarządzanie filtrowaniem zadawanych pytań lub losowanie kolejności, w jakiej określone kwestie będą odczytywane respondentowi.

Część I

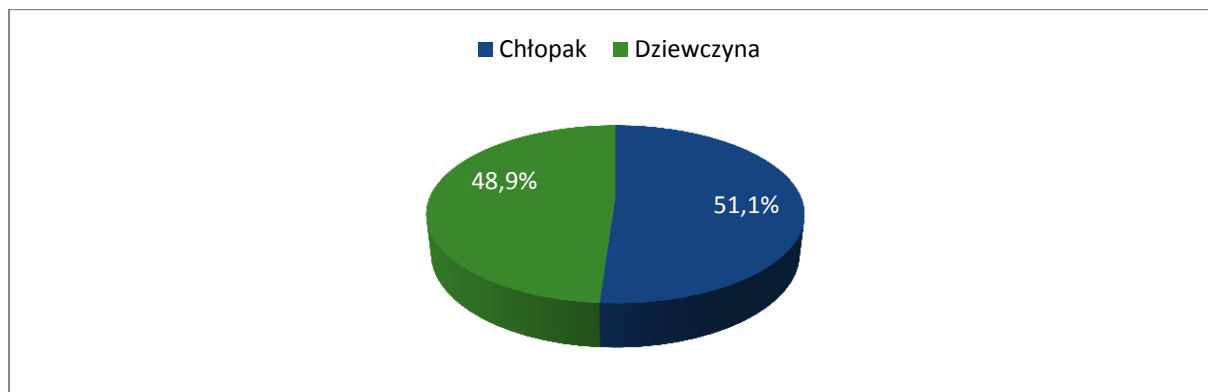
Uzależnienia i inne problemy w życiu szafłarskiej młodzieży

Charakterystyka próby

Wśród 540 badanych uczniów znalazło się nieco więcej chłopców – 51,1% w stosunku do 48,9% dziewczyn.

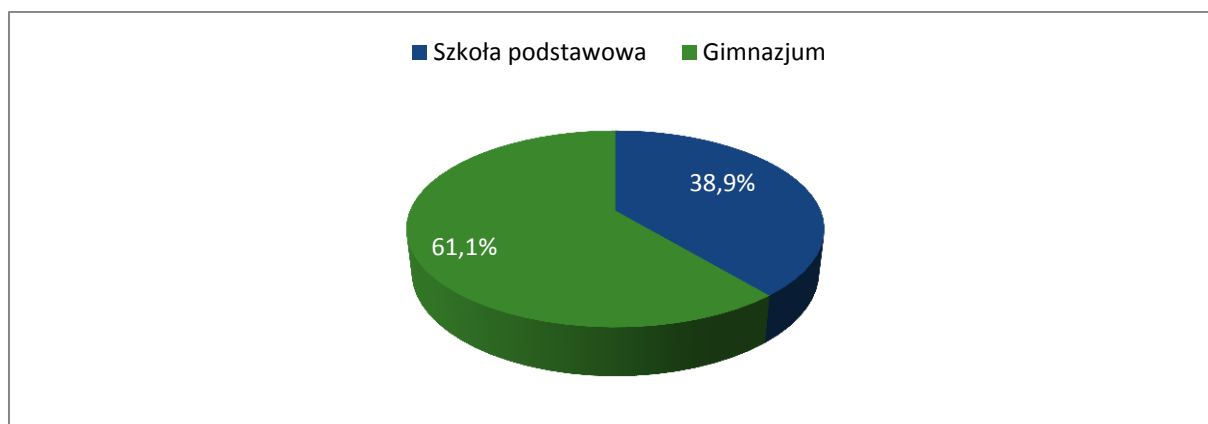
Wykres 1. Struktura próby w podziale na płeć

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

W przypadku reprezentacji z poszczególnych szkół na poniższym diagramie widać, że w próbie znalazło się więcej respondentów z gimnazjum – 61,1% niż ze szkoły podstawowej – 38,9%. Taka dysproporcja wynika z doboru uczniów w poszczególnych klasach. W badaniu wzięto pod uwagę 5,6 klasy szkół podstawowych oraz wszystkie klasy gimnazjalne.

Wykres 2. Struktura próby w podziale na rodzaj szkoły

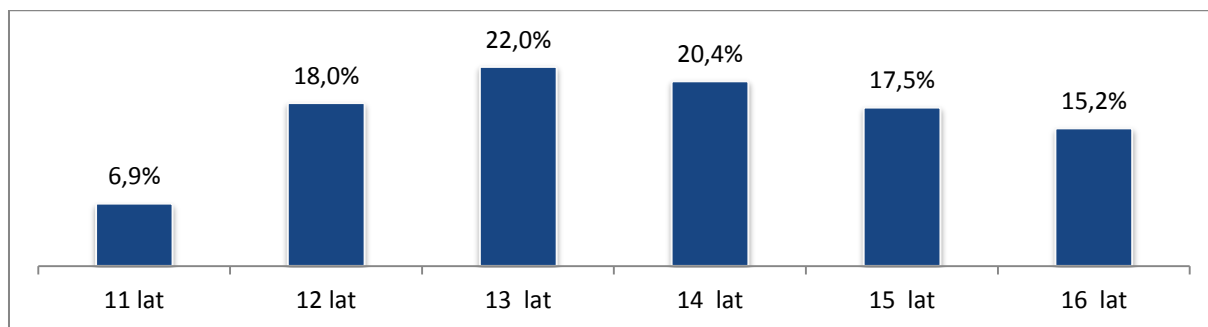

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Poniższy wykres słupkowy prezentuje odsetek w próbie uczniów względem wieku. Najwięcej młodzieży miało 13 bądź 14 lat, kolejno 22% oraz 20,4%, co koresponduje z powyższym wykresem kołowym. Najmniej osób było w wieku 11 lat – 6,9%.

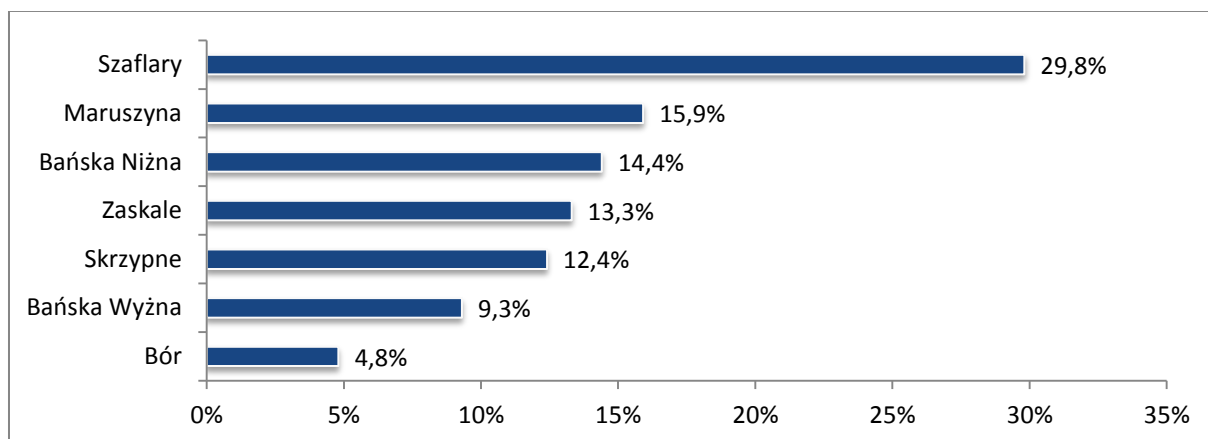
Wykres 3. Wiek badanych uczniów

Źródło: *Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.*

Co trzeci badany uczeń gminy pochodził z Szaflar. 15,9% respondentów pochodziło z Maruszyny, a najmniej badanych uczniów pochodziło z Boru – 4,8% respondentów.

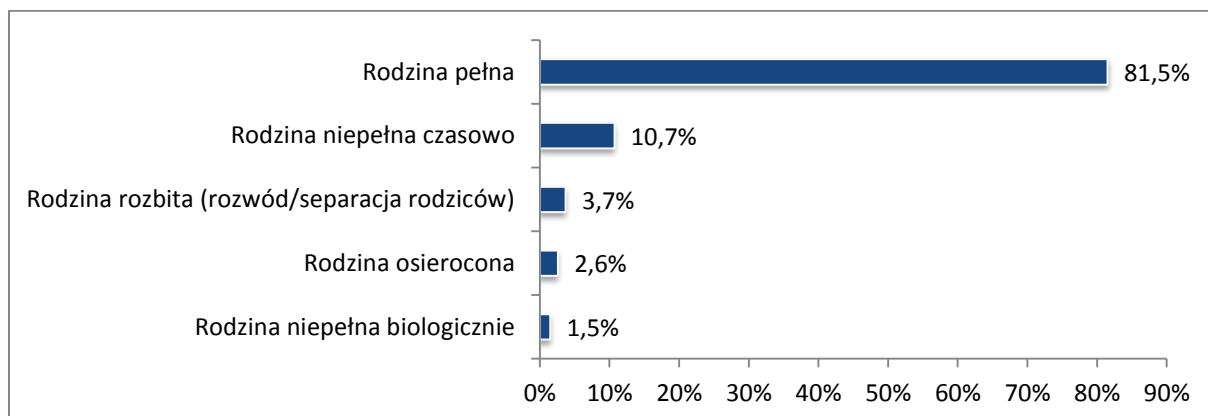
Wykres 4. Miejsce zamieszkania badanej młodzieży

Źródło: *Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.*

Zdecydowana większość uczniów z Gminy Szaflary pochodziła z pełnej rodziny – 81,5%. 10,7% badanych zadeklarowało, że pochodzi z rodziny niepełnej czasowo, co oznacza, że jeden z rodziców badanych wyjechał.

Wykres 5. Struktura rodziny badanej młodzieży

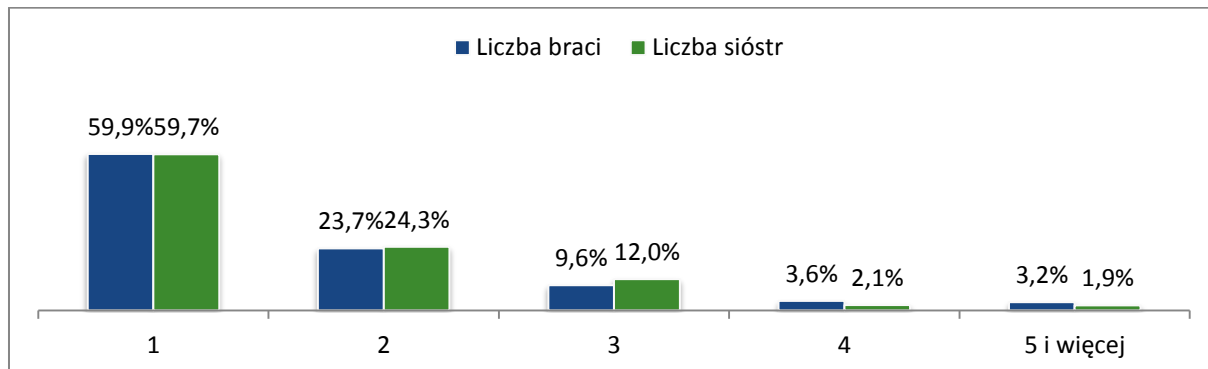

Źródło: *Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.*

158 osób zadeklarowało, że nie posiada rodzeństwa. Zdecydowana większość respondentów posiada brata lub siostrę. Rozkład ilości rodzeństwa przedstawia poniższy wykres. Zdecydowana większość badanej młodzieży posiada jedną siostrę i jednego brata.

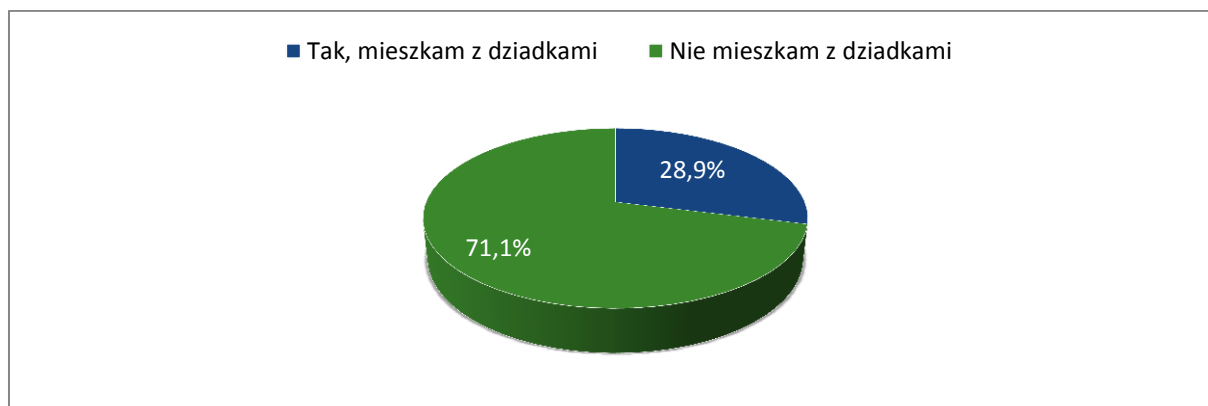
Wykres 6. Liczba rodzeństwa badanych

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Zdecydowana większość ankietowanych nie mieszka z dziadkami – 71,1%.

Wykres 7. Zamieszkiwanie z dziadkami

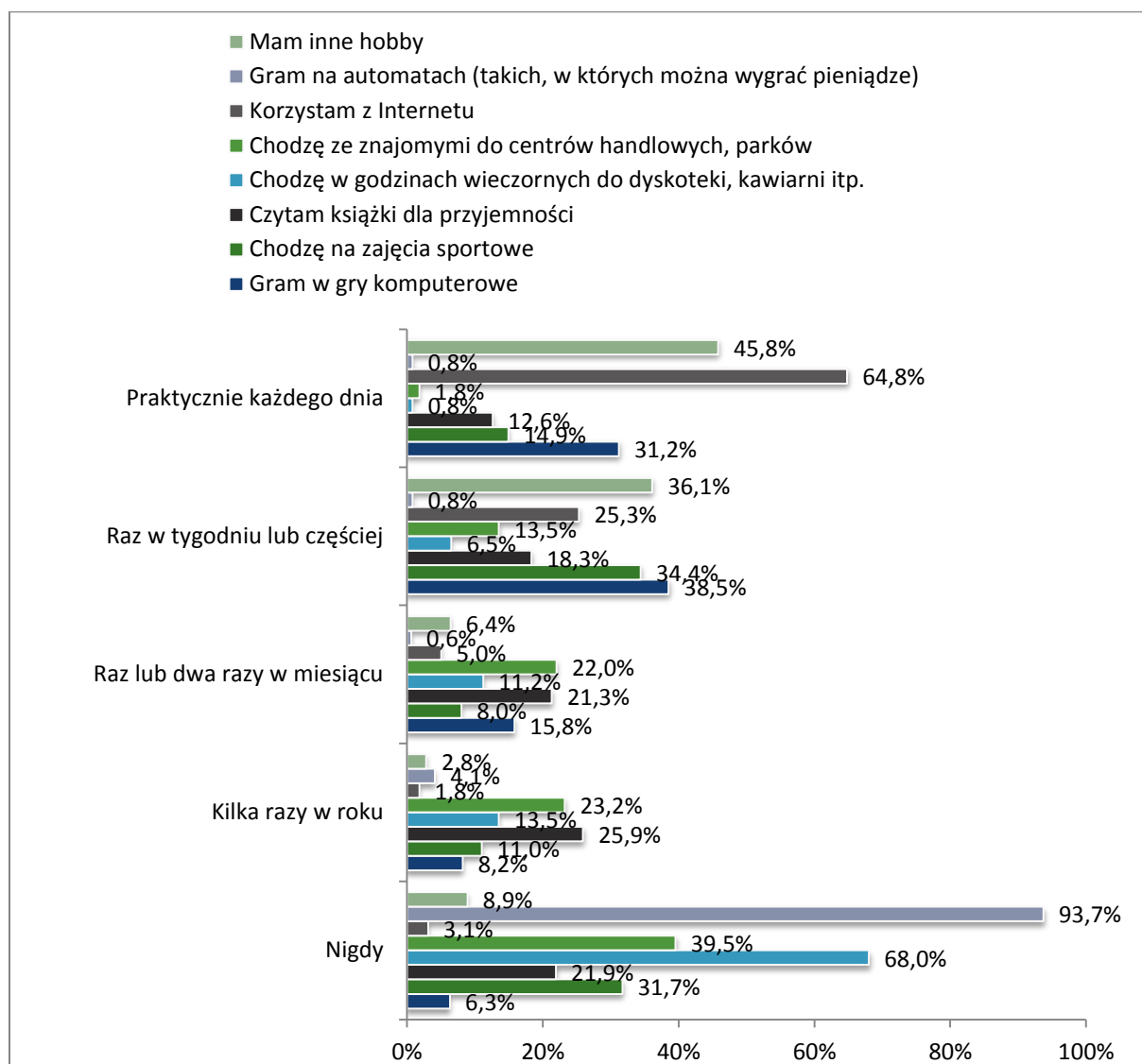
Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Czas wolny

Zbadano również, jakie formy spędzania wolnego czasu preferuje szafłarska młodzież. Okazało się, że większość badanych spędza czas wolny korzystając z Internetu. Aż 64,8% badanych korzysta z niego praktycznie każdego dnia. Czas wolny badani lubią też poświęcać na własne hobby – praktycznie codziennie oddaje się hobby 45,8% badanych, a raz w tygodniu lub częściej 36,1%. Młodzież zdecydowanie zaprzeczyła temu, że w wolnej chwili gra na automatach – takich, na których można wygrać pieniądze – 93,7% badanych odpowiedziało *nigdy*. 68% młodzieży również nie wychodzi w wieczornych porach do dyskoteki czy kawiarni.

Wykres 8. Wybrane formy spędzania wolnego czasu – częstotliwość

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Młodzież dopytana została również, jakie jest jej hobby. Okazało się, że są one bardzo różnorodne. Najbardziej popularnym zajęciem jest sport oraz gra na instrumentach muzycznych, na które wskazało kolejno 11,55% oraz 10,11% respondentów, którzy zadeklarowali, że wolnym czasie zajmują się swoim hobby. Okazuje się, że wysoki odsetek badanych spędza również czynnie czas na rowerze, motocyklu, rolnkach czy deskorolce, a także tańcząc. Muzyką i śpiewem w wolnym czasie zajmują się kolejno 6,94% oraz 6,65% szafłarskiej młodzieży.

Tabela 1. Hobby szafłarskiej młodzieży

Piłka nożna	11,55%
Gra na instrumentach muzycznych	10,11%
Jazda motocyklem/rowerem/rolki/deskorołka	8,95%
Taniec	8,36%
Muzyka	6,94%
Śpiew	6,65%
Malowanie/rysowanie	4,61%

Zabawa/spotkania z przyjaciółmi/rodzeństwem	4,33%
Zespół góralski	3,18%
Harcerstwo	3,18%
Mechanika/motoryzacja	2,31%
Łyżwy/narty	2,31%
Siatkówka	2,02%
Filatelistyka	1,73%
Fotografia	1,73%
Koszykówka	1,73%
Budowa/majsterkowanie	1,46%
Informatyka	1,16%
Jazda konna	1,16%
Kolekcjonowanie wizytówek/figurek/kart/plakatów	1,16%
Piłka ręczna	0,87%
Gołębiarstwo	0,87%
Przyroda/zwierzęta	0,87%
Ping Pong	0,87%
Numizmatyka	0,87%
Rolnictwo	0,58%
Gotowanie	0,58%
Sporty walki	0,58%
Bieganie	0,58%
Modelarstwo	0,58%
YouTube	0,58%
Pływanie	0,58%
Siłownia	0,58%
Układanie puzzli/Kostki Rubika	0,58%
Wędkarstwo	0,58%
Programowanie	0,29%
Hodowanie owiec	0,29%
Akrobatyka	0,29%
Akwarystyka	0,29%
Oglądam TV	0,29%
Basen	0,29%
Elektromechanika	0,29%
Moda	0,29%
Fryzjerstwo	0,29%
Gimnastyka	0,29%
Gry internetowe	0,29%
Gotowanie	0,29%
Oglądanie filmów	0,29%
Lotnictwo	0,29%
Sporty ekstremalne	0,29%
Straż Pożarna	0,29%
Turystyka piesza	0,29%
Udział w konkursach	0,29%
SUMA	100%

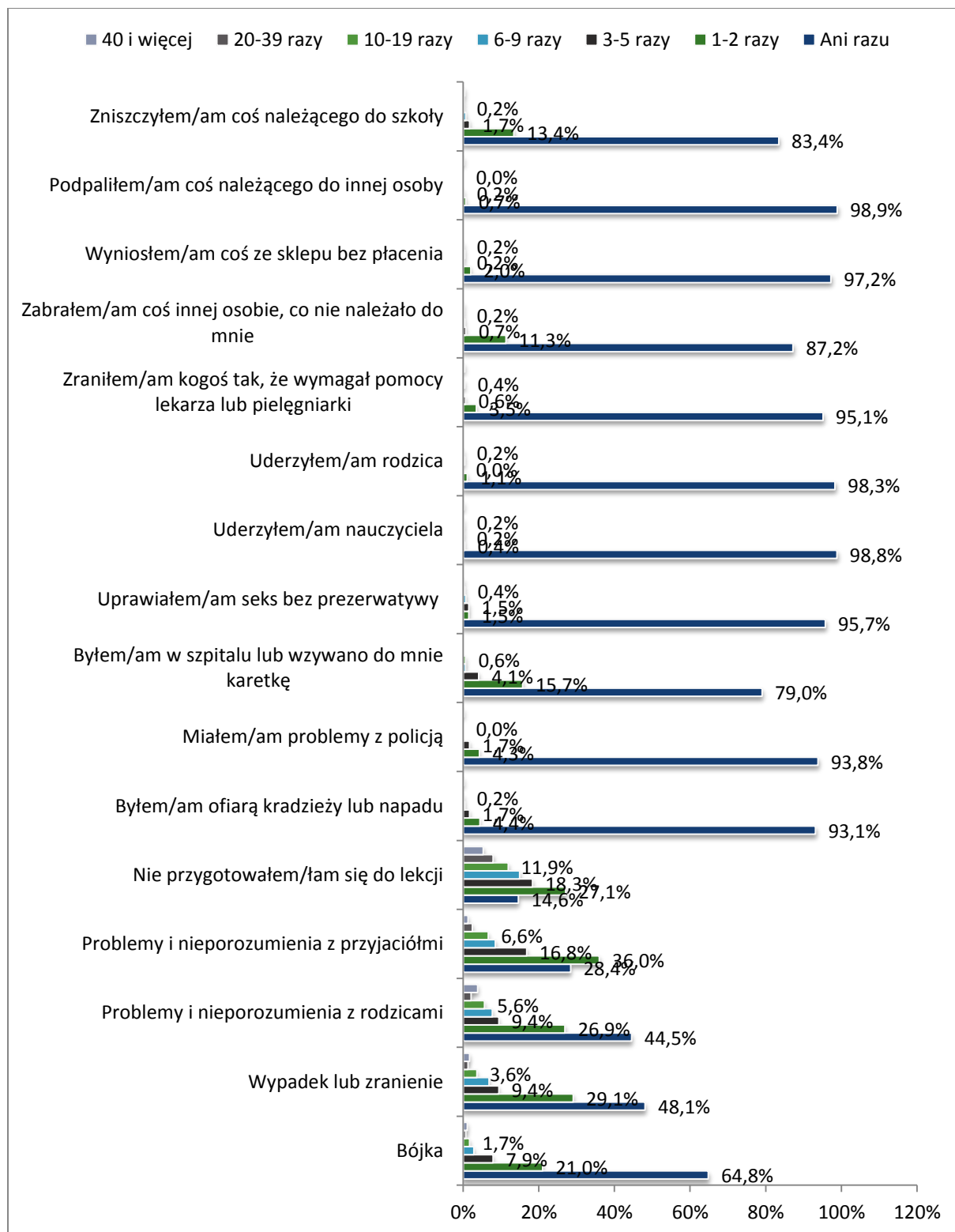
Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Uczniów ze szkół w Gminie Szaflary zapytano o sytuacje, które miały miejsce w ich życiu w ciągu ostatniego roku. Zdecydowana większość wydarzeń wymienionych w kafeterii nie przydarzyła się szaflarskiej młodzieży. Większa różnorodność odpowiedzi wystąpiła w przypadku nieprzygotowania do lekcji, na co wskazało z częstotliwością od 1

do 2 razy 27,1% uczniów. Na problemy i nieporozumienia z przyjaciółmi z taką samą częstotliwością wskazało 36% badanych, a na nieporozumienia z rodzicami nieco mniej respondentów – 26,9%. W ciągu ostatnich 12 miesięcy wypadkowi lub zranieniu uległo od 1 do 2 razy 29,1% badanych, a udział w bójce zadeklarowało 21% uczniów.

Wykres 9. Zdarzenia szafarskiej młodzieży w ostatnim roku

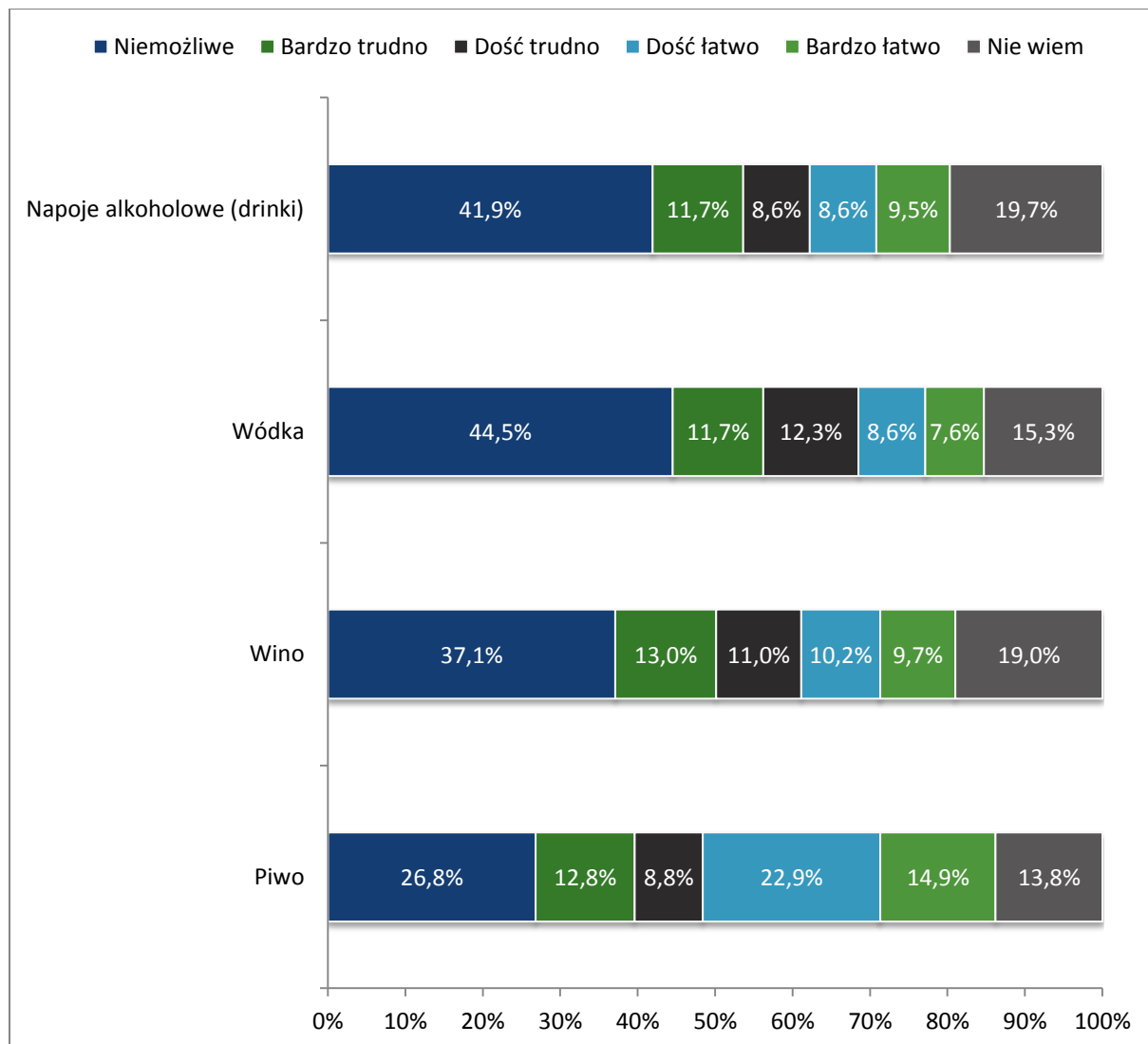
Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Alkohol

Na początku pytań dotyczących alkoholu zapytano młodzież jak oceniają trudność w zdobyciu poszczególnych trunków. Jak wynika z poniższego wykresu uczniowie za najtrudniejszą w zdobyciu uważają wódkę – 44,5%. Według respondentów najłatwiejsze w zdobyciu jest piwo, które uzyskało najwyższy odsetek odpowiedzi *dość łatwo* i *bardzo łatwo*, kolejno 22,9% oraz 14,9% badanych.

Wykres 10. Trudność w zdobyciu alkoholu

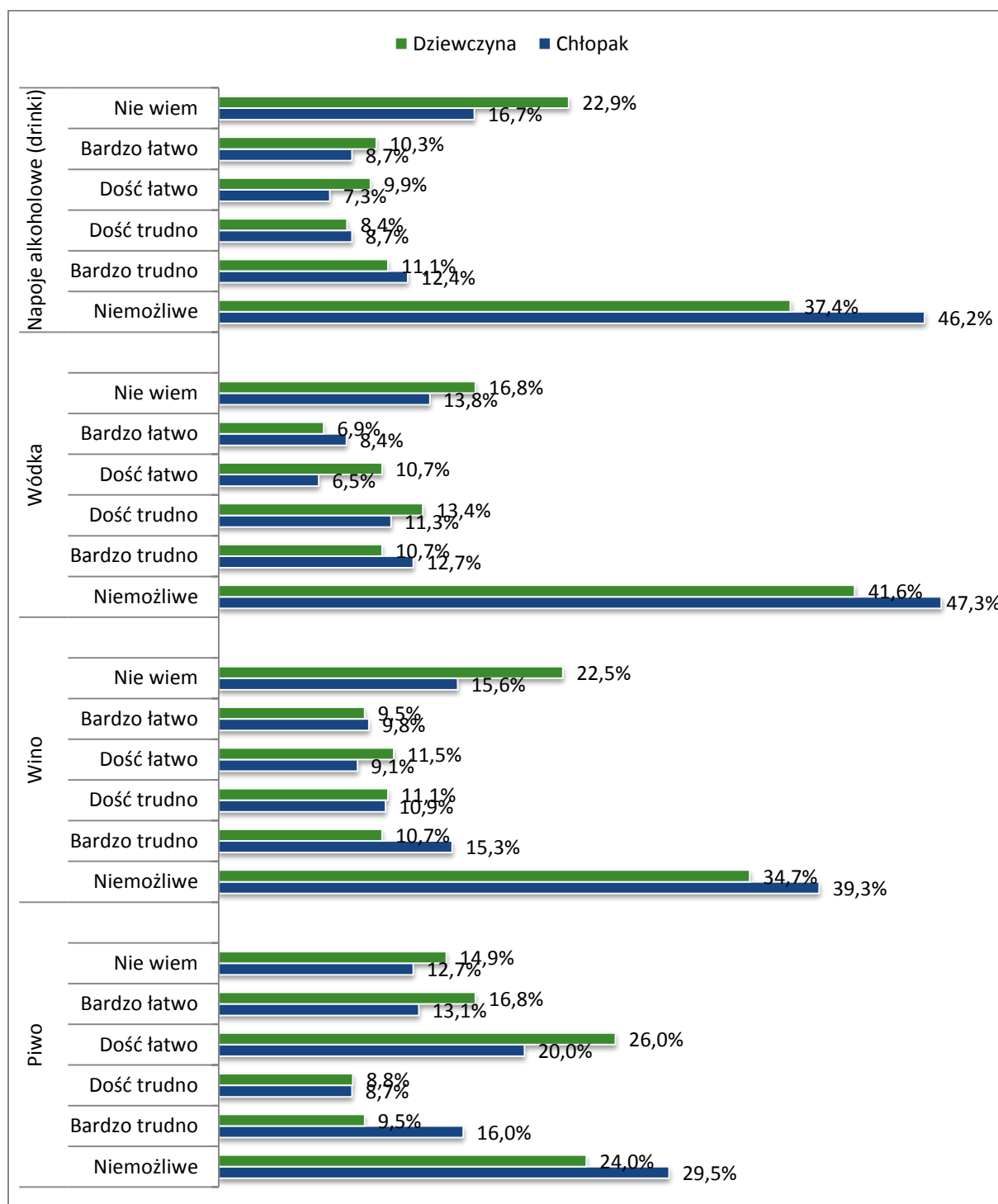

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Biorąc pod uwagę rozkład procentowy ze względu na płeć widać, że chłopcy zdecydowanie częściej udzielali odpowiedzi, że zdobycie alkoholu jest niemożliwe, a dziewczyny konsekwentnie w wyższym odsetku wskazywały, że nie znają odpowiedzi na to pytanie, nie wiedzą jak trudne byłoby zdobycie poszczególnych alkoholi. Największe zróżnicowanie odpowiedzi wystąpiło w przypadku piwa, gdzie 26% dziewczyn i 20% chłopaków wskazało, że zdobycie tego trunku byłoby dość łatwe.

Wykres 11. Trudność w zdobyciu alkoholu w dekompozycji na płeć

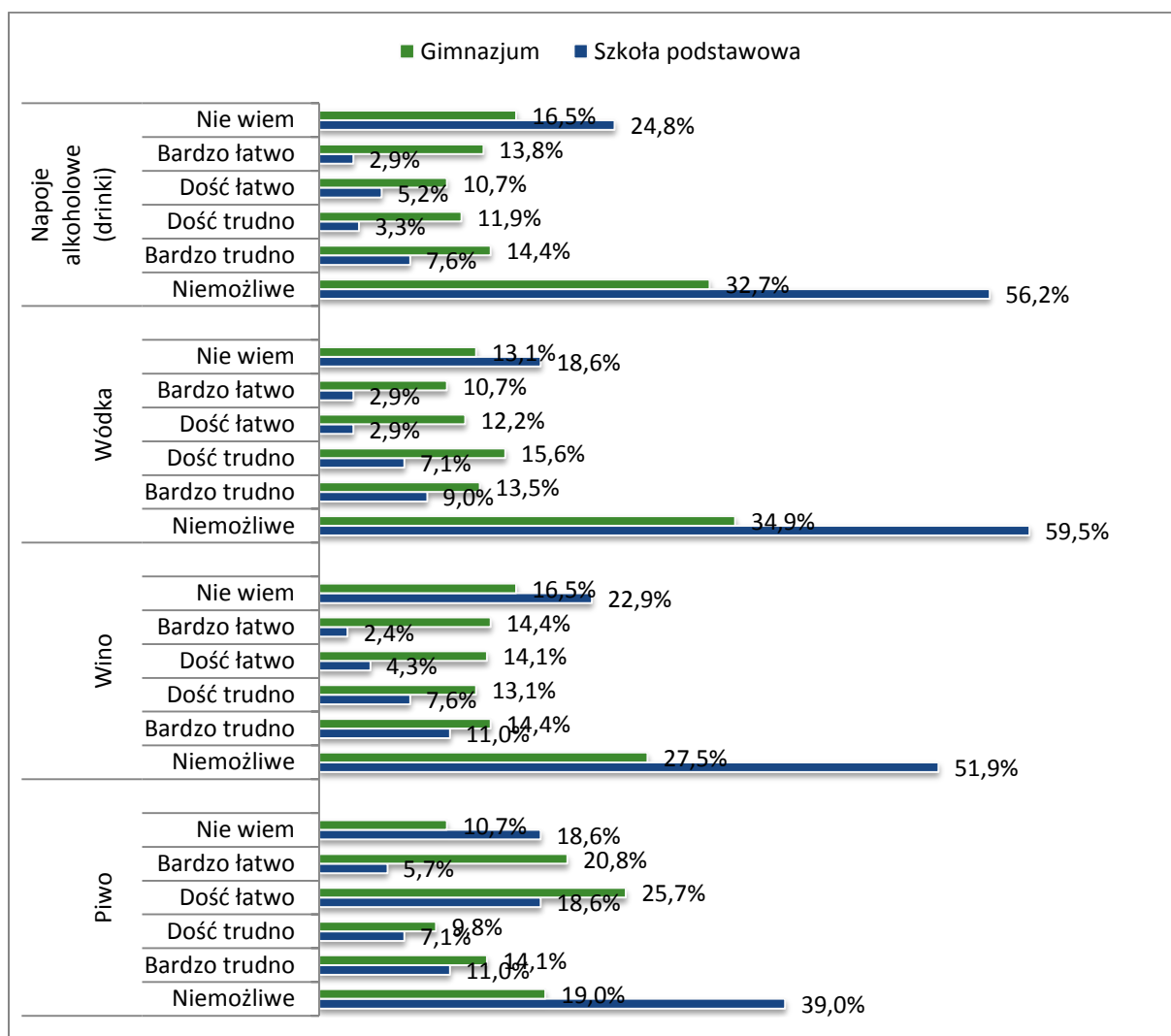

Źródło: *Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.*

Dekompozycja pytania o trudność w zdobyciu poszczególnych alkoholi na szkołę pokazała, że niemal w każdym przypadku ponad połowa respondentów ze szkół podstawowych była zdania, że zdobycie alkoholu byłoby niemożliwe. Również wyższy odsetek młodszych uczniów nie zna odpowiedzi na to pytanie. Według 25,7% gimnazjalistów zdobycie piwa jest dość łatwe, a za bardzo łatwe w zdobyciu uważa je 20,8% starszych uczniów.

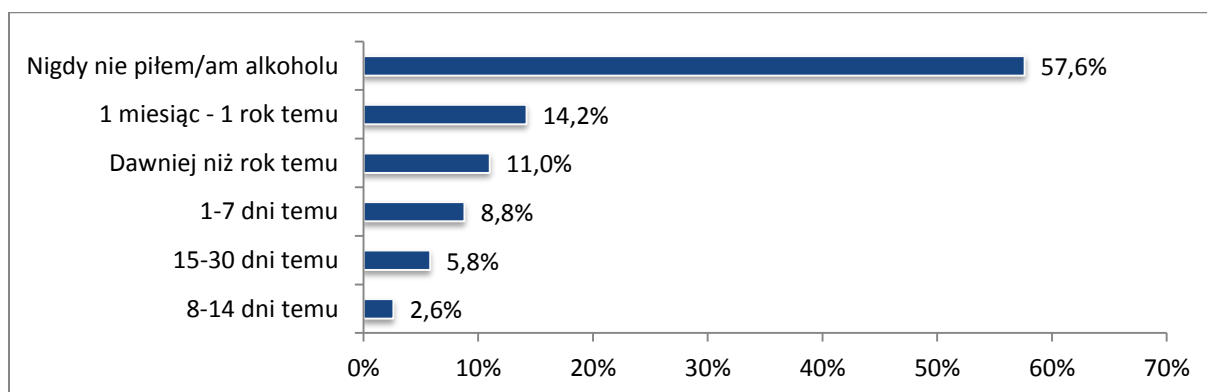
Wykres 12. Trudność w zdobyciu alkoholu w dekompozycji na szkołę

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Po pytaniu o trudność w zdobyciu alkoholu zapytano uczniów szafarskich szkół o jego indywidualne spożycie. Co drugi uczeń zadeklarował, że nie pił nigdy alkoholu, a 14,2% spożywało go kilka miesięcy temu, do roku.

Wykres 13. Ostatnie spożywanie alkoholu

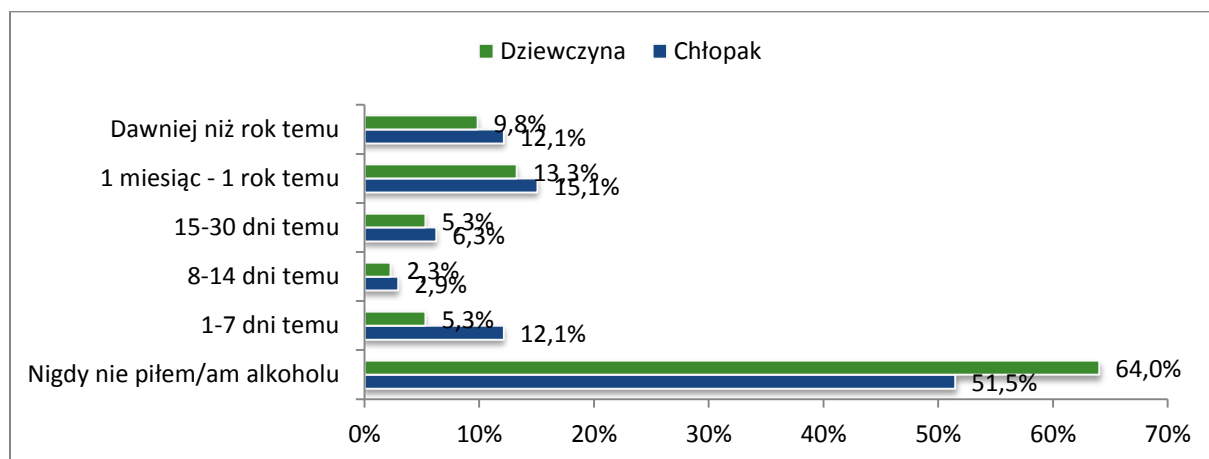

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Analizowana zmienna w dekompozycji na płeć ujawniła, że dziewczyny częściej deklarowały, że nie miały kontaktu z alkoholem – 64% w stosunku do 51,5% chłopców. Analogicznie wśród nich padała częściej odpowiedź o spożywaniu alkoholu w konkretnych przedziałach czasowych. 12,1% chłopców spożywało alkohol w ciągu ostatniego tygodnia, w porównaniu z 5,3% dziewczyn.

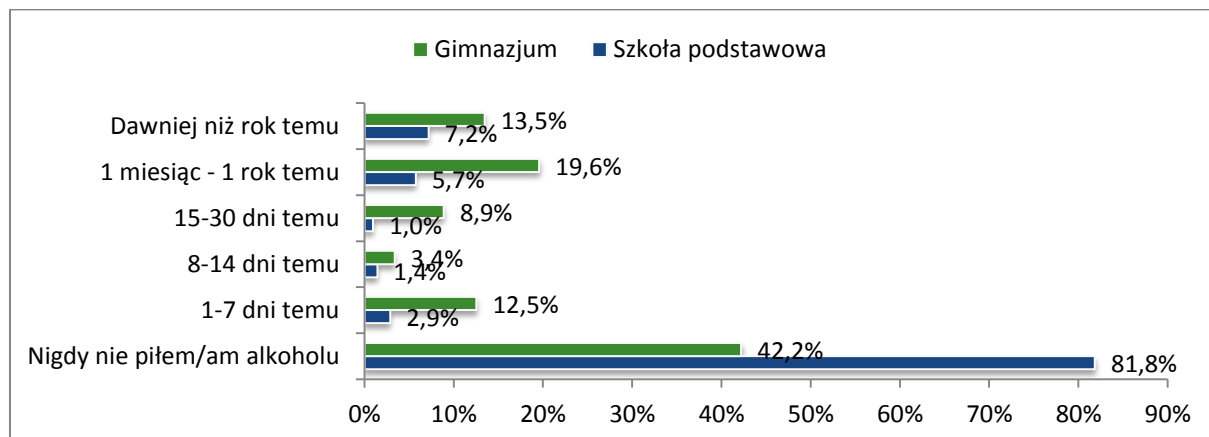
Wykres 14. Ostatnie spożywanie alkoholu w dekompozycji na płeć

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

W przypadku dekompozycji na typ szkoły wyraźnie widoczne jest, że im wyższy wiek, tym więcej uczniów, którzy przeszli inicjację alkoholową. W gimnazjum uczniowie, którzy nie mieli kontaktu z alkoholem to 42,2%, gdzie w szkole podstawowej kontaktu nie miało aż 81,8% badanych.

Wykres 15. Ostatnie spożywanie alkoholu w dekompozycji na szkołę

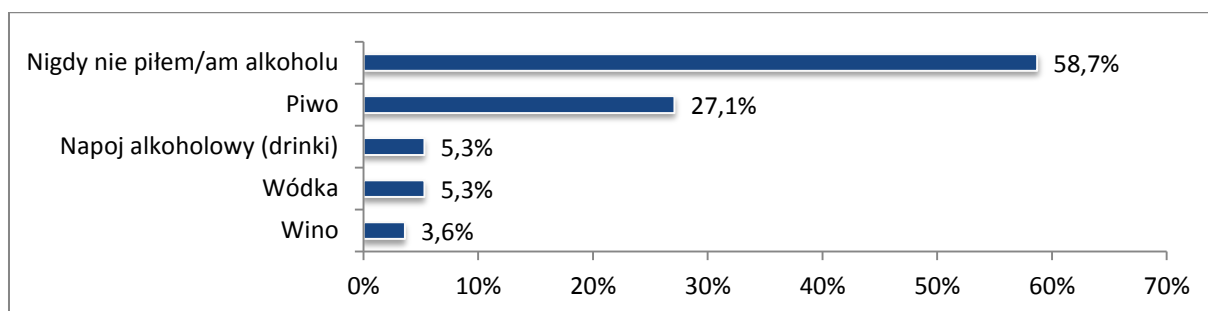

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

W kolejnym pytaniu, które brzmiało, jaki alkohol młodzież najczęściej konsumuje 1 respondent jednak wybrał któryś z alkoholi i odpowiedział niekonsekwentnie w stosunku do pytania poprzedniego – stąd odsetek osób, które nigdy nie piły alkoholu zwiększył się z 57,6% do 58,7%. Najczęściej wybieranym przez młodzież alkoholem jest piwo – aż 27,1% wskazań badanych. Najrzadziej wskazywano na wino – 3,6% wskazań.

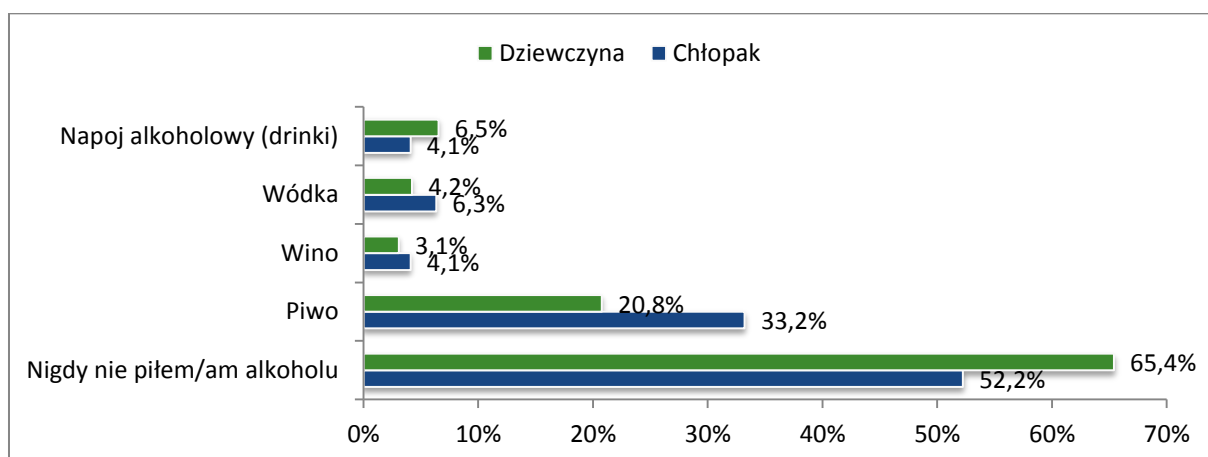
Wykres 16. Najczęściej konsumowany alkohol przez uczniów

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Chłopcy częściej wybierają piwo niż dziewczyny – 33,2% w stosunku do 20,8%. Dziewczyny natomiast nieco częściej przyznają się do sięgania po napoje alkoholowe (drinki) – 6,5% w stosunku do 4,1% chłopaków.

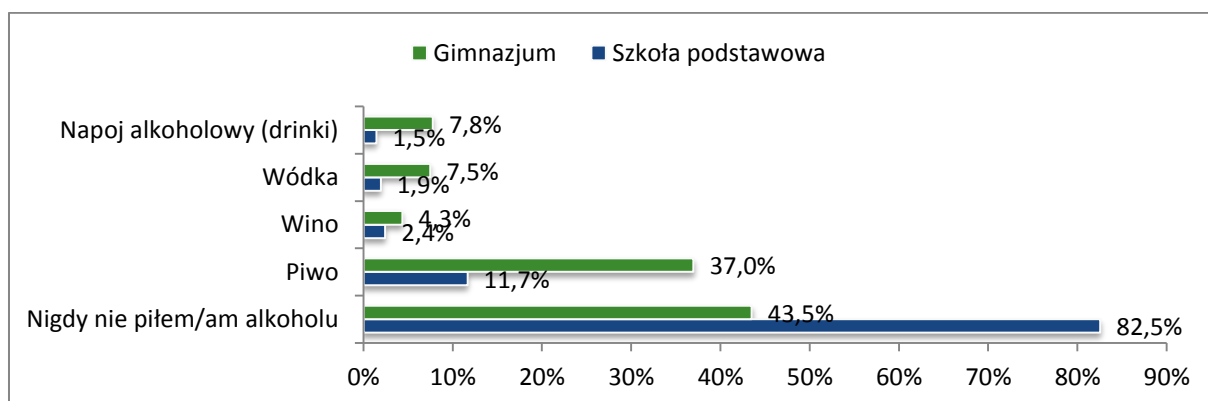
Wykres 17. Najczęściej konsumowany alkohol przez uczniów w dekompozycji na płeć

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Ponownie wyższy wiek, a tym samym wyższa szkoła determinuje częstszą deklarację spożywania poszczególnych alkoholi. Piwo jest najbardziej popularnym trunkiem i jeśli uczniowie szkoły podstawowej sięgali już po jakiś alkohol, było to w większości właśnie piwo – 11,7% młodszych uczniów i 37% gimnazjalistów.

Wykres 18. Najczęściej konsumowany alkohol przez uczniów w dekompozycji na szkołę

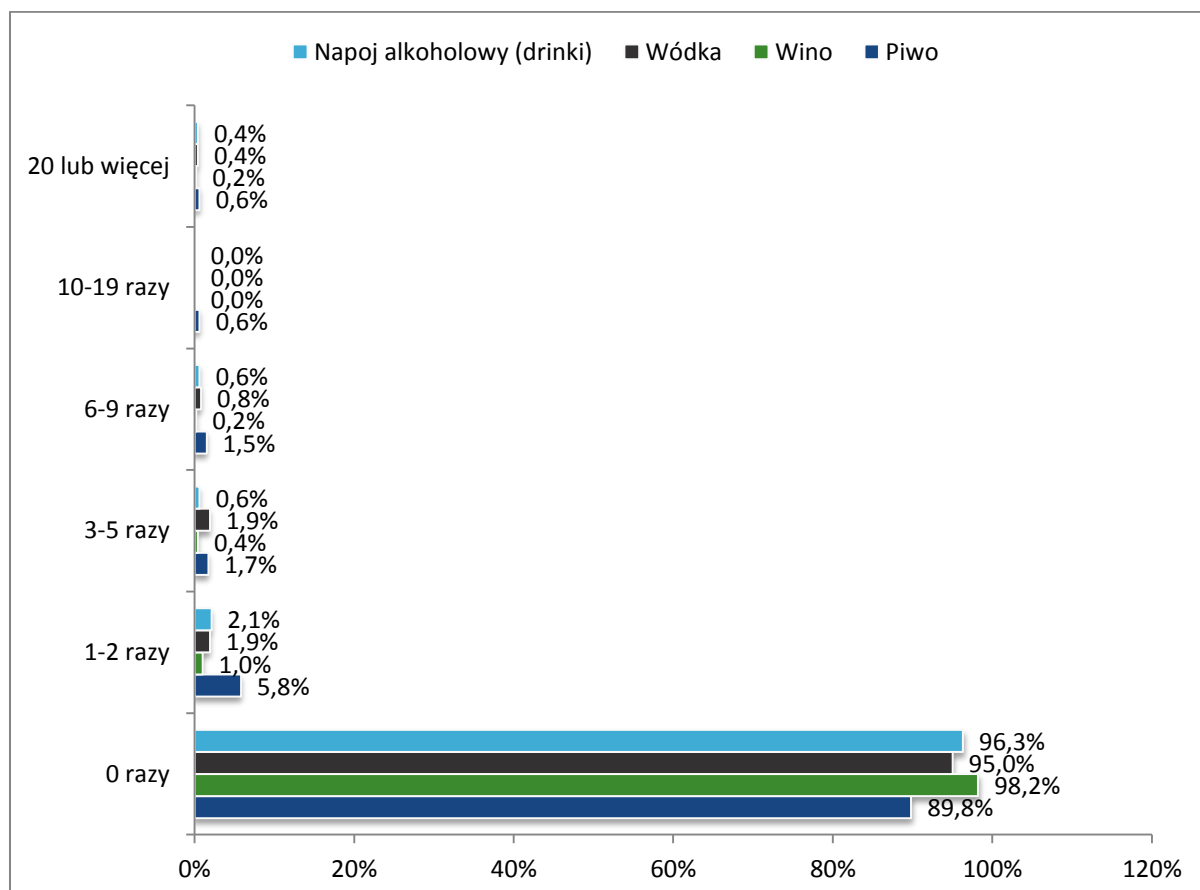

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Kolejne pytanie, które zostało zadane szaflarskiej młodzieży brzmiało: *Ile razy w ciągu ostatnich 30 dni zdarzyło ci się zakupić alkohol dla własnych potrzeb?* Poniższy wykres wskazuje, że zdecydowana większość badanej młodzieży nie zakupiła w ciągu ostatniego miesiąca alkoholu dla własnych potrzeb. Od 1 do 2 razy zakupiło piwo 5,8% uczniów. Dekompozycja na płeć nie pokazała żadnych różnic pomiędzy zmiennymi, a podział pytania na typ szkoły wskazał, że zakup alkoholu na własne potrzeby w ciągu ostatniego miesiąca dokonywali tylko gimnazjaliści. Nie mniej jednak jest to niepokojąca informacja, że nieletnim uczniom w ogóle udaje się dokonać zakupu alkoholu.

Wykres 19. Kupno alkoholu w ciągu ostatniego miesiąca

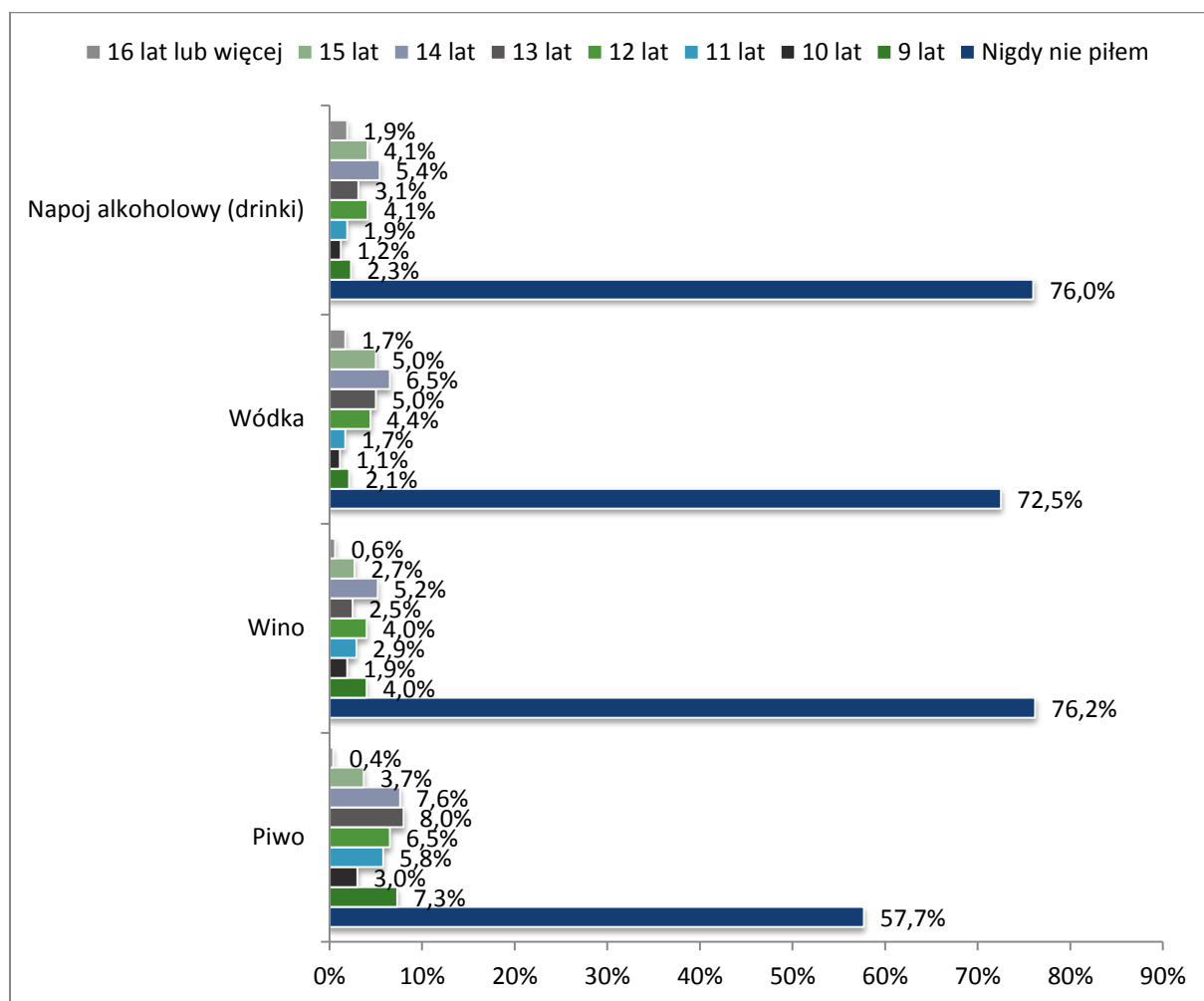

Źródło: *Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.*

Kolejnym zagadnieniem były zachowania uczniów wobec alkoholu. Najistotniejszym jest pierwsza konsumpcja substancji psychoaktywnych, zwana inaczej inicjacją alkoholową, bądź narkotykową. W ujęciu na rodzaj alkoholu widzimy, że najpopularniejszy alkohol wśród badanych to piwo i w jego przypadku aż 7,3% spróbowało go po raz pierwszy w wieku 9 lat. W ogólnym ujęciu najczęstszy wiek próby alkoholowej młodzieży w Gminie Szaflary to około 14 lat, co oznacza, że w większości uczniowie szkoły podstawowej nie przeszli jeszcze inicjacji alkoholowej.

Wykres 20. Inicjacja alkoholowa w podziale na typ alkoholu

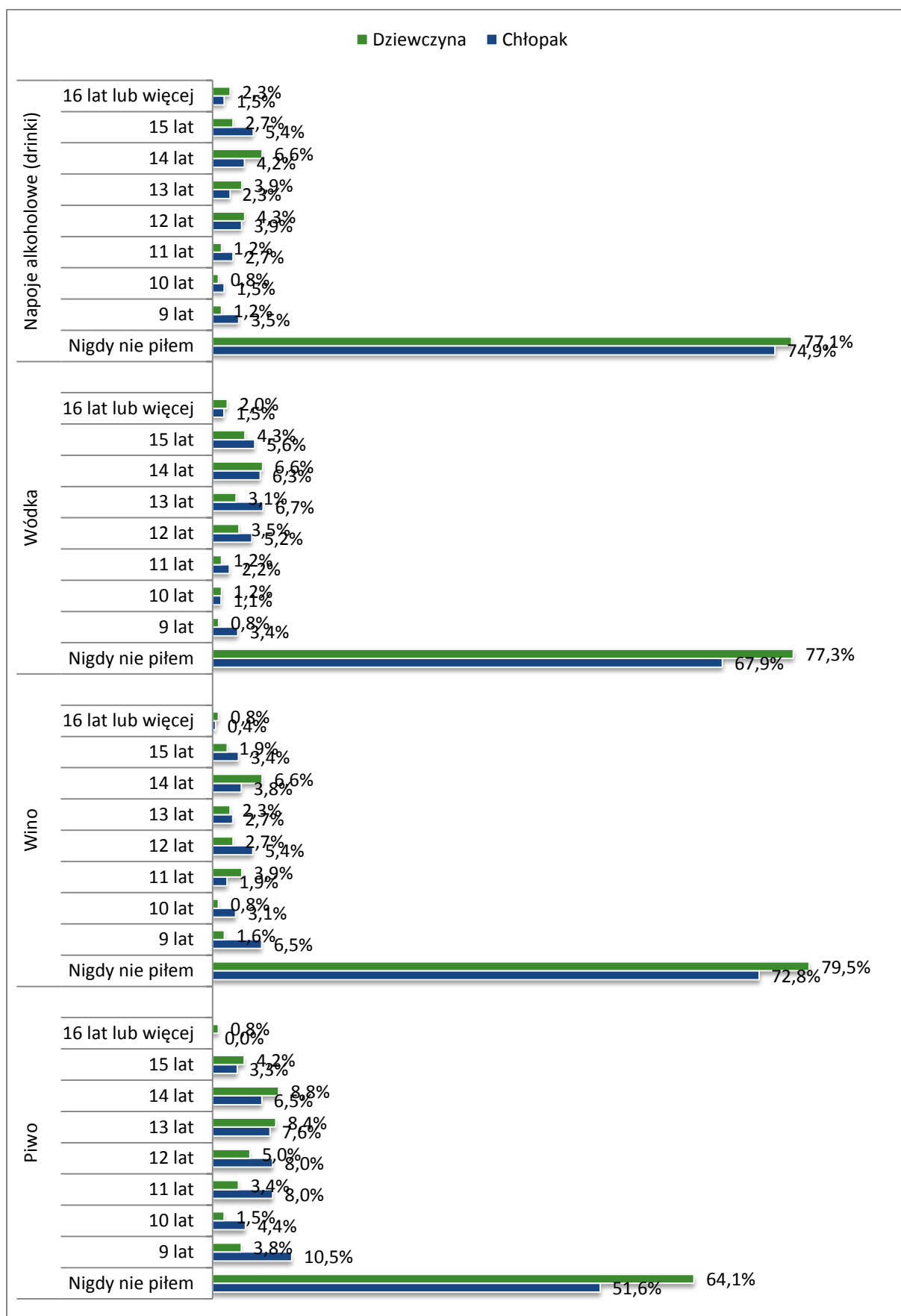

Źródło: *Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok*

Dekompozycja pytania na płeć pokazała, że chłopcy zdecydowanie wcześniej próbują alkohol. W każdym rodzaju alkoholu inicjacja w wieku 9 lat częściej dotyczyła właśnie ich – 10,5% w stosunku do 3,8% dziewczyn. Biorąc pod uwagę średnią wieku inicjacji alkoholowej dotyczy ona przede wszystkim uczniów gimnazjum. Jednak wykres przedstawiający dekompozycję inicjacji alkoholowej został przedstawiony, aby pokazać, że wśród uczniów szkoły podstawowej wiek inicjacji piwa zaczyna się również od 9 lat – 6,2%

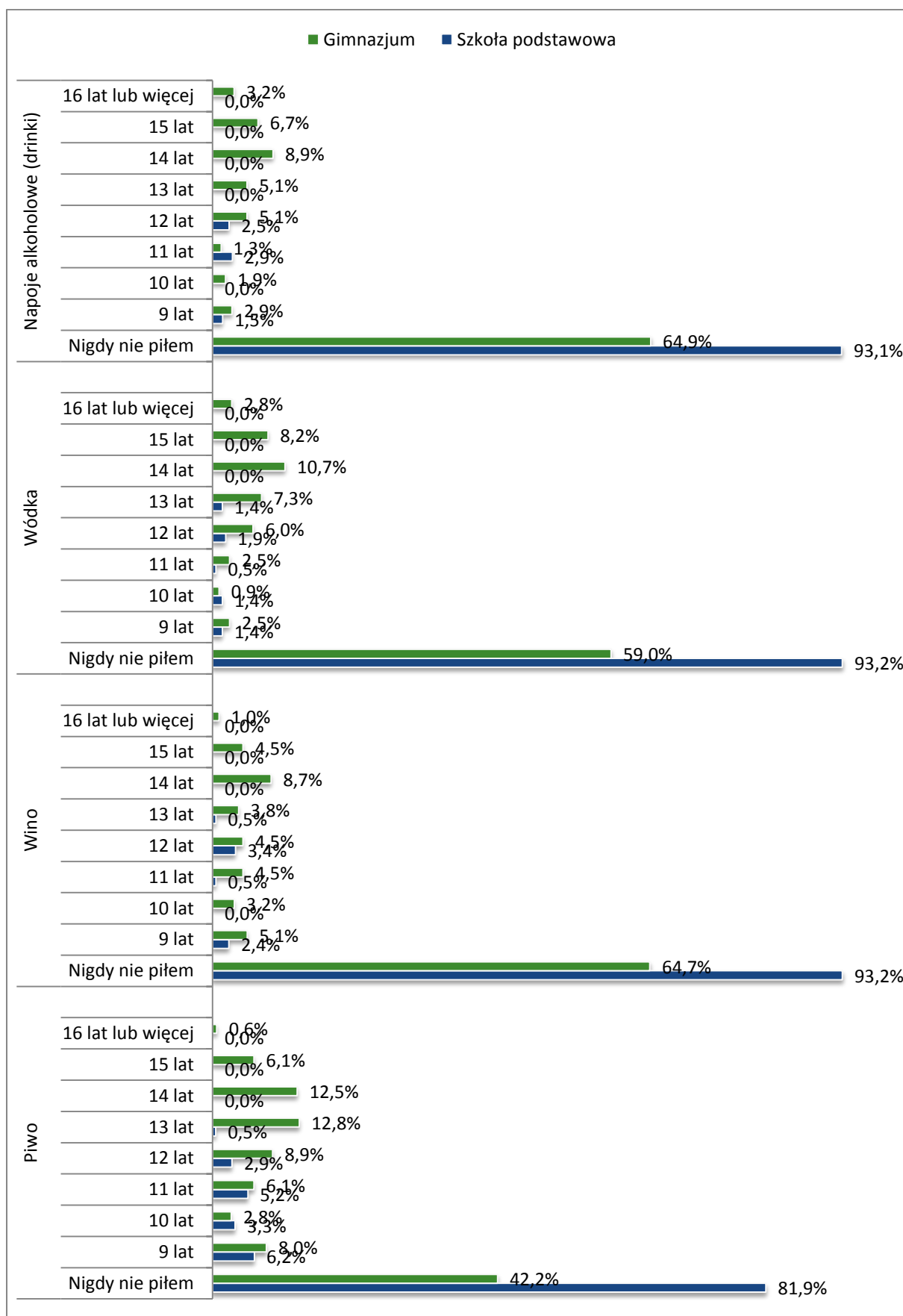
Wykres 21. Inicjacja alkoholowa w podziale na typ alkoholu i płeć

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok

Wykres 22. Inicjacja alkoholowa w podziale na typ alkoholu i szkołę

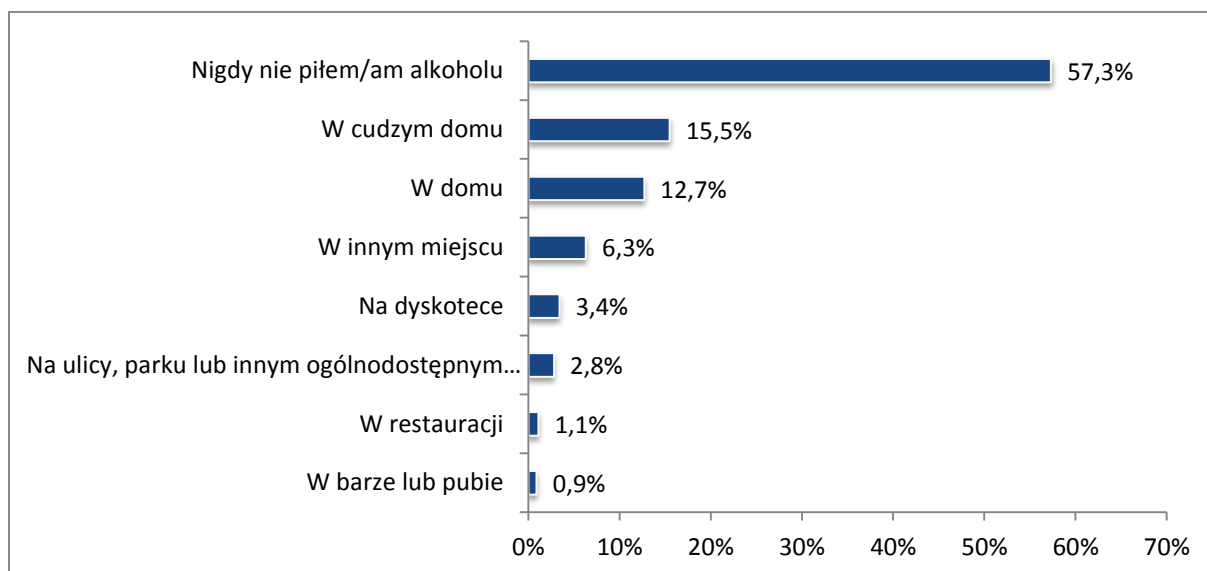

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok

Młodzież, która jest już po inicjacji alkoholowej, czyli 42,7% badanych, jako najczęstsze miejsce konsumpcji alkoholu wskazało na cudzy dom – 15,5%, 12,7% uczniów szafarskich szkół piło ostatnio w swoim domu. 6,3% respondentów wskazało na inne miejsca takie jak: *na weselu, przy szkole, na ognisku, w aucie, podczas zabawy w lesie, u dziadka*. Najniższy odsetek badanych wskazał na ostatnie spożycie alkoholu w takim miejscu jak restauracje, bary czy puby, zapewne ze względu na brak pełnoletności uczniów lub brak uczęszczania do tych miejsc.

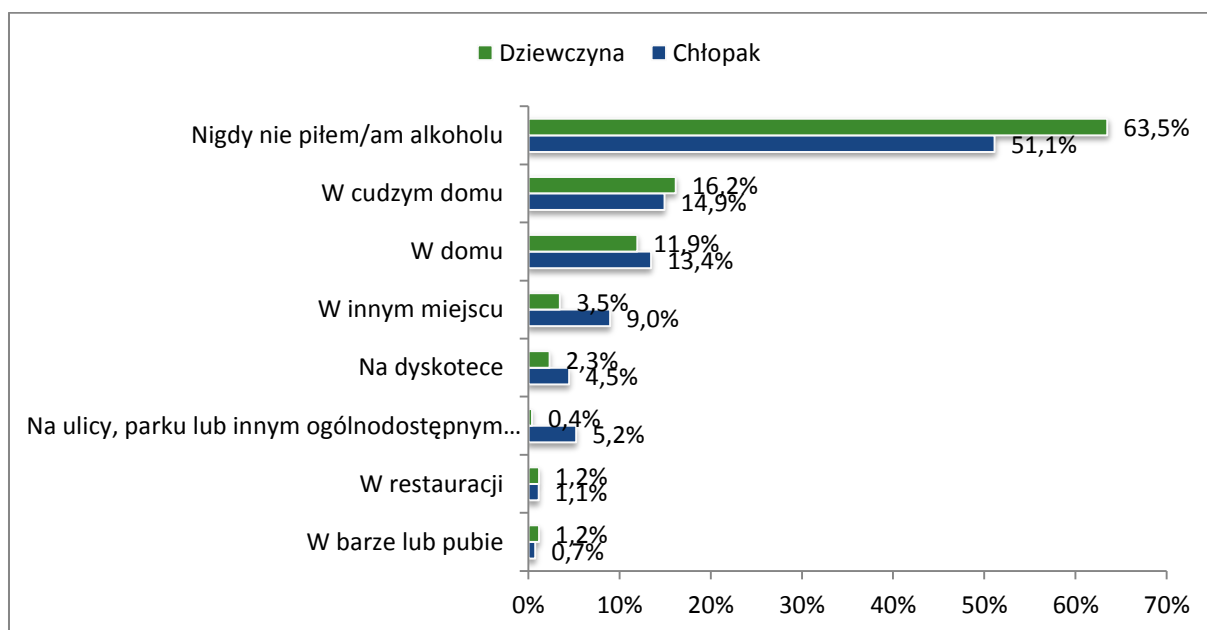
Wykres 23. Miejsce ostatniej konsumpcji alkoholu

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Dziewczynom jeśli zdarza się pić alkohol, robią to częściej w cudzym domu niż we własnym – 16,2% w stosunku do 11,9%. Przede wszystkim chłopakom zdarza się pić alkohol na ulicy, parku lub innym ogólnodostępnym miejscu – 5,2%.

Wykres 24. Miejsce ostatniej konsumpcji alkoholu w dekompozycji na płeć

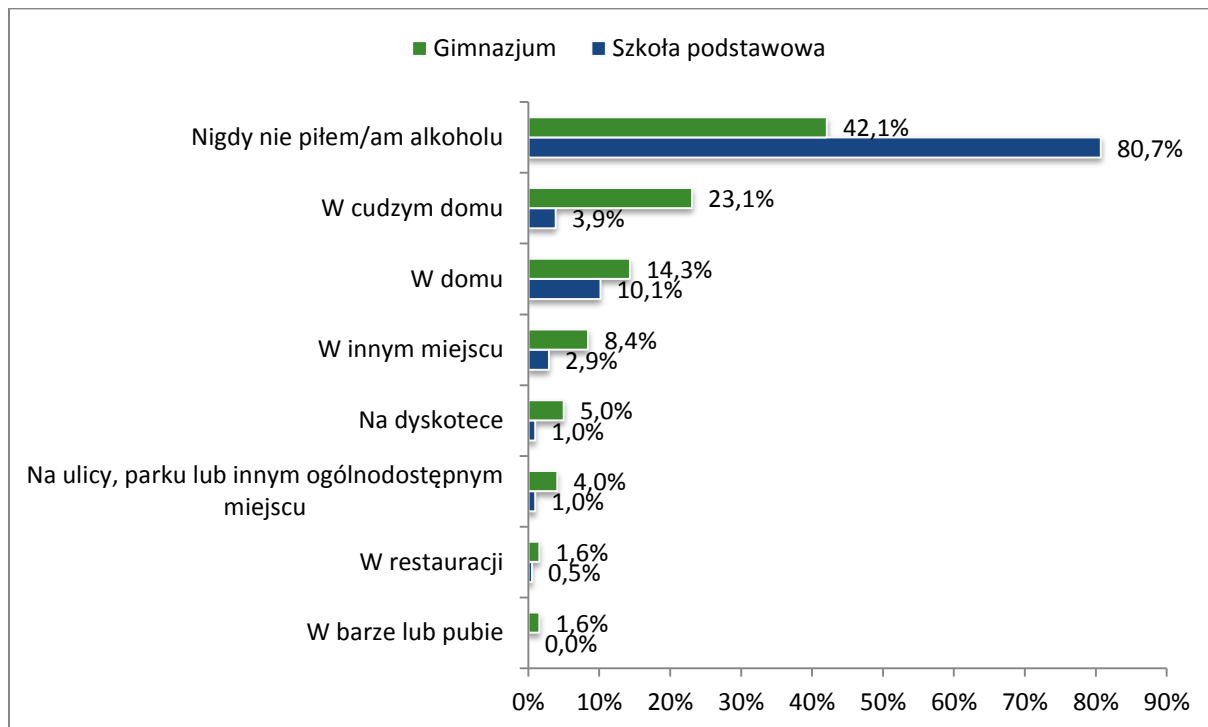

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Zdecydowana większość uczniów szkoły podstawowej nie piła alkoholu, jeśli w próbie znaleźli się tacy, którzy inicjację alkoholową mają już za sobą, pili najczęściej w domu – 10,1% badanych. 23,1% gimnazjalistów ostatni raz piło w cudzym domu.

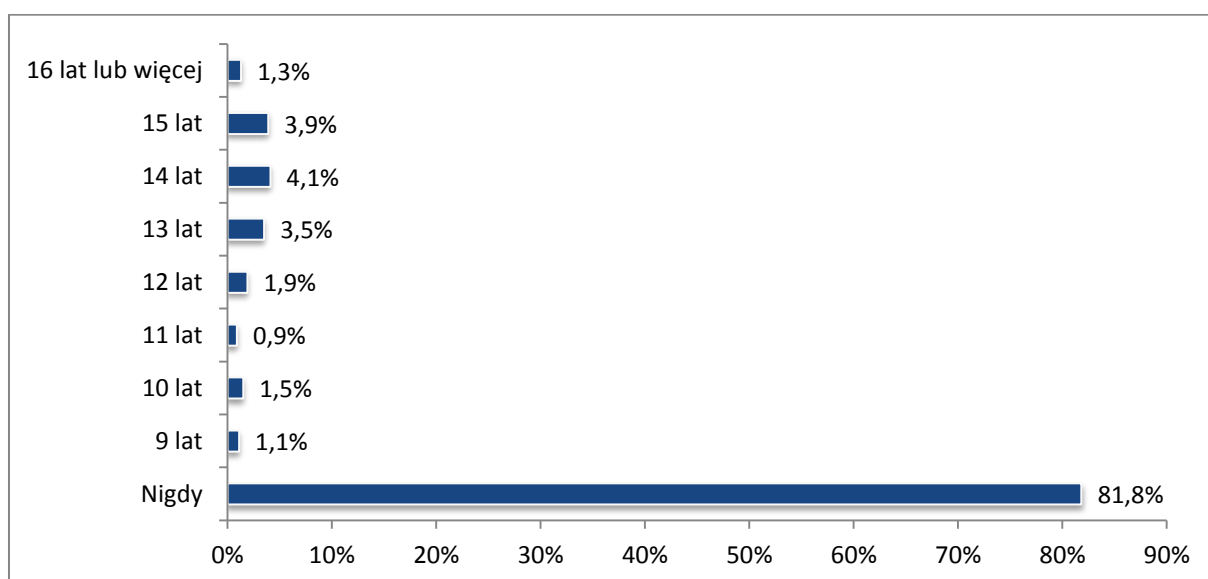
Wykres 25. Miejsce ostatniej konsumpcji alkoholu w dekompozycji na szkołę

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

18,2% uczniów przyznało się do tego, że się kiedykolwiek upiło. Najczęściej wskazywanym wiekiem pierwszego upicia się jest 14 lat – 4,1% badanych, czyli wiek inicjacji alkoholowej.

Wykres 26. Pierwsze upicie się

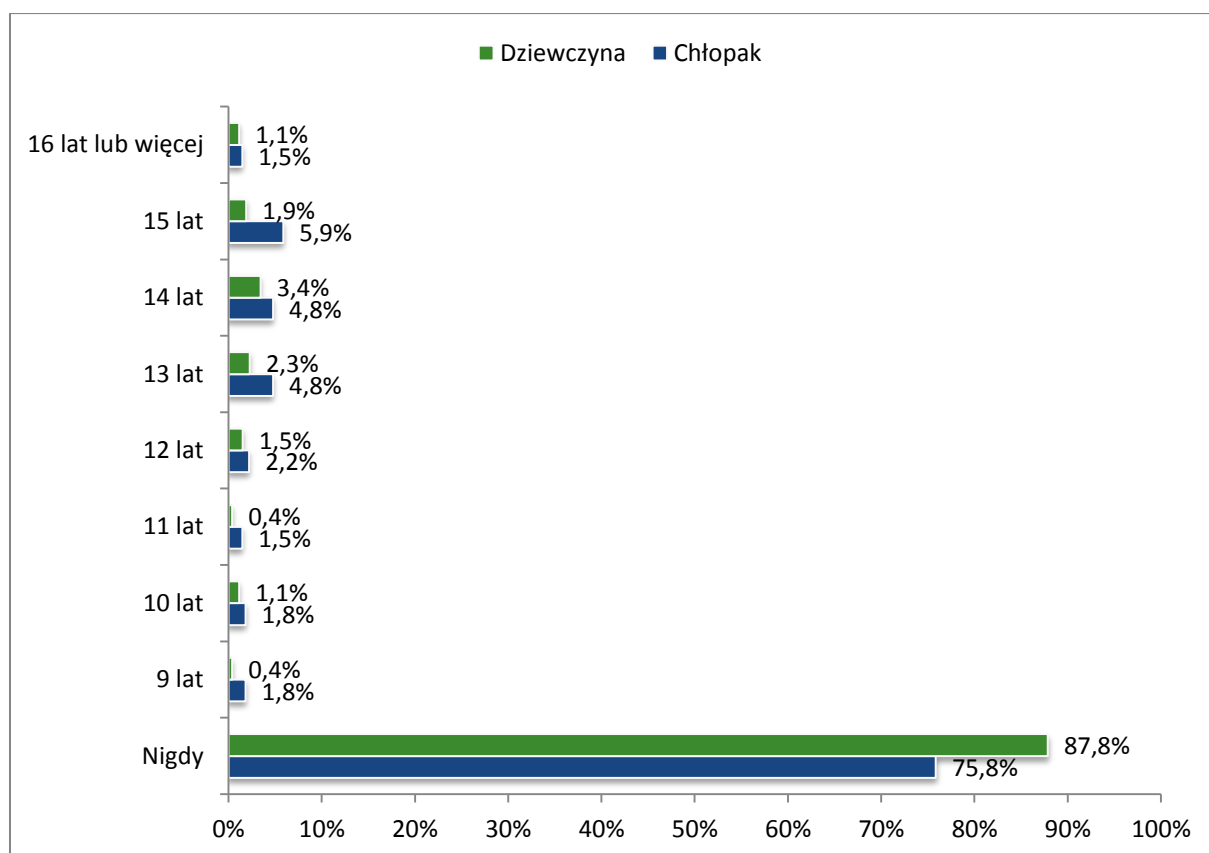

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Dekompozycja pytania na płeć pokazała, że chłopcy już od 9 roku życia upijają się. Stały udział dziewczyn w deklaracjach upijania rozpoczyna się od 12 roku życia.

Wykres 27. Pierwsze upicie się w dekompozycji na płeć

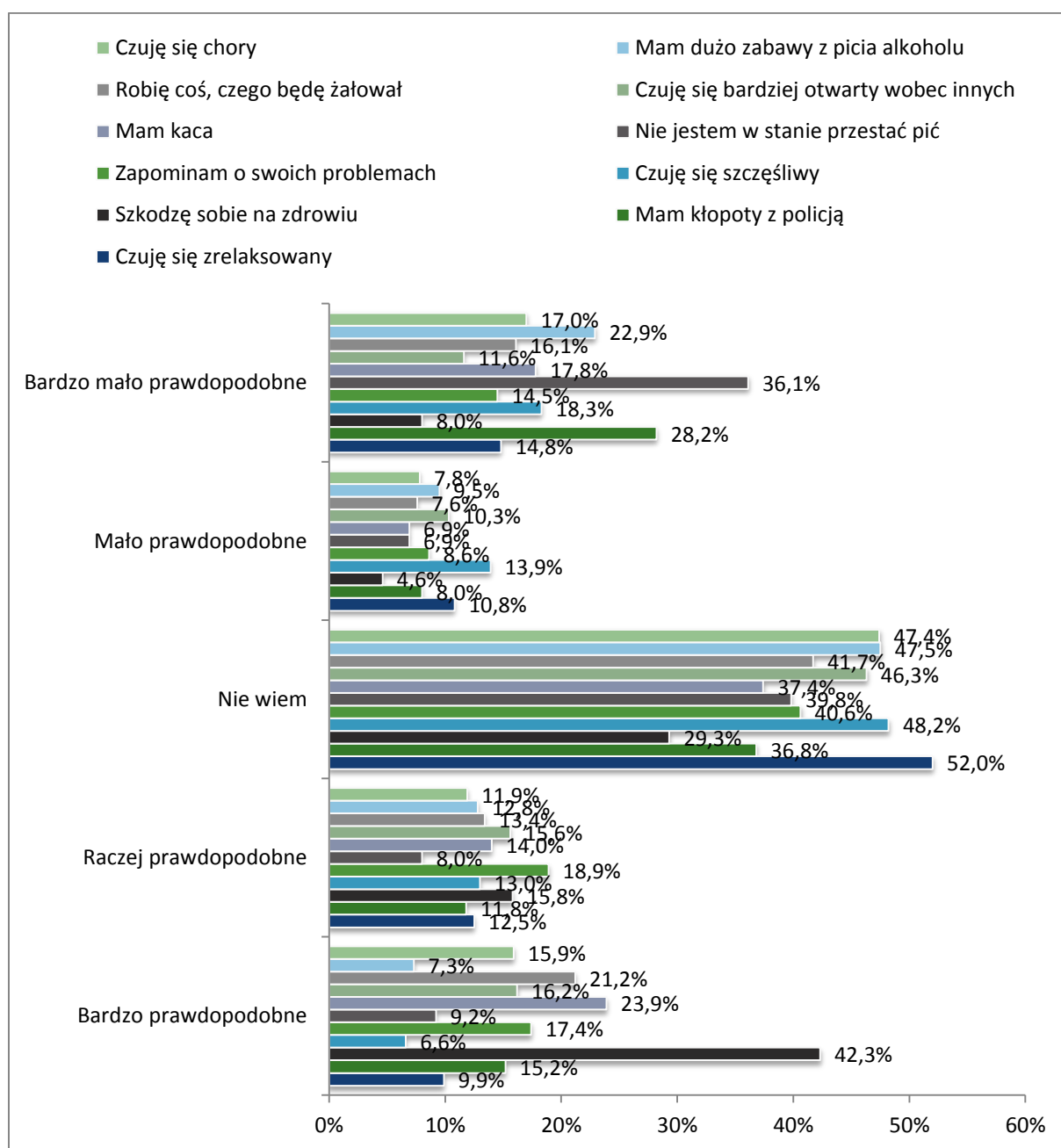

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

W trakcie badania, w części dotyczącej alkoholu, zadano badanym hipotetyczne pytanie o prawdopodobieństwo wystąpienia różnych sytuacji po spożyciu alkoholu. Według 42,3% uczniów szaflarskich szkół wypiciem alkoholu *bardzo prawdopodobnie* szkodzą sobie na zdrowiu. Nieco mniej badanych – 23,9% stwierdziło, że po wypiciu alkoholu będzie miało kaca, a 21,2% iż zrobi coś, czego będzie potem żałowało. Niepokoi fakt, że 18,9% badanej młodzieży stwierdziło, że jest *raczej prawdopodobne*, że po spożyciu alkoholu zapominają oni o swoich problemach. 10,8% uczniów stwierdziło, że *mało prawdopodobne* byłoby poczucie relaksu po spożyciu alkoholu, a 13,9% wątpi w poczucie się szczęśliwym. Wśród poszczególnych zdarzeń o bardzo małym stopniu prawdopodobieństwa respondenci uznali kłopoty z policją – 28,2% oraz wskazali na odpowiedź *nie jestem w stanie przestać pić* – 36,1% badanych. Wynik ten pokazuje jak uczniowie bagatelizują fakt spożywania alkoholu i jego wpływ na uzależnienie się od tej używki.

Wykres 28. Prawdopodobieństwo zdarzeń po wypiciu alkoholu

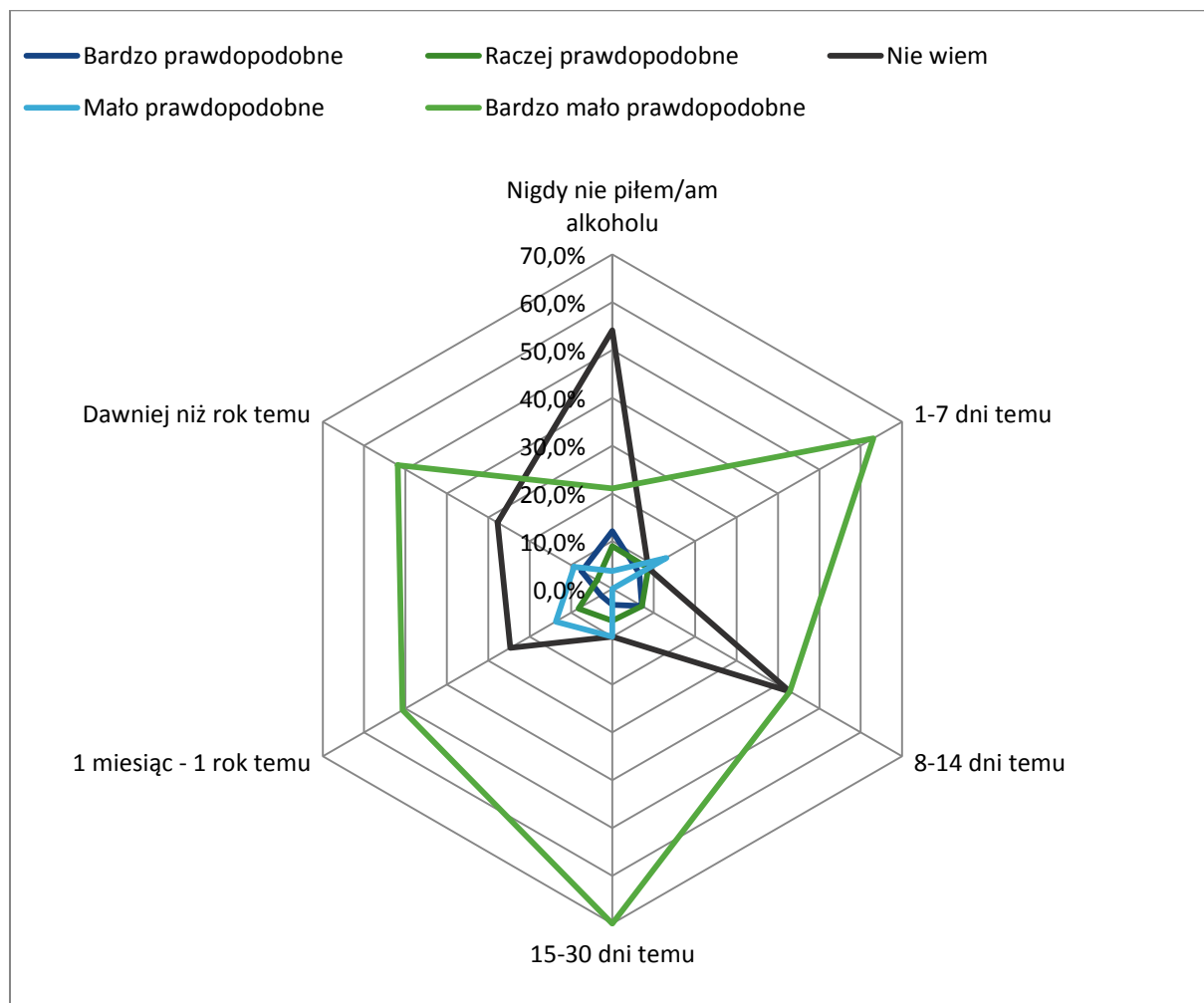
Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Biorąc pod uwagę tylko odpowiedź dotyczącą pewności uczniów, iż po spożyciu alkoholu uczniowie nie będą potrafili przestać pić, zarówno chłopcy i dziewczyny, jak uczniowie młodsi i gimnazjaliści w zdecydowanej większości wskazywali na małe szanse, że po spożyciu alkoholu nie będą mogli przestać pić. Nieco więcej dziewczyn i nieco więcej uczniów szkół podstawowych odpowiedziało, że nie wie czy taki skutek może wystąpić po spożyciu alkoholu, co wiąże się z wynikami badań – właśnie te grupy rzadziej spożywają alkohol. Poniższym wykres radarowy przedstawia rozkład spożywania alkoholu przez uczniów w ogóle, a prawdopodobieństwo nieumiejętności przestania pić. Za bardzo mało prawdopodobne uznali to uczniowie, którzy spożywają alkohol – najwyższy odsetek wskazań wystąpił u osób, którzy pili alkohol około miesiąc temu. Uczniowie, którzy zadeklarowali, że nie pili jeszcze alkoholu w najwyższym odsetku nie znali odpowiedzi na to pytanie. Należy w związku z powyższym pamiętać o akcjach uświadamiających

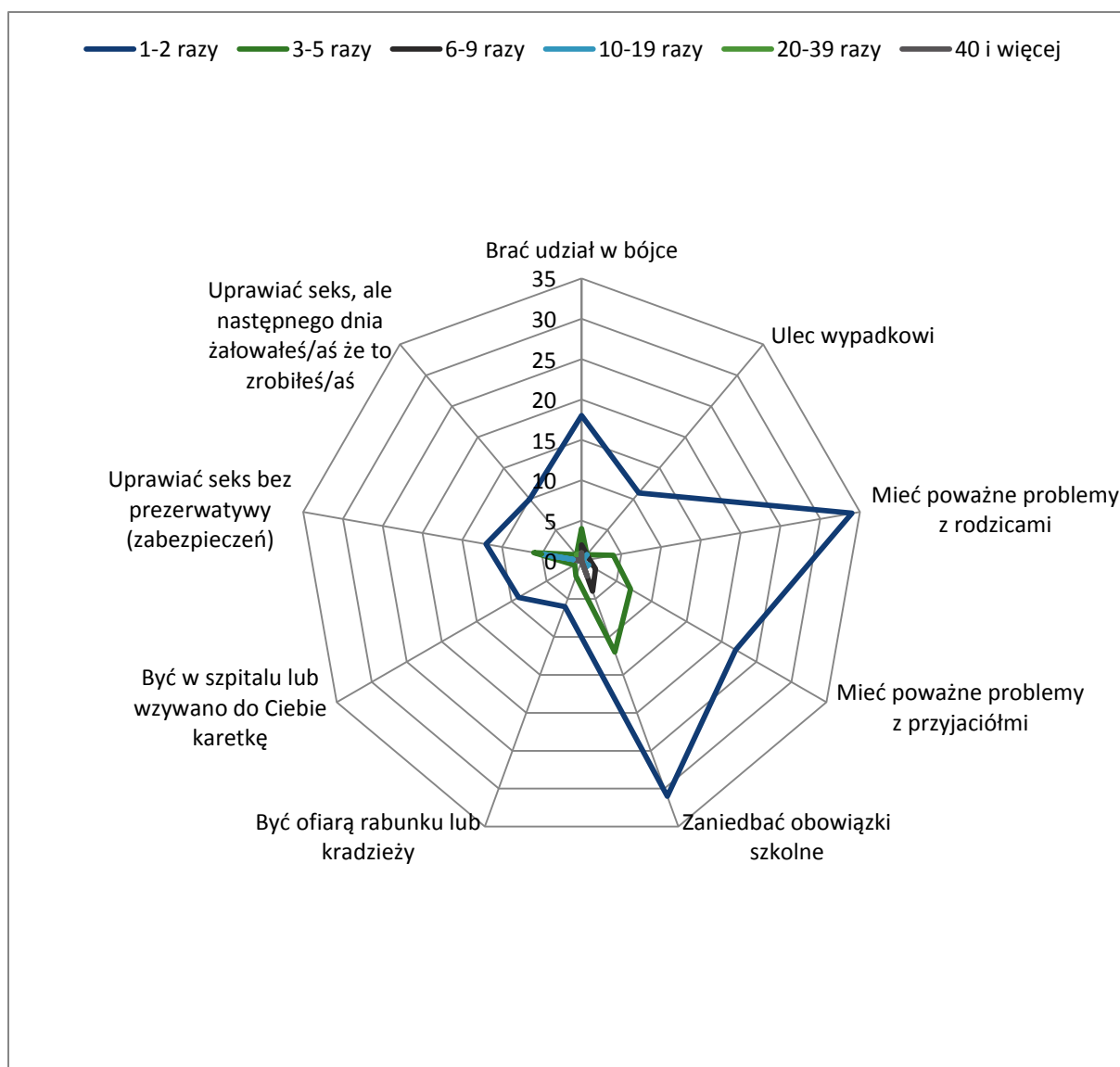
zarówno uczniów przed, jak i po inicjacji alkoholowej o łatwości wpadania w uzależnienia oraz o trudności z walką z nałogiem.

Wykres 29. Spożywanie alkoholu, a prawdopodobieństwo, iż uczeń nie będzie w stanie przestać pić

Źródło: *Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.*

W ramach badań chciano również sprawdzić jakie są skutki spożywania alkoholu wśród młodzieży uczęszczającej do szkół w Gminie Szafłary. Zdecydowana większość – oscylująca wokół 90% zadeklarowała, że po spożyciu alkoholu nie miała do czynienia z różnymi, nieprzyjemnymi sytuacjami. Byli jednak tacy, którzy wskazali na pewne sytuacje. Pod względem statystycznym jest to bardzo niski odsetek wskazań jednak dla znaczenia niniejszego badania zobrazowano owe wyniki w postaci wykresu radarowego z danymi w formie liczb rzeczywistych. Około 33 badanych uczniów miało 1-2 razy po spożyciu alkoholu poważne problemy z rodzicami oraz zaniedbało obowiązki szkolne. 18 uczniów z tą częstotliwością brało udział w bójce, a 12 uprawiało seks bez prezerwatywy. Zdecydowanie mniejsza liczba uczniów miała do czynienia z takimi sytuacjami częściej niż 2 razy – 12 uczniów zaniedbało od 3 do 5 razy obowiązki szkolne. 5 uczniów przyznało się, że po spożyciu alkoholu zdarzyło im się uprawiać seks bez prezerwatywy aż 10-19 razy.

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

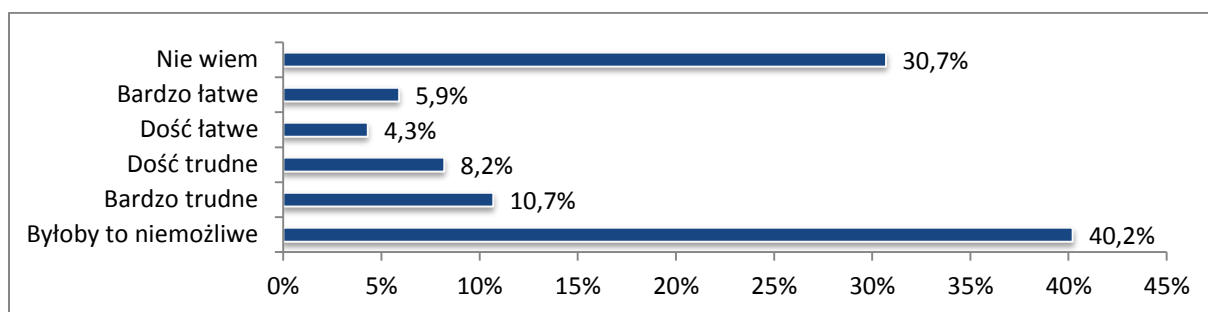
Narkotyki

Kolejny podrozdział w niniejszej części raportu dotyczy narkotyków. W ramach tego bloku pytań, na wzór poprzedniego podrozdziału o alkoholu, zapytano o dostępność środków psychoaktywnych, spożywanie tych substancji, wiek inicjacji, powody zażywania narkotyków, a także sposób, w jaki badani weszli w ich posiadanie.

Początkowe pytania dotyczyły najpopularniejszego narkotyku, którym jest marihuana. Uczniom zadano pytanie o dostępność tej używki. 40,2% badanych stwierdziło, że byłoby to niemożliwe. 30,7% badanych nie zna odpowiedzi na to pytanie. 10,2% uczniów szafarskich szkół stwierdziło, że narkotyk ten jest łatwo dostępny (suma odpowiedzi *bardzo łatwe* i *dość łatwe*).

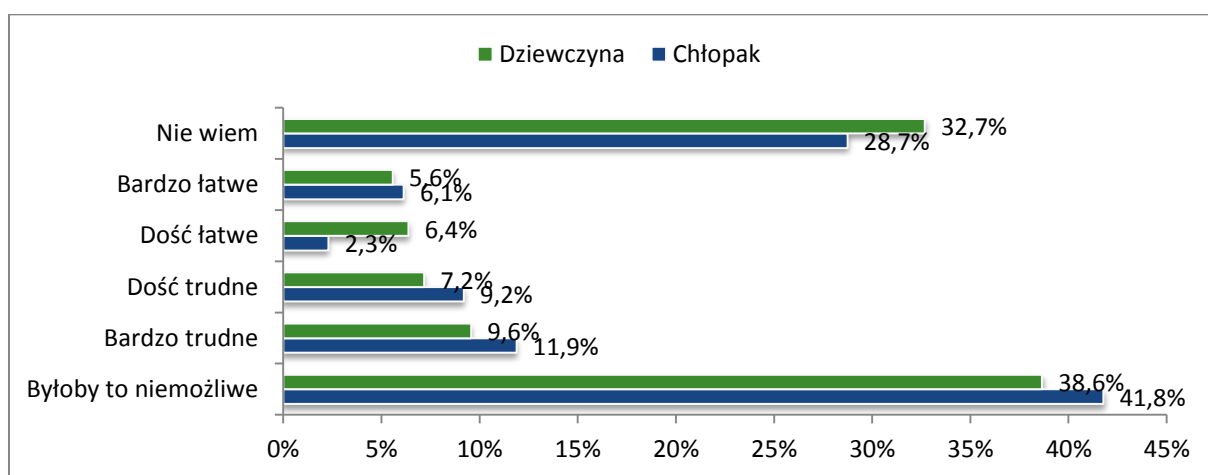
Wykres 30. Trudność w zdobyciu marihuany lub haszyszu

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Dekompozycja pytania na płeć pokazała, co zaskakujące, że nieco wyższy odsetek dziewczyn uznał za łatwe zdobycie marihuany – 11% w stosunku do 8,4% chłopców.

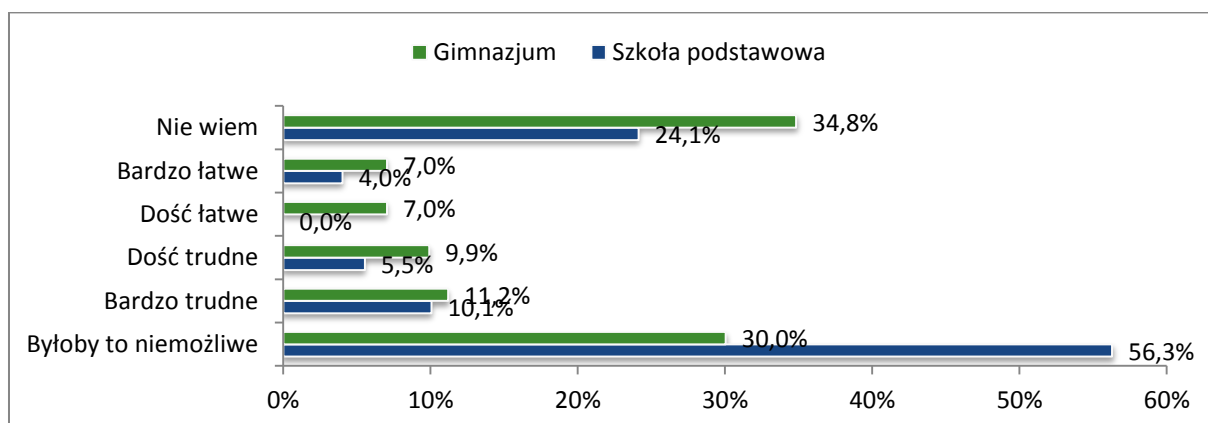
Wykres 31. Trudność w zdobyciu marihuany lub haszyszu w dekompozycji na płeć

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Podział pytania na szkołę, do której uczęszcza respondent pokazał, że zdecydowana większość gimnazjalistów uznała zdobycie marihuany za łatwe – 14% w stosunku do 4% młodszych badanych. 56,3% uczniów szkoły podstawowej uznało jej zdobycie za niemożliwe, na co wskazało 30% starszych uczniów.

Wykres 32. Trudność w zdobyciu marihuany lub haszyszu w dekompozycji na szkołę

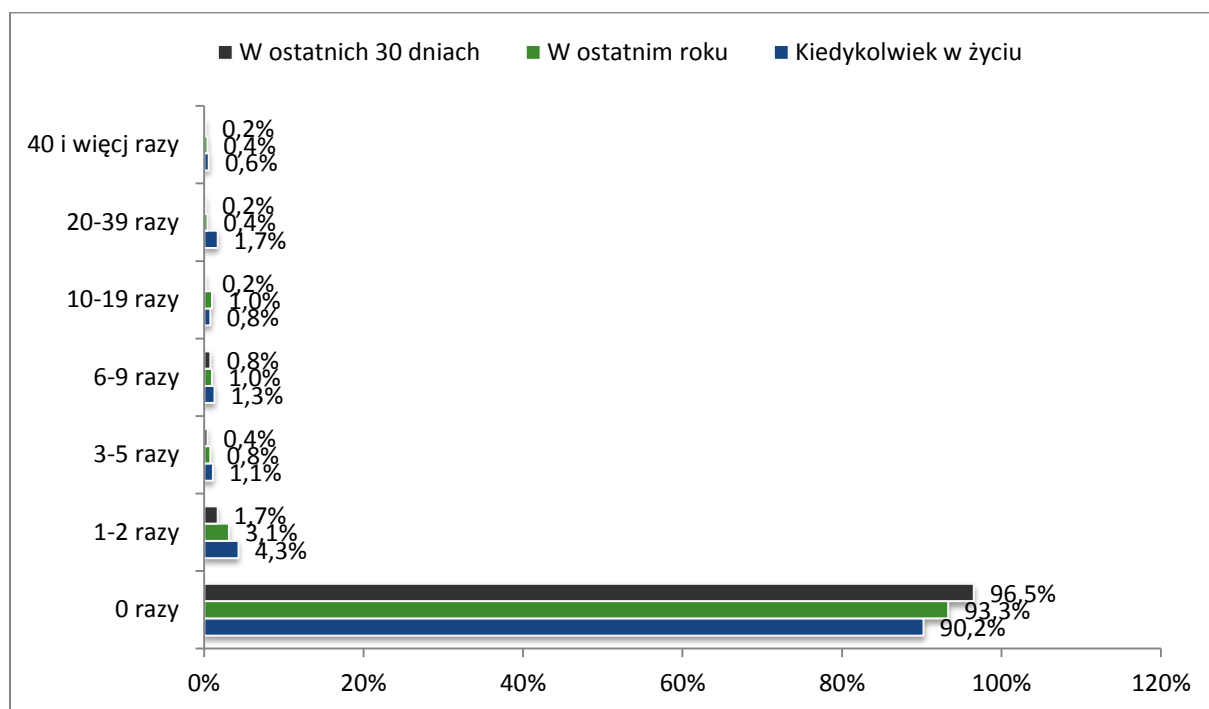

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Badana młodzież stanęła przed pytaniem o ilość sytuacji, w których zapalili oni marihuanę lub haszysz. Zdecydowana większość uczniów zadeklarowała, że nigdy nie zażywała tego rodzaju środków. 4,3% badanych wskazało, że zapaliło od 1 do 2 razy marihuanę lub haszysz, a 1,7% respondentów zrobiło to z taką częstotliwością w ciągu ostatniego miesiąca. Taki sam odsetek szaflarskiej młodzieży przyznał, że kiedykolwiek w życiu zażyło ten narkotyk od 20 do 39 razy. Dekompozycja pytania na płeć nie pokazała istotnych statystycznie danych ze względu na niski odsetek respondentów, którzy sięgają po tego typu używki. To, na co można zwrócić uwagę, to zdecydowana przewaga chłopców wśród osób, które deklarują palenie marihuany lub haszyszu oraz młodzieży gimnazjalnej.

Wykres 33. Ile razy zdarzyło ci się, że zapaliłeś/aś marihuanę lub haszysz?

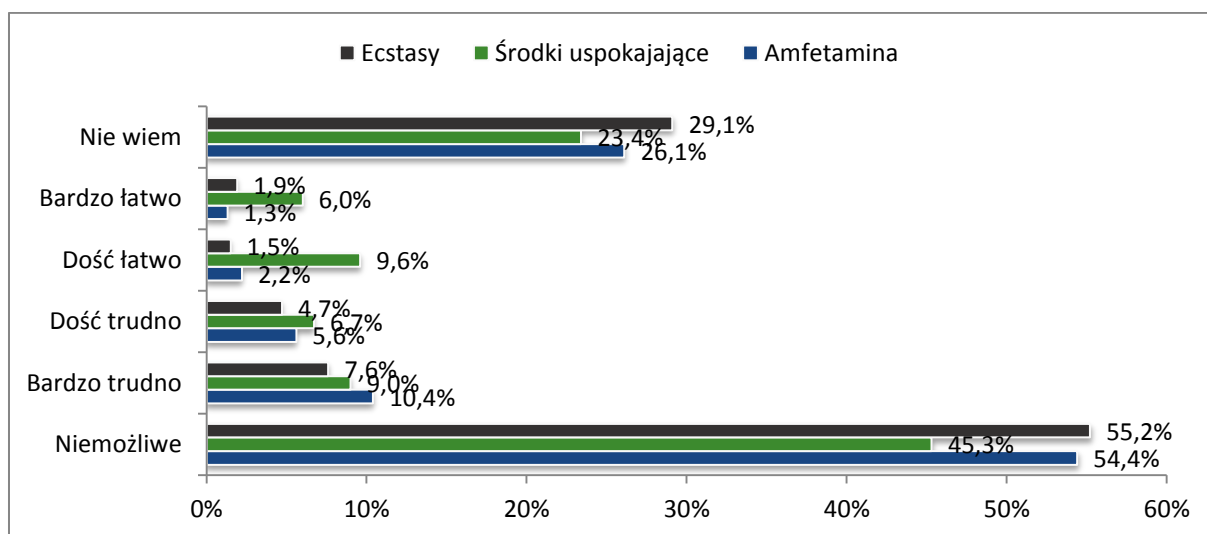

Źródło: *Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.*

Poza pytaniami o marihuanę i haszysz, zapytano młodzież szaflarskich szkół o dostępność innych substancji psychoaktywnych. Jak wynika z poniższego wykresu najłatwiejsze w zdobyciu wydają się być środki uspokajające – 9,6% wskazań na odpowiedź *dość łatwo* i 6% wskazań na odpowiedź *bardzo łatwo*. Za najtrudniejszą w zdobyciu uznano Amfetaminę – 16% badanych (suma odpowiedzi *bardzo trudno* i *dość trudno*). W dekompozycji pytania na płeć widać, że to chłopcy w zdecydowanej większości skazywali, że zdobycie poszczególnych substancji jest niemożliwe, a dziewczyny częściej nie znały odpowiedzi na to pytanie. Biorąc pod uwagę poszczególne środki i deklarację ich bardzo prostego zdobycia w każdym z przypadków nieco przeważały dziewczyny. Bynajmniej nie oznacza to wyższego spożycia poszczególnych środków, aczkolwiek należy zwrócić uwagę na fakt wiedzy w tym zakresie niepełnoletniej młodzieży, gdzie kwestia tego czy sięgną po narkotyk leży w ich chęciach, a nie możliwościach.

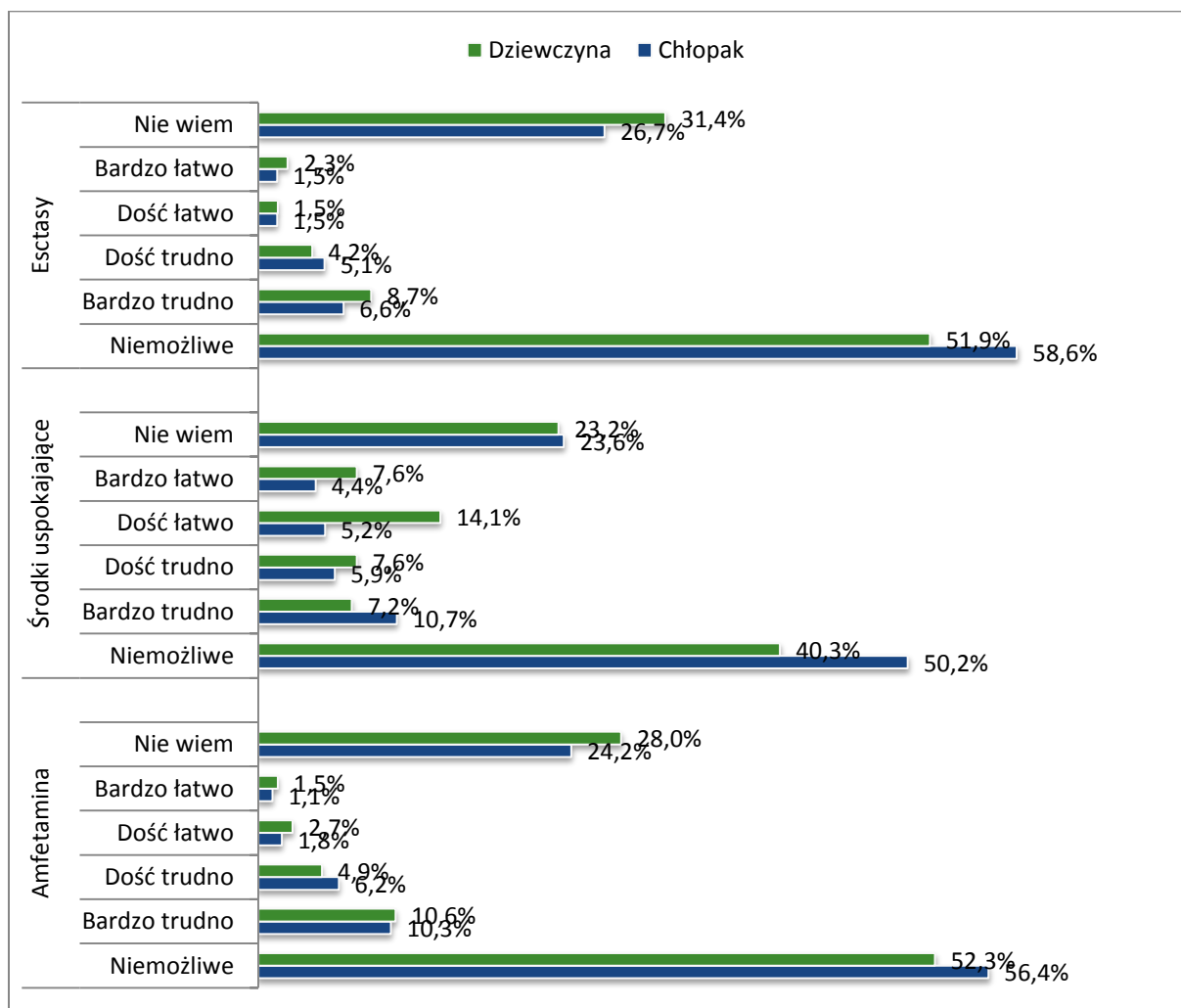

Wykres 34. Trudność w zdobyciu poszczególnych substancji psychoaktywnych

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Wykres 35. Trudność w zdobyciu poszczególnych substancji psychoaktywnych w dekompozycji na płeć

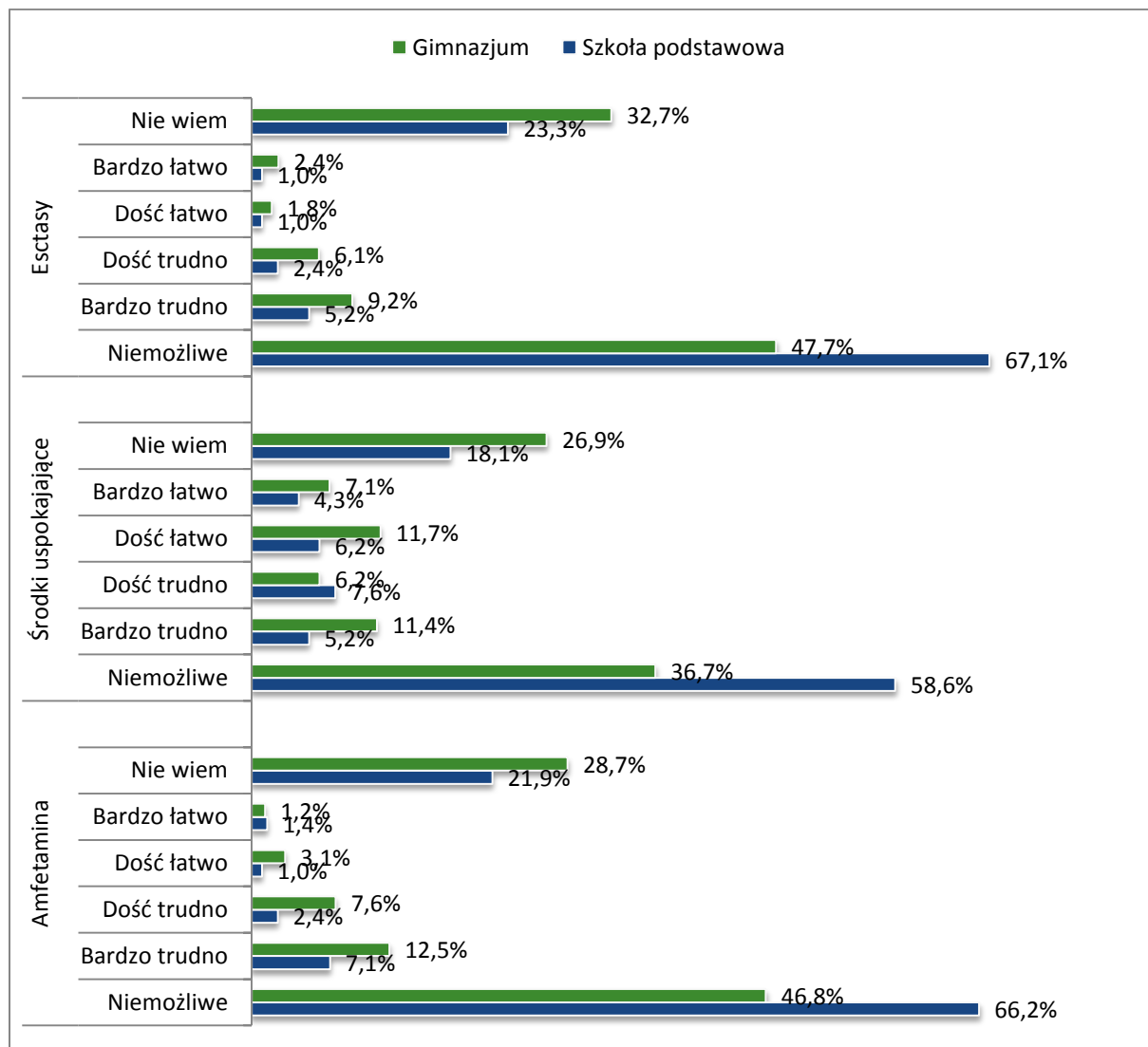

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Podział pytania o dostępność poszczególnych substancji na szkołę, do której uczęszcza respondent pokazał, iż zdecydowanie większy odsetek młodszych uczniów uznał, że jest to niemożliwe. Analogicznie więcej gimnazjalistów stwierdziło, że zdobycie poszczególnych substancji jest łatwe.

Wykres 36. Trudność w zdobyciu poszczególnych substancji psychoaktywnych w dekompozycji na szkołę

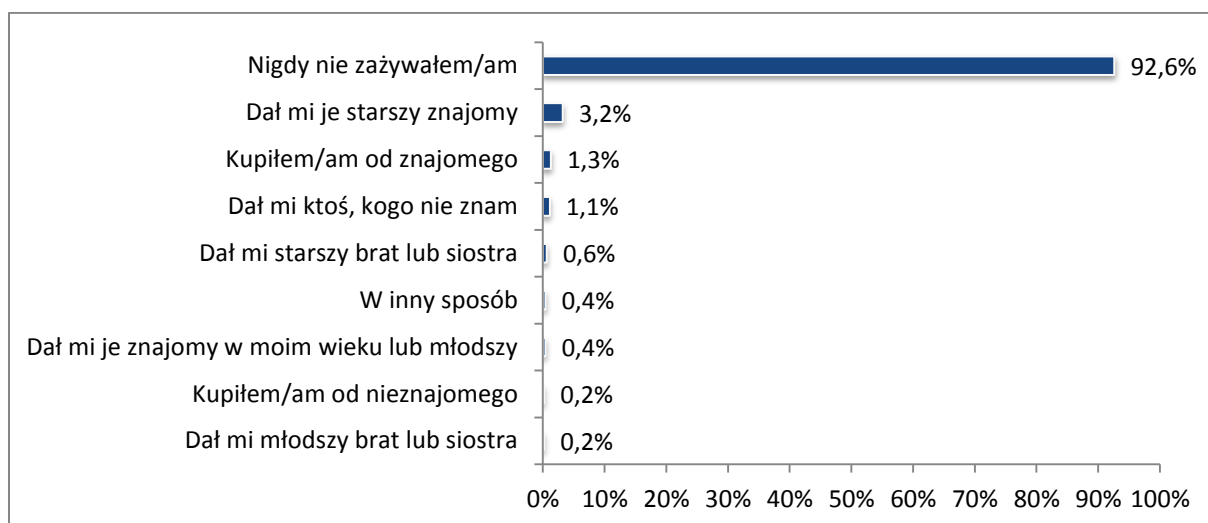

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

92,6% badanych zadeklarowało, że nigdy nie zażywali narkotyków. Najczęściej wskazywane źródło dotarcia do tych substancji to według 3,2% badanych starszy znajomy. Znikomym źródłem dostępu jest ktoś z rodziny. Dekompozycja pytania przy tak niskim wskaźniku odpowiedzi na poszczególne sposoby wejścia w posiadanie narkotyków nie jest istotna statystycznie. Można zaznaczyć, że częściej na poszczególne formy wejścia w posiadanie substancji psychoaktywnych wskazywali chłopcy, pochodzący z gimnazjum.

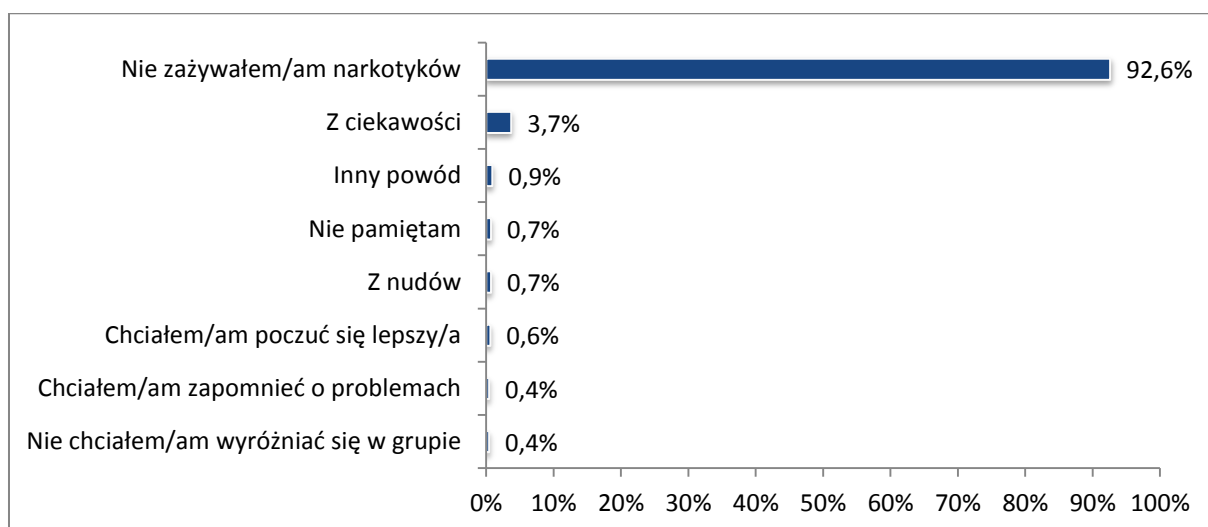
Wykres 37. Sposób, w jaki respondent wszedł w posiadanie narkotyków

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Głównym powodem sięgnięcia po tego typu używkę dla znikomego odsetka badanych, którzy mają za sobą inicjację narkotykową jest ciekawość – 3,7%, na co wskazują chłopcy, jak i dziewczyny. Wśród innych powodów, na które wskazał niecały 1% badanych pojawiły się takie odpowiedzi jak: *z powodu radości jaki on daje, dla samej chęci spróbowania, dla przyjemności.*

Wykres 38. Powód z jakiego respondent zażył narkotyki

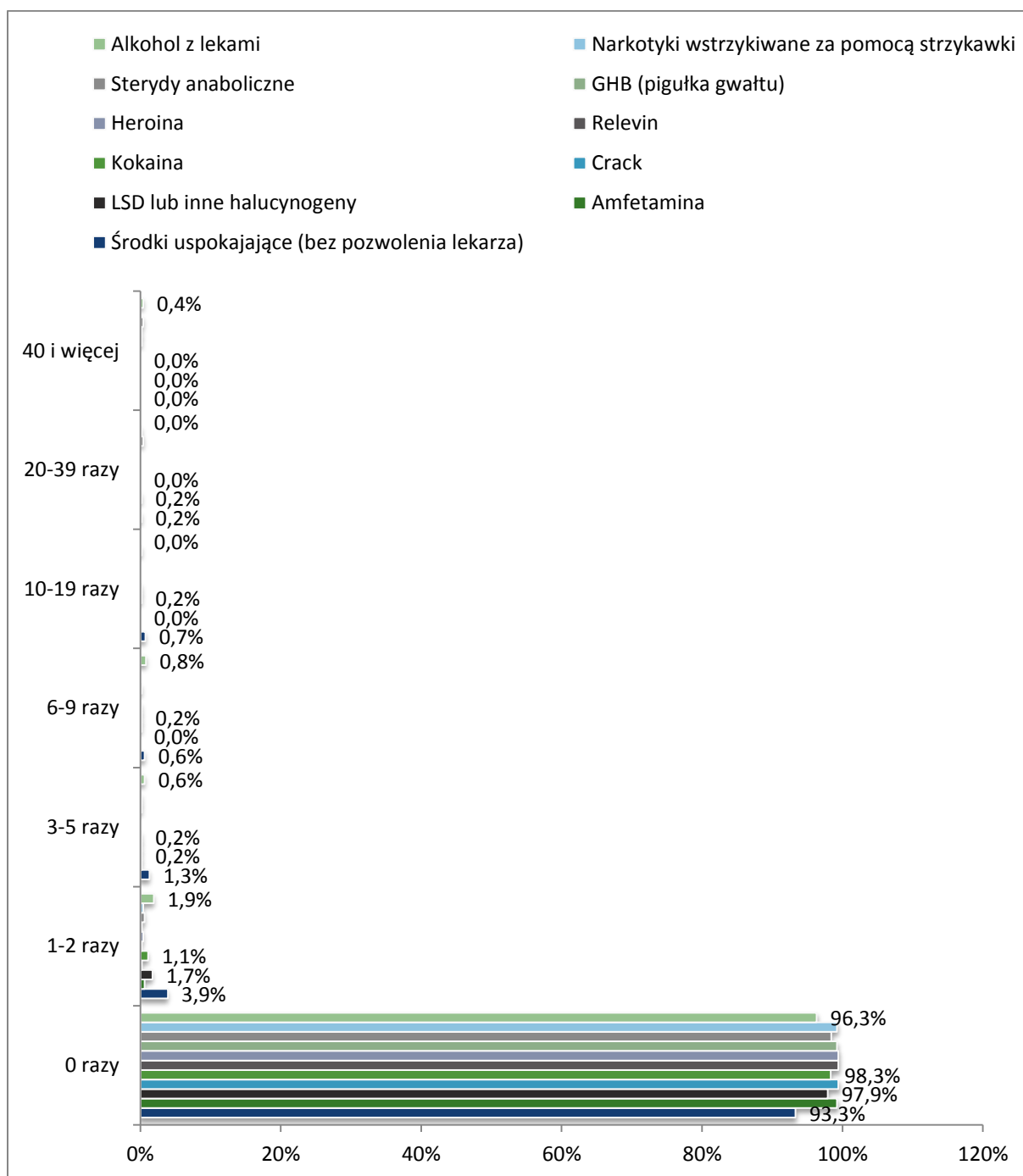

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Biorąc pod uwagę inne substancje psychoaktywne, o które zapytano respondentów najczęściej zażywane są środki uspokajające bez pozwolenia lekarza, które zażywało od 1 do 2 razy 3,9% badanych, a od 3 do 5 razy 1,3%. 1,7% młodzieży wzięło LSD lub inne halucynogeny, a 1,9% uczniów ze szkół w Szaflarach od 1 do 2 razy łączyło alkohol z lekami.

Wykres 39. Ile razy w życiu zdarzyło ci się zażyć następujące narkotyki?

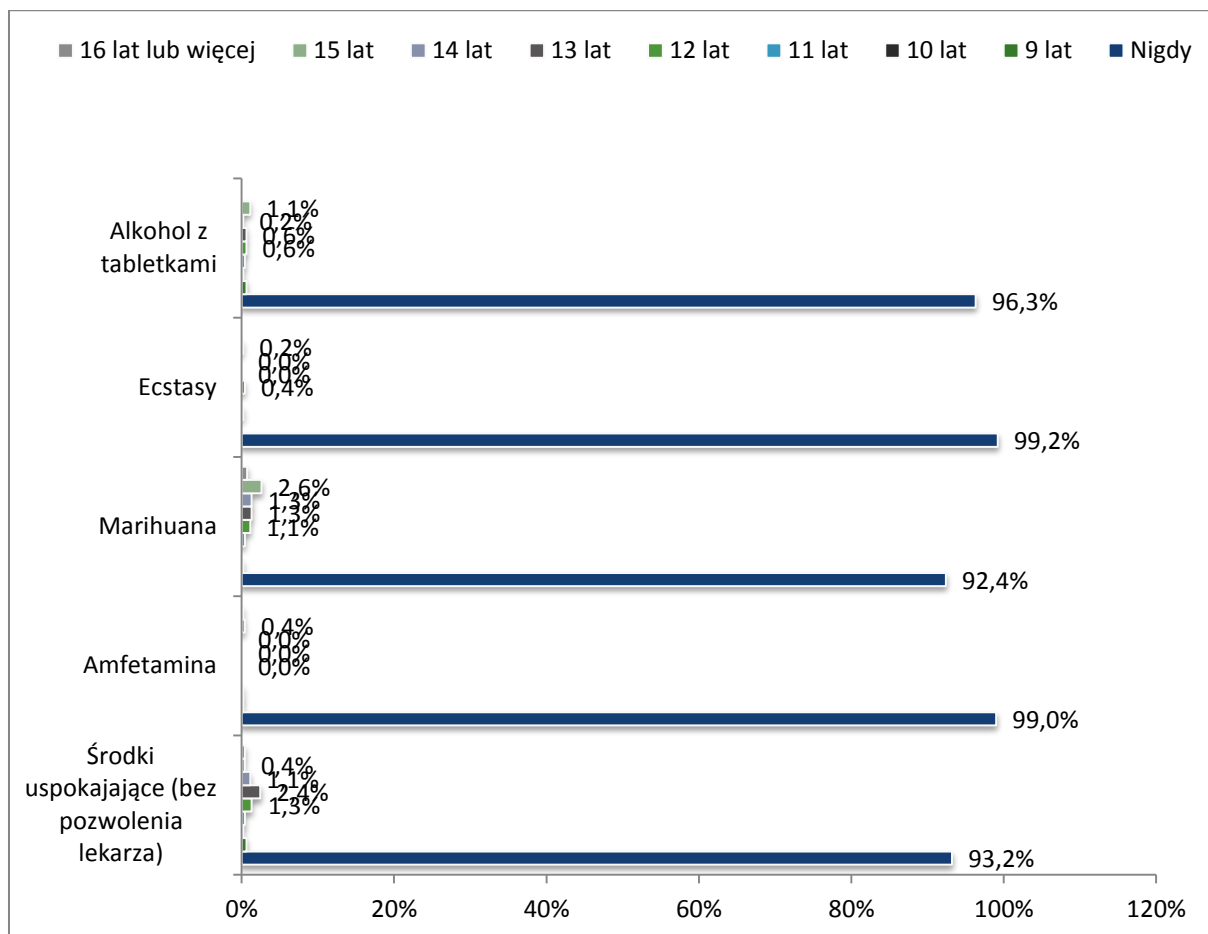

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

W przypadku narkotyków wiek inicjacji jest nieco późniejszy. Środki uspokajające (bez pozwolenia lekarza) nie dotyczą 93,2%, a Amfetamina nie dotyczy 99% badanych, Ecstasy 99,2% a alkohol z tabletkami 96,3%. Marihuanę młodzież próbuje już w wieku 12 lat.

Wykres 40. Wiek inicjacji narkotykowej

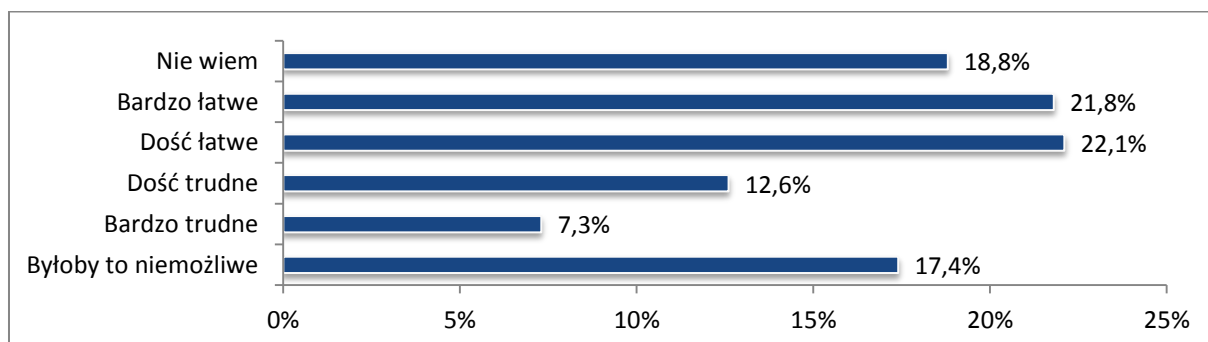
Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Papierosy

Niniejszy podrozdział dotyczy trudności w zdobyciu papierosów, ich palenia, a także określenia stopnia uzależnienia młodzieży od nikotyny – czy palą papierosy okazjonalnie czy codziennie.

Pytanie dotyczące trudności w zdobyciu papierosów podzieliło opinię badanej młodzieży. Prawie połowa respondentów stwierdziła, że zdobycie papierosów jest łatwe. 19,9% badanych odpowiedziało, że byłoby to trudne, a 17,4%, że byłoby to niemożliwe.

Wykres 41. Trudność w zdobyciu papierosów

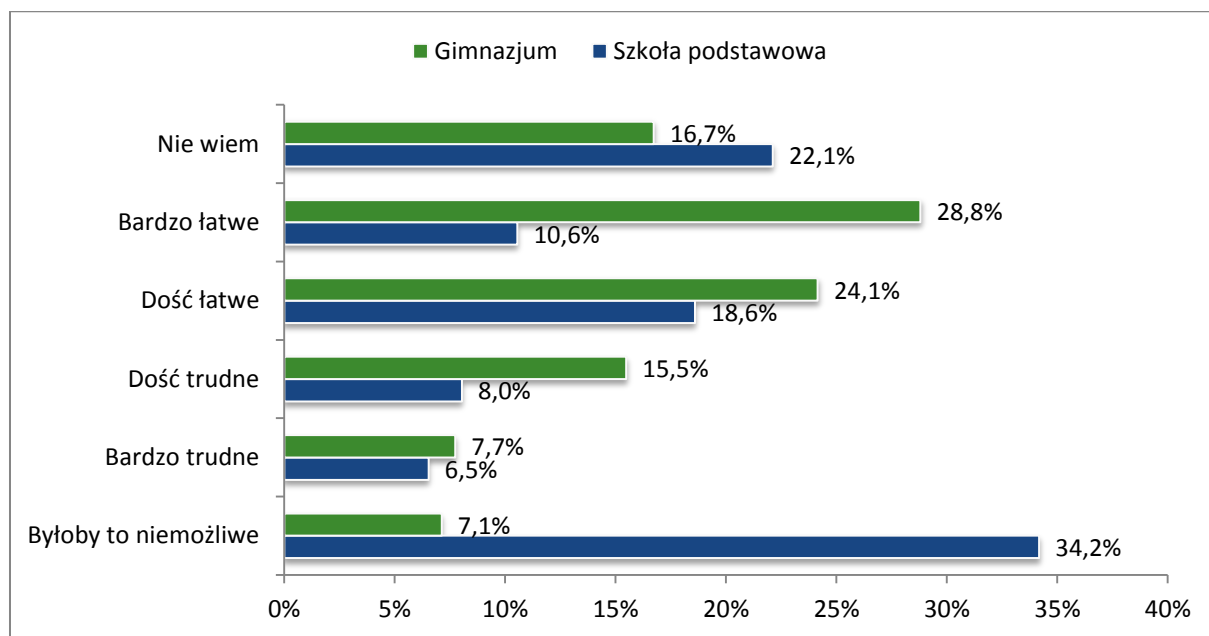

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Dekompozycja pytania na płeć nie pokazała różnic pomiędzy zmiennymi. Podział pytania pod względem szkoły, do której uczęszcza respondent ukazał różnice – zdecydowanie wyższy odsetek uczniów szkoły podstawowej odpowiedział, że byłoby to niemożliwe – 34,2% w stosunku do 7,1% gimnazjalistów. Niemniej jednak nawet młodszy uczniowie stwierdzili, że zdobycie papierosów byłoby łatwe – 29,2%. Na taką odpowiedź wskazał co drugi gimnazjalista (suma odpowiedzi *bardzo łatwe* i *dość łatwe*).

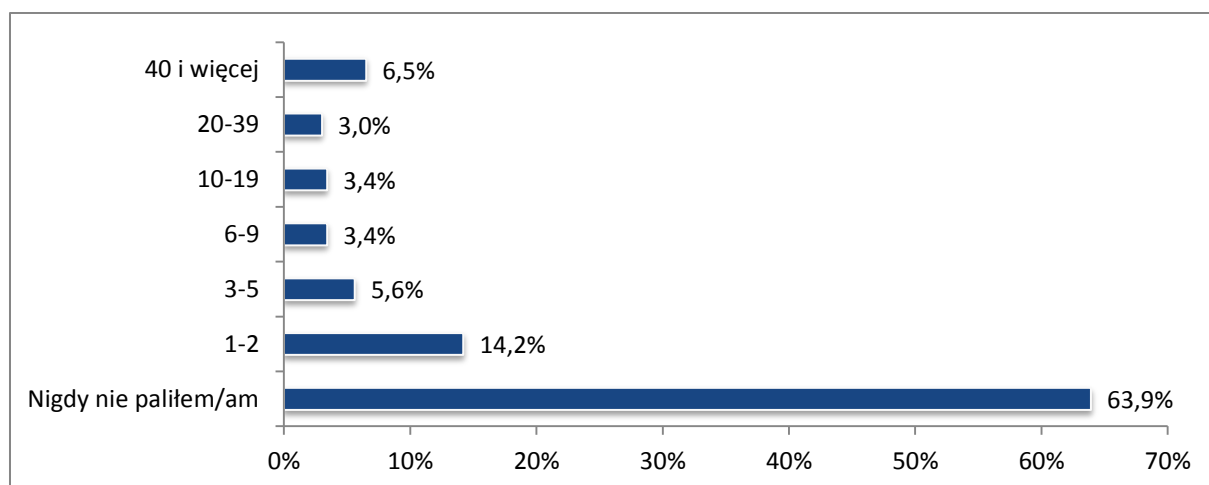
Wykres 42. Trudność w zdobyciu papierosów w dekompozycji na szkołę

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Biorąc pod uwagę wszystkie analizowane do tej pory używki, uczniowie najczęściej piją alkohol, następnie palą papierosy, a najrzadziej sięgają po narkotyki i inne substancje psychoaktywne. Według poniższego wykresu 63,9% badanych zadeklarowało, że nigdy nie paliło papierosów. 14,2% uczniów zapaliło papierosa od 1 do 2 razy w życiu, a 6,5% 40 razy i więcej. Można więc przypuszczać, iż w tej grupie znaleźli się również tacy uczniowie, którzy są uzależnieni od nikotyny.

Wykres 43. Ile razy zdarzyło ci się wypalić papierosa w swoim życiu?

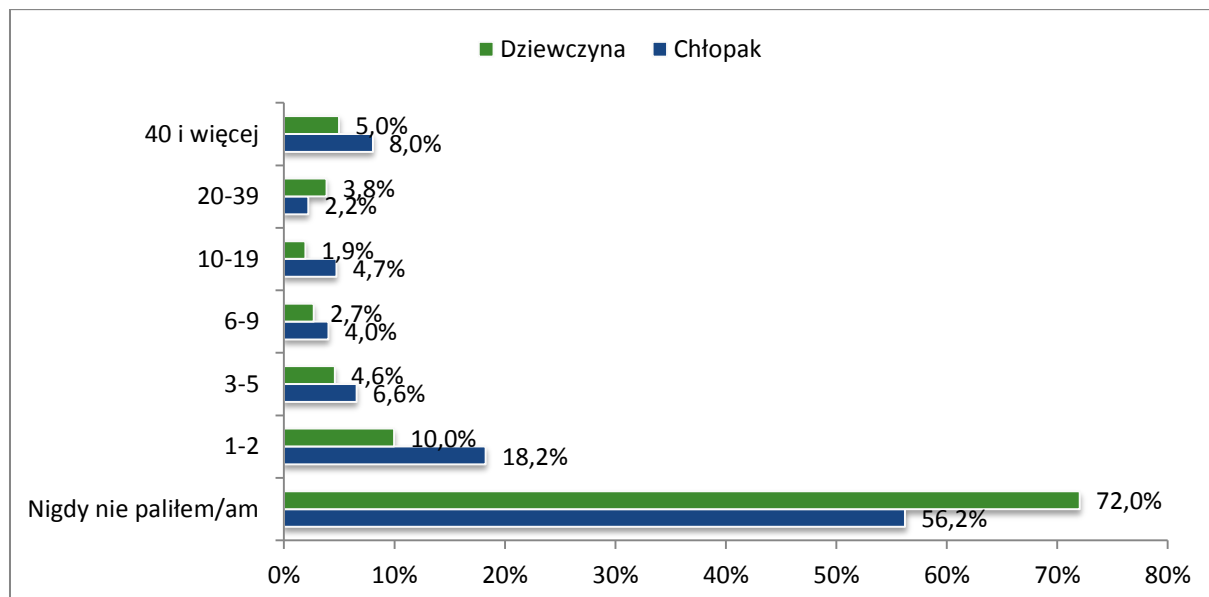

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Nieco wyższy odsetek chłopców wskazał, że w ciągu swojego życia wypalił 40 i więcej papierosów – 8% w stosunku do 5% dziewczyn. Chłopcy procentowo przeważali w każdej liczbie podanej w kafeterii odpowiedzi, ponieważ to zdecydowanie wyższy odsetek dziewczyn zadeklarował, że nigdy nie palił papierosów – 72% w stosunku do 56,2% chłopców.

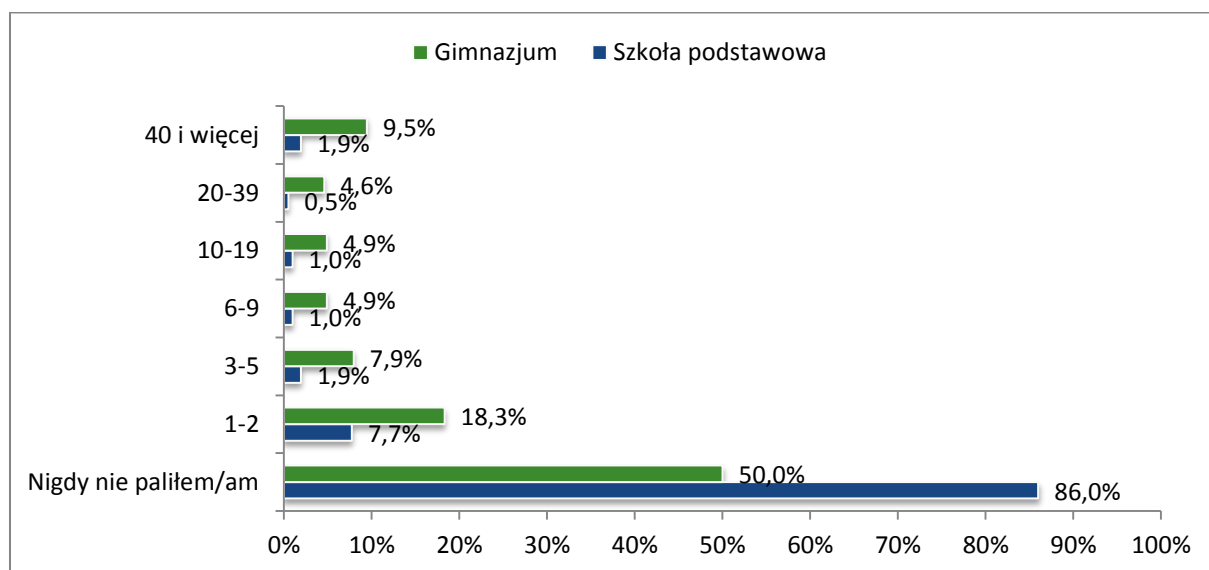
Wykres 44. Ile razy zdarzyło ci się wypalić papierosa w swoim życiu? Pytanie w dekompozycji na płeć

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Podział pytania ze względu na typ szkoły pokazał, co oczywiste, że zdecydowana większość młodszych uczniów nigdy nie paliła papierosów – 86% w stosunku do 50% gimnazjalistów. Niemniej jednak młodszy uczniowie również wskazali, że w swoim życiu do 2 razy zapalili papierosa – 7,7% badanych.

Wykres 45. Ile razy zdarzyło ci się wypalić papierosa w swoim życiu? Pytanie w dekompozycji na szkołę

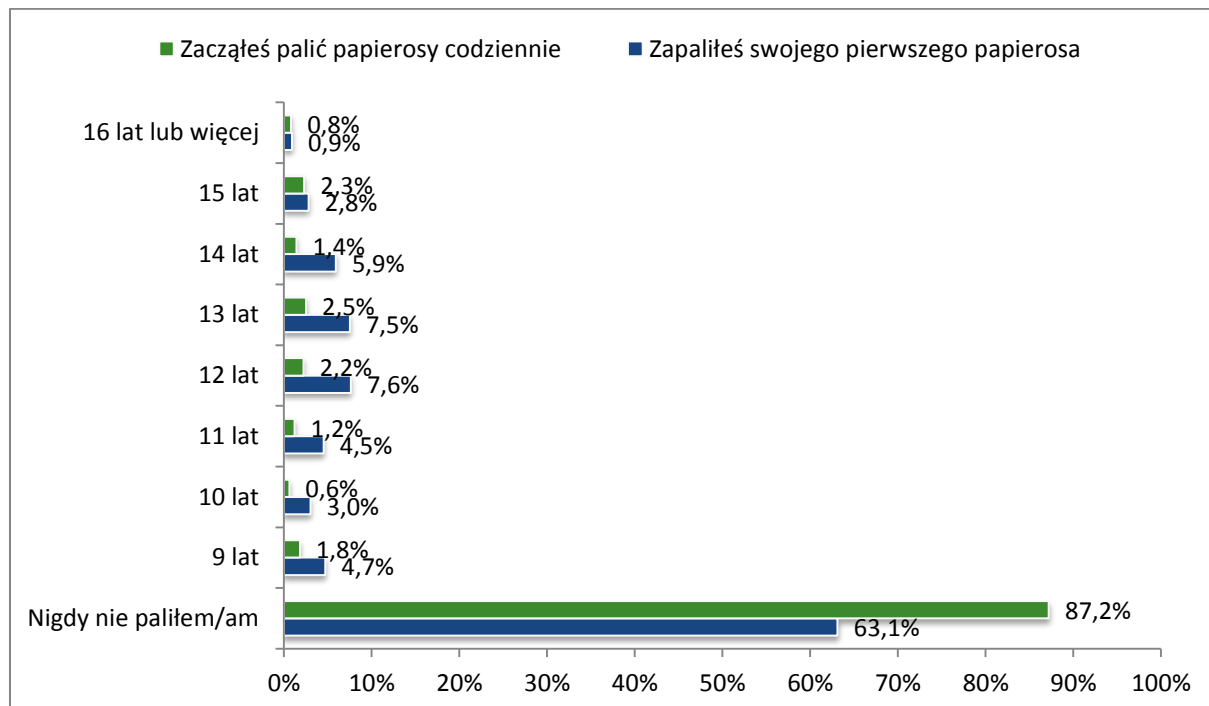

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Inicjacja tytoniowa odbywa się podobnie jak alkoholowa – już od 9 roku życia. Najwyższe na nią wskazanie występuje w okolicach 12, 13 lat. 87,2% badanych nie paliło, bądź nie pali papierosów codziennie. Tych, którzy przyznali się do takiej częstotliwości nie było dużo, jednak odsetki na poszczególne lata rozkładały się proporcjonalnie – młodzież również zaczyna palić codziennie w wieku 9 lat. Należy brać pod uwagę fakt, że pierwsza próba palenia tytoniu może prowadzić do uzależnienia. Biorąc pod uwagę dekompozycję na płeć widać, iż to chłopcy wcześniej przechodzą inicjację tytoniową niż dziewczyny.

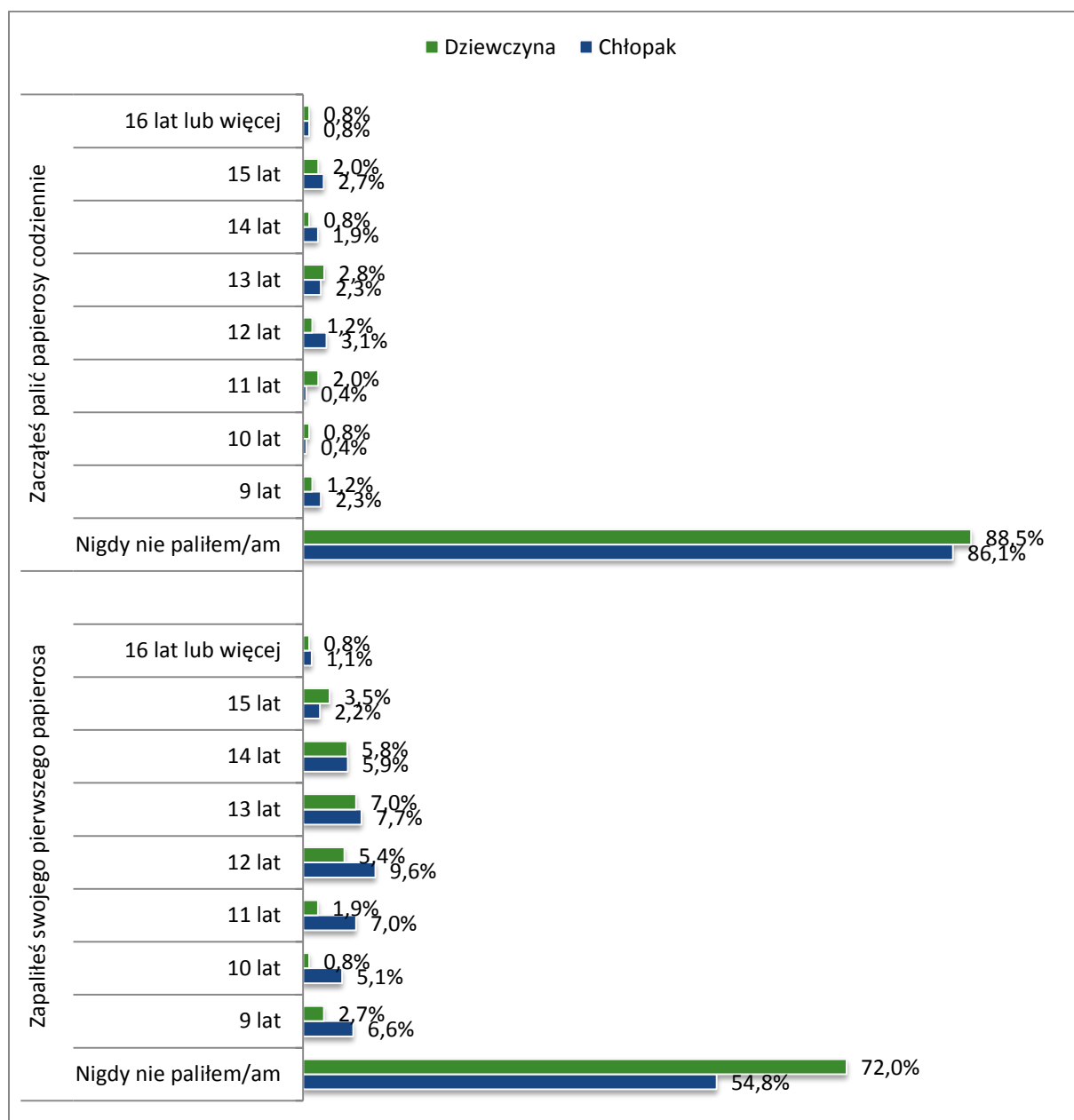
Wykres 46. Inicjacja tytoniowa vs palenie codzienne

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Wykres 47. Inicjacja tytoniowa vs palenie codzienne w dekompozycji na płeć

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Otoczenie społeczne szaflarskiej młodzieży vs substancje psychoaktywne

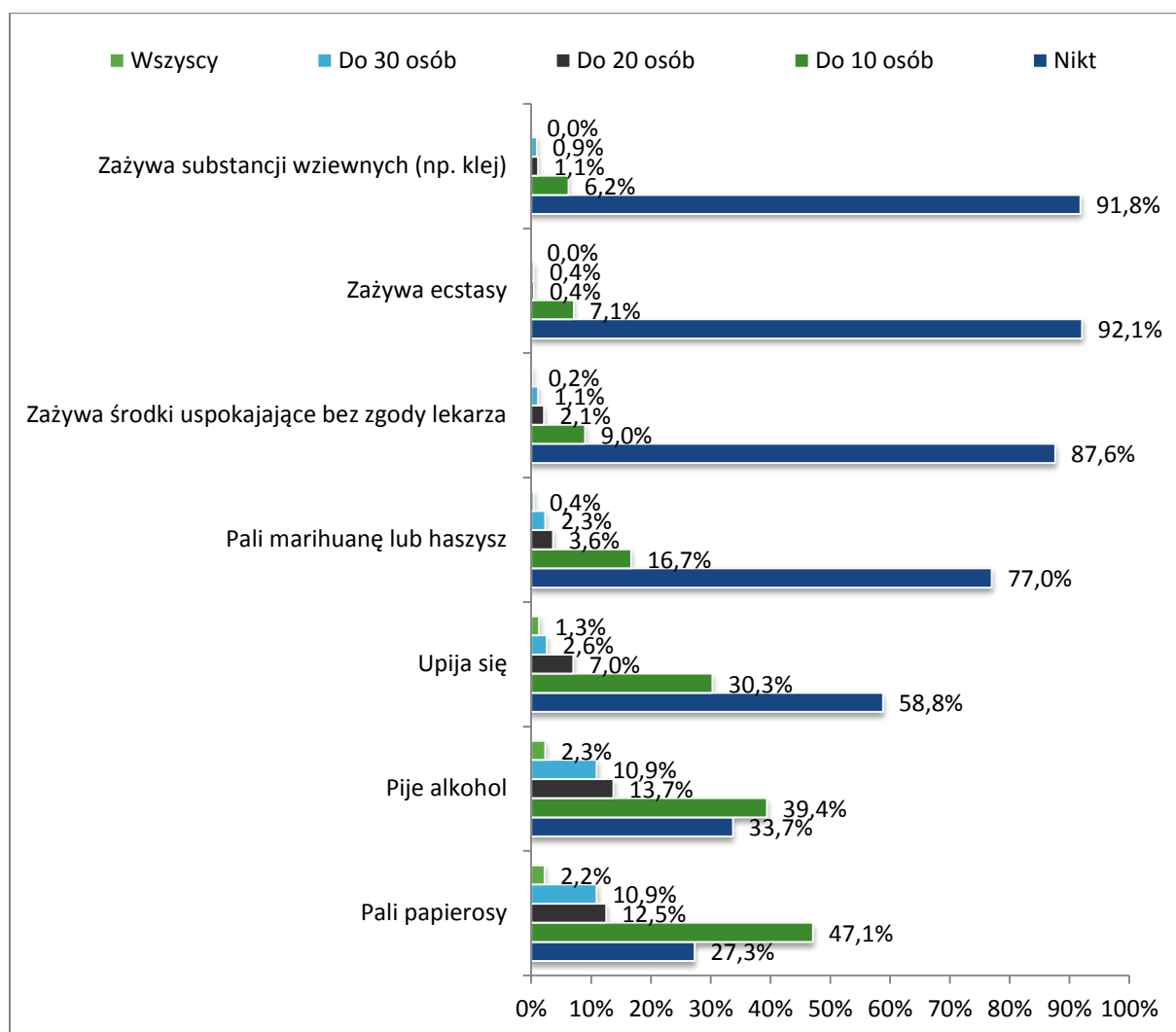
W ramach niniejszego podrozdziału zapytano badanych o ich znajomych, a także rodzeństwo pod względem postaw wobec różnych używek. Pytanie te mają na celu sprawdzenie ile osób w otoczeniu badanych może mieć negatywny wpływ na dorastających uczniów szaflarskich szkół.

Jak widać na poniższym wykresie zdecydowana przewaga respondentów wskazała, że żaden z ich znajomych nie ma do czynienia z podanymi w kafeterii odpowiedzi substancjami psychoaktywnymi. Jednak badani często wskazują, że znają do 10 osób, które palą marihuanę lub haszysz – 16,7% wskazań, 9% uczniów posiada również tyłu znajomych, którzy zażywają środki uspokajające bez zgody lekarza, 7,1% wskazało na zażywanie ecstasy, a 6,2% na zażywanie substancji wziewnych. Jest to niepokojący

wynik, że wśród tak młodych ludzi znajdują się osoby, które mogą mieć negatywny wpływ na ich stosunek do substancji psychoaktywnych. Największe zróżnicowanie odpowiedzi wystąpiło w przypadku upijania się, picia alkoholu oraz palenia papierosów. 30,3% badanych wskazało, że do 10 osób z grona ich znajomych upija się, 39,4% wskazało na upijanie się, a prawie połowa na palenie papierosów. Po 10,9% badanej młodzieży wskazało, że pije alkohol i pali papierosy do 30 osób spośród ich znajomych.

Wykres 48. Deklaracja respondentów: ilu z ich znajomych zażywa wybrane substancje psychoaktywne

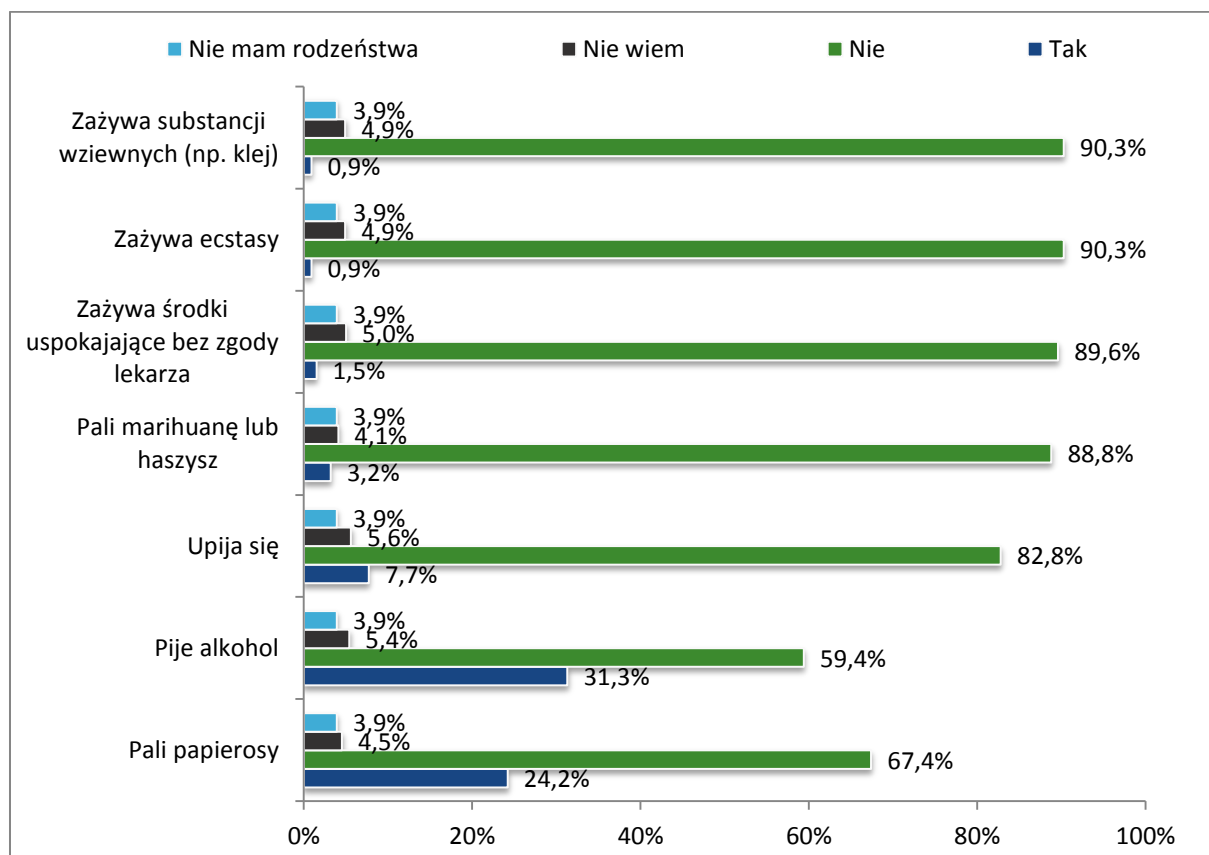

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Młodzież zapytana została również o to, czy ich rodzeństwo ma kontakt z substancjami psychoaktywnymi. Ich obserwacje są takie, że spożywanie alkoholu jest częstsze niż palenie papierosów. Upijanie się rodzeństwa jest częściej wskazywane, niż sięganie po narkotyki. Wśród narkotyków 3,2% badanych wskazało, że ich rodzeństwo sięga po marihuanę bądź haszysz. 3,9% badanych konsekwentnie wskazywało, że nie posiada rodzeństwa.

Wykres 49. Deklaracja respondentów: czy rodzeństwo zażywa wybrane substancje psychoaktywne

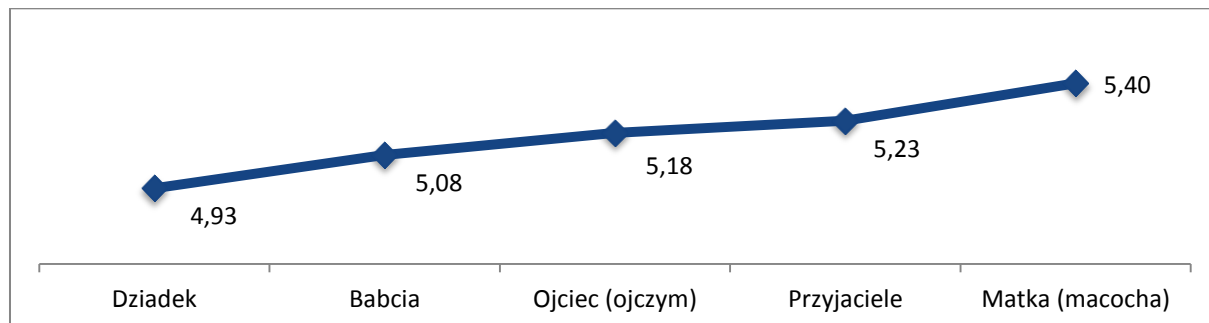

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Relacje z rodziną, a samoocena uczniów

Respondentom zadano pytanie o ocenę kontaktów z poszczególnymi członkami rodziny oraz ich bliskimi. Uczniowie mieli ocenić w skali szkolnej – 1 do 6 stopień z ich zadowolenia. Wyniki zostały przedstawione za pomocą średniej ocen. Jak widać na poniższym wykresie liniowym najwyższą średnią uzyskały kontakty z matką – 5,40. Na drugim miejscu znaleźli się przyjaciele, ze średnią 5,23, na trzecim miejscu ojciec, ze średnią 5,18.

Wykres 50. Ocena kontaktów z bliskimi

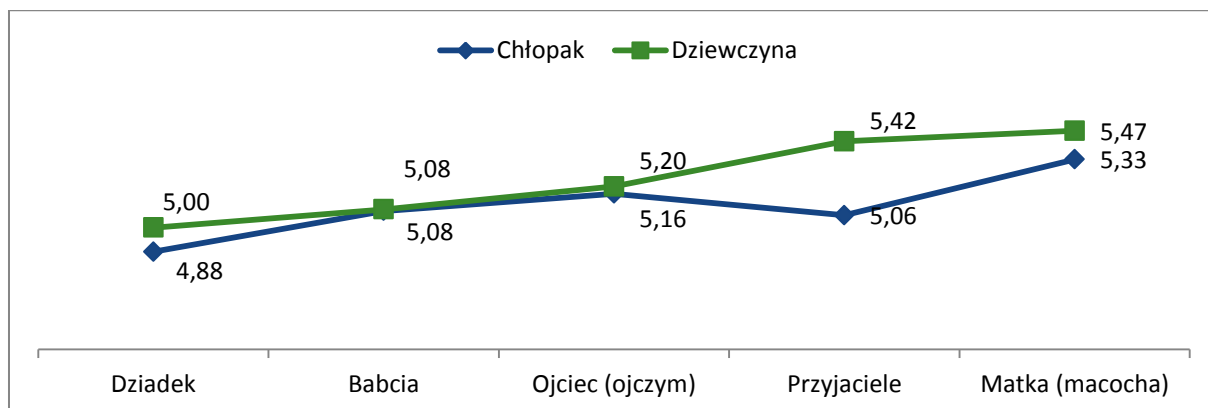

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Po dekompozycji pytania na płeć widać, że dziewczyny są bardziej zadowolone z kontaktów z przyjaciółmi niż chłopcy – średnia 5,42. Nieco wyżej dziewczyny również oceniają kontakty z matką – średnia 5,47, w porównaniu do średniej 5,33.

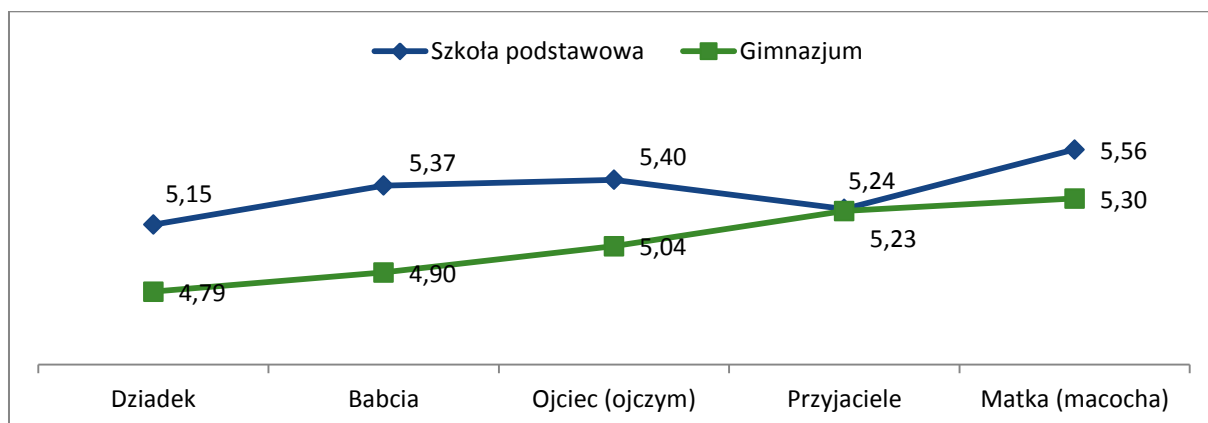
Wykres 51. Ocena kontaktów z bliskimi w dekompozycji na płeć

Źródło: *Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.*

Uczniowie ze szkół podstawowych są bardziej zadowoleni z kontaktów z rodziną. Spadek pozytywnych ocen nastąpił w kontaktach z przyjaciółmi. Widać, że w gimnazjum ocena kontaktów z przyjaciółmi wzrasta, tym bardziej należy zwrócić uwagę na otoczenie społeczne badanych, które sięga po różnego rodzaju używki.

Wykres 52. Ocena kontaktów z bliskimi w dekompozycji na szkołę

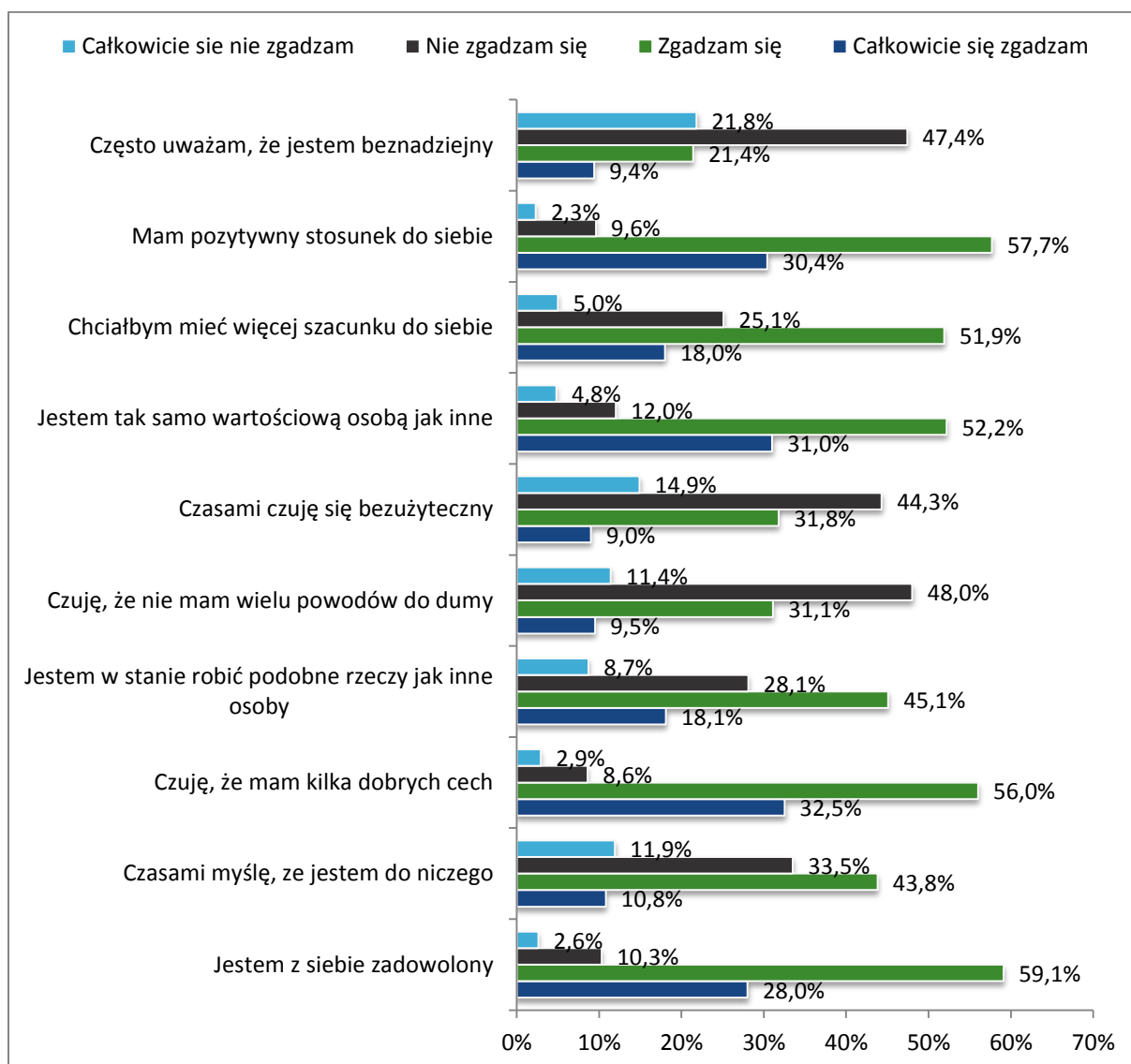

Źródło: *Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.*

Kolejne pytanie, które zadano uczniom z Gminy Szaflary dotyczyło ich samooceny. Jest to niezwykle ważne, aby młodzi, dorastający ludzie mieli do siebie pozytywne nastawienie. Jak pokazuje poniższy wykres większość badanej młodzieży szkolnej posiada pozytywny stosunek do siebie. Nie należy jednak bagatelizować informacji, że 21% badanych często uważa, że są beznadziejni, a 9,6% nie ma pozytywnego stosunku do siebie. 12% respondentów stwierdziło, że nie są tak samo wartościowi jak inni ludzie, a 31,8% badanych czasami czuje się beзуżytecznie. 43,8% uczniów szaflarskich szkół czasami myśli, że jest do niczego, a 10,3% uczniów nie jest z siebie zadowolonych.

Wykres 53. Samoocena szaflarskiej młodzieży

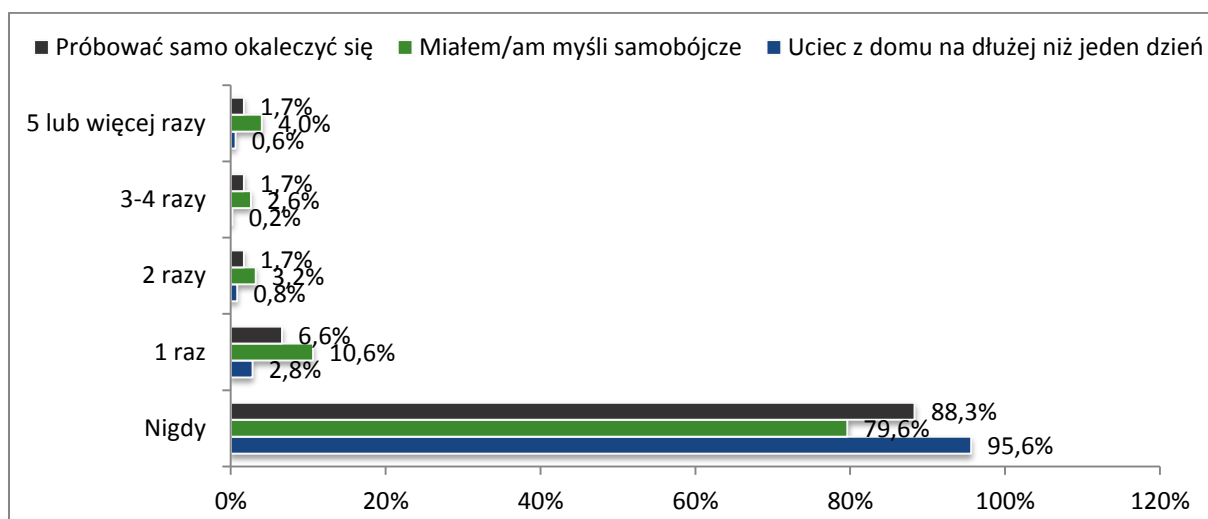

Źródło: *Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.*

Kontynuując wątek z samooceną młodzieży zadano pytania o destrukcyjne podejście do swojej osoby, jakim są próby samookaleczania się, a także myśli samobójcze, które wiążą się z brakiem akceptacji siebie, jak i z różnego typu problemami, z którymi boryka się młodzież ze szkół w Gminie Szaflary. 10,6% badanych 1 raz miało myśli samobójcze, 3,2% miało je z częstotliwością 2 razy, a aż 4% 5 razy lub więcej. 6,6% młodzieży próbowało się 1 raz samo okaleczać. 2,8% badanych 1 raz zdarzyło się uciec z domu na dłużej niż 1 dzień. W dekompozycji pytania na płeć widać, że to zdecydowanie częściej dziewczyny posiadają myśli samobójcze – 14,7% w stosunku do 6,7% chłopców, oraz częściej dokonują prób samookaleczenia – 8,9% w stosunku do 4,5%. Chłopców za to w nieco wyższym odsetku zdarzyło się 1 raz uciec z domu na dłużej niż 1 dzień.

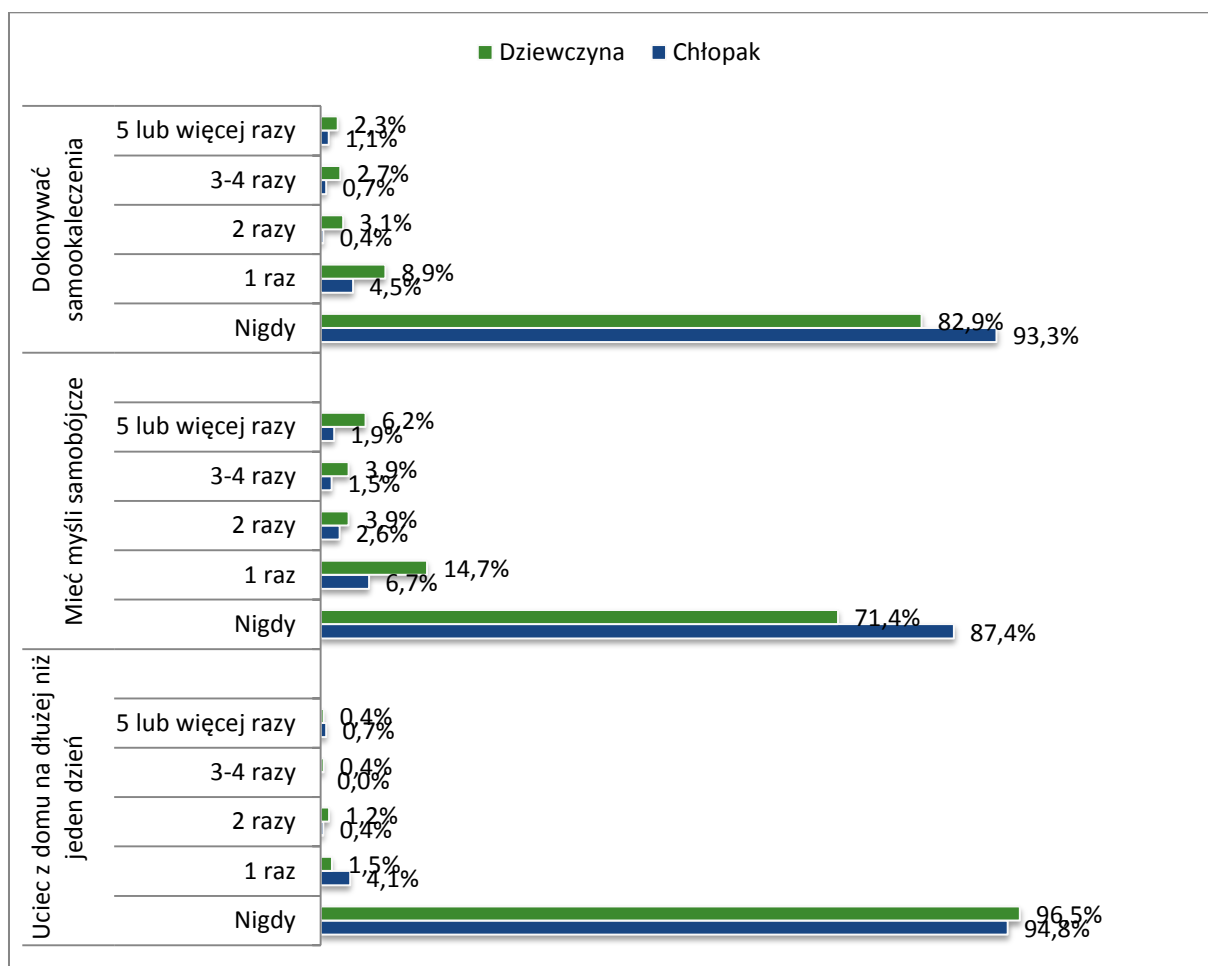

Wykres 54. Negatywne doświadczenia w życiu szaflarskiej młodzieży

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Wykres 55. Negatywne doświadczenia w życiu szaflarskiej młodzieży w dekompozycji na płeć

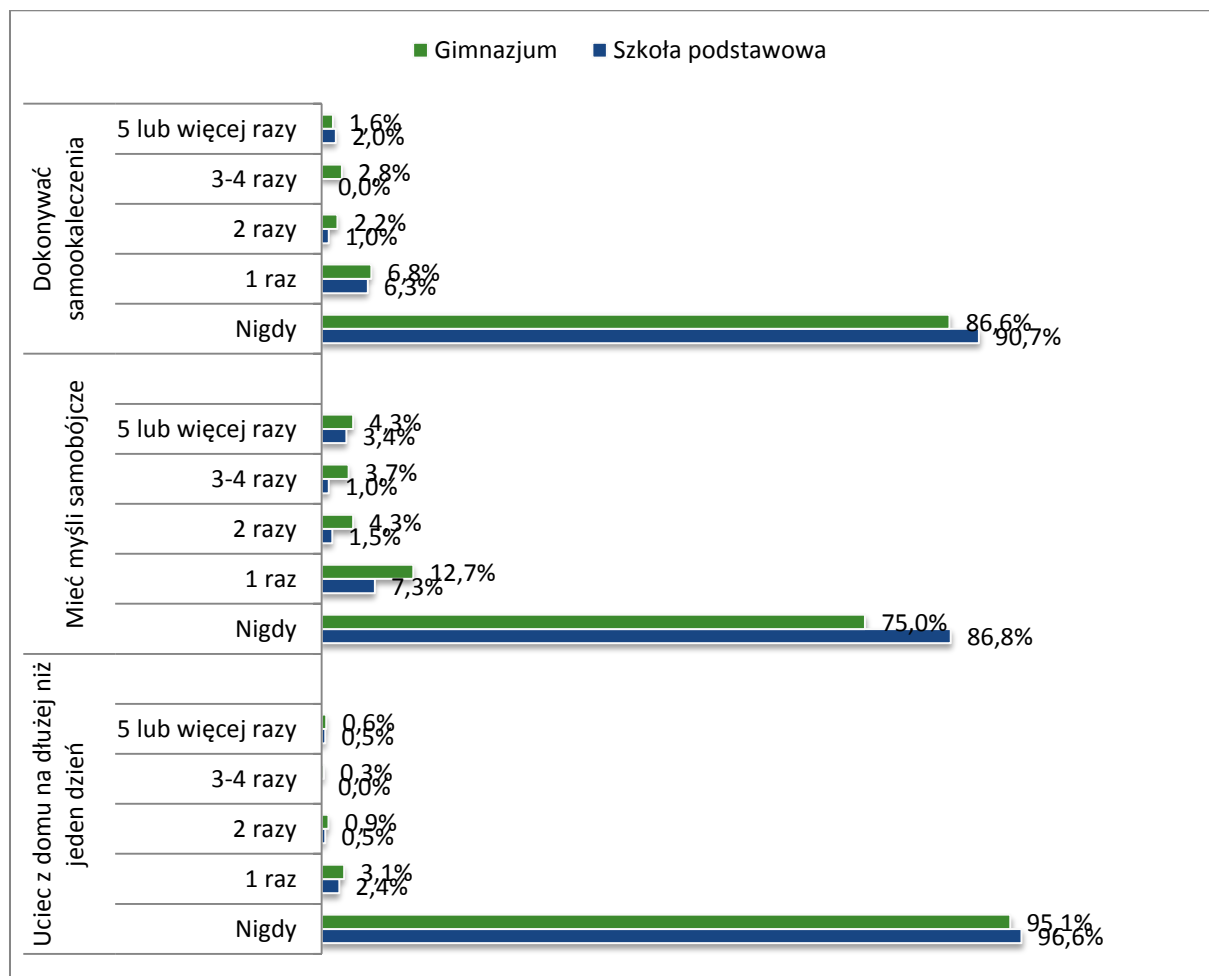
Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Dekompozycja pytania na wiek nie pokazała dużych różnic – zarówno młodszy uczniowie, jak i uczniowie gimnazjum dokonywali prób samookaleczenia, jak i zdarzyły

się im ucieczka z domu na dłużej niż 1 dzień. Nieco wyższy odsetek gimnazjalistów miało myśli samobójcze – 12,7% w stosunku do 7,3% uczniów 5, 6 klas szkoły podstawowej.

Wykres 56. Negatywne doświadczenia w życiu szaflarskiej młodzieży w dekompozycji na szkołę

Źródło: *Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.*

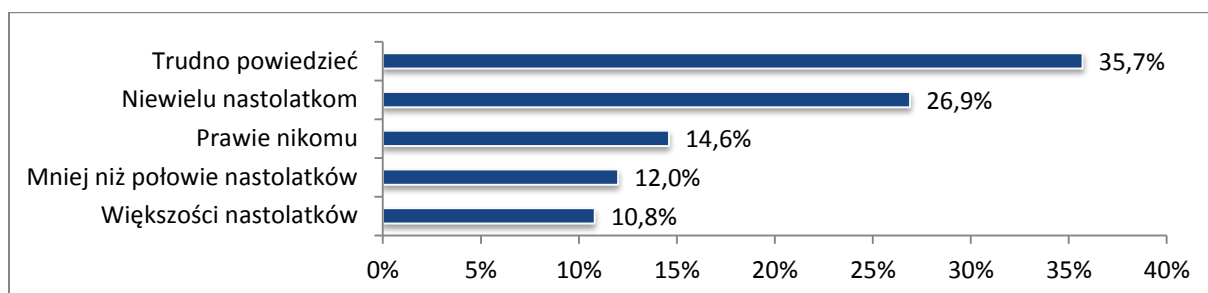
Przemoc domowa

Przemoc jest bardzo delikatnym tematem wśród dzieci i młodzieży. W badaniach na ten temat stosuje się różne zabiegi, które pomagają zbadać ten problem, nie pytając wprost o zachowania w rodzinie lub w grupie rówieśniczej. Respondentom została przedstawiona seria zdań dotyczących innych osób, aby mogli oni odnieść się do sytuacji, a także odpowiedzieć na pytania czy takie zdarzenia występują wśród ich znajomych, a także w ich domach.

Pierwsze pytanie – historyjka dotyczyła Grześka, który dostał od rodzica takie lanie, że miał sińce i zadrapania na ciele. Badanym zadano pytanie, czy to co zdarzyło się Grześkowi, zdarzyło się innym. Odpowiedzi respondentów były różne – 35,7% badanych miało problem z odpowiedzią na to pytanie, a 26,9% szaflarskiej młodzieży stwierdziło, że takie problemy w domu ma niewielu nastolatków. 1 na 10 uczniów był zdania, że taka sytuacja przydarza się większości nastolatków.

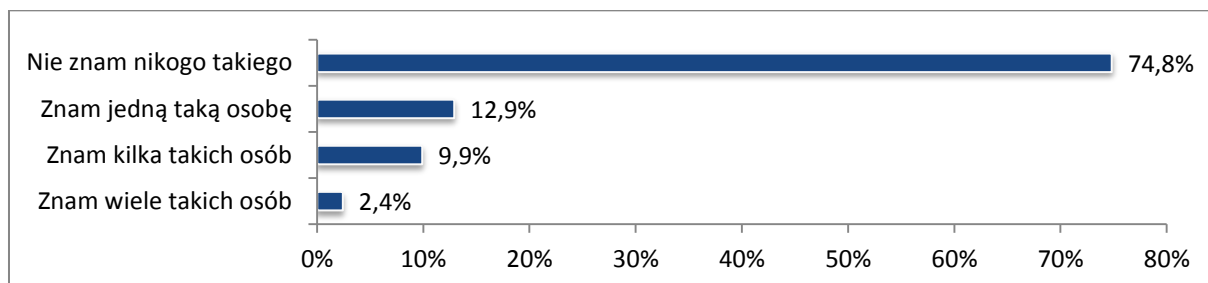
Wykres 57. Ocena częstotliwości stosowania dotkliwych kar cielesnych

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

W kontekście historyjki o Grześku, badanych zapytano czy znają kogoś, komu przydarzyła się podobna sytuacja. 74,8% respondentów odpowiedziało, że nie zna nikogo takiego, 12,9% zna jedną taką osobę, a 9,9% zna nawet kilka takich osób.

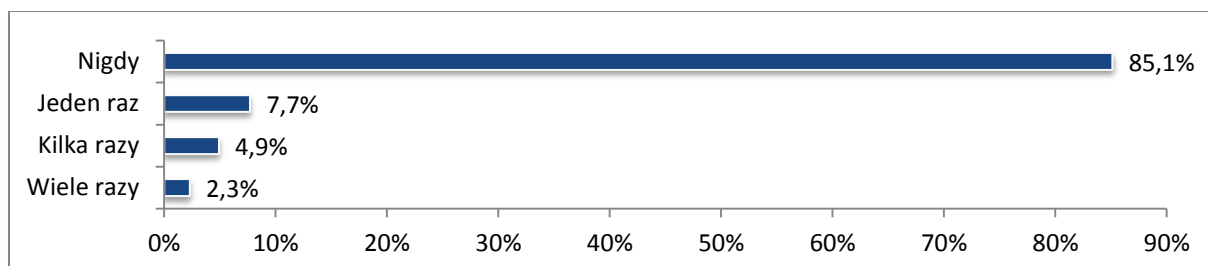
Wykres 58. Znajomość osób wobec których stosowane są dotkliwe kary cielesne

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Młodzieży ze szkół w Gminie Szaflary zadano pytanie, czy przydarzyło im się to samo, co Grześkowi – dostali od rodziców takie lanie, że mieli na drugi dzień sińce i zadrapania na ciele. Zdecydowana większość badanych odpowiedziała *nigdy* – 85,1%. 7,7% badanych przytrafiła się 1 raz taka sytuacja, 4,9% miało taką sytuację kilka razy, a 2,3% badanych wiele razy.

Wykres 59. Młodzież wobec której stosowane są dotkliwe kary fizyczne

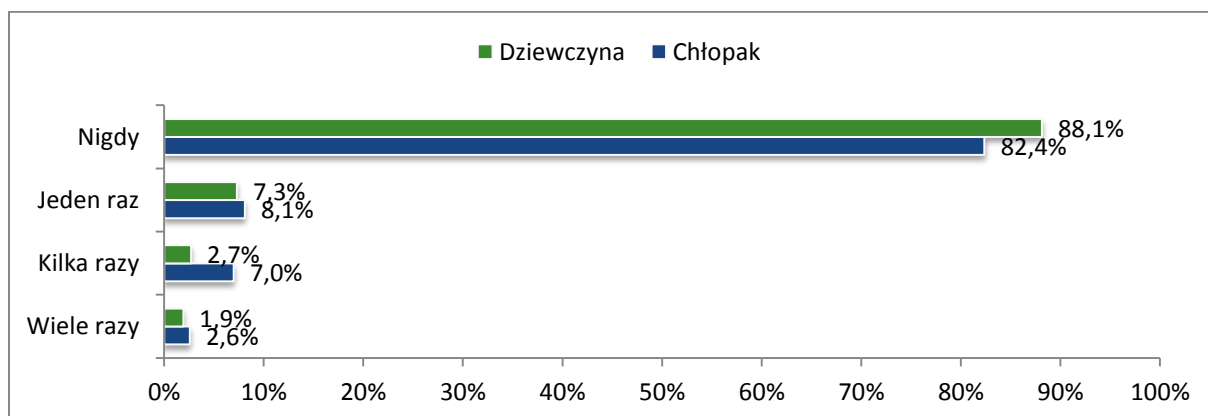

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Dekompozycja pytania o przemoc w domu wobec młodzieży ze szkół w Gminie Szaflary, na podstawie historyjki z Grześkiem wskazała, że kilka razy taka sytuacja miała miejsce u wyższego odsetka chłopców – 7% w porównaniu do 2,7% dziewczyn. Dekompozycja pytania na typ szkoły nie pokazała zależności pomiędzy wiekiem, a ilością dotkliwych kar fizycznych

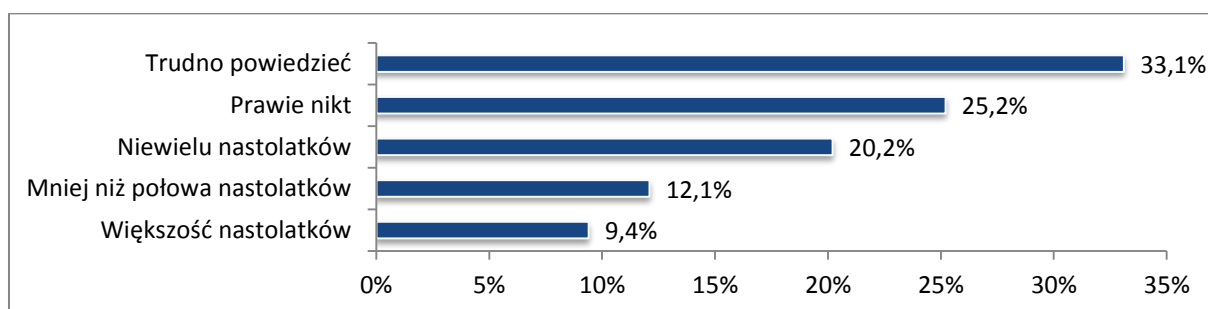
Wykres 60. Młodzież wobec której stosowane są dotkliwie kary fizyczne w dekompozycji na płeć

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Kolejna historia zaprezentowana uczniom dotyczyła nagminnego stosowania kar cielesnych. Tym razem bohaterką była Magda, która dostaje w skórę od rodziców nawet za drobne przewinienia. Sprawdzenie takich sytuacji w otoczeniu badanych, jak i w rodzinie było analogiczne do poprzedniej historii. W sytuacji podobnej do przedstawionej w ankiecie jest według 20,2% badanych niewielu nastolatków, a 25,2% respondentów wskazało, że prawie nikt.

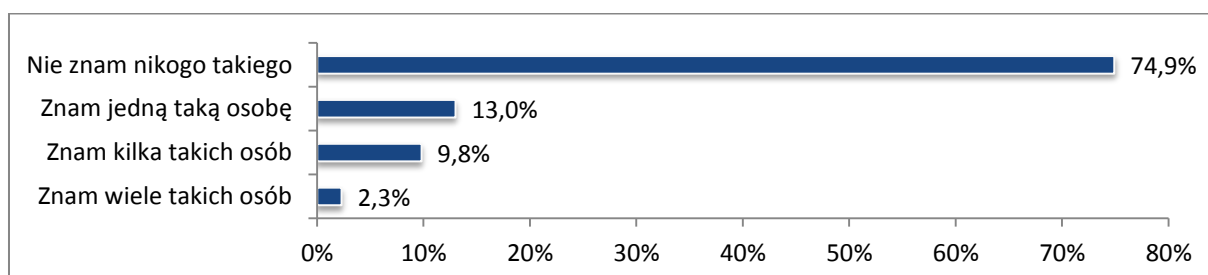
Wykres 61. Ocena częstotliwości nagminnego stosowania kar cielesnych według młodzieży

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

74,9% badanych nie zna nikogo takiego, komu zdarza się sytuacja nagminnego bicia przez rodziców. 13% badanych odpowiedziało, że zna jedną taką osobę, a 9,8% respondentów zadeklarowało znajomość kilku takich osób.

Wykres 62. Znajomość osób wobec których stosowane są nagminnie kary cielesne

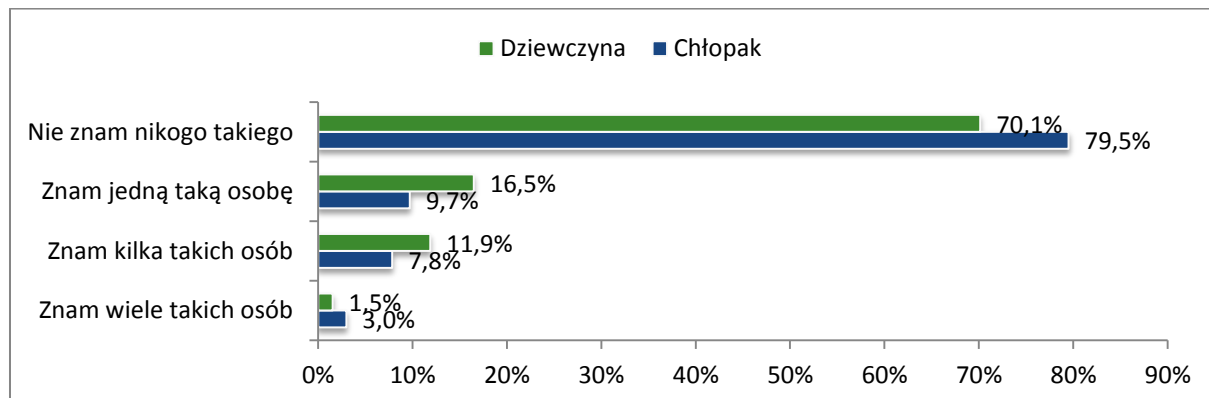

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Ciekawe zestawienie pokazuje dekompozycja powyższego pytania ze względu na płeć. Zdecydowanie więcej dziewczyn zadeklarowało, że zna jedną i kilka takich osób – 16,5% oraz 11,9% w stosunku do deklaracji chłopców – 9,7% oraz 7,8% odpowiedzi.

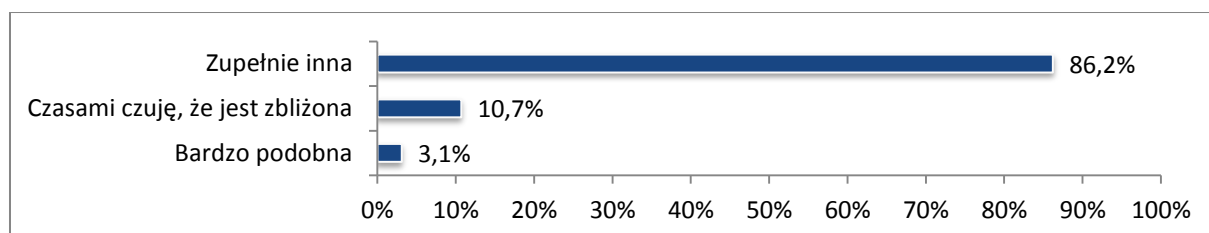
Wykres 63. Znajomość osób wobec których stosowane są nagminnie kary cielesne w dekompozycji na płeć

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

86,2% badanych stwierdziło, że ich sytuacja jest zupełnie inna niż Magdy, która dostaje lanie nawet za drobne przewinienia. 10,7% badanych odpowiedziało, że czasem czuje, że ta sytuacja jest zbliżona. 3,1% badanych stwierdziło, że sytuacja Magdy jest bardzo podobna do ich własnej.

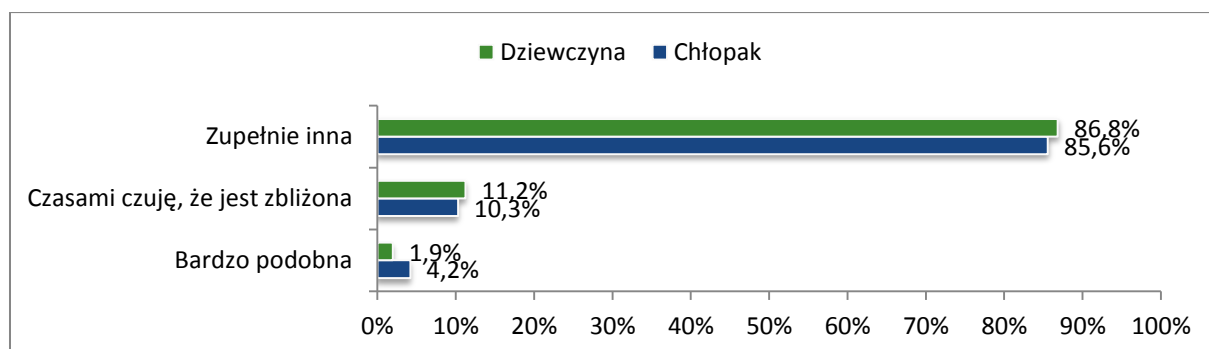
Wykres 64. Ocena sytuacji młodzieży, czy są oni bici

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Po dekompozycji tego pytania na płeć widać, że nieco wyższy odsetek chłopców stwierdził, że sytuacja Magdy jest bardzo podobna do ich własnej – 4,2% w stosunku do 1,9% dziewczyn.

Wykres 65. Ocena sytuacji młodzieży, czy są oni bici w dekompozycji na płeć

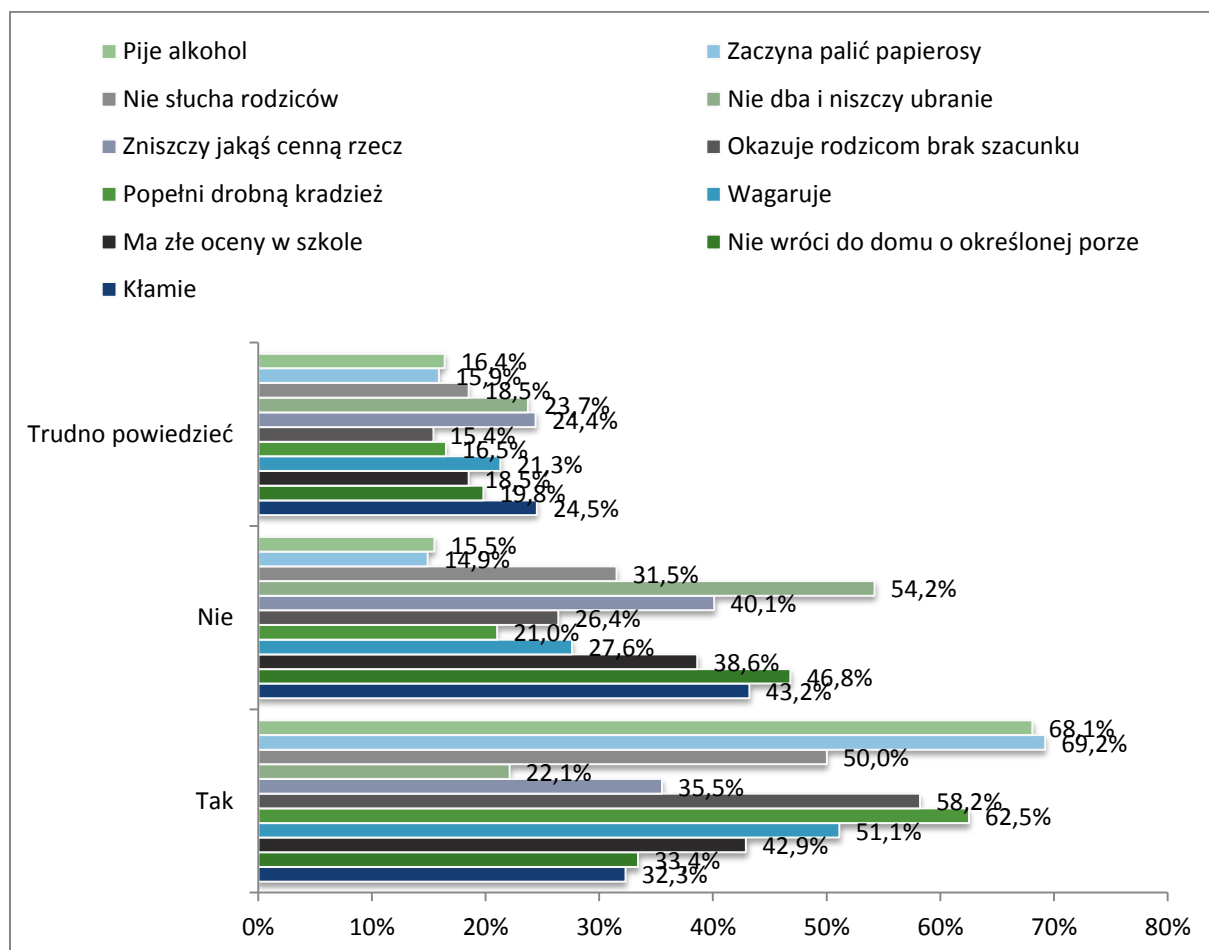

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Kolejne pytanie o przemoc domowej dotyczyło oceny sytuacji, w których dorośli najczęściej stosują kary fizyczne. Według respondentów dzieci najczęściej są bite kiedy piją alkohol – 68,1% odpowiedzi, a także kiedy zaczynają palić papierosy – 69,2% odpowiedzi tak. Kolejne odpowiedzi o dużym odsetku wskazań uzyskał brak szacunku wobec rodziców – według 58,2% badanych rodzice wtedy biją dzieci, a także w sytuacji, kiedy dziecko dokona drobnej kradzieży – 62,5%. Najmniej zasłużony klaps padłby, gdyby dziecko nie dbało o ubranie i zniszczyłoby je – 54,2% odpowiedzi nie.

Wykres 66. Kiedy najczęściej stosowanie są kary fizyczne według młodzieży

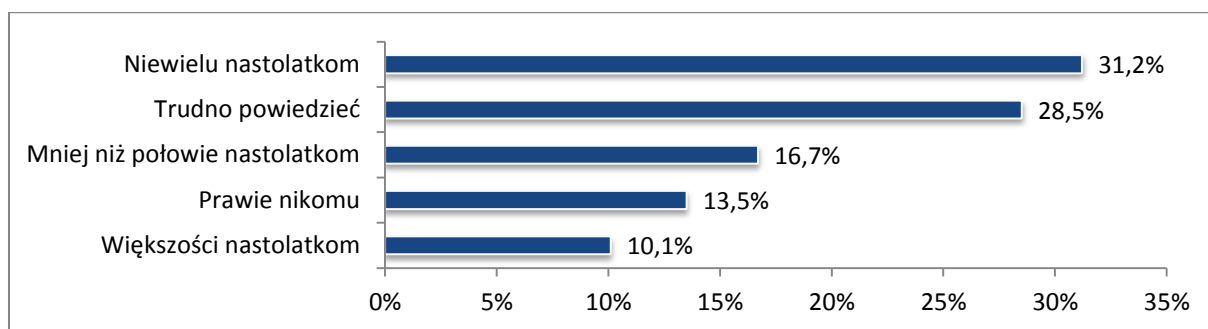
Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Przemoc rówieśnicza

Kolejny blok pytań o przemoc dotyczył jej występowania wśród rówieśników. W tym przypadku również zdecydowano się zbadać jej natężenie poprzez historie związane z fikcyjnymi postaciami, których sytuacje dotyczyły zarówno przemocy fizycznej, jak i psychicznej. Pierwsza z nich dotyczyła Roberta, który znowu został pobity przez chłopców z jego szkoły. Grozili mu, że to nie ostatni raz. Taka sytuacja zdarza się według 31,2% respondentów niewielu nastolatkom. 10,1% badanych zadeklarowało, że zdarza się to większości.

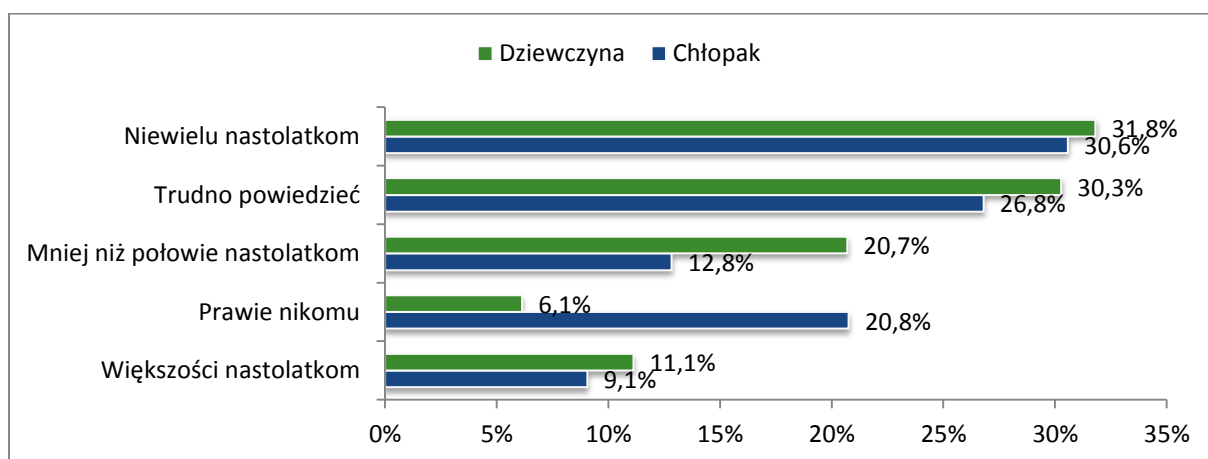
Wykres 67. Ilu nastolatkom przytrafia się przemoc rówieśnicza

Źródło: *Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.*

Podział pytania pod względem płci pokazał różnice w określeniu ilu nastolatkom zdarza się przemoc rówieśnicza. Zdecydowanie wyższy odsetek chłopców odpowiedział: *prawie nikomu* – 20,8% w stosunku do 6,1% badanych dziewczyn. Dziewczyny natomiast stwierdziły, że zdarza się to mniej niż połowie nastolatkom – 20,7% w stosunku do 12,8% chłopców, którzy udzielili takiej odpowiedzi.

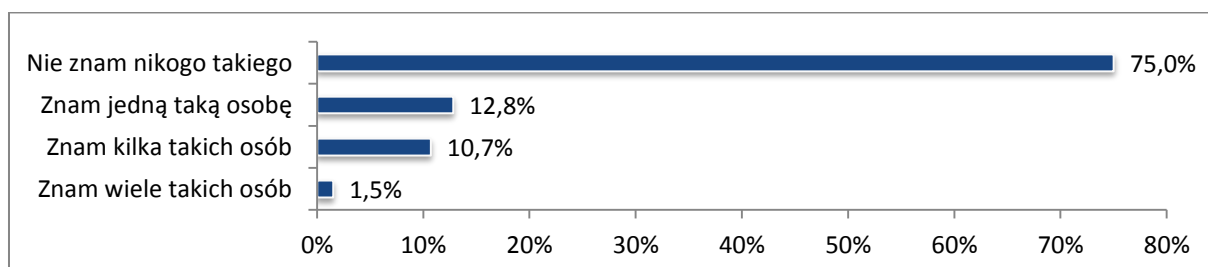
Wykres 68. Ilu nastolatkom przytrafia się przemoc rówieśnicza – dekompozycja na płeć

Źródło: *Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.*

75% badanych nie zna osób, którym przytrafia się tego rodzaju przemoc ze strony rówieśników. 12,8% stwierdziło, że zna jedną taką osobę.

Wykres 69. Znajomość osób, którym przytrafia się przemoc rówieśnicza

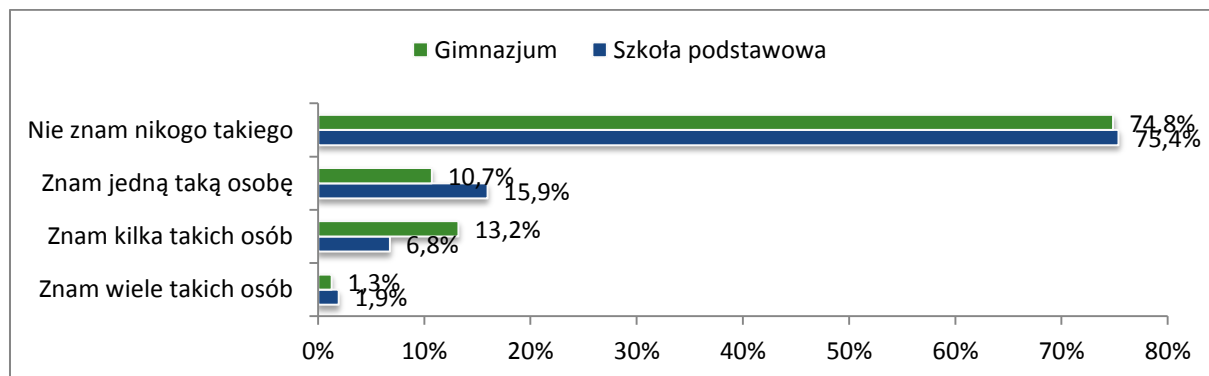
Źródło: *Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.*

Dekompozycja pytania o znajomość osób, którym przytrafia się przemoc rówieśnicza na szkołę pokazała, że gimnazjaliści w wyższym odsetku wskazywali na znajomość kilku takich osób – 13,2% w stosunku do 6,8% młodszych badanych.

Uczniowie szkoły podstawowej wskazywali częściej na znajomość jednej takiej osoby – 15,9% w stosunku do 10,7% gimnazjalistów. Wiek gimnazjalny – dorastanie młodzieży to trudny okres. Należy zwrócić uwagę na wzajemne traktowanie się gimnazjalistów i niwelowanie przejawów przemocy zarówno fizycznej, jak i psychicznej.

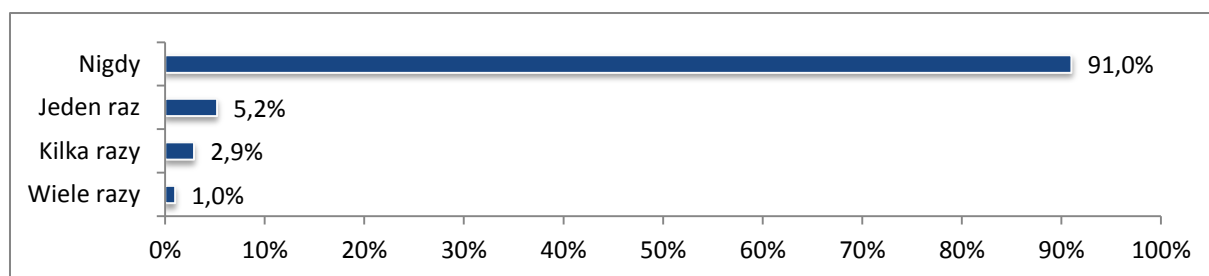
Wykres 70. Znajomość osób, którym przytrafia się przemoc rówieśnicza w dekompozycji na szkołę

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Odnosząc historię Roberta do swojej 91% badanych stwierdziło, że nigdy nie zdarzyła im się taka sytuacja. 5,2% respondentów odpowiedziało, że miała one miejsce 1 raz, a 2,9% - kilka razy.

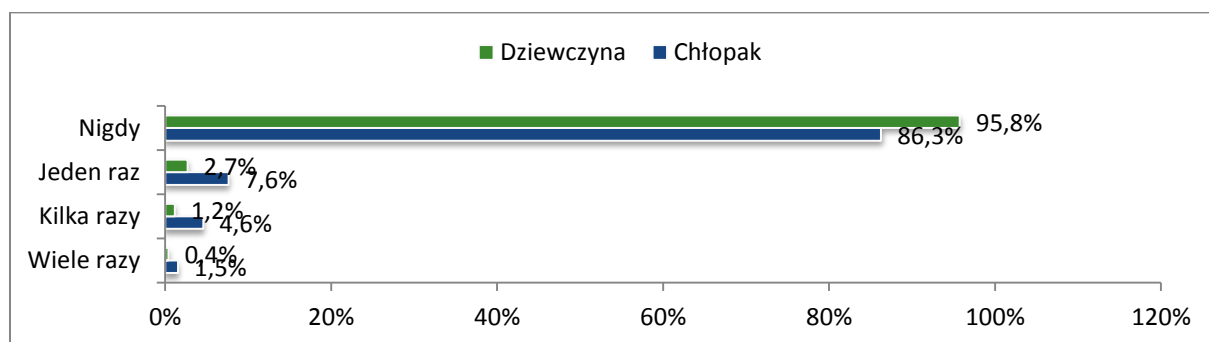
Wykres 71. Czy respondentowi zdarzyła się przemoc rówieśnicza

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Częściej taka sytuacja zdarza się chłopcom – 7,6% wskazało na 1 raz, a 4,6% na kilka razy. W podziale na typ szkoły nie widać różnic pomiędzy odpowiedziami, co świadczy, że tak samo przemocy doświadczają młodszy, jak i starsi uczniowie szaflarskich szkół.

Wykres 72. Czy respondentowi zdarzyła się przemoc rówieśnicza w dekompozycji na płeć

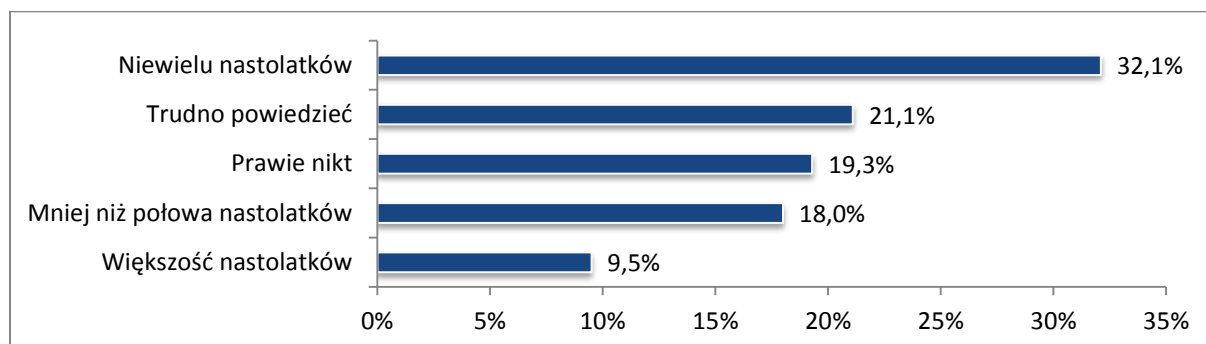

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Kolejna historia związana z przemocą dotyczyła braku akceptacji grupy społecznej, odrzucenia, co wiąże się z przemocą psychiczną. Była to historia Marty, która źle się czuje w szkole. Nie ma bliskich koleżanek. Jest nielubiana i odtrącona przez klasę. Według 32,1% respondentów taka sytuacja zdarza się niewielu nastolatkom, a 18% odpowiedziało, że dotyczy to mniej niż połowy nastolatków.

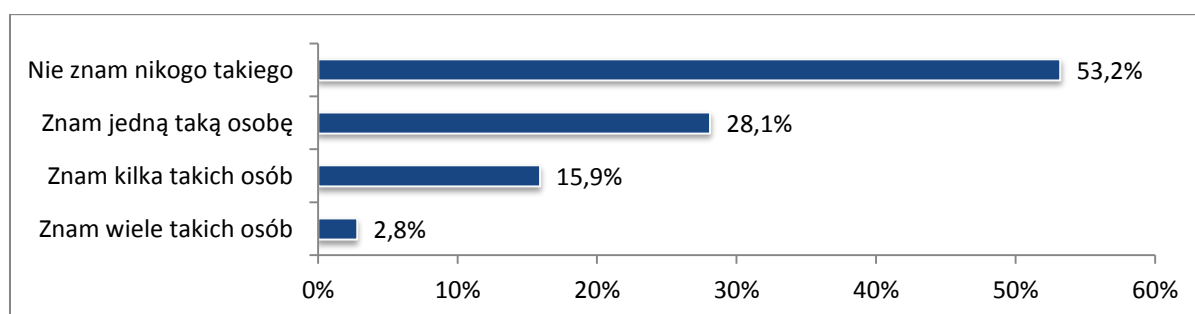
Wykres 73. Młodzież odrzucona przez rówieśników

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

53,2% szafarskiej młodzieży nie zna nikogo tak odtrąconego przez grupę rówieśniczą jak Marta z historyjki, jednak 28,1% badanych zna jedną taką osobę.

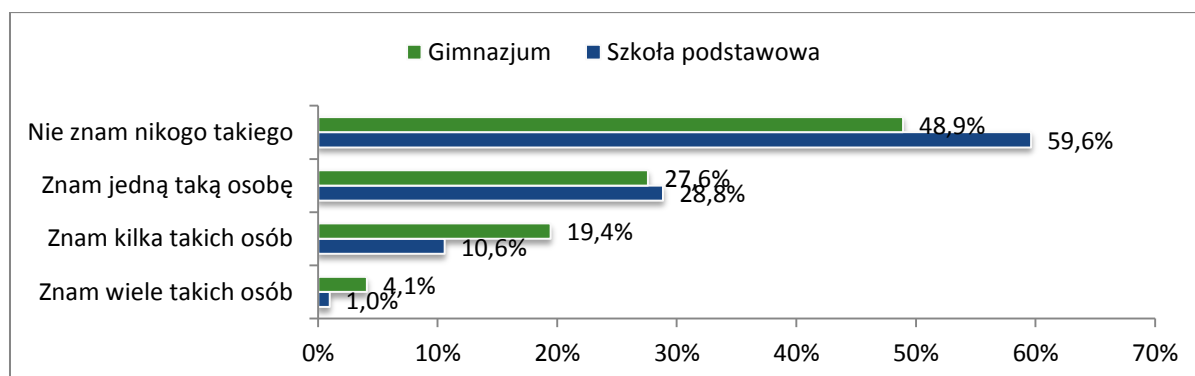
Wykres 74. Znajomość osób doświadczonych odrzuceniem przez rówieśników

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Ponownie dekompozycja pytania na typ szkoły wskazała, że gimnazjaliści znają więcej osób, które doświadczają wykluczenia przez grupę rówieśniczą – 19,4% starszych uczniów zna kilka takich osób w stosunku do 10,6% młodszych badanych.

Wykres 75. Znajomość osób doświadczonych odrzuceniem przez rówieśników w dekompozycji na szkołę

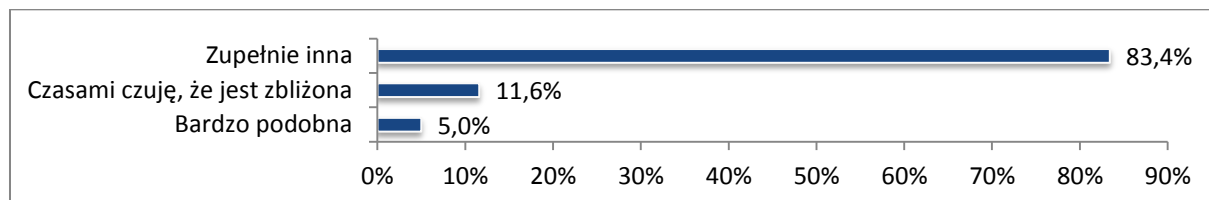

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Badanym zadano pytanie, czy ich sytuacja jest podobna do Marty, która źle się czuje w szkole, ponieważ jest odrzucona przez klasę i nie ma bliskich koleżanek. 83,4% badanych stwierdziło, że ich sytuacja jest zupełnie inna. 11,6% respondentów czasami czuje, że w ich życiu jest podobnie, a 5% zadeklarowało, że sytuacja ta jest bardzo podobna.

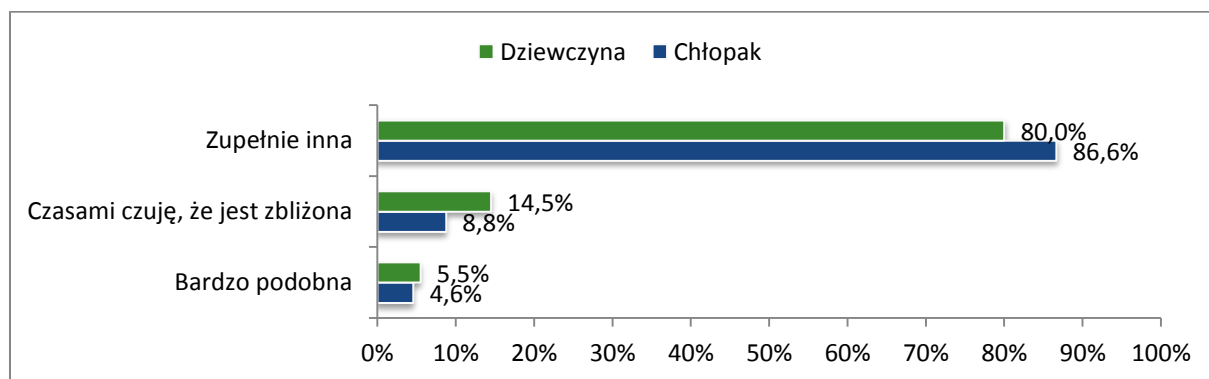
Wykres 76. Młodzież w sytuacji odrzucenia przez rówieśników

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Po dekompozycji pytania dotyczącego przemocy psychicznej – odrzucenia przez rówieśników widać, że nieco wyższy odsetek dziewczyn czasem czuje, że ich sytuacja jest podobna do sytuacji Marty z przytoczonego zdania – 14,5% w stosunku do 8,8% chłopców.

Wykres 77. Młodzież w sytuacji odrzucenia przez rówieśników w dekompozycji na płeć

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Część II

Uzależnienia i inne problemy szafarskiej młodzieży widziane oczami nauczycieli

Dorastanie, czas w znacznej mierze spędzany w szkole, to jeden z najtrudniejszych okresów w życiu człowieka. Zmiany środowiska oraz dorastanie są stresujące, a nie zawsze dzieci posiadają wyniesione z domu rodzinnego dobre wzorce rozładowania napięcia. Dodatkowo dezorientuje je w tym kultura popularna. Problemy takie jak picie alkoholu, palenie papierosów, narkotyki i przemoc – niegdyś dotyczące przede wszystkim tak zwanej trudnej młodzieży, związanej z subkulturami, dziś stały się w skali kraju o wiele powszechniejsze.

Przeprowadzone na zlecenie Wójta Gminy Szaflary badanie wśród nauczycieli powstało w celu oszacowania skali występowania tych zagrożeń w szkołach działających na terenie gminy, a także oceny programów profilaktycznych w szkołach.

Głównym celem tej części badania było oszacowanie skali występowania w szkołach w Gminie Szaflary następujących negatywnych zjawisk społecznych:

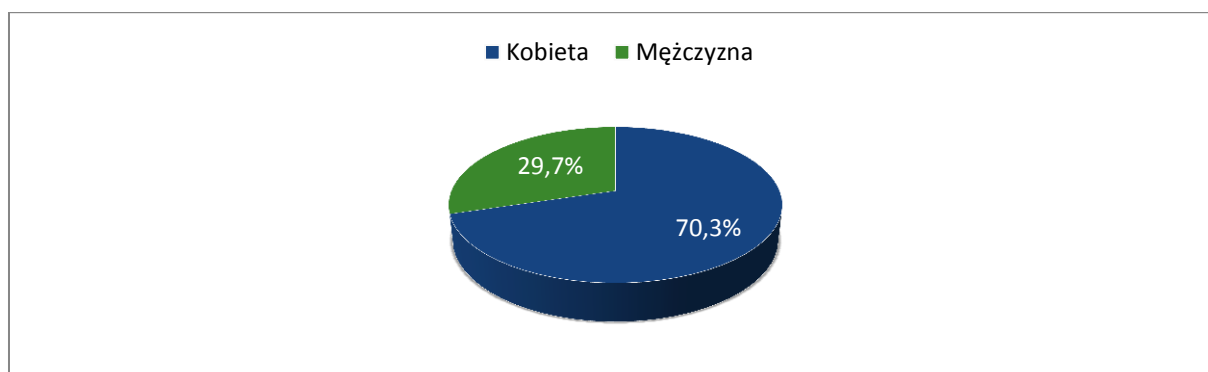
- Palenie papierosów, picie alkoholu,
- Zażywanie narkotyków i innych substancji psychoaktywnych
- Przemoc wśród młodzieży.

Dodatkowym celem badania był opis programów profilaktycznych stosowanych w szkołach połączony z oceną zaangażowania pedagogów i nauczycieli w ich realizację oraz oszacowaniem efektywności podejmowanych działań.

Charakterystyka próby

Założeniem badawczym było ankietowanie nauczycieli w szkołach, w których były prowadzone ankiety audytoryjne z dziećmi i młodzieżą. Niniejsza część raportu powstała w oparciu o próbę 37 nauczycieli, którzy wzięli udział w badaniu. Na poniższym wykresie kołowym przedstawiony został rozkład płci. Jak widać zdecydowaną większość dydaktyków stanowiły kobiety – 70,3% w stosunku do 29,7% mężczyzn – nauczycieli.

Wykres 78. Płeć respondentów

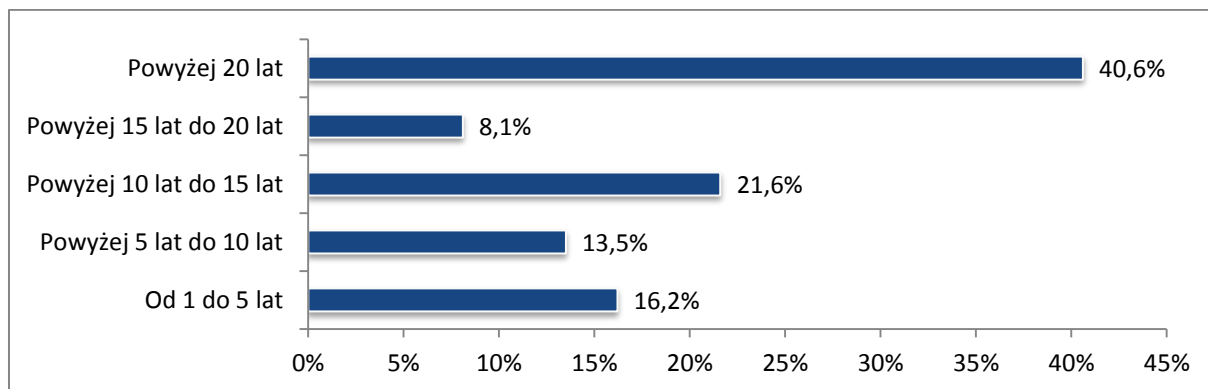

Źródło: *Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.*

40,6% pedagogów deklarowało, że pracuje z młodzieżą powyżej 20 lat. Nieco niższy odsetek nauczycieli posiadało doświadczenie pracy z młodzieżą powyżej 10 do 15 lat – 21,6%. W próbie znaleźli się również tacy dydaktycy, którzy pracowali w tym zawodzie od roku do 5 lat – 16,2% badanych.

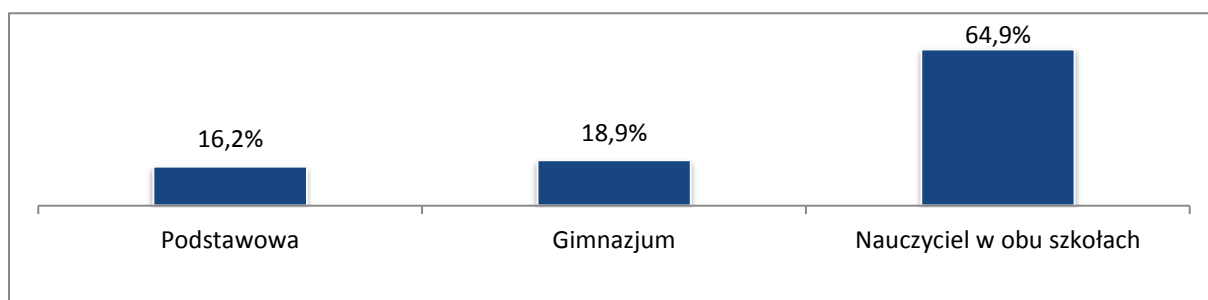
Wykres 79. Doświadczenie pracy z młodzieżą

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Z racji występowania zespołów szkół w Gminie Szaflary, a także nauczania zarówno młodzieży gimnazjalnej, jak i tej uczęszczającej do szkół podstawowych, aż 64,9% badanych dydaktyków wskazało na obie szkoły, gdzie pracują. Ponadto w próbie znalazło się 18,9% nauczycieli z gimnazjum oraz 16,2% uczniów ze szkół podstawowych.

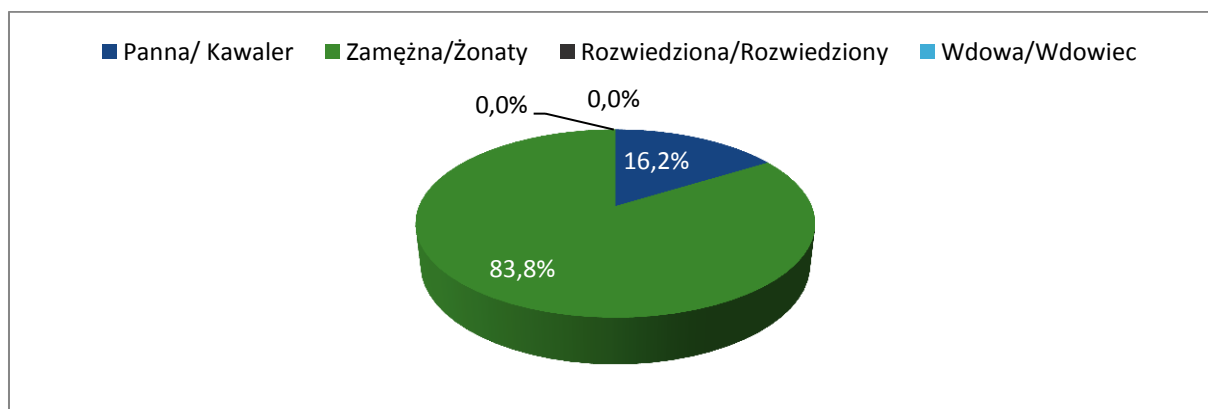
Wykres 80. Szkoła, w której uczy respondent

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Zdecydowaną przewagę w próbie stanowili zamężni/żonaci nauczyciele – 83,8%. 16,2% były to osoby stanu wolnego. W próbie nie wystąpił żaden nauczyciel rozwiedziony czy owdowiały.

Wykres 81. Stan cywilny respondentów

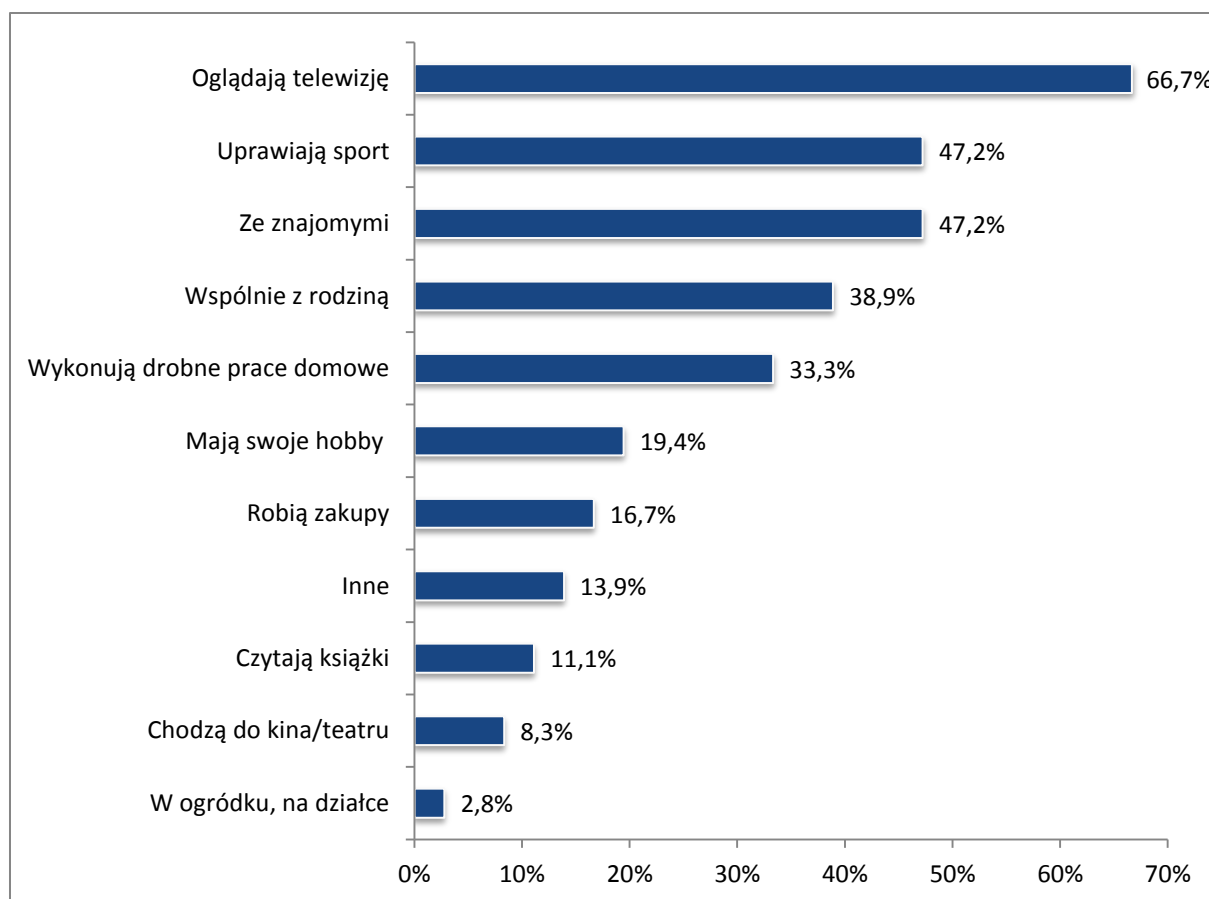
Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Spędzanie czasu wolnego

Pierwsza część ankiety przeprowadzonej z nauczycielami i pedagogami pracującymi z młodzieżą w Gminie Szaflary dotyczyła sposobów spędzania wolnego czasu przez podopiecznych nauczycieli. Było to pytanie wielokrotnego wyboru, w związku z tym dane na poniższym wykresie nie sumują się do 100%. Zdecydowana większość nauczycieli wskazała, że młodzież w swoim wolnym czasie najczęściej ogląda telewizję – 66,7% odpowiedzi. Po 47,2% badanych stwierdziło, że uczniowie uprawiają sport oraz czas wolny spędzają ze znajomymi. Dopiero na trzecim miejscu pod względem częstości według nauczycieli znalazło się spędzanie wolnego czasu wspólnie z rodziną – 38,9% odpowiedzi, a 33,3% badanych stwierdziło, że uczniowie w tym czasie wykonują drobne prace domowe. Wśród odpowiedzi dopytujących o hobby, a także wśród odpowiedzi *inne* znalazły się przede wszystkim zajęcia związane z komputerem, takie jak: *granie w gry, przeglądanie stron internetowych, portale społecznościowe*, albo po prostu *przed komputerem*, co koresponduje z wynikami z poprzedniej części raportu.

Wykres 82. Sposoby spędzania wolnego czasu przez uczniów

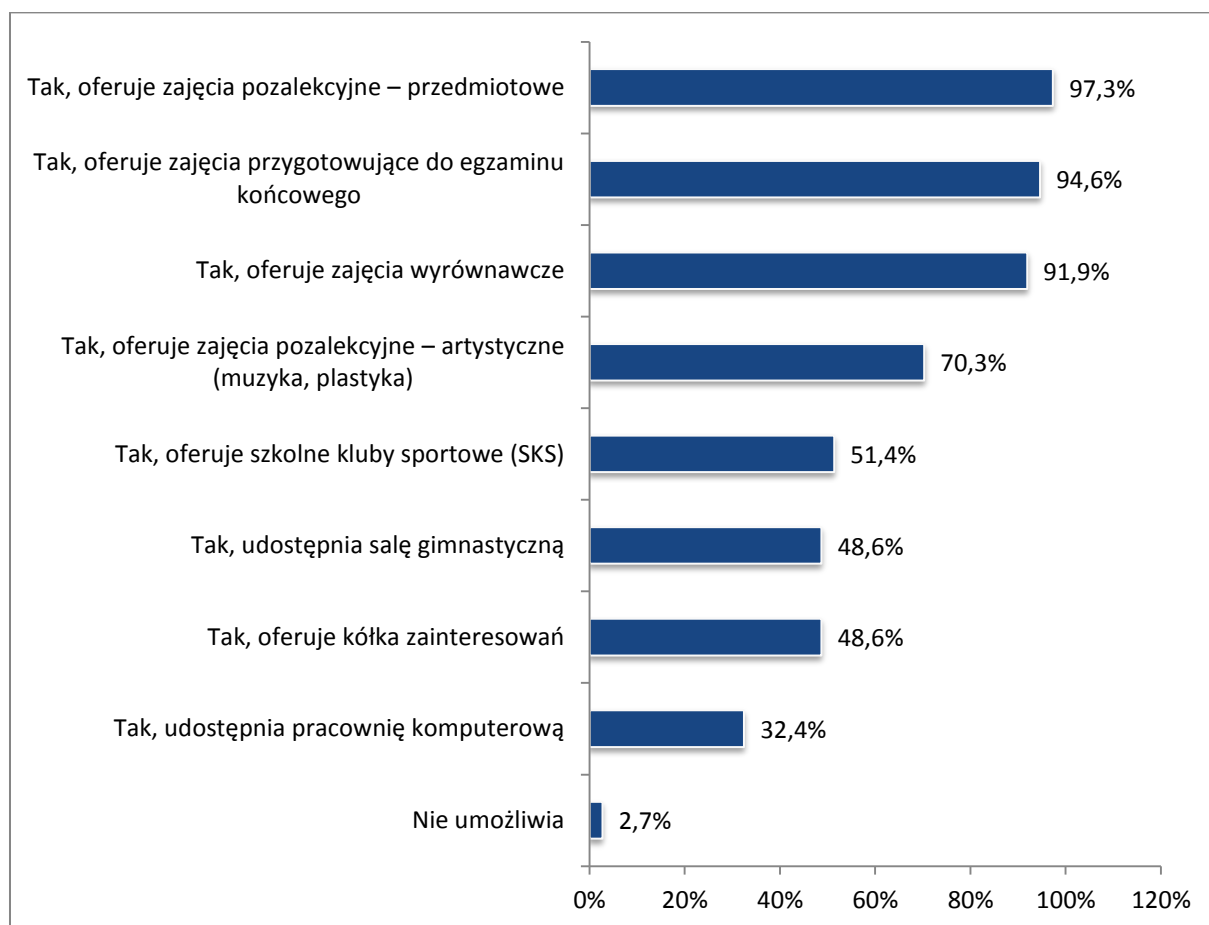
Źródło: *Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.*

Na pytanie o udostępnianie przez placówki oświatowe możliwości spędzenia czasu wolnego od zajęć lekcyjnych prawie wszyscy badani nauczyciele i pedagodzy odpowiedzieli twierdząco. Tylko jeden respondent stwierdził, że szkoła nie oferuje tego typu udogodnień. Było to pytanie wielokrotnego wyboru, w związku z tym odpowiedzi na wykresie nie sumują się do 100%. Prawie wszyscy nauczyciele wskazali na takie zajęcia jak: *zajęcia pozalekcyjne, przedmiotowe* – 97,3% wskazań, *zajęcia przygotowujące do egzaminu końcowego* – 94,6% oraz *zajęcia wyrównawcze* – 91,9%. 70,3% dydaktyków przyznało, że szkoła oferuje zajęcia pozalekcyjne o profilu artystycznym – plastyka,

muzyka. Nieco niższy odsetek nauczycieli wskazał na ofertę Szkolnych Klubów Sportowych, na udostępnianie sali gimnastycznej, a także na ofertę kółek zainteresowań – około połowa badanych.

Wykres 83. Oferta szkoły, co do spędzania wolnego czasu po skończeniu zajęć

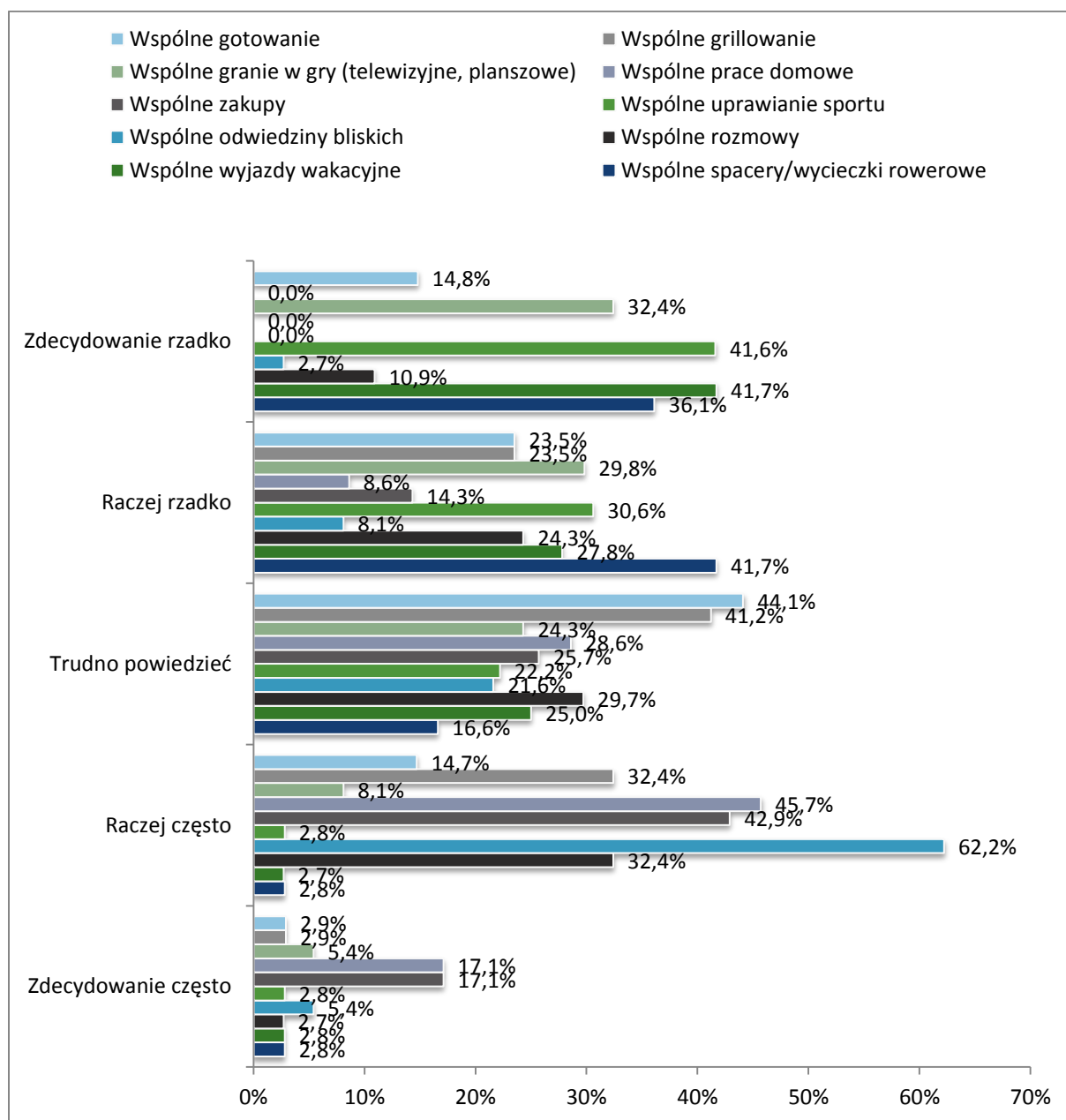

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Kolejne pytanie w ankiecie dotyczyło częstości spędzania czasu z rodzicami w różnych czynnościach. Nauczycielom zadano pytania tabelaryczne, w których rozpisane były poszczególne czynności. Następnie dydaktycy mieli określić jak często według ich wiedzy podopieczni spędzają czas z rodzicami. Wśród odpowiedzi *zdecydowanie często* taki sam odsetek nauczycieli wskazał na takie zajęcia jak: *wspólne prace domowe* i *wspólne zakupy*. Według pedagogów *raczej często* uczniowie wspólnie z rodziną odwiedzają bliskich – 62,2%. Według 41,7% dydaktyków uczniowie *raczej rzadko* wspólnie z rodzicami spacerują, czy jeżdżą na wycieczki rowerowe. Wśród odpowiedzi *zdecydowanie rzadko* 41,7% badanych wskazało na wspólne wyjazdy wakacyjne, a 41,6% na wspólne uprawianie sportu.

Wykres 84. Częstość spędzania czasu z rodzicami

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

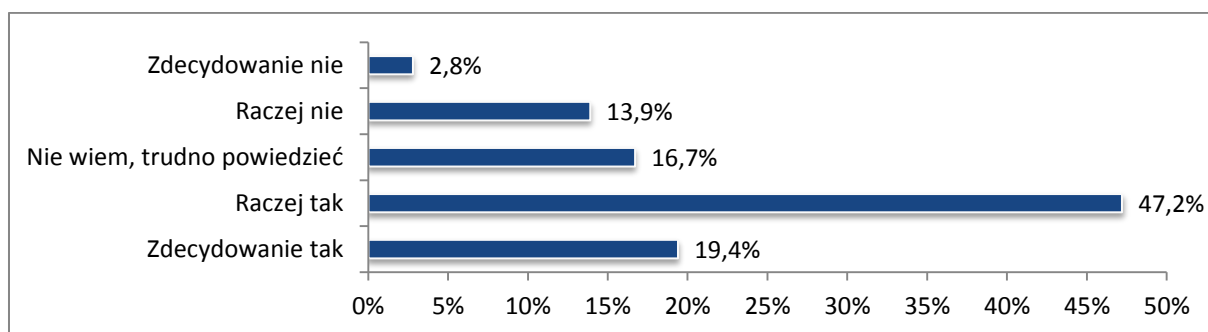
Opinie dotyczące używek

Część ankiety dotyczącej używek nie rozgraniczała poszczególnych typów substancji psychoaktywnych – wskazanie najmniej szkodliwych dla młodych ludzi (a także najbardziej rozpowszechnionych) pozostawiono nauczycielom i pedagogom.

Pierwsze pytanie z zakresu substancji psychoaktywnych dotyczyło codziennej obserwacji dydaktyków wzrostu, bądź spadku zainteresowania używkami. Prawie połowa badanych nauczycieli stwierdziła, że w ostatnich latach raczej nastąpił wzrost zainteresowania używkami wśród młodych ludzi – 47,2% badanych. 19,4% obserwuje zdecydowany wzrost. Tylko 2,8% nauczycieli zadeklarowało, że w dzisiejszych czasach zdecydowanie nie nastąpił wzrost zainteresowania używkami.

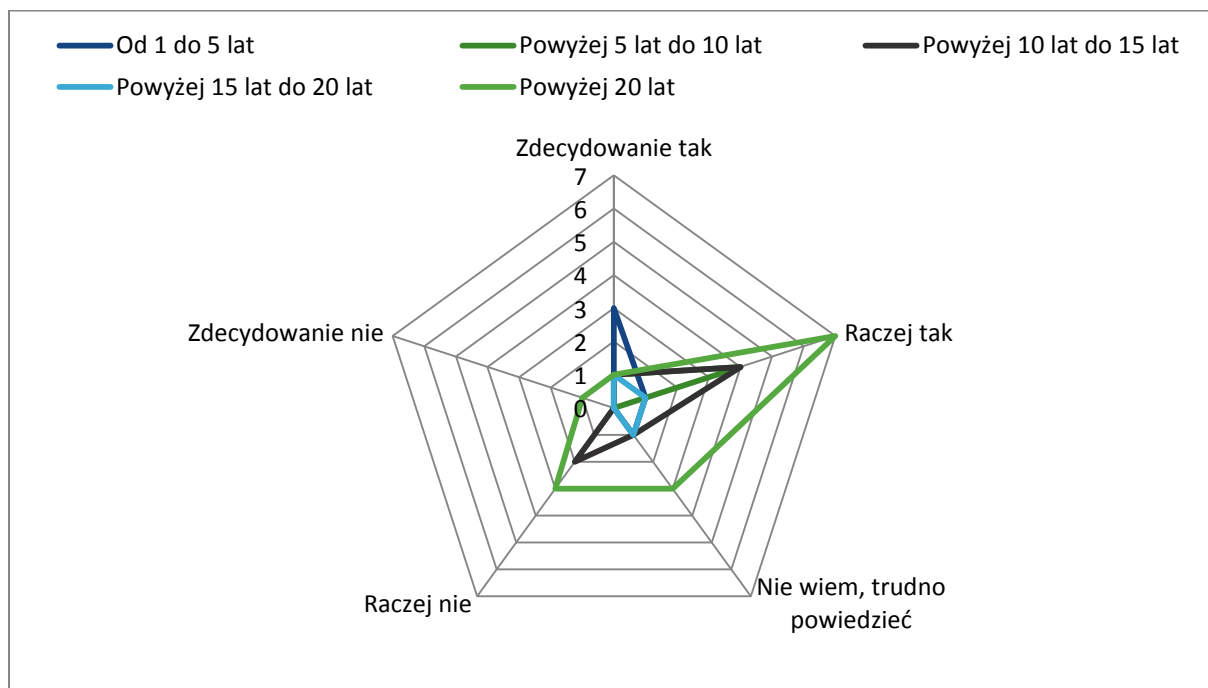
Wykres 85. Wzrost zainteresowania młodych ludzi używkami na przestrzeni ostatnich lat

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Biorąc pod uwagę wzrost zainteresowania używkami, a doświadczenie w pracy jako dydaktyk widać, że to nauczyciele mający najkrótszy staż pracy z dziećmi i młodzieżą byli zdecydowani co do wzrostu zainteresowania substancjami psychoaktywnymi. Nauczyciele posiadający doświadczenie powyżej 20 lat pracy w większości odpowiadali *raczej tak*. Poniższy wykres radarowy powstał w oparciu o liczbę wskazań, nie procentów ze względu na małą liczebność badanych grup. Jedna osoba nie udzieliła odpowiedzi na to pytanie, w związku z tym liczba N wynosi 36. Wykres radarowy należy odczytywać w ten sposób, że im dane doświadczenie w pracy z uczniami bliżej zewnętrznej obryczy, tym więcej osób udzielało konkretnej odpowiedzi.

Wykres 86. Wzrost zainteresowania używkami, a doświadczenie pracy z dziećmi i młodzieżą jako dydaktyk.

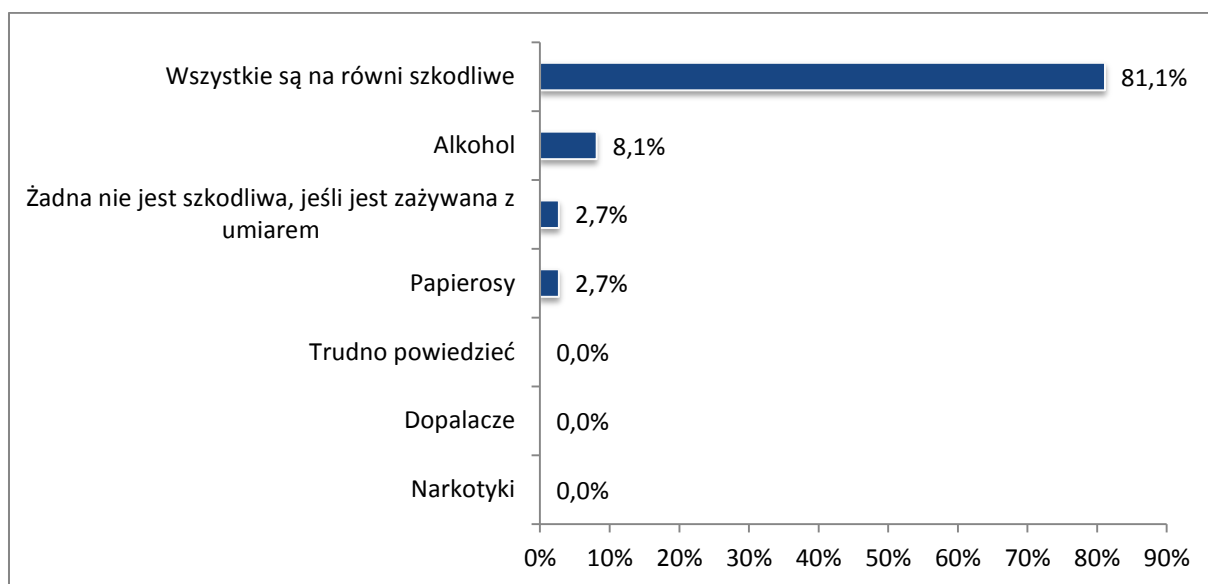

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Badani niemal jednogłośnie twierdzili, że wszystkie używki są dla młodzieży tak samo szkodliwe – 81,1% wskazań. 8,1% nauczycieli odpowiedziało, że najmniej szkodliwą używką jest alkohol, a po 2,7% dydaktyków wskazało na papierosy oraz na odpowiedź, że żadna używka nie jest szkodliwa, jeśli jest zażywana z umiarem.

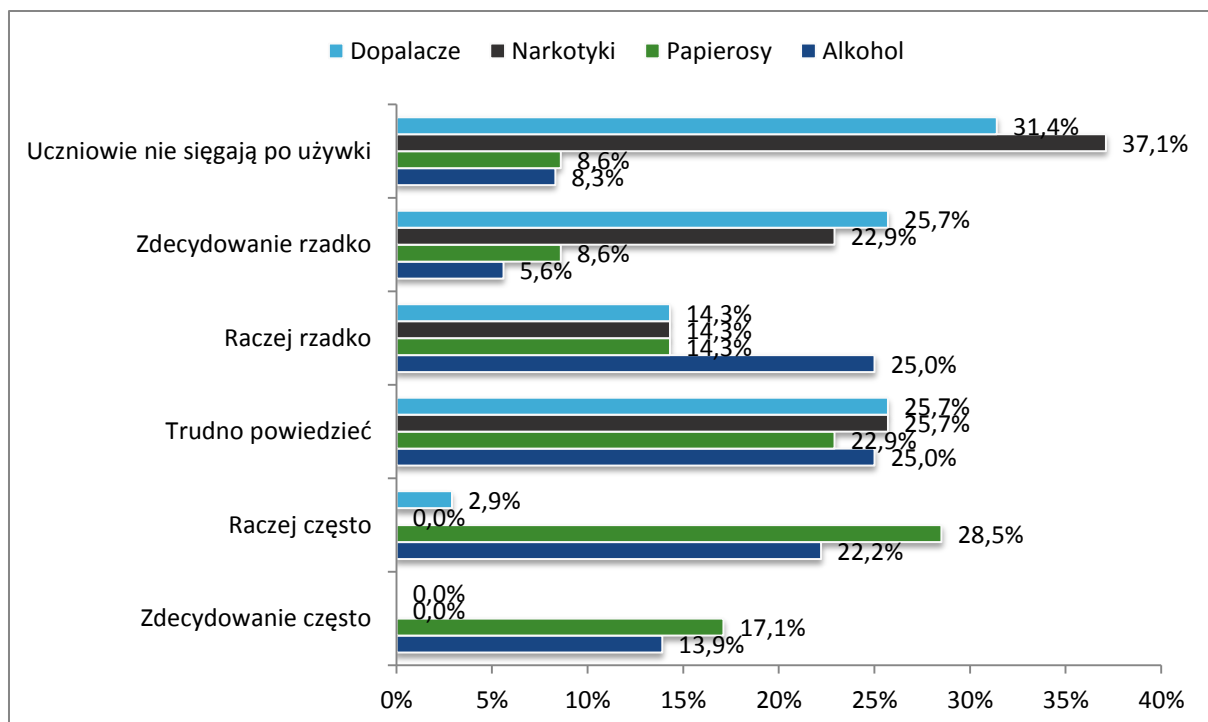
Wykres 87. Najmniej szkodliwe używki według nauczycieli.

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Według nauczycieli uczniowie sięgają *zdecydowanie często* i *raczej często* po alkohol i papierosy, kolejno 36,1% oraz 45,6% - suma odpowiedzi *zdecydowanie tak* i *raczej tak*. Deklaracja rzadkiego sięgania, a wręcz braku sięgania po używki dotyczyła przede wszystkim dopalaczy oraz narkotyków.

Wykres 88. Częstotliwość z jaką uczniowie zażywają poszczególne używki

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

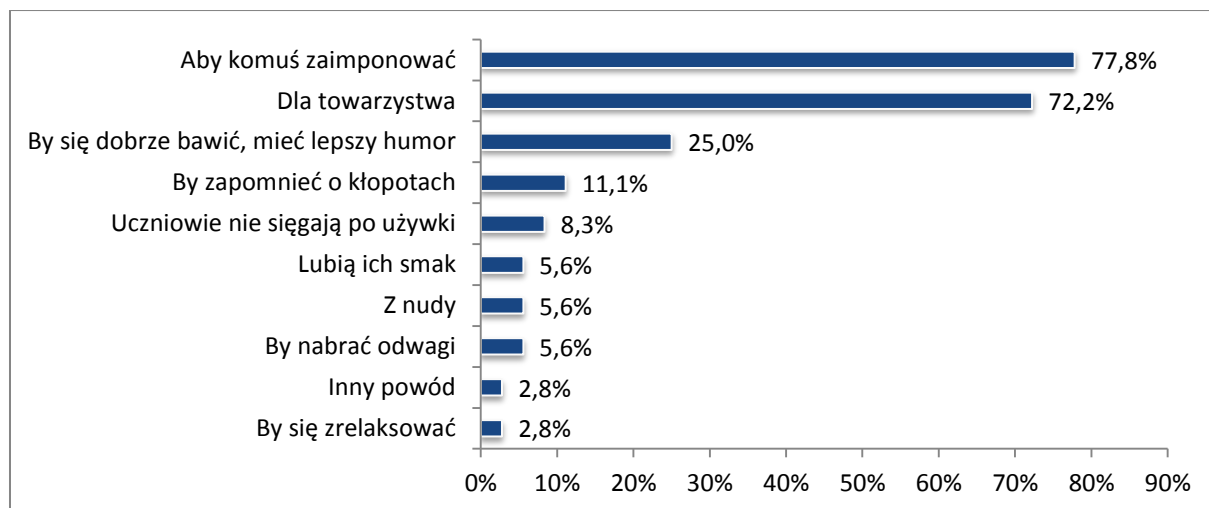
Często osoby tworzące programy profilaktyczne dla młodzieży koncentrują się na zagadnieniach związanych z uzależnieniem i jego konsekwencjami. Uczniowie – według polskich i europejskich badań często już na początku gimnazjum mający za sobą inicjację alkoholową, nikotynową i narkotykową – nie postrzegają nałogu jako rzeczywistego

zagrożenia. Wyniki badań z młodzieżą ze szkół w Gminie Szaflary wskazały, że inicjacja alkoholowa rozpoczyna się już od 9 roku życia, kumulując się w obrębie 13, 14 lat. Będąc na etapie zaspokajania ciekawości związanej z różnymi substancjami psychoaktywnymi, młodzież na własnych doświadczeniach opiera przekonanie, że uzależnienie nie jest dla nich realnym problemem. Wskazują na to również wyniki badań z poprzedniej części raportu, mówiące o tym, że młodzież która już przeszła inicjację alkoholową jest przekonana, że po spożyciu alkoholu nie będzie miała problemu z zaprzestaniem picia. Nauczyciele, koncentrując profilaktykę na zagadnieniach obcych dla młodych ludzi, tracą na wiarygodności. Zajęcia dotyczące używek powinny być zatem prowadzone w blokach dotyczących różnych substancji psychoaktywnych i realnie prezentować nie tylko konsekwencje uzależnień, ale również podkreślać łatwość popadnięcia w nałóg.

W kolejnej części ankiety respondenci pytani byli, jakie dostrzegają przyczyny sięgania przez młodzież po używki. Nauczyciele i pedagodzy silnie podkreślają czynnik, który w ogólnopolskich badaniach z uczniami rzadko pojawia się w wynikach – wpływ grupy rówieśniczej - chęć zaimponowania komuś – 77,8% wskazań. Nieco mniej dydaktyków wskazało na sięganie po używki dla towarzystwa – 72,2%. Presja grupy rówieśniczej, zapracowani rodzice i brak atrakcyjnych sposobów spędzania wolnego czasu nie ułatwiają pracy pedagogom. Ich głównym zadaniem wydaje się być w obliczu tych faktów przekazywanie młodzieży dobrych wzorców, rozbudzanie w młodych ludziach pasji i ambicji, wskazywanie możliwości wyróżnienia się z grupy i imponowania rówieśnikom w pozytywny sposób. Na władzach natomiast ciąży obowiązek wspierania tych działań, choćby przez udostępnienie młodym ludziom odpowiednich miejsc, w których mogliby swoje pomysły realizować i rozwijać.

Wykres 89. Powód, dla którego uczniowie sięgają po używki

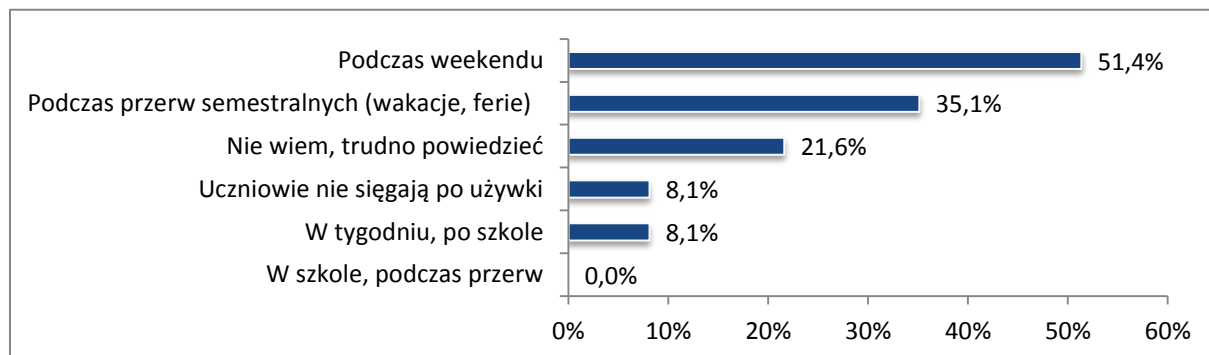
Źródło: *Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.*

Ponad połowa badanych nauczycieli stwierdziła, że młodzież sięga po używki podczas weekendu. 35,1% badanych wskazało na przerwy semestralne – wakacje, ferie. 8,1% dydaktyków zadeklarowało, że młodzież nie sięga po używki. Pozostawia to duże pole do działań nie tylko wobec uczniów, ale również wobec nauczycieli i pedagogów. Należy edukować w związku z zarówno rosnącą z roku na rok liczbą młodych ludzi, którzy mają za sobą doświadczenia ze środkami psychoaktywnymi, jak i sukcesywnie spadającym wiekiem inicjacji alkoholowej, nikotynowej oraz narkotykowej. W świetle

realizowanych dotychczas projektów badawczych można bowiem z dużą pewnością powiedzieć, że w pierwszych klasach szkół gimnazjalnych większość uczniów problem używek i konsekwencji ich stosowania już dotyczy.

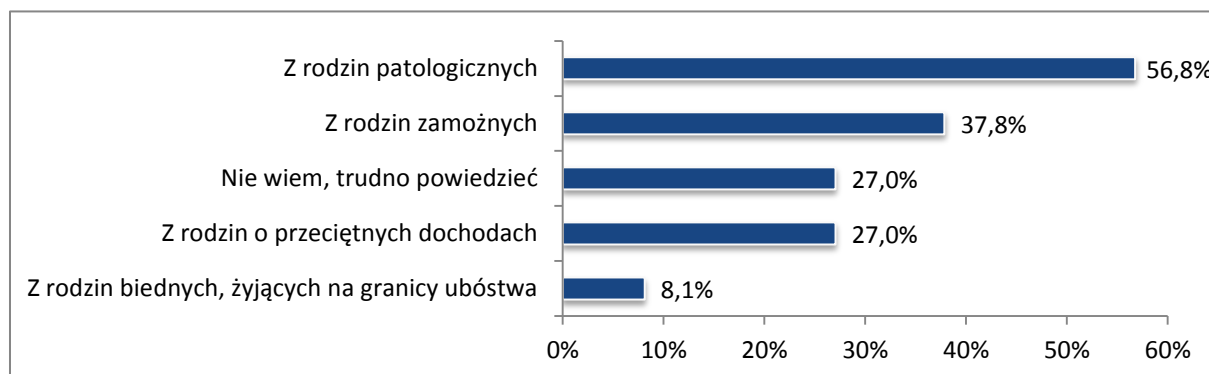
Wykres 90. Kiedy młodzież sięga po używki?

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

W ramach badań z nauczycielami szaflarskich szkół zapytano również o pochodzenie młodzieży, która najczęściej sięga po narkotyki. Dominująca grupa pedagogów i nauczycieli wskazuje jako grupy największego ryzyka dzieci z rodzin patologicznych – 56,8%. Wypowiedź tego rodzaju uwypuklają problem stygmatyzacji; nie można kwestionować negatywnego wpływu na młodego człowieka, jednak postrzeganie młodzieży ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym jako zagrożenia dla pozostałych uczniów powoduje uruchomienie mechanizmu samospełniającego się proroctwa. Człowiek z piętnem „patologii” czuje się odrzucony i wykluczony, zatem zrozumienia poszukuje w środowisku, do którego jest przypisywany; w ten sposób zamyka się krąg wpadania w rzeczywistość złe towarzystwo, które nie pozostawia miejsca dla wdrażania programów miękkiej profilaktyki opartej na asertywności w trudnych sytuacjach. Młody człowiek dostosowuje się do grupy, która go zaakceptowała. Bynajmniej rodziny patologiczne to nie jedyne środowisko wskazywane przez nauczycieli. 37,8% z nich uważa, że po używki sięga młodzież z rodzin zamożnych. Kolejną poważną rolę szkoły wydaje się być zatem zapewnienie młodym ludziom oparcia, poczucia pewności, ułatwianie budowania więzi koleżeńskich opartych na wspólnej aktywności i pozytywnych celach. Realizowanie tej funkcji może częściowo załagodzić konsekwencje, jakie dotyczą młodych ludzi przez rozluźnienie więzi rodzinnych.

Wykres 91. Rodziny, z których pochodzi młodzież najczęściej sięgająca po narkotyki

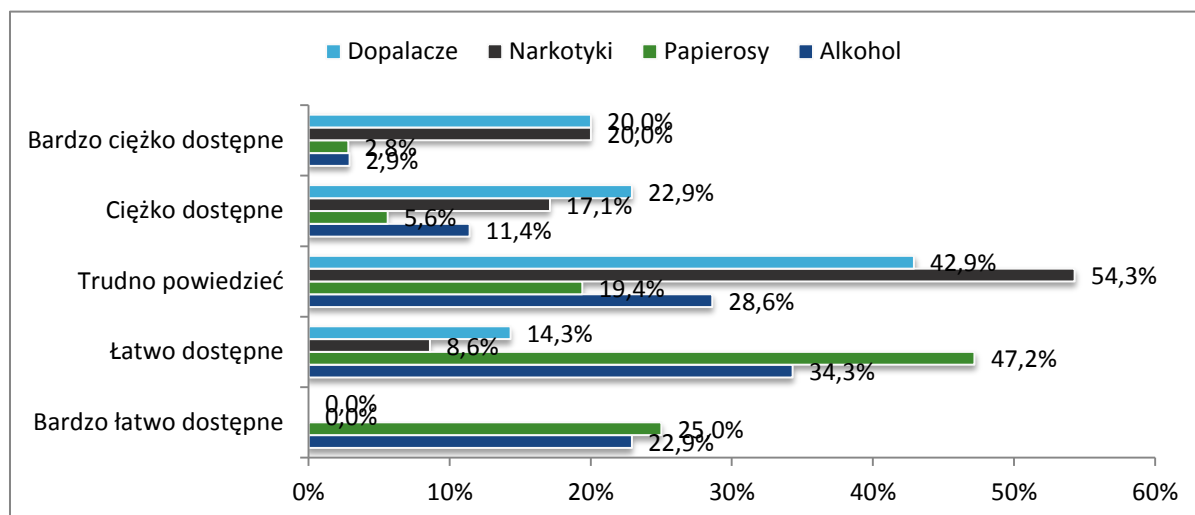

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Nauczycieli i pedagogów z Gminy Szafłary zapytano o dostępność środków psychoaktywnych na i poza terenem szkoły. Poniższe dwa wykresy przedstawiają odpowiedzi na te dwa pytania. Według nauczycieli wszystkie z wymienionych używek są na terenie szkoły bardzo ciężko dostępne. Poza szkołą, jako łatwo i bardzo łatwo dostępne badani wskazują na alkohol i papierosy, a 14,3% dydaktyków stwierdziło, że poza terenem szkoły łatwo dostępne są też dopalacze.

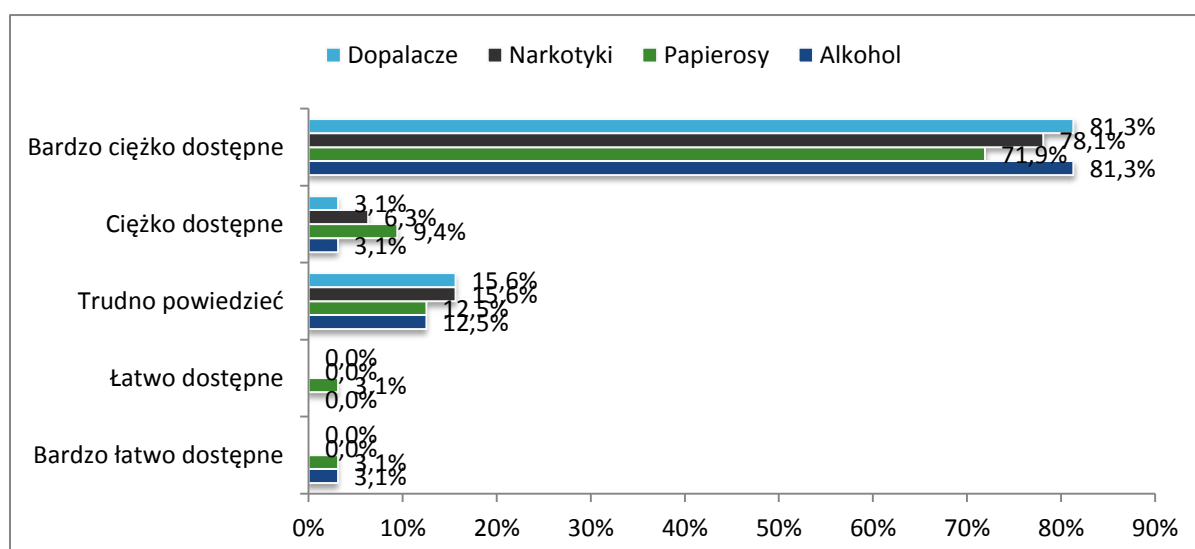
Wykres 92. Dostępność substancji psychoaktywnych poza terenem szkoły

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Wśród odpowiedzi o łatwej i zdecydowanie łatwej dostępności substancji psychoaktywnych na terenie szkoły w niskim odsetku występowały tylko takie używki jak alkohol – 3,1% odpowiedzi oraz papierosy, na które wskazało 6,2% badanych (suma odpowiedzi *łatwo dostępne* i *bardzo łatwo dostępne*).

Wykres 93. Dostępność substancji psychoaktywnych na terenie szkoły

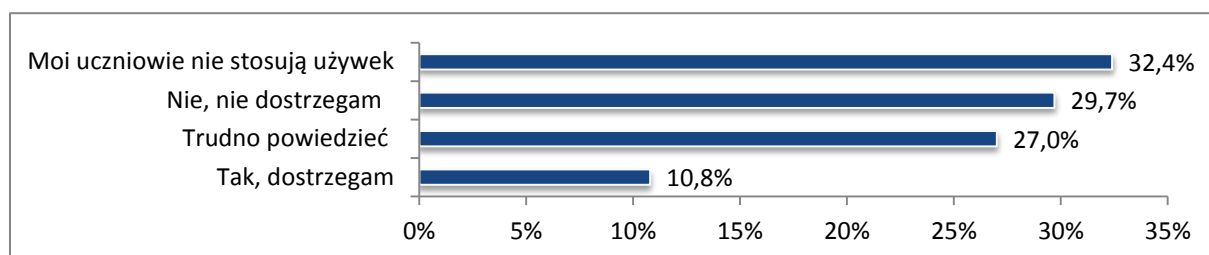

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Odpowiedzi w pytaniu o konsekwencje stosowania używek oscylują wokół trzech odpowiedzi, jednak najwyższy odsetek wskazań uzyskała odpowiedź: *moi uczniowie nie stosują używek* – 32,4%. 10,8% badanych, co daje 4 nauczycieli.

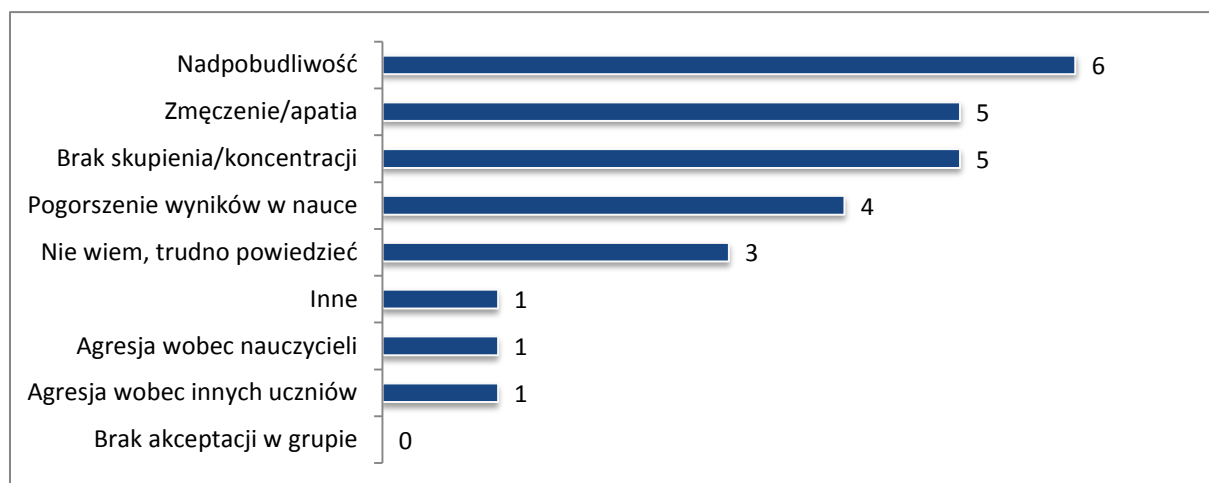
Wykres 94. Dostrzeganie konsekwencji stosowania używek wśród uczniów

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Na pytanie o konsekwencje stosowania używek odpowiadało 14 nauczycieli, którzy wskazali na odpowiedź: *tak*, *dostrzegam* oraz *trudno powiedzieć*. W związku z tak małą liczebnością poniższy wykres słupkowy został przedstawiony z etykietami danych w postaci liczb rzeczywistych zamiast procentów. 6 z 14 badanych stwierdziło, że dostrzega takie skutki stosowania używek jak nadpobudliwość. 5 nauczycieli wskazało na zmęczenie/apatię oraz brak skupienia/koncentracji.

Wykres 95. Konsekwencje stosowania używek wśród uczniów

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Najczęstszą reakcją na spotkanie z osobą będącą pod wpływem używek na terenie szkoły jest zgłoszenie tej sprawy do dyrekcji, kontakt z rodzicem lub opiekunem, a także wezwanie policji. Jeden z badanych odpowiedział: *Informuję dyrektora, wychowawcę, pedagoga. W przypadku uczniów z mojej klasy rodziców. Rozmowa z uczniem.*

Tematyka przemocy w szkołach

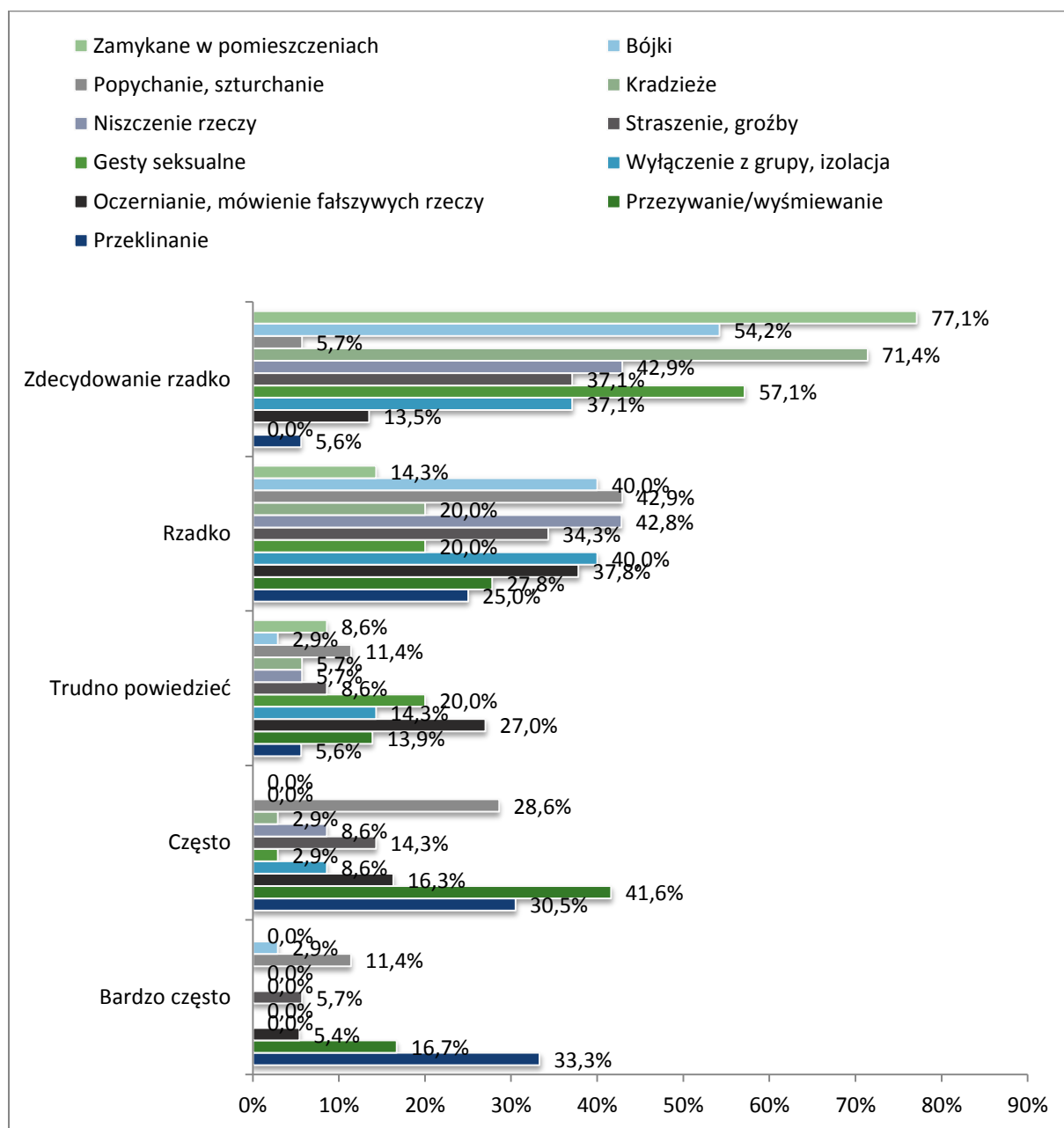
Kolejny podrozdział w niniejszym raporcie dotyczy tematyki przemocy w szkołach. Nauczyciele stanęli przez określeniem, które z podanych form agresji występują w szkołach z określoną częstotliwością, a także czy zjawisko przemocy występuje w szkołach częściej niż niegdyś. W ramach ankiety zapytano również nauczycieli jakie są źródła agresji wśród uczniów, a także do kogo zwracają się o pomoc uczniowie, kiedy problem z przemocą ich dotyczy.

Jak widać na poniższym wykresie słupkowym nauczyciele wskazują na najczęstszą formę przemocy jaką jest przeklinanie i przezywanie/wyśmiewanie. Na przeklinanie wskazuje 63,8% dydaktyków (suma odpowiedzi *często* i *zdecydowanie często*). Na przezywanie/wyśmiewanie się z innej osoby wskazuje nieco niższy odsetek nauczycieli, z

przewagą odpowiedzi często - 58,3% (suma odpowiedzi często i zdecydowanie często). Wśród różnych form przemocy niski odsetek nauczycieli wskazał również na inne jej przejawy, jednak również w obrębie przemocy psychicznej – 21,7% dydaktyków zadeklarowało występowanie oczerniania, mówienia fałszywych rzeczy, 21% na straszenie, groźby. Przemoc psychiczna może mieć skutki o wiele groźniejsze od fizycznej, powodując u uczniów zmniejszenie poczucia własnej wartości, poczucie braku akceptacji, a nawet depresję. Młodzież w wieku szkolnym należy do grup demograficznych najbardziej narażonych na próby samobójcze. Często są one konsekwencją właśnie braku akceptacji w grupie rówieśniczej, poniżania i przemocy psychicznej w środowisku szkolnym.

Wykres 96. Częstotliwość form przemocy w szkołach

Źródło: *Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.*

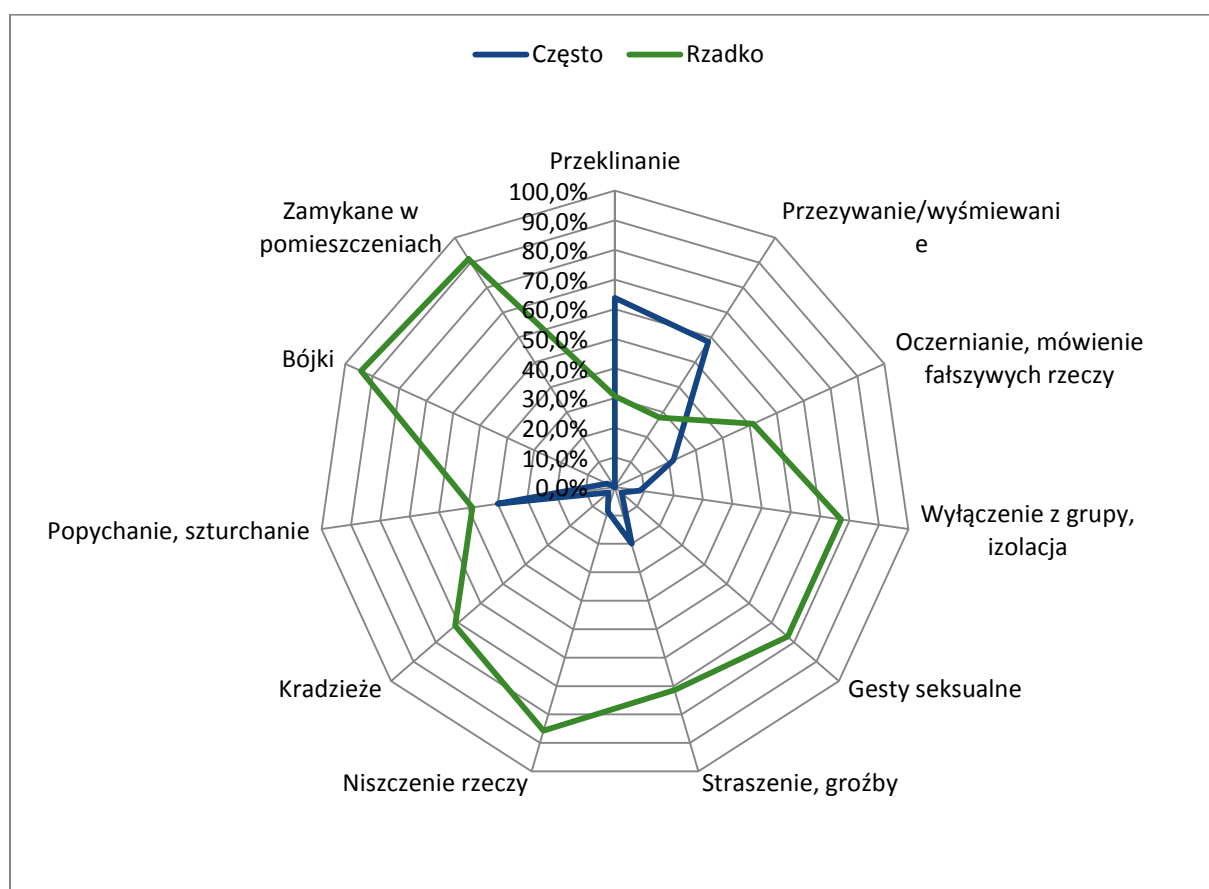
Wśród przemocy występującej w szkole nauczyciele wskazywali również na jej fizyczną formę – 40% zadeklarowało częste i bardzo częste popychanie, szturchanie.

Nauczyciele stwierdzili, że na terenie ich szkoły rzadko zdarzają się takie formy przemocy jak: *zamykanie w pomieszczeniach* – 91,4% wskazań (suma odpowiedzi *zdecydowanie rzadko* i *rzadko*); *bójki* – 94,2%; *kradzieże* – 91,4%; *gesty seksualne* – 84,9%; *wyłączenie z grupy, izolacja* – 77,1%. Biorąc pod uwagę ogólnopolskie wyniki badań dotyczących przemocy wśród młodzieży szkolnej, mało wiarygodnym wydaje się być, by szkół w Gminie Szaflary problem ten nie dotyczył, tym bardziej, że sami uczniowie na fakt występowania przemocy w szkołach wskazują. Warto zatem przeanalizować poszczególne placówki – być może przez ekspertów zewnętrznych i jeżeli zaistnieje rzeczywista potrzeba, podjąć działania mające na celu większe zwracanie przez pedagogów i nauczycieli uwagi na akty przemocy szkolnej.

Podsumowanie zbiorczych wyników dla poszczególnych odpowiedzi *bardzo często* i *często* oraz *rzadko* i *zdecydowanie rzadko* przedstawia poniższy wykres radarowy.

Wykres 97. Podsumowanie zbiorczych wyników dla występujących w szkole form agresji

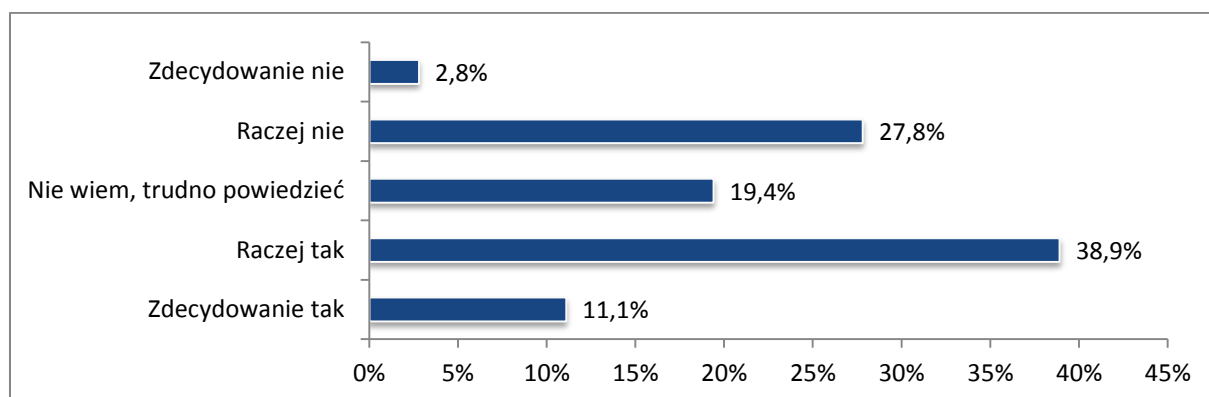

Źródło: *Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.*

Następnie dydaktykom zadano pytanie czy zjawisko przemocy w dzisiejszych czasach występuje częściej niż kiedyś. 38,9% badanych stwierdziło, że *raczej tak*, a 11,1% odpowiedziało, że *zdecydowanie tak*. Po zsumowaniu dwóch odpowiedzi można stwierdzić, iż co drugi nauczyciel jest zdania, że zjawisko przemocy w obecnych czasach występuje częściej.

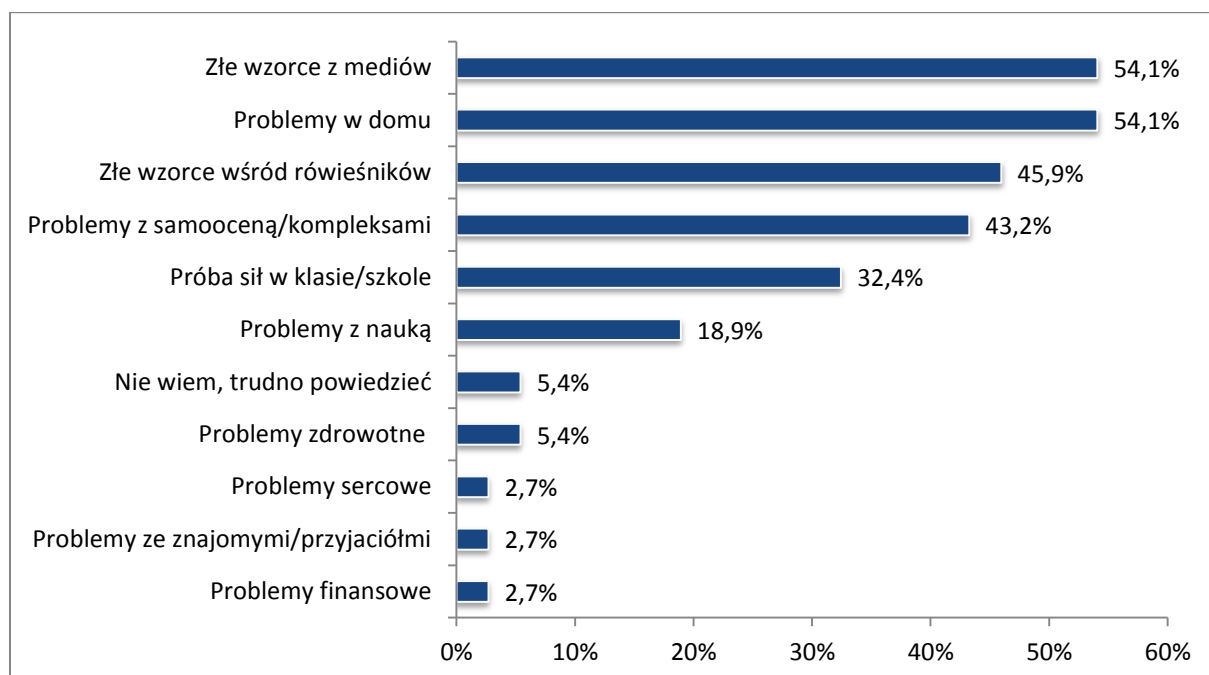
Wykres 98. Skala zjawisk przemocy

Źródło: *Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.*

Ankietowani w większości zgadzali się, że głównego źródła przemocy wśród młodzieży należy doszukiwać się poza szkołą – z mediów, w domu rodzinnym – po 54,1%, w środowisku rówieśniczym – 45,9%. Młodzież przychodzi do szkoły z tych środowisk, przenosząc tam zarówno swoje problemy, jak i sposoby ich rozwiązywania – oparte na sile fizycznej i agresji. 43,2% nauczycieli wskazało na problemy z samoocena i kompleksami jako przyczynę przemocy i agresji wśród uczniów. Niemniej jednak 32,4% badanych wskazuje na próbę sił w klasie/szkole, co może być spowodowane zarówno znalezieniem się w nowym środowisku – przejściem z podstawówki do gimnazjum; występowaniem wielu jednostek o zdolnościach przywódczych; jak i powiązane z procesem dojrzewania nastolatków. Dane z poniższego wykresu nie sumują się do 100%, ponieważ pytanie o źródła przemocy/agresji wśród uczniów było pytaniem wielokrotnego wyboru.

Wykres 99. Źródła przemocy/agresji wśród uczniów

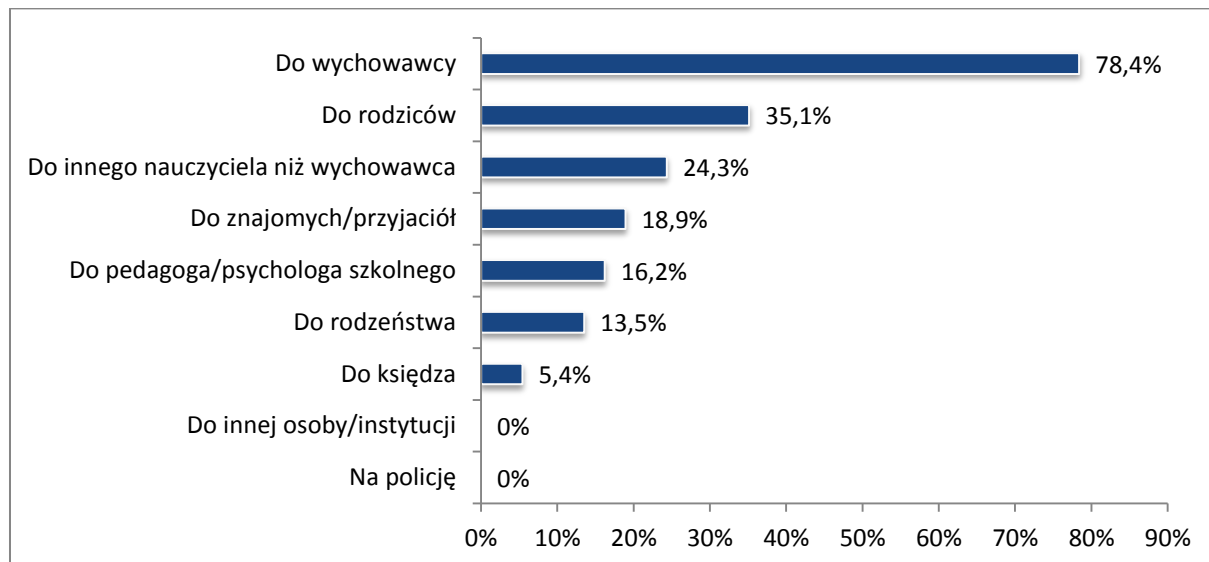
Źródło: *Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.*

Na koniec bloku pytań dotyczących zjawisk przemocy w szkole, zapytano nauczycieli do kogo uczniowie zwracają się najczęściej z problemem przemocy.

Nauczyciele zaznaczali więcej niż jedną odpowiedź, dlatego poniższy wykres nie sumuje się do 100%. Najwyższy odsetek wskazań uzyskał wychowawca – 78,4%, na drugim miejscu pod względem częstości odpowiedzi znaleźli się rodzice – 35,1%.

Wykres 100. Osoba, do której uczniowie najczęściej zwracają się z problemem przemocy

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Profilaktyka

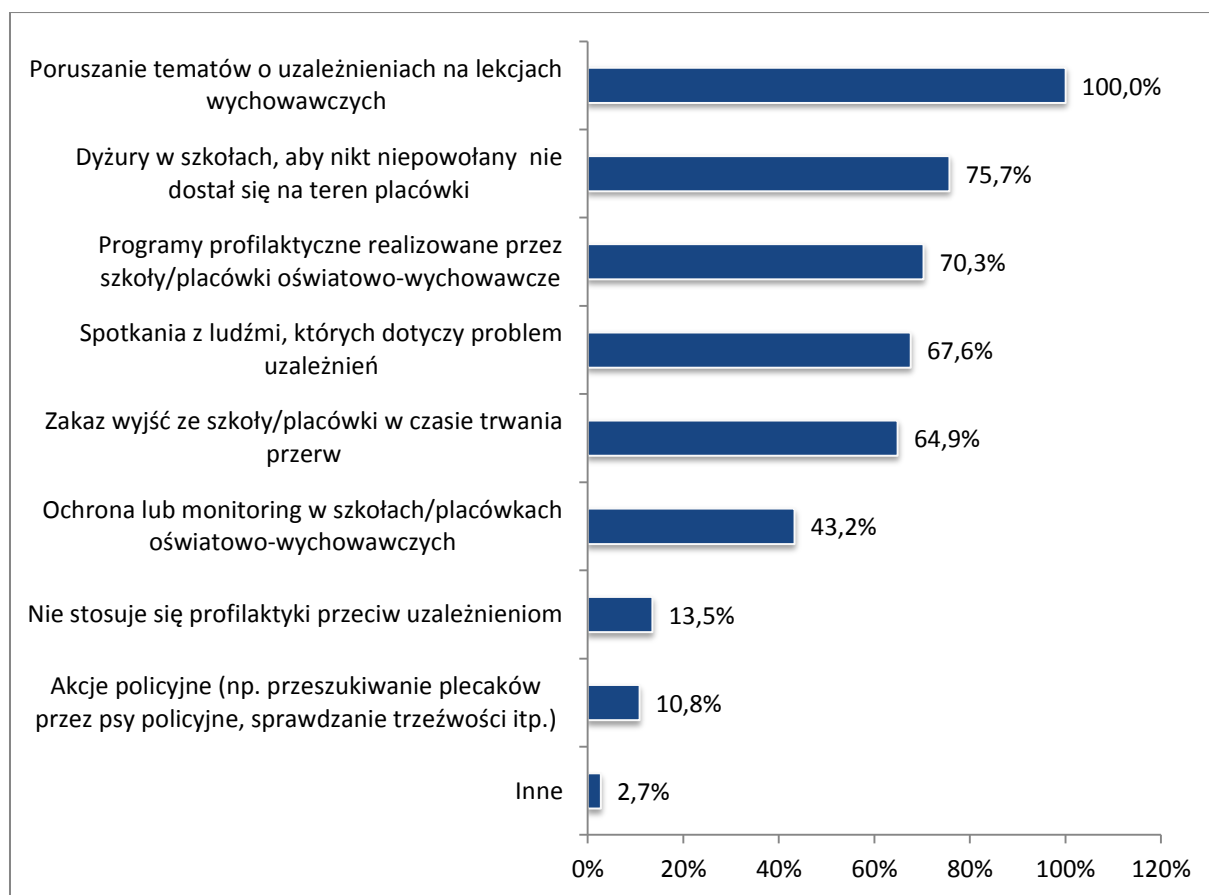
Ostatni podrozdział niniejszej części raportu dotyczyć będzie programów profilaktycznych zarówno w sferze używek jak i przemocy, tych tworzonych w ramach szkół, jak i gminnych programów profilaktycznych.

Poniższy wykres przedstawia wyniki pytania wielokrotnego wyboru. Jak widać wszyscy nauczyciele wskazali, że w szkołach porusza się tematy o uzależnieniach na lekcjach wychowawczych, 75,7% badanych wskazało na dyżury w szkołach, nieco mniej – 70,3% na programy profilaktyczne, a 67,6% badanych nauczycieli na spotkania z ludźmi, których dotyczy problem uzależnień. 64,9% badanych dydaktyków, jako przedsięwzięcie podejmowane w celu zniwelowania problemu uzależnień/stosowania używek wśród młodzieży wskazało na zakaz wyjść ze szkoły w czasie trwania przerw między lekcjami. 13,5% badanych nauczycieli odpowiedziało, że w szkole nie stosuje się profilaktyki w tym zakresie. Wśród odpowiedzi *inne* nauczyciele podawali:

- Filmy edukacyjne
- Konkursy profilaktyczne
- Szkolenia
- Warsztaty dla rodziców
- Wyjazdy na koncerty profilaktyczne

Wykres 101. Przedsięwzięcia podejmowane w szkole, aby zniwelować problem uzależnienia/stosowania używek wśród młodzieży

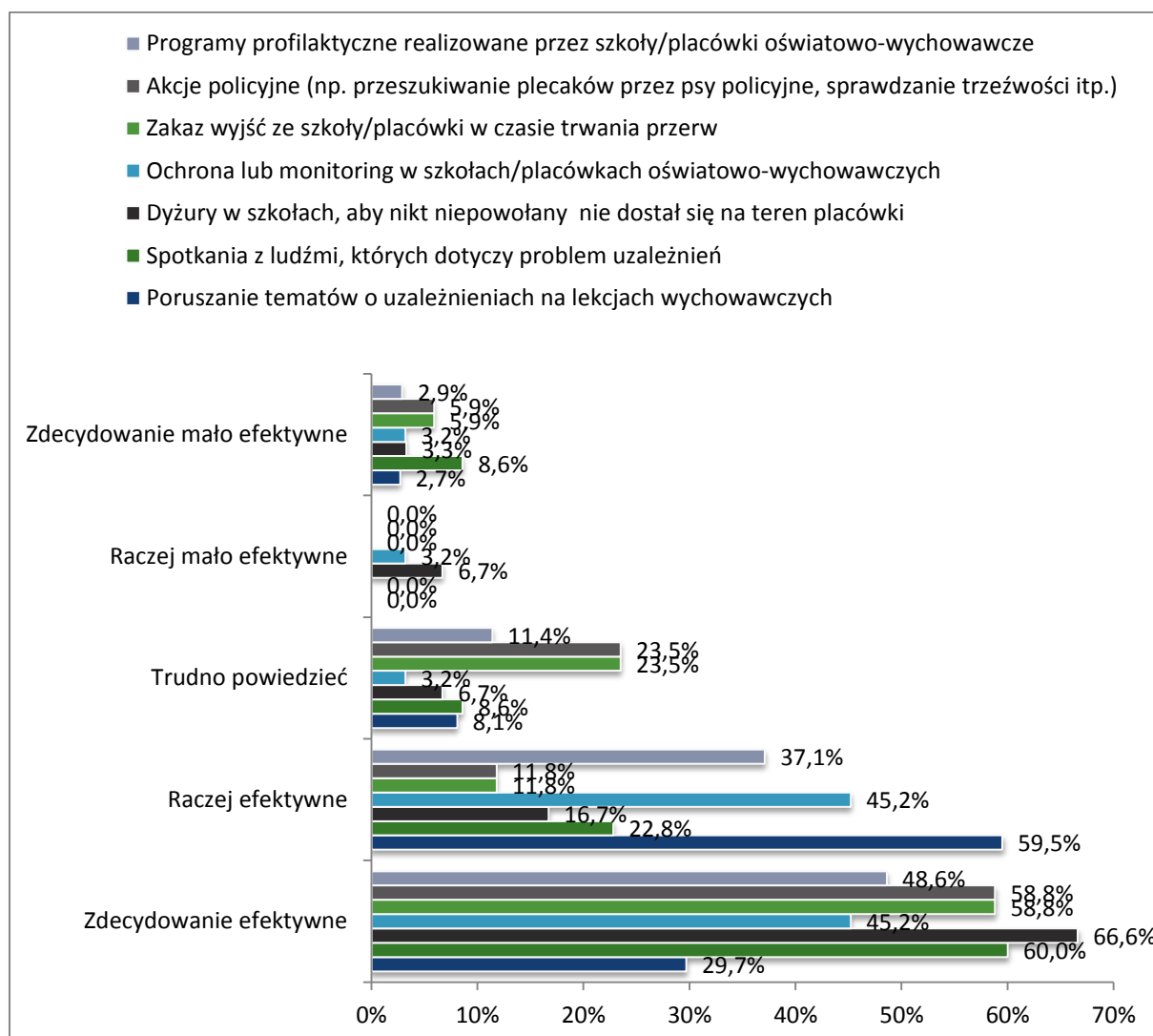
Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Programy profilaktyczne realizowane w ramach szkół zostały poddane ocenie pod względem ich efektywności. Jak pokazuje poniższy wykres wszystkie z prezentowanych w kafeterii odpowiedzi uznane zostały za efektywne. Za najbardziej efektywne przedsięwzięcie badani uznali dyżury w szkołach, aby nikt niepowołany nie dostał się na teren placówki – 66,6% odpowiedzi. 59,5% nauczycieli uznało za *raczej efektywne* przedsięwzięcie poruszanie tematów o uzależnieniach na lekcjach wychowawczych. Wśród odpowiedzi o zdecydowanie niskim stopniu efektywności badani wskazali na spotkania z ludźmi, których dotyczy temat uzależnień/przemocy – 8,6%. Warto zwrócić uwagę również na ochronę/monitoring oraz na akcje policyjne, które nie były wskazywane w wysokim odsetku jako te, mające miejsce w szkołach, a zostały ocenione na wysokim poziomie efektywności. Nauczycieli zapytano również jakich metod profilaktyki przeciw uzależnieniom/stosowaniu używek przez młodzież brakuje. Wśród metod pojawiły się takie jak:

- Spotkania z ludźmi, którzy doświadczyli problemu uzależnień i które się z nałogu wyleczyły
- Scenariusze lekcji wychowawczych
- Sensowne programy, schematy lekcji
- Monitoring
- Dodatkowo jeden nauczyciel dodał: *Jedynie służy temu zdrowa rodzina, realizuje się wszystko co można w szkole*

Wykres 102. Ocena efektywności poszczególnych działań profilaktycznych

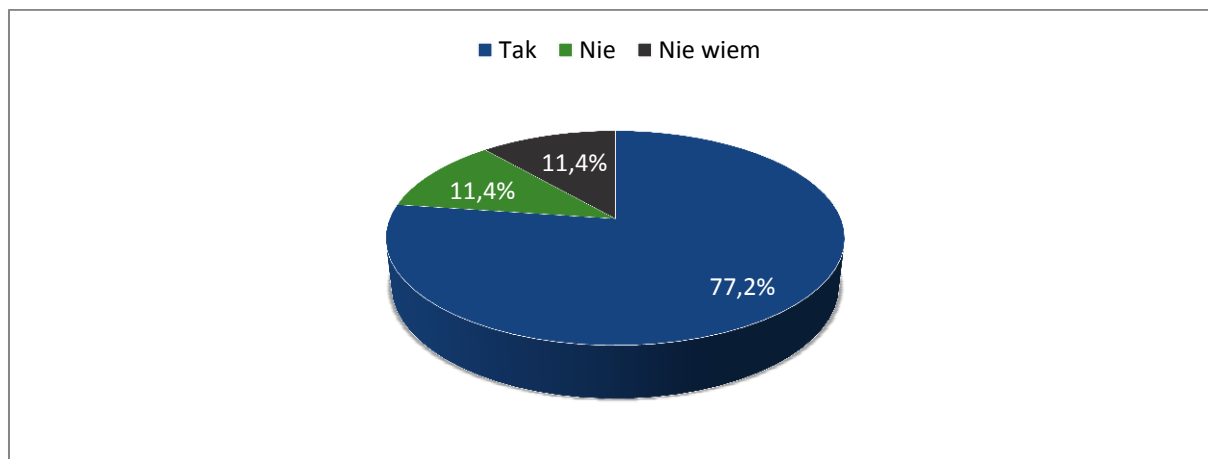
Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Kolejne pytania z zakresu profilaktyki dotyczyły programów przeciwdziałania przemocy – ich występowaniu na terenie szkoły, autorów, a także ewaluacji jakiej podlegają. Nauczycieli szafarskich szkół zapytano również o gminne programy profilaktyczne. Na koniec ankiety ponownie poddano je ocenie pod względem skuteczności.

77,2% nauczycieli odpowiedziało, że na terenie szkoły są realizowane programy profilaktyczne. Po 11,4% nauczycieli twierdzi, że nie są realizowane, jak i nie zna odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 103. Programy profilaktyczne na terenie szkoły

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Za tworzenie programów profilaktycznych w większości placówek odpowiedzialny jest wychowawca klasy oraz nauczyciele. Odpowiedzialność za działania profilaktyczne spoczywa również na radzie rodziców, pedagogu szkolnym, czy radzie pedagogicznej.

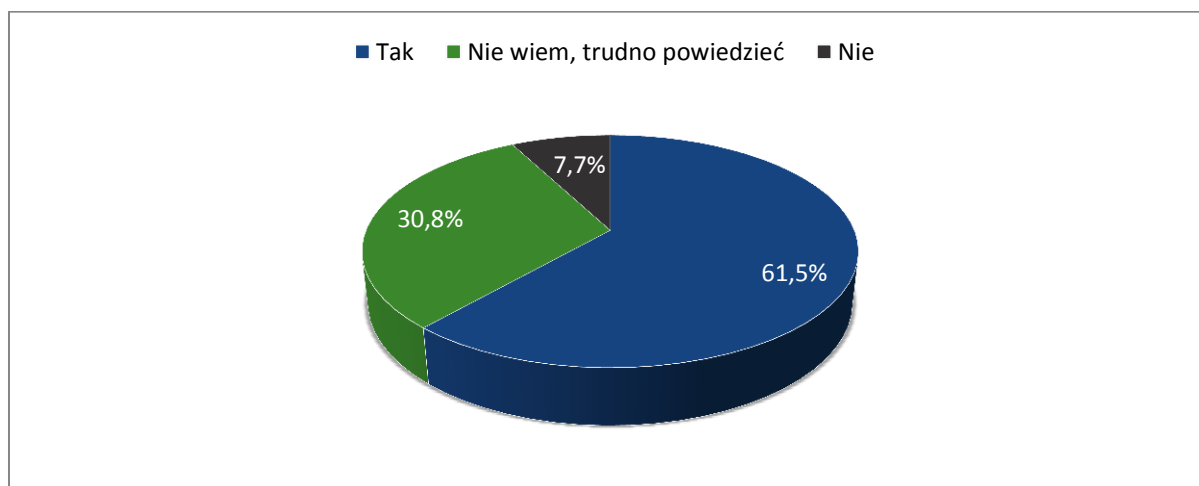
Tabela 2. Programy profilaktyczne

Kto jest odpowiedzialny za projektowanie programów profilaktycznych?	Liczba wskazań
Wychowawca	9
Nauczyciele	6
Rada rodziców	3
Pedagog szkolny	3
Rada pedagogiczna	3
Dyrektor	2
Gmina	2
Trudno powiedzieć	1

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Spośród osób, które zadeklarowały, że w szkołach są prowadzone programy profilaktyczne 61,5% nauczycieli odpowiedziało, że są one poddawane ewaluacji.

Wykres 104. Ewaluacja programów profilaktycznych

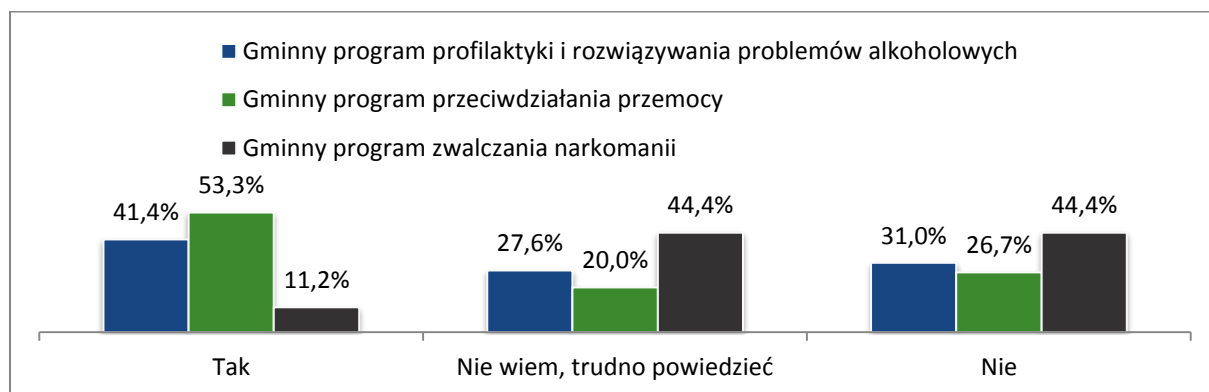
Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Programy profilaktyczne poddawane są ewaluacji zazwyczaj na posiedzeniach rady pedagogicznej. Jeden z nauczycieli napisał w ankiecie, że sposób ewaluacji wygląda następująco: *Ankiety wśród rodziców, uczniów i nauczycieli, wnioski omawiane podczas rady pedagogicznej.*

Wśród programów wymienionych w kafeterii odpowiedzi ponad połowa nauczycieli szaflarskich szkół wskazywała na Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy. Nieco mniej – 41,4% na Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

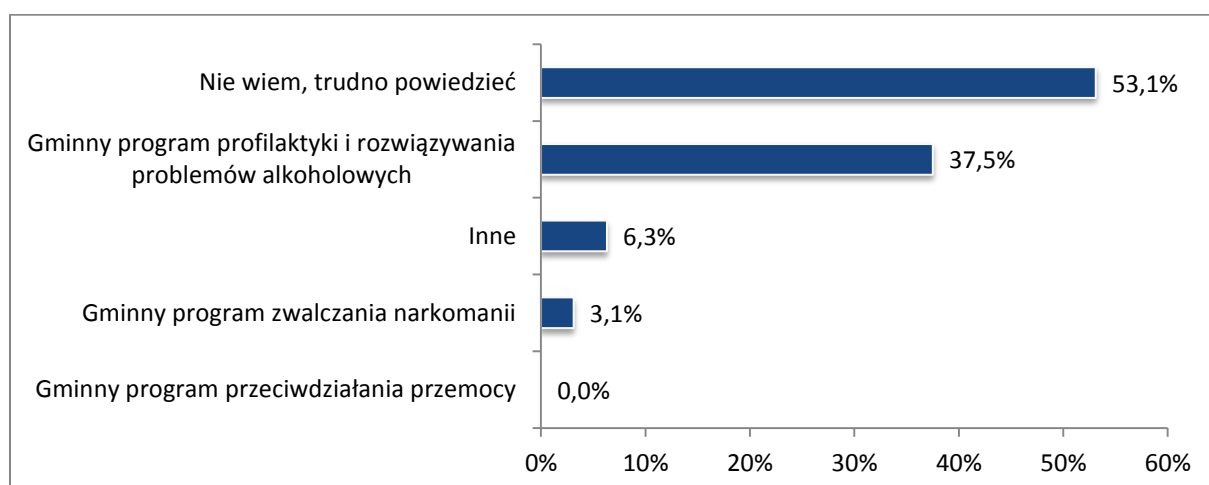
Wykres 105. Realizacja gminnych programów profilaktycznych

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Ostatnie pytanie w ankiecie było dla nauczycieli problematyczne. Dydaktycy zostali zapytani o ocenę skuteczności owych programów profilaktycznych i co drugi miał problemy w ocenie efektywności. 37,5% nauczycieli wskazało na Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, który nie był wskazywany jako realizowany przez szkołę. Warto zauważyć, że Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy, który jest według nauczycieli najczęściej realizowany w szkołach w Gminie Szaflary nie został wskazany przez żadnego nauczyciela jako ten o najwyższej efektywności.

Wykres 106. Najskuteczniejszy program profilaktyczny

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Biorąc pod uwagę fakt, że dla skutecznej profilaktyki powinny współdziałać wszystkie środowiska, w których obracają się młodzi ludzie – dom rodzinny, szkoła,

wychowawcy – niepokoi nieco brak wiedzy nauczycieli w zakresie programów realizowanych przez placówki, w których pracują. Kompleksowe działania, wplatanie elementów zajęć profilaktycznych w kursy przedmiotowe, na pewno wpływa pozytywnie na efektywność tych działań. Z drugiej strony zrozumiałe pozostaje, że program zajęć szkolnych, zawierający wiele treści koniecznych do przedstawienia uczniom w stosunkowo krótkim czasie, nie sprzyja poświęcaniu cennych minut lekcji celom innym niż nauczanie. Z drugiej strony warto zaangażować całe grono nauczycielskie we współpracę z ekspertami, by programy pedagogiczne, starannie opracowywane w wielu szkołach, miały szanse na rzeczywiste powodzenie i długofalowe efekty.

Część III

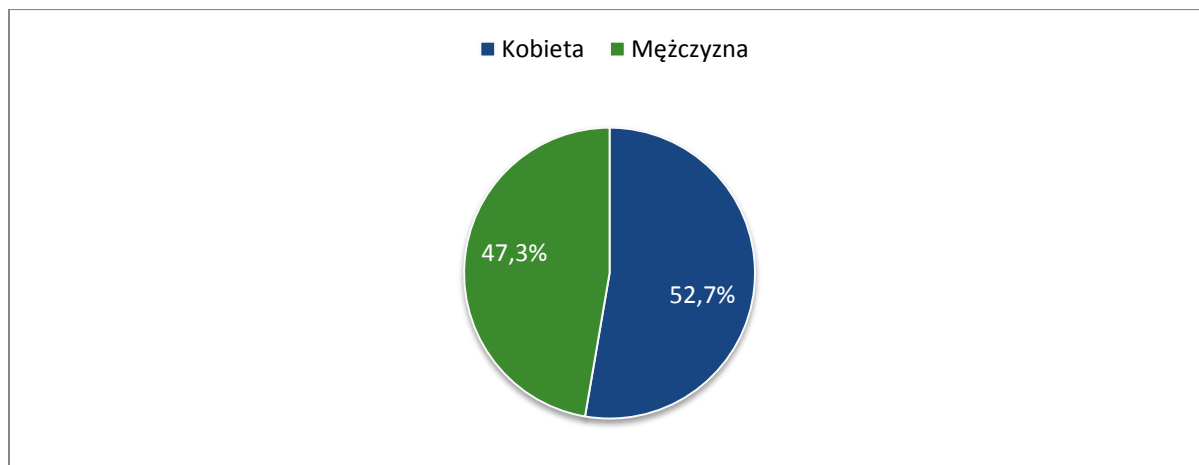
Uzależnienia i inne problemy społeczne w życiu dorosłych mieszkańców Gminy Szafłary

Opis badanej próby

W niniejszym podrozdziale przedstawione zostaną dane społeczno-demograficzne, które obrazują próbę reprezentatywną, jaka została dobrana do badania z dorosłymi mieszkańcami Gminy Szaflary. W badanej próbie była nadreprezentacja kobiet – 52,7% w stosunku do 47,3% mężczyzn. Taka dysproporcja odzwierciedla sytuację w populacji ogólnej.

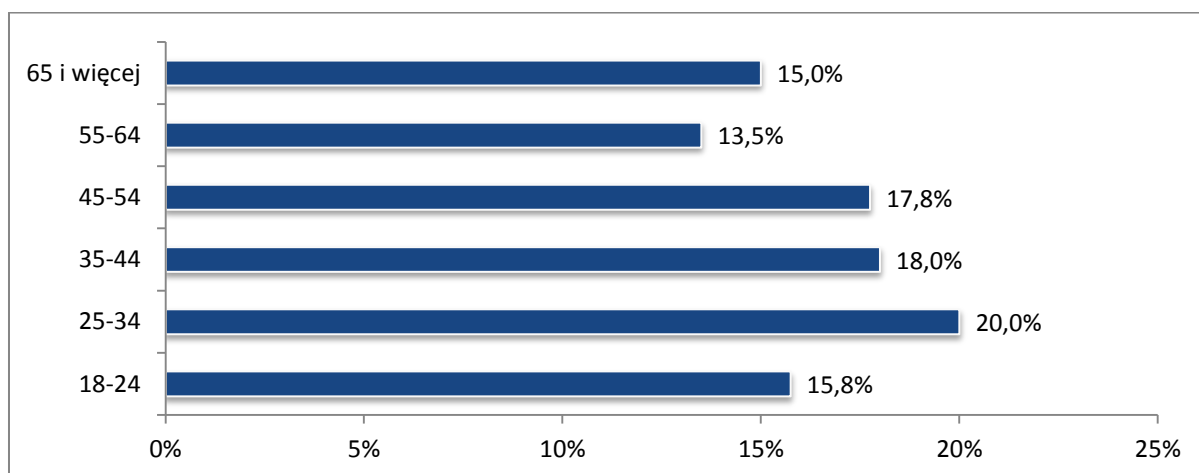
Wykres 107. Struktura próby w podziale na płeć

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Respondenci do badania zostali dobrani poprzez dobór proporcjonalny w stosunku do poszczególnych kategorii wiekowych występujących na terenie Gminy Szaflary. Najliczniejszą w próbie grupę stanowiły osoby w wieku produkcyjnym: 25-34-latkowie – 20%, osoby z przedziałów wiekowych 35-44 lata (18%) oraz 45-54-latkowie (17,8%).

Wykres 108. Struktura próby w podziale na wiek

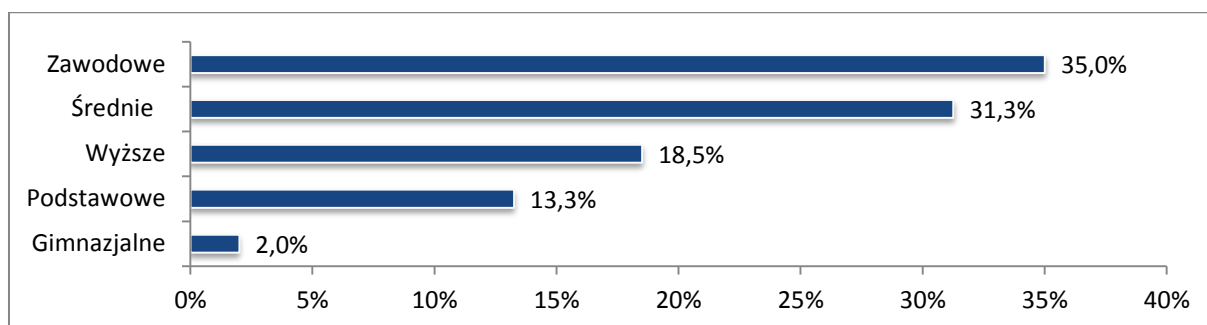

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Najwyższy odsetek badanych posiadał wykształcenie zawodowe – 35%. Na drugim miejscu pod względem częstości znaleźli się w próbie respondenci z wykształceniem średnim – 31,3%.

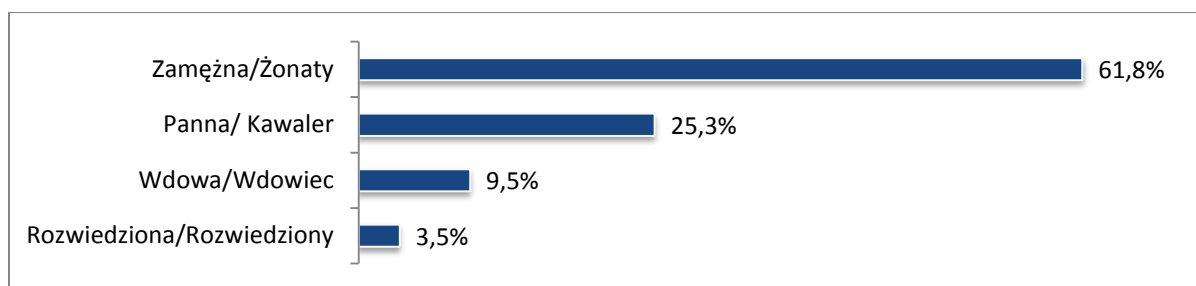
Wykres 109. Wykształcenie badanych

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Zdecydowana większość badanych była zamężna/żonata – 61,8%. W próbie znalazło się 25,3% panien/kawalerów oraz 9,5% wdów i wdowców.

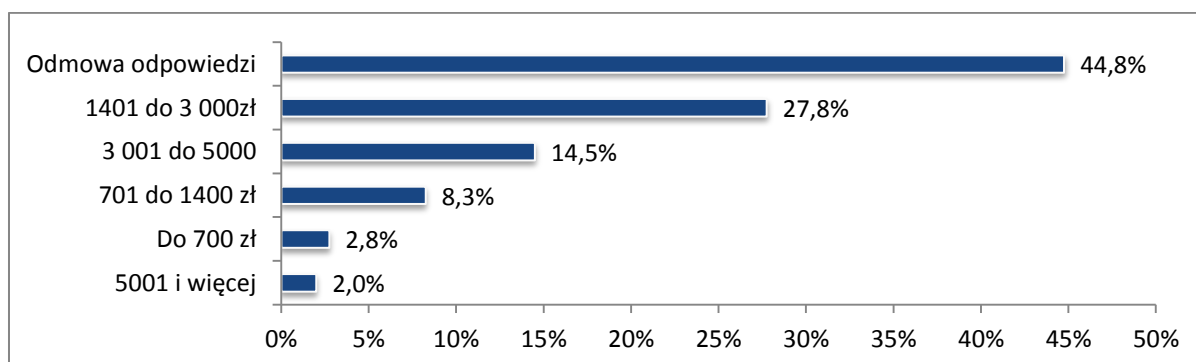
Wykres 110. Stan cywilny badanych

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Pytanie dotyczące zarobków jest często w badaniach problematyczne ze względu na jego osobisty charakter. W niniejszym badaniu odmówiło odpowiedzi na to pytanie 44,8% respondentów. 27,8% badanych podało przedział kwotowy od 1401 do 3000 zł netto na gospodarstwo domowe.

Wykres 111. Dochód netto na gospodarstwo domowe

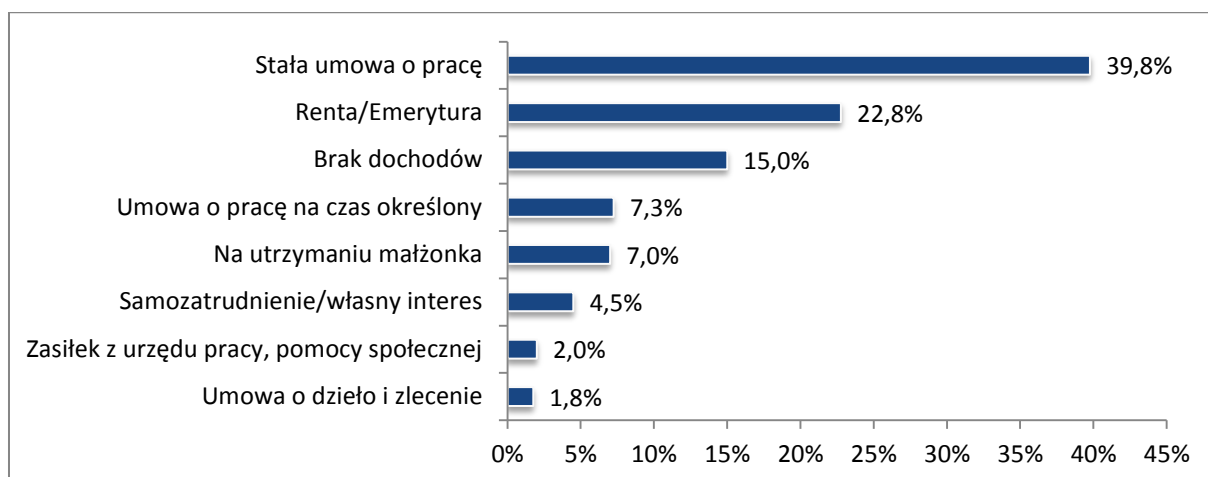

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

39,8% badanych w próbie miało stałą umowę o pracę. Na drugim miejscu w próbie pod względem częstości znaleźli się emeryci i renciści – 22,8%. Jako trzecia pod względem częstości w próbie znalazła się grupa osób nie posiadających dochodów – 15%

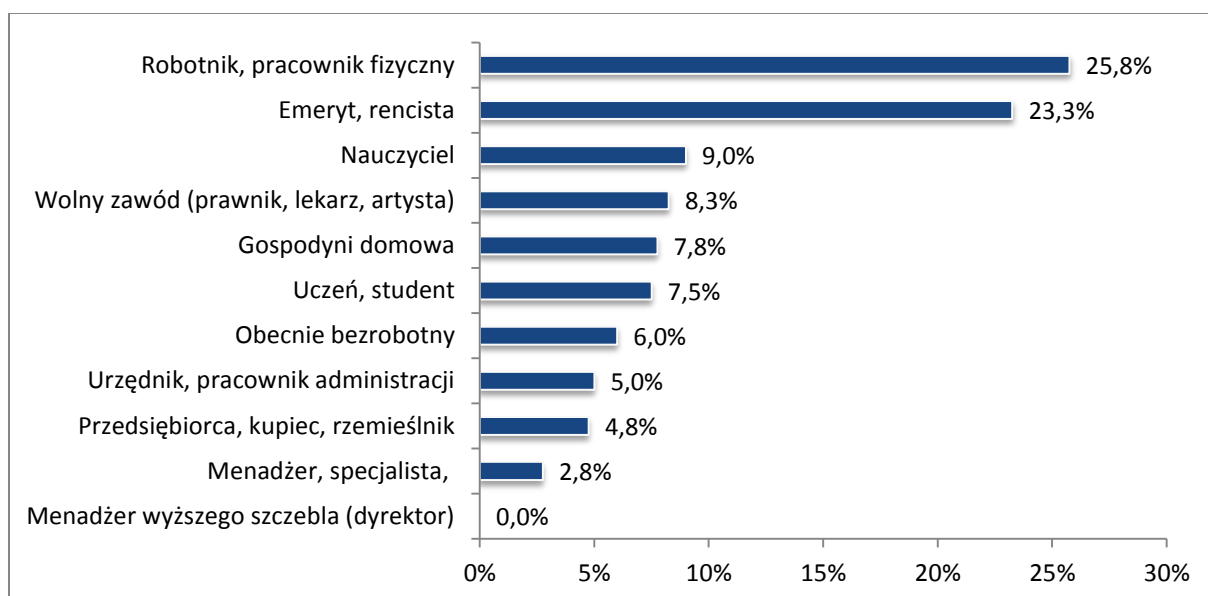
Wykres 112. Sytuacja ekonomiczna badanych

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

W podziale na grupę zawodową widać, że najwyższy odsetek stanowili w próbie robotnicy, pracownicy fizyczni – 25,8%. Na drugim miejscu w próbie znaleźli się emeryci i renciści – 23,3%. Następni w kolejności uczestnicy badania to nauczyciele – 9,0% oraz reprezentanci wolnych zawodów – 8,3%. W badanej próbie nie znalazł się żaden menadżer wyższego szczebla.

Wykres 113. Grupa zawodowa

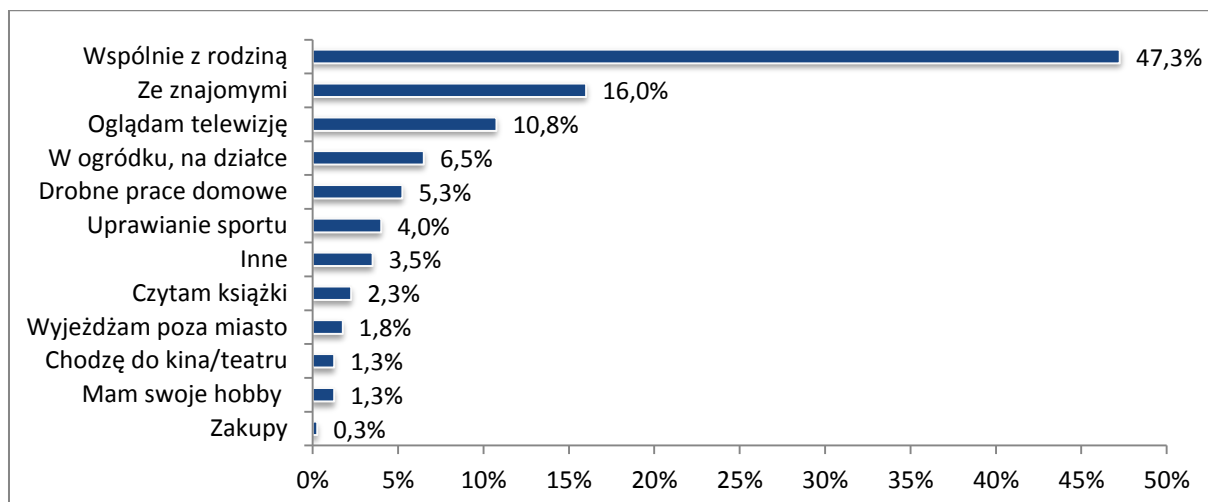
Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Czas wolny

Na początku badań zadano respondentom pytanie wprowadzające, w jaki sposób spędzają swój wolny czas. Zdecydowana większość mieszkańców Gminy Szaflary – 47,3% zadeklarowała, że spędza go razem z rodziną, a 16% ze znajomymi. 10,8% badanych odpowiedziało, że ogląda telewizję, a 6,5% spędza swój czas wolny w ogródku, na działce. Wśród innych odpowiedzi znalazły się takie jak: *sprzątanie w domu, załatwianie spraw, komputer, w domu, w łóżku, z wnukami, podnoszenie kwalifikacji, opieka nad rodziną.*

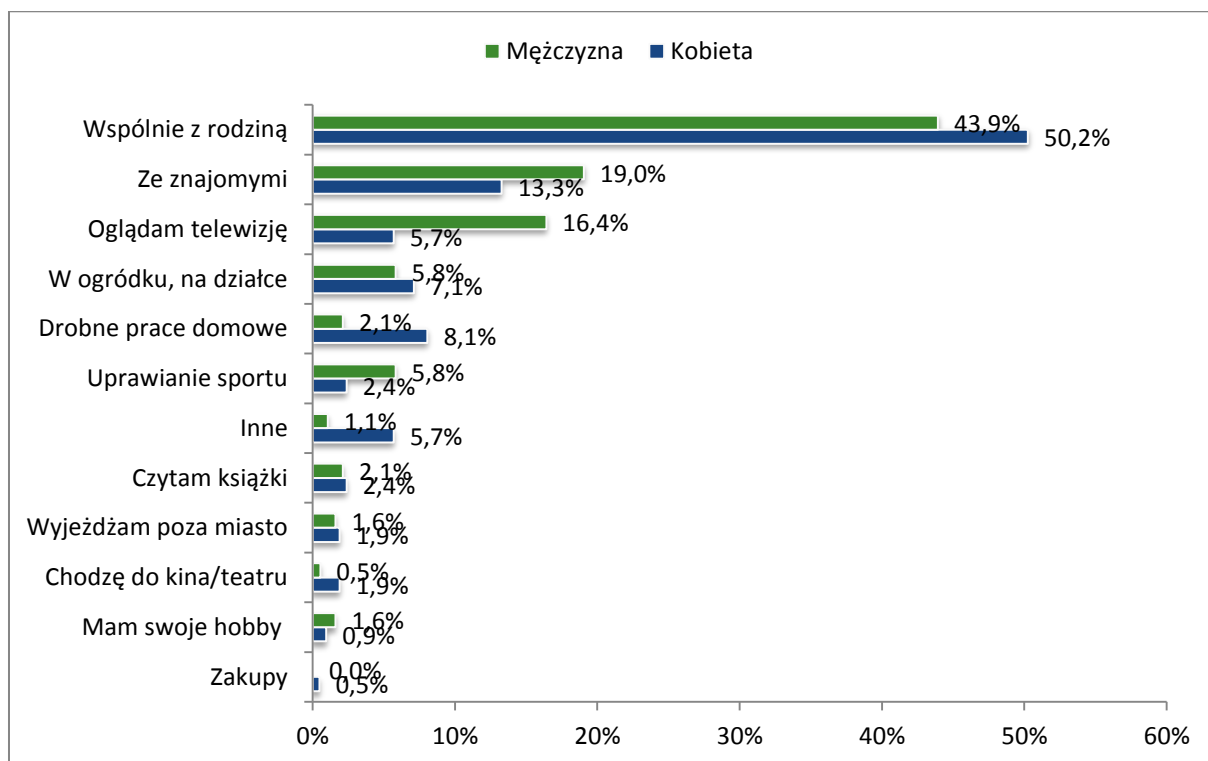
Wykres 114. Sposoby spędzania wolnego czasu

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Dekompozycja pytania na płeć pokazała różnice w spędzaniu czasu wolnego pomiędzy kobietami i mężczyznami. Nieco więcej kobiet spędza ten czas wspólnie z rodziną – 50,2% w stosunku do 43,9% mężczyzn. Również nieco wyższy odsetek kobiet spędza swój wolny czas w ogródku, na działce, a także przy wykonywaniu drobnych prac domowych. Mężczyźni natomiast w wyższym odsetku odpowiedzieli, że w swoim wolnym czasie oglądają telewizję, uprawiają sport, a także spędzają go ze znajomymi.

Wykres 115. Sposoby spędzania wolnego czasu w dekompozycji na płeć

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

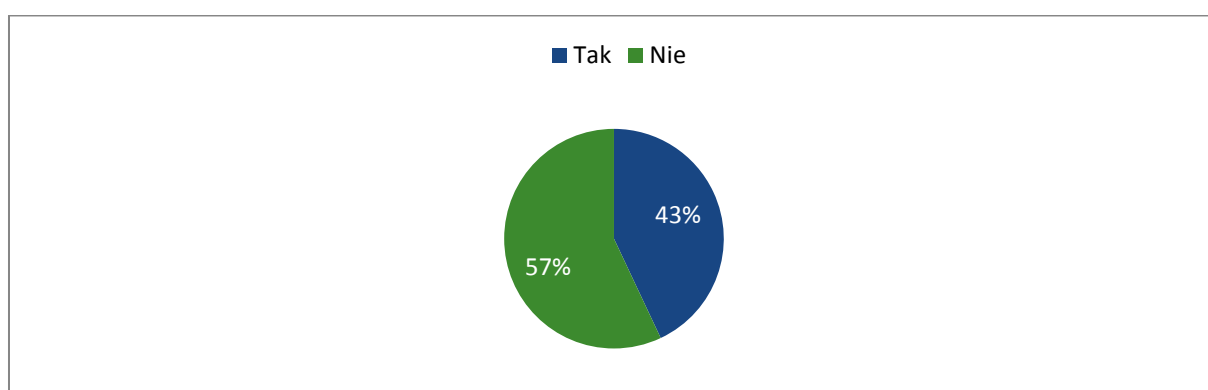

Spożycie alkoholu

W niniejszym podrozdziale opisane zostało spożywanie alkoholu przez dorosłych mieszkańców Gminy Szaflary, a także sprawdzenie jego popularności - rodzaju, który najczęściej spożywają respondenci. Ponadto ocenie poddano ilość alkoholu, którą badani wypijają, a także częstotliwość spożywania, okoliczności, miejsce i towarzystwo z którym mieszkańcy Szaflar piją alkohol. Pod koniec rozdziału przedstawione będą psychiczne oraz fizyczne skutki spożywania alkoholu, a także jego wpływ na relacje z otoczeniem. W ramach pytań o ten rodzaj używek, zapytano również badanych o upijanie się oraz jego częstotliwość. Na koniec tego podrozdziału zostanie zanalizowane pytanie dotyczące podejścia mieszkańców Gminy Szaflary do spożywania alkoholu.

57% badanych zadeklarowało, że nigdy nie piło alkoholu. 43% mieszkańców Gminy Szaflary odpowiedziało, że zdarza się im spożywać napoje alkoholowe.

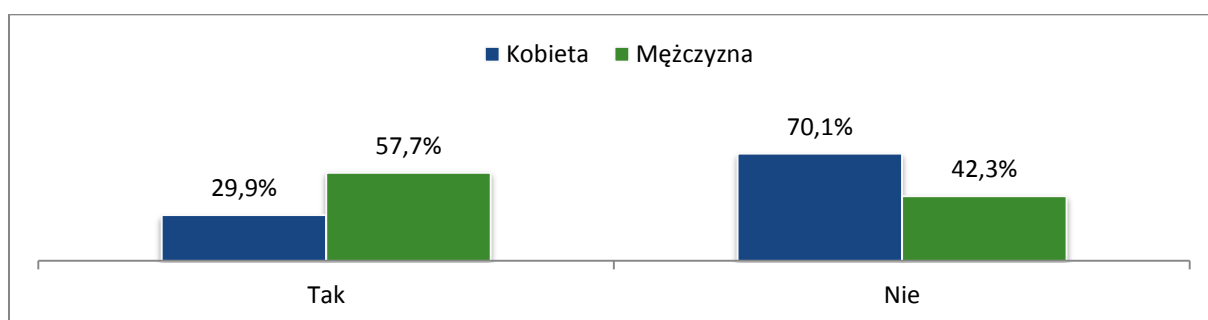
Wykres 116. Spożywanie napojów alkoholowych

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Zdecydowanie wyższy odsetek mężczyzn zadeklarował, że zdarza się mu spożywać napoje alkoholowe – 57,7% w stosunku do 29,9% kobiet.

Wykres 117. Spożywanie napojów alkoholowych w dekompozycji na płeć

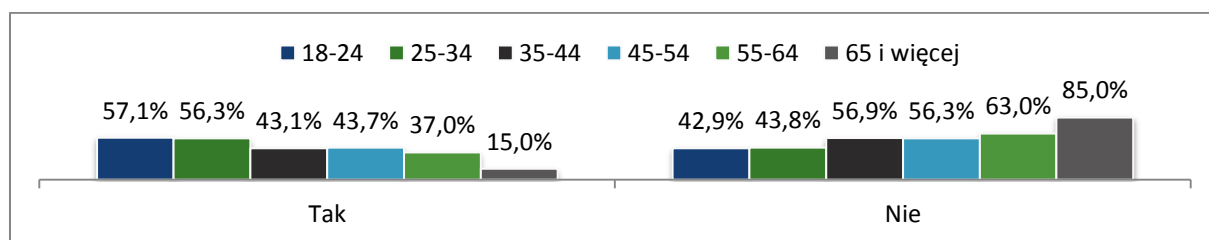

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Dekompozycja pytania na wiek pokazała, że najwyższy odsetek najmłodszych mieszkańców Gminy Szaflary deklaruje spożywanie napojów alkoholowych – 57,1% 18-24-latków oraz 56,3% nieco starszych respondentów, będących w przedziale wiekowym 25-34 lata. Najwyższy odsetek najstarszych badanych, mających 65 i więcej lat zadeklarował, że nie zdarza się im spożywać alkoholu.

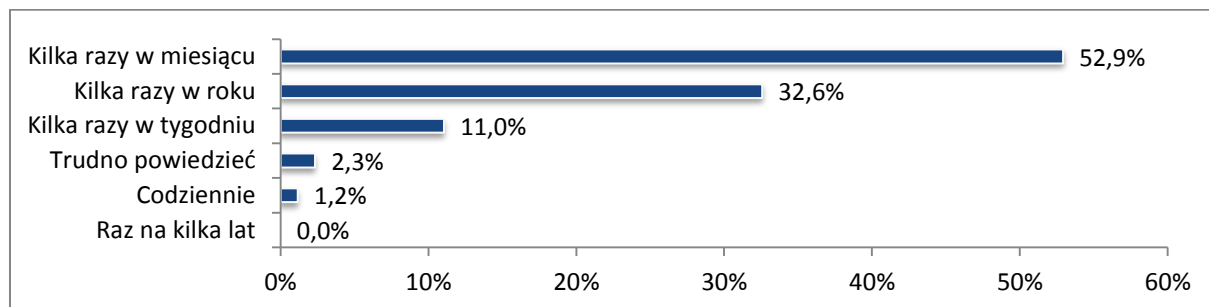
Wykres 118. Spożywanie napojów alkoholowych w dekompozycji na wiek

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Na kolejne pytanie w ankiecie, dotyczące spożywania alkoholu odpowiadali tylko ci respondenci, którzy zadeklarowali, że zdarza się im pić napoje alkoholowe, więc prawie połowa badanej próby. Respondentów zapytano o częstotliwość spożywania alkoholu. Ponad połowa osób – 52,9%, którym zdarza się pić alkohol robi to kilka razy w miesiącu. 32,6% badanych zadeklarowało częstotliwość kilka razy w roku, a 11% kilka razy w tygodniu. Żaden respondent nie zaznaczył najniższej częstotliwości w kafeterii odpowiedzi – raz na kilka lat, a 1,2% badanych wskazało na codzienne spożywanie alkoholu.

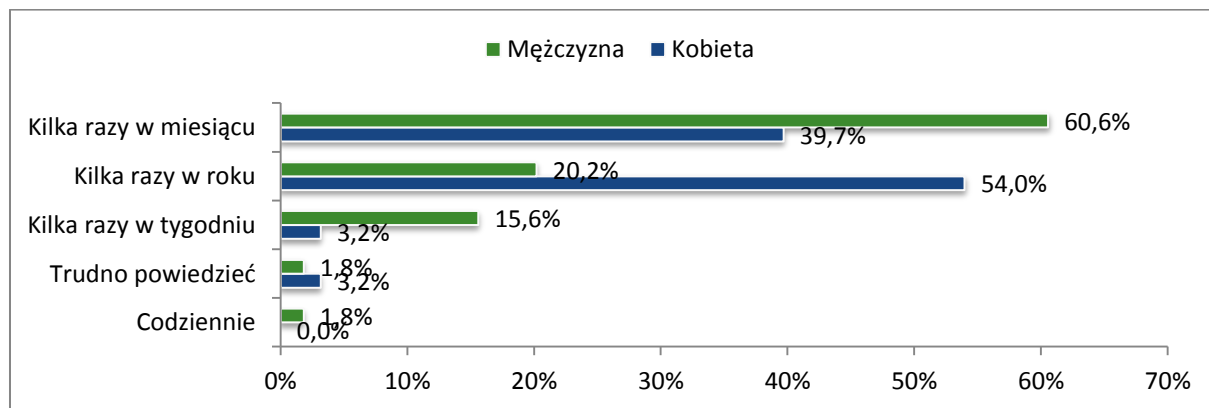
Wykres 119. Częstotliwość spożywania napojów alkoholowych

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Po zdekomponowaniu pytania o częstotliwość spożywania napojów alkoholowych na płeć widać, że kobiety piją zdecydowanie rzadziej alkohol w porównaniu do mężczyzn. 60,6% z nich wskazało, że pije alkohol kilka razy w miesiącu, gdzie tej odpowiedzi udzieliło 39,7% mężczyzn. Analogicznie 54% kobiet wskazało, że pije alkohol kilka razy w roku, przy czym na taką odpowiedź wskazało 20,2% mężczyzn. 15,6% mężczyzn spożywa alkohol kilka razy w tygodniu i tylko oni zadeklarowali, że piją napoje alkoholowe codziennie – 1,8%.

Wykres 120. Częstotliwość spożywania napojów alkoholowych w dekompozycji na płeć

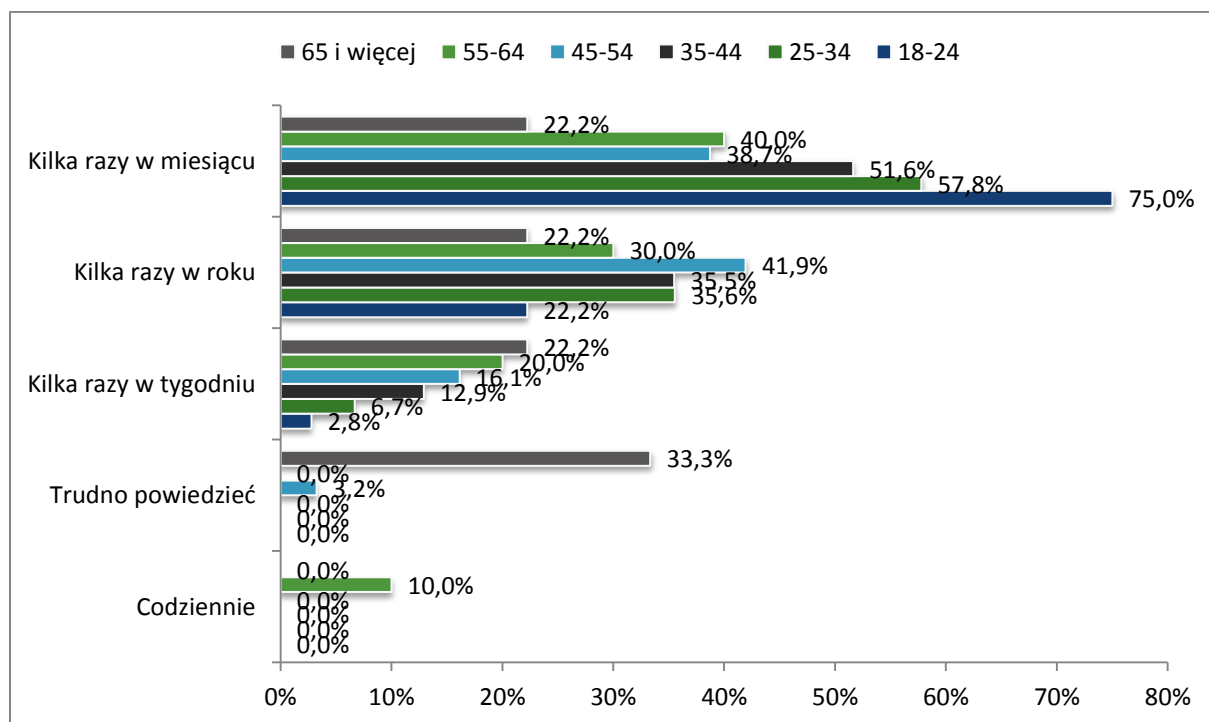

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Im młodszy respondent tym częściej padała odpowiedź, że pije alkohol kilka razy w miesiącu – 75% 18-24-latków. W przypadku spożywania alkoholu kilka razy w tygodniu wystąpiła zależność odwrotna – im respondent starszy, tym częściej wskazywał na tą odpowiedź. Należy pamiętać, iż były to pytania zadawane osobom, które zadeklarowały spożywanie napojów alkoholowych, gdzie wystąpiły dysproporcje pomiędzy poszczególnymi kategoriami wiekowymi. Do codziennego picia przyznali się respondenci będący w wieku 55-64 lat.

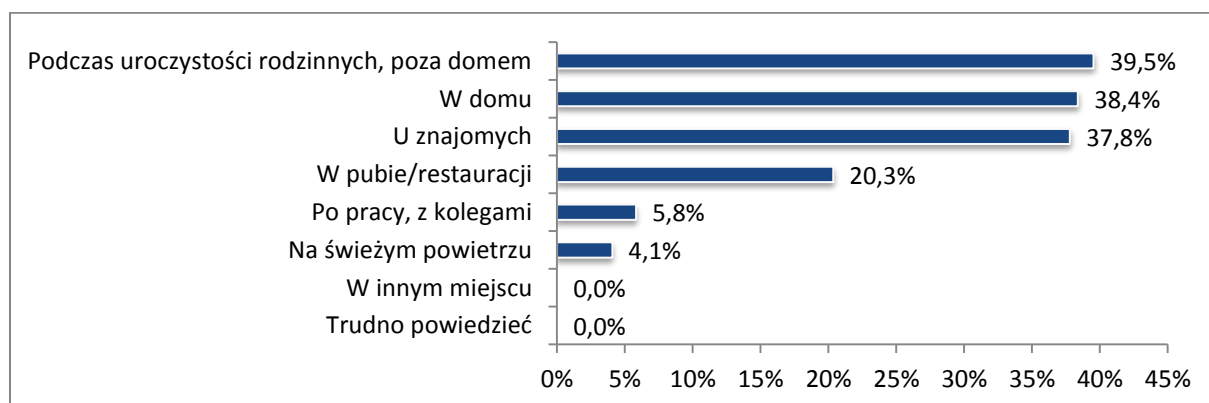
Wykres 121. Spożywanie napojów alkoholowych w dekompozycji na wiek

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Kolejne pytanie w ankiecie, o miejsca spożywania alkoholu, było pytaniem wielokrotnego wyboru, w związku z tym dane przedstawione na poniższym wykresie nie sumują się do 100%. Spośród wymienionych w kafeterii odpowiedzi trzy były najczęściej wskazywane: podczas uroczystości rodzinnych, poza domem – 39,5%, w domu – 38,4% oraz u znajomych – 37,8%.

Wykres 122. Miejsca, w których respondent najczęściej spożywa napoje alkoholowe

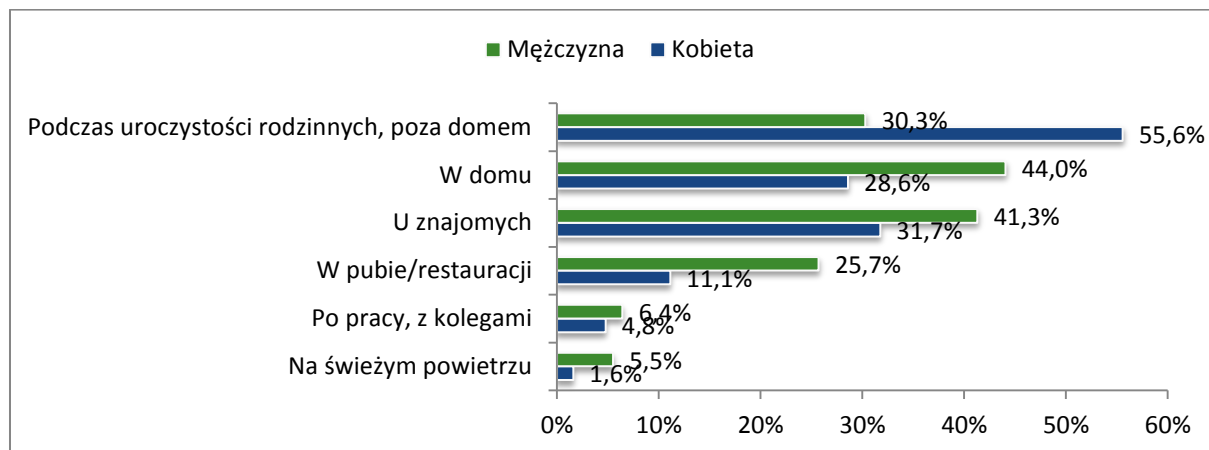

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Podział owego pytania na płeć pokazał, że zdecydowanie wyższy odsetek kobiet przyznaje się do spożywania alkoholu podczas uroczystości rodzinnych, poza domem – 55,6% w stosunku do 30,3% mężczyzn. Ci ostatni jednak częściej wskazywali na takie miejsca jak: dom, u znajomych oraz pub/restauracja.

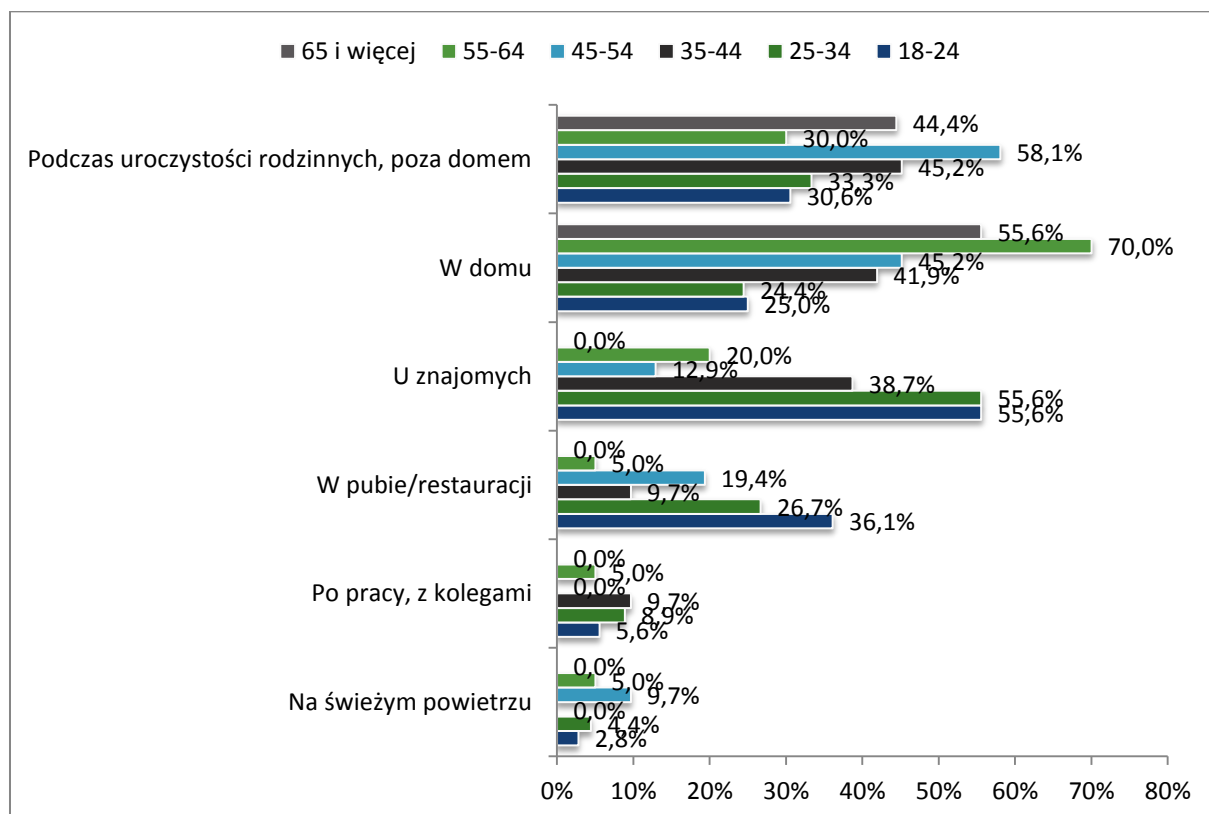
Wykres 123. Miejsca, w których respondent najczęściej spożywa napoje alkoholowe w dekompozycji na płeć

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Dekompozycja pytania na wiek pokazała, że młodszy respondenci w zdecydowanej większości piją alkohol w pubach/restauracjach, a także u znajomych. W domu, a także podczas uroczystości rodzinnych poza domem piją najczęściej starsi respondenci.

Wykres 124. Miejsca, w których respondent najczęściej spożywa napoje alkoholowe w dekompozycji na wiek

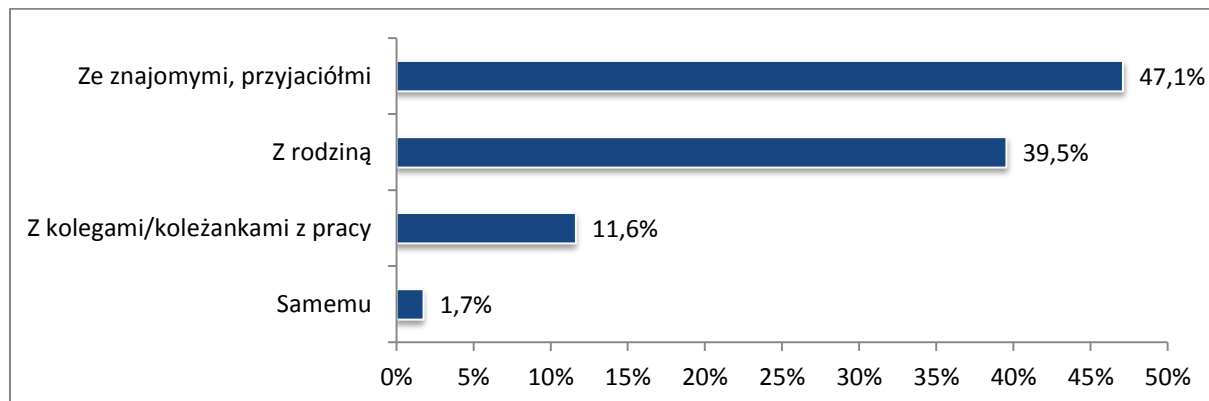

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Mieszkańcy Gminy Szaflary, którzy zadeklarowali, że zdarza się im spożywać napoje alkoholowe, najczęściej piją alkohol ze znajomymi – 47,1%. 39,5% respondentów spożywa alkohol z rodziną, a 11,6% z kolegami/koleżankami po pracy.

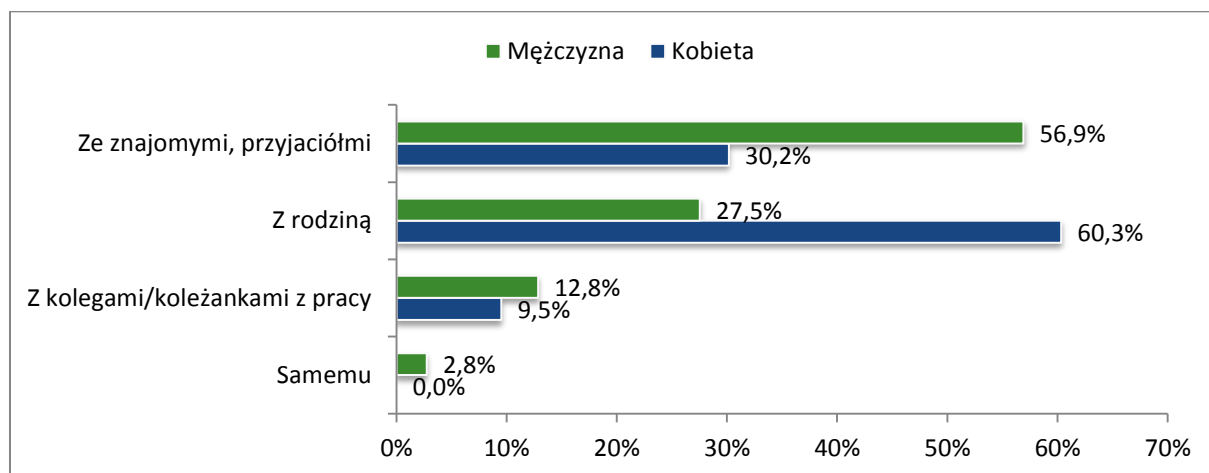
Wykres 125. Osoby, z którymi respondent najczęściej pije alkohol

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Dekompozycja pytania na płeć pokazała, że kobiety w zdecydowanej większości piją alkohol z rodziną – 60,3% w stosunku do 27,5% mężczyzn. Mężczyźni w zdecydowanej większości spożywają alkohol ze znajomymi, przyjaciółmi – 56,9% w stosunku do 30,2% kobiet. Odsetek badanych, którzy napoje alkoholowe spożywają z kolegami/koleżankami po pracy był wyrównany. Do picia alkoholu samemu przyznali się tylko mężczyźni – 2,8%.

Wykres 126. Osoby, z którymi respondent najczęściej pije alkohol w dekompozycji na płeć

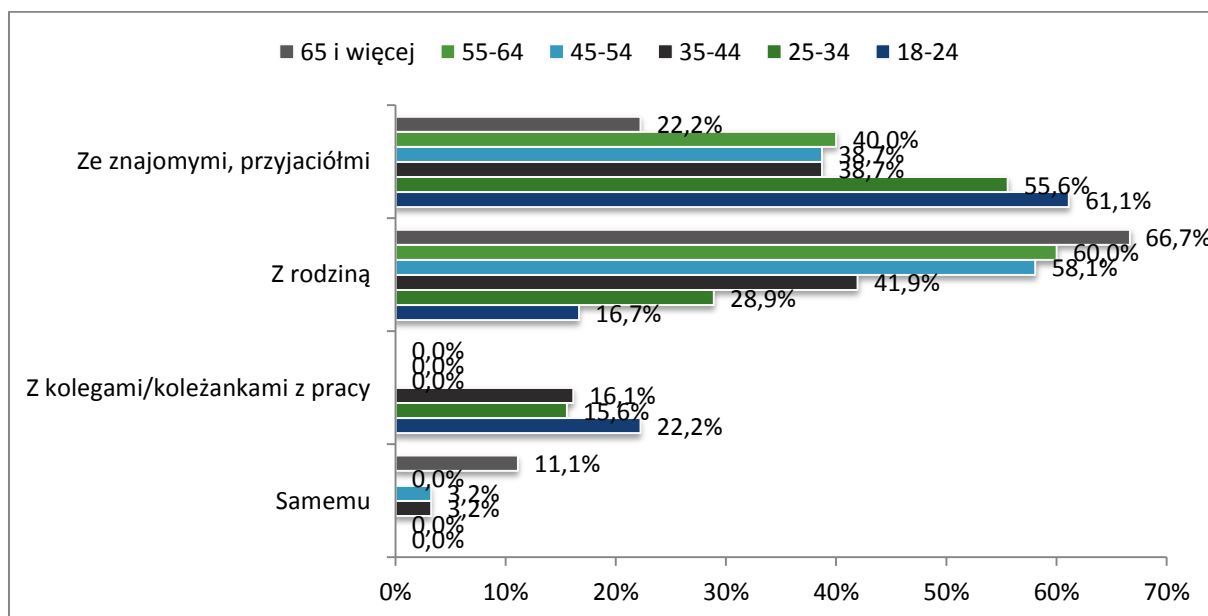

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Dekompozycja na wiek pytania z kim najczęściej badani piją alkohol pokazała, że młodszy respondenci spożywają go częściej ze znajomymi, przyjaciółmi, a także z koleżankami i kolegami po pracy, natomiast starsi badani częściej deklarują, że spożywają napoje alkoholowe z rodziną.

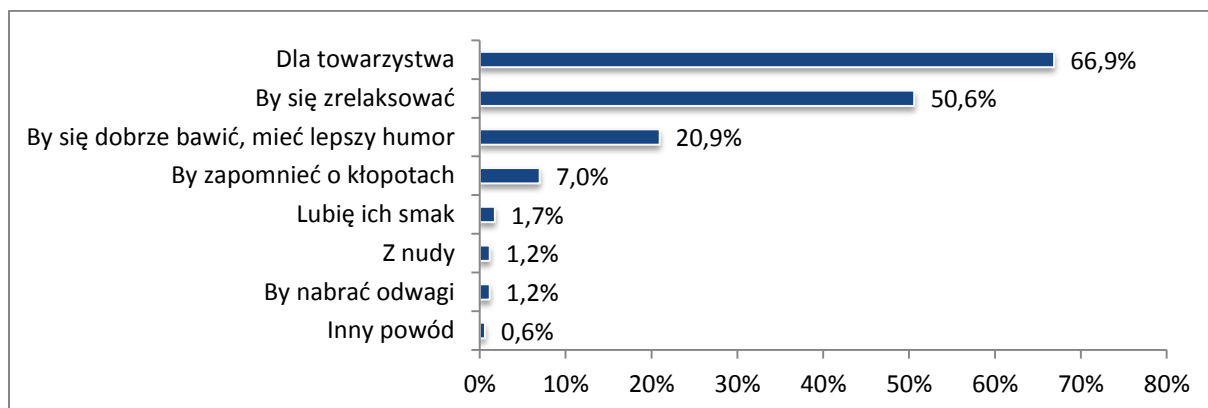
Wykres 127. Osoby, z którymi respondent najczęściej pije alkohol w dekompozycji na wiek

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Mieszkańców Gminy Szaflary zapytano również o powody spożywania napojów alkoholowych. Było to pytanie wielokrotnego wyboru, dlatego poniższy wykres nie sumuje się do 100%. Zdecydowana większość respondentów pije alkohol dla towarzystwa – 66,9%. Dla relaksu alkohol spożywa 50,6% respondentów, a 20,9% badanych zadeklarowało, że pije, by się dobrze bawić, mieć lepszy humor. 7% badanych odpowiedziało, że pije, aby zapomnieć o kłopotach.

Wykres 128. Powody spożywania alkoholu

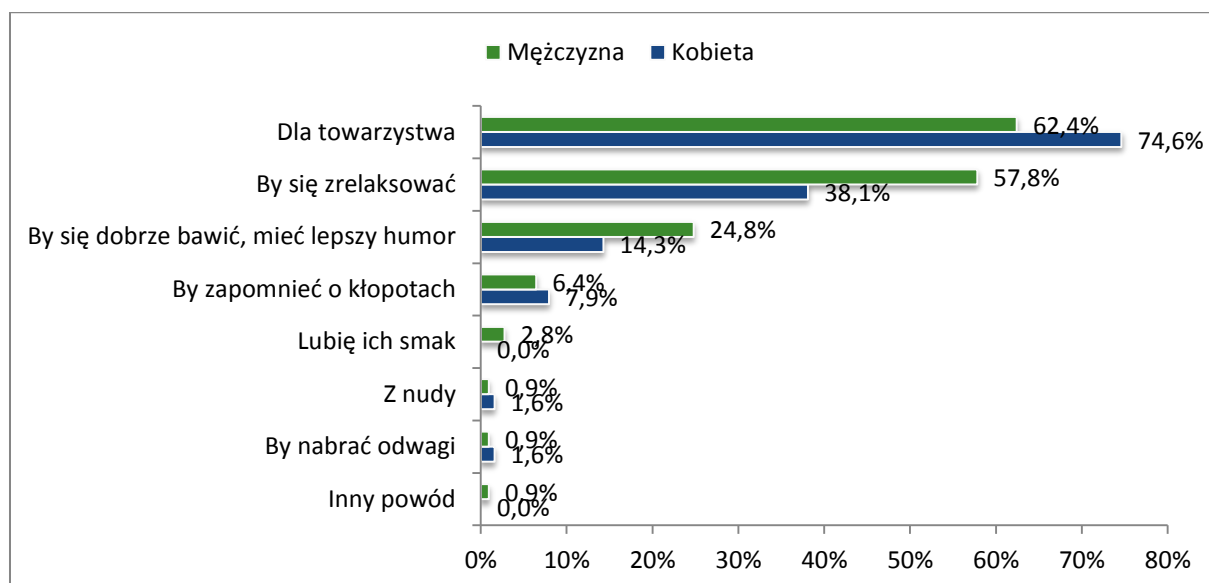

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Po dekompozycji pytania na płeć widać, że dla towarzystwa pije nieco wyższy odsetek mężczyzn – 74,6%, niż kobiet – 62,4%, natomiast dla relaksu spożywa alkohol zdecydowanie więcej mężczyzn – 57,8% w stosunku do 38,1% kobiet. Aby dobrze się bawić, mieć lepszy humor pije 24,8% mężczyzn i 14,3% kobiet. Dekompozycja pytania na wiek nie pokazała danych istotnych statystycznie – poszczególne kategorie wiekowe posiadały wyrównany odsetek odpowiedzi. Wśród tych respondentów, którzy piją aby bawić się dobrze, mieć lepszy humor znaleźli się w większości najmłodszy badani.

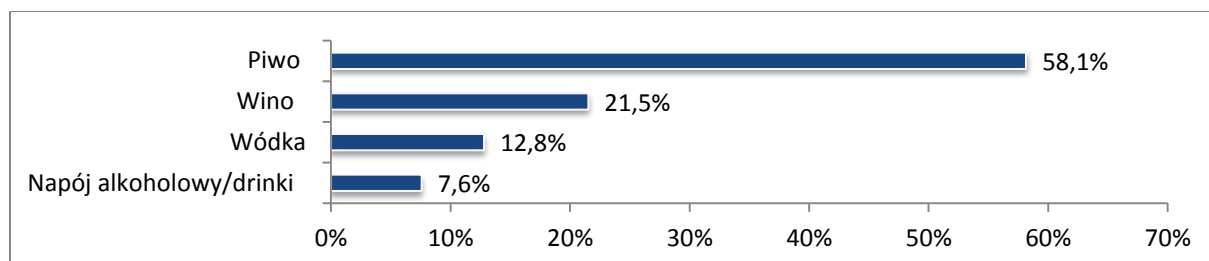
Wykres 129. Powody spożywania alkoholu w dekompozycji na płeć

Źródło: *Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.*

Najpopularniejszym alkoholem było piwo. W ciągu ostatniego miesiąca spożyło go 58,1% badanych. Na drugim miejscu pod względem częstości odpowiedzi znalazło się wino, które spożywało najczęściej 21,5% respondentów. Napoje alkoholowe, takie jak drinki są najmniej popularne wśród mieszkańców Gminy Szaflary. Wódkę spożywało w ciągu ostatnich 30 dni najczęściej 12,8% badanych.

Wykres 130. Alkohol pity najczęściej w ciągu ostatniego miesiąca

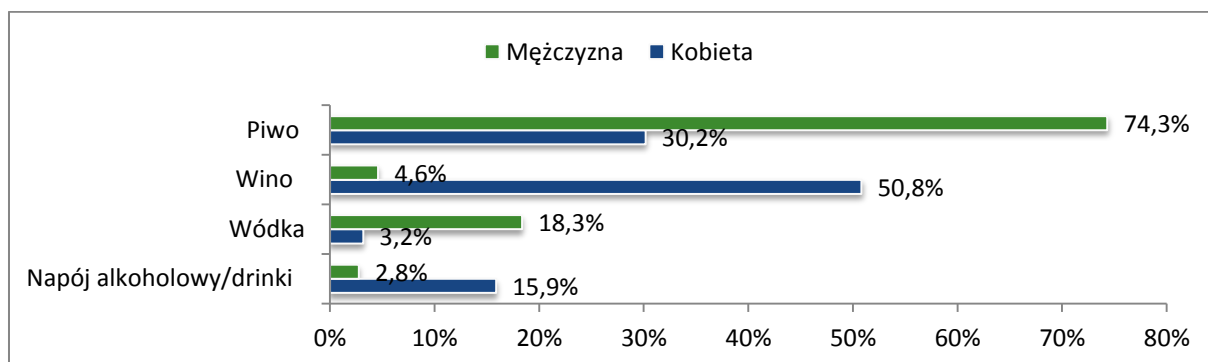

Źródło: *Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.*

Dekompozycja pytania na płeć pokazała, że mężczyźni w zdecydowanej większości piją piwo oraz wódkę, kolejno 74,3%, 18,3% w stosunku do 30,2% i 3,2% kobiet. Kobiety w zdecydowanej większości najczęściej preferują wino – 50,8% w porównaniu z 4,6% mężczyzn pijących ten alkohol. Wyższy odsetek kobiet spożywa również drinki – 15,9% w stosunku do 2,8% mężczyzn.

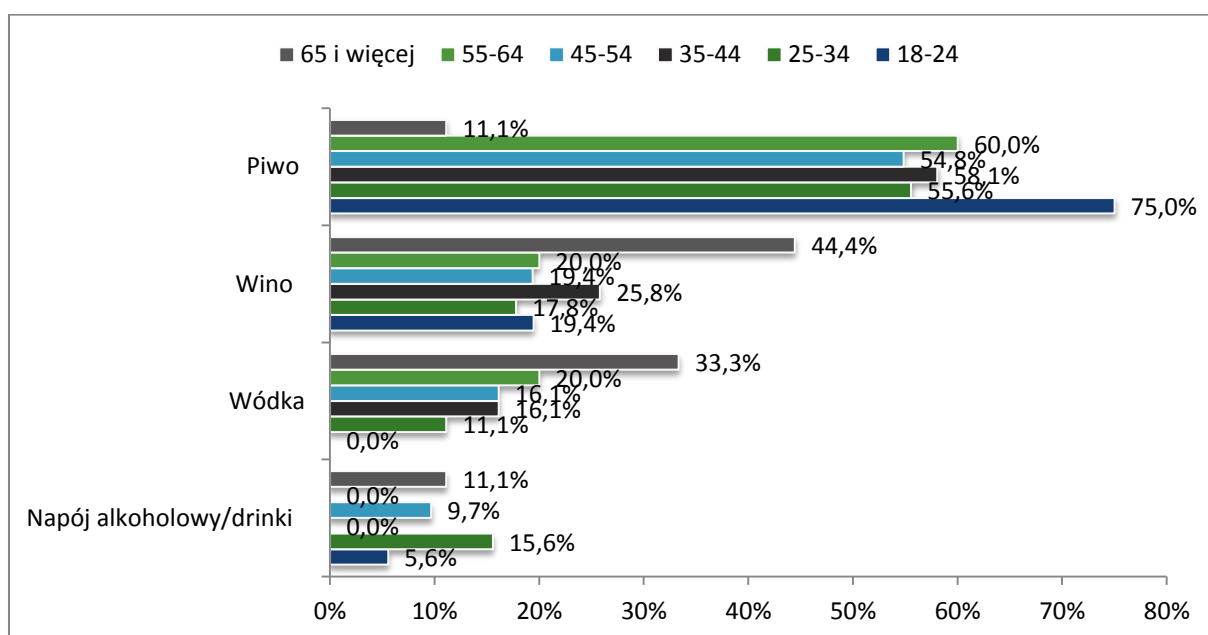
Wykres 131. Alkohol pity najczęściej w ciągu ostatniego miesiąca w dekompozycji na płeć

Źródło: *Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.*

Piwo w najwyższym odsetku jest preferowane przez młodszą grupę mieszkańców Szaflar – w ciągu ostatniego miesiąca spożywało je najczęściej 75% 18-24-latków. Wino preferuje dojrzała część badanych – 25,8% 35-44-latków oraz 44,4% respondentów z przedziału wiekowego 65 i więcej lat. Również respondenci z tego przedziału wiekowego deklarowali spożywanie wódki. Żaden najmłodszy badany nie wskazał na ten trunek, jako najczęściej spożywany w ciągu ostatniego miesiąca. Napoje alkoholowe, drinki preferują przede wszystkim respondenci z przedziału 25-34 lata – 15,6%.

Wykres 132. Alkohol pity najczęściej w ciągu ostatniego miesiąca w dekompozycji na wiek

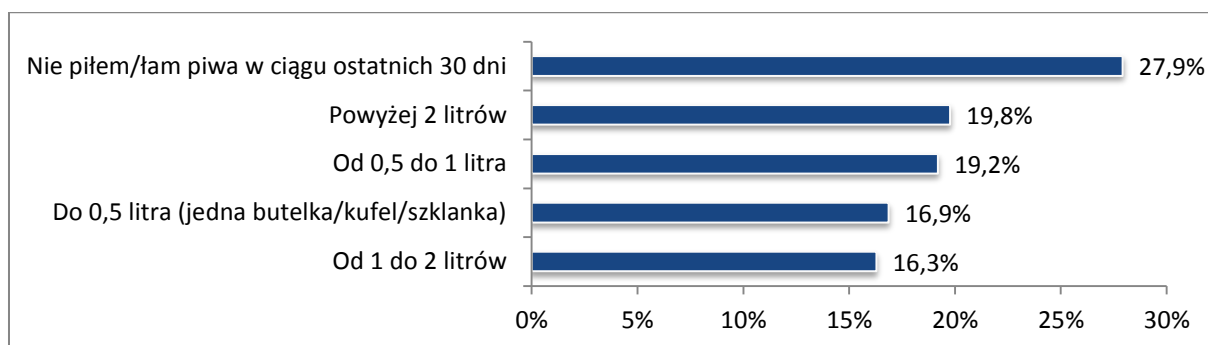

Źródło: *Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.*

Badanych zapytano również ile piwa wypili w ciągu ostatniego miesiąca. Piwoszów było zdecydowanie najwięcej według wskazań. Biorąc pod uwagę ilość wypitego piwa najwyższy odsetek respondentów wskazał powyżej 2 litrów – 19,8%. Nieco mniej badanych wskazało na ilość od 0,5 do 1 litra – 19,2%. Na jeden kufel/szklanekę/butelkę, czyli objętość 0,5 litra wskazało 16,9% dorosłych mieszkańców Gminy Szaflary przyznających się do spożywania alkoholu.

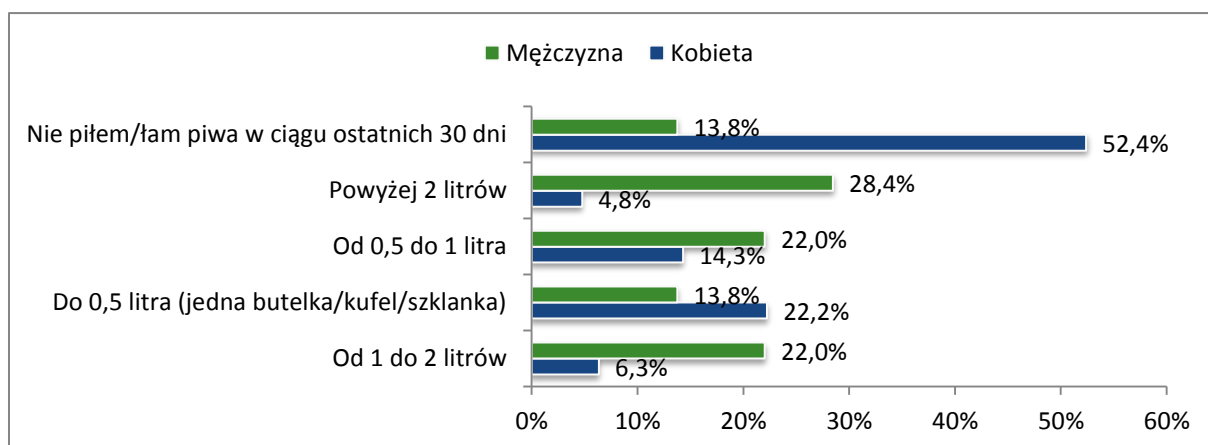
Wykres 133. Ilość wypitego piwa w ciągu ostatniego miesiąca

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Dekomponując pytanie na płeć widać wyraźnie, że to mężczyźni wypijają większe ilości piwa – ilość powyżej 2 litrów w ciągu ostatniego miesiąca wypilo 28,4% mężczyzn i 4,8% kobiet, a ilość od 1 do 2 litrów 22% mężczyzn i 6,3% kobiet. Analogicznie kobiety przeważały w najmniejszej ilości spożytego piwa w ciągu ostatniego miesiąca. Ilość do jednego piwa w ciągu ostatnich 30 dni wypilo 22,2% kobiet oraz 13,8% mężczyzn. Dekompozycja pytania na wiek ze względu na duże dysproporcje pomiędzy kategoriami wiekowymi nie pokazywała znaczących statystycznie różnic pomiędzy poszczególnymi zmiennymi. Osobami, które zadeklarowały, że nie piły piwa w ciągu ostatniego miesiąca byli w większości najstarsi badani.

Wykres 134. Ilość wypitego piwa w ciągu ostatniego miesiąca w dekompozycji na płeć

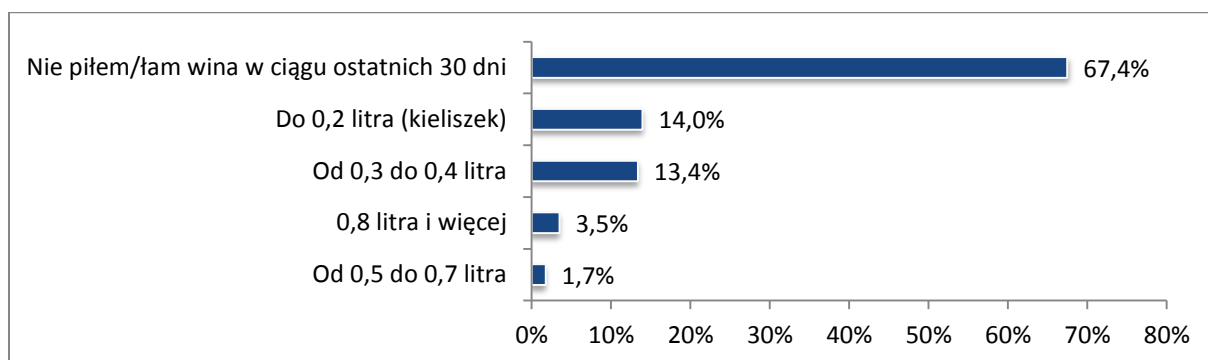

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Wino jest zdecydowanie mniej popularne wśród badanych, na co wskazują poprzednie wykresy. Zdecydowana większość smakoszy tego trunku wypila w ciągu ostatniego miesiąca do 0,2 litra, czyli 1 kieliszek – 14% respondentów. Dekompozycja pytania na płeć potwierdziła poprzednie deklaracje, że kobiety częściej wybierają wino niż mężczyźni – aż 80,7% z nich stwierdziło, że w ciągu ostatnich 30 dni nie piło tego trunku, przy czym 28,6% kobiet wypilo go od 0,3 do 0,4 litra. Podział pytania na wiek nie pokazał istotnych statystycznie różnic pomiędzy zmiennymi.

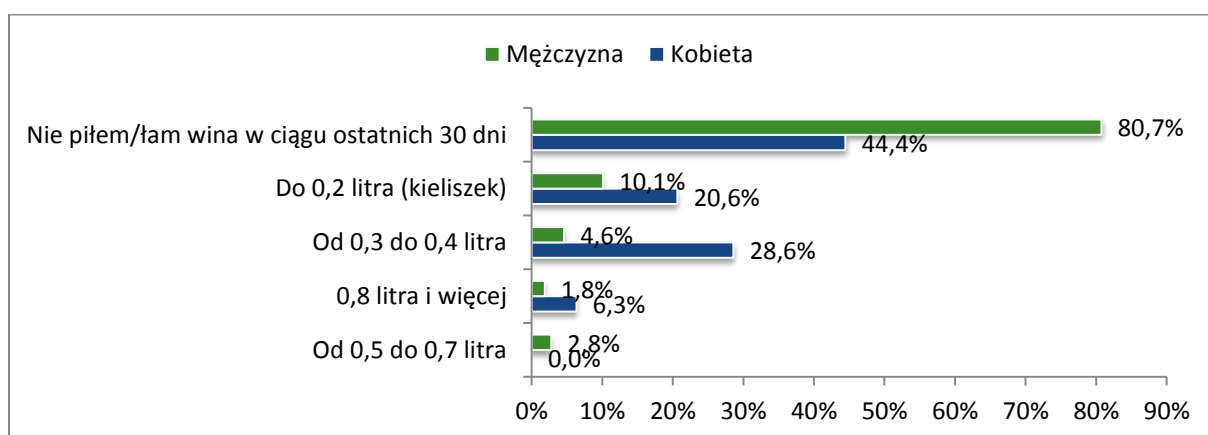

Wykres 135. Ilość wypitego wina w ciągu ostatniego miesiąca

Źródło: *Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.*

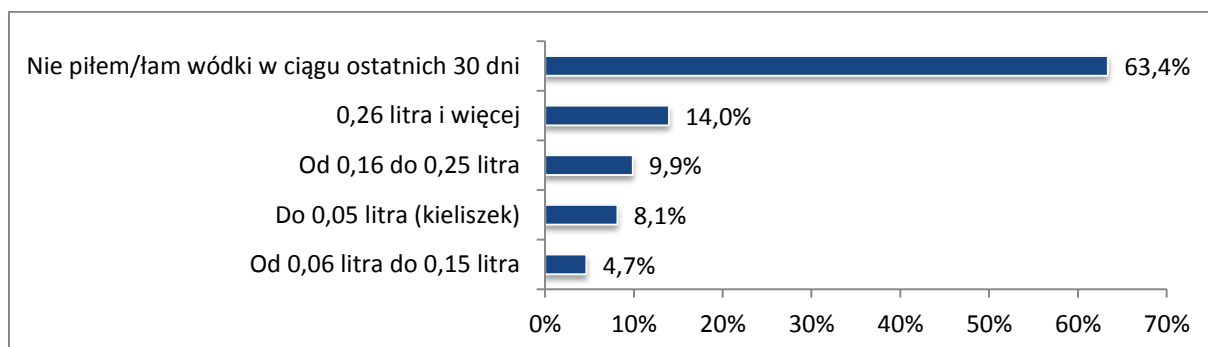
Wykres 136. Ilość wypitego wina w ciągu ostatniego miesiąca w dekompozycji na płeć

Źródło: *Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.*

Wódka wśród mieszkańców Szaflar zajęła trzecie miejsce pod względem częstości zaznaczania alkoholu najczęściej wypijanego przez respondentów. Biorąc pod uwagę ilość jej spożycia w ciągu ostatniego miesiąca widać, że 14% respondentów wskazało na najwyższą ilość w kafeterii – 0,26 litra i więcej. Dekompozycja pokazała, że pije jej zdecydowanie więcej mężczyzn niż kobiet. Wśród największej zadeklarowanej spożywanej ilości tego trunku znaleźli się tylko mężczyźni. Różnice w dekompozycji na wiek nie pokazały statystycznie istotnych zależności.

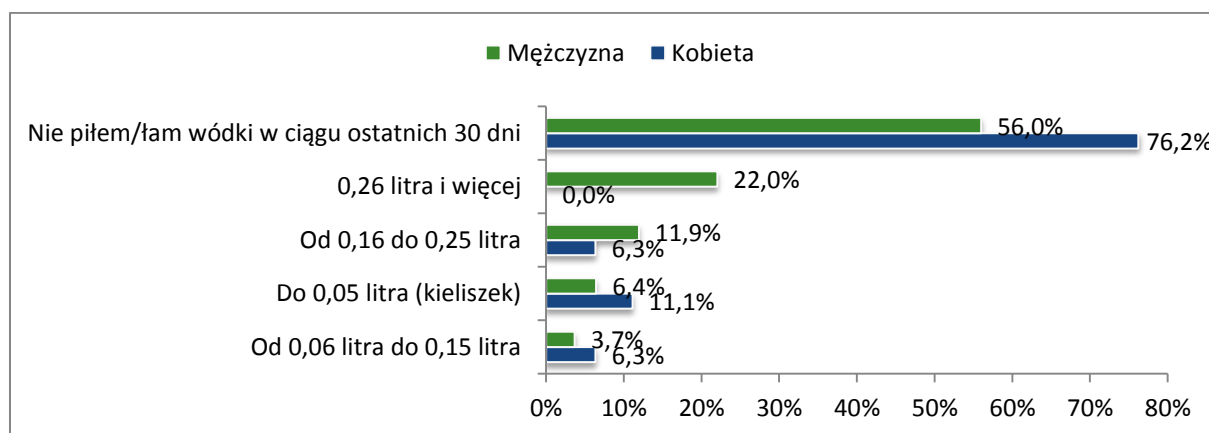
Wykres 137. Ilość wypitej wódki w ciągu ostatniego miesiąca

Źródło: *Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.*

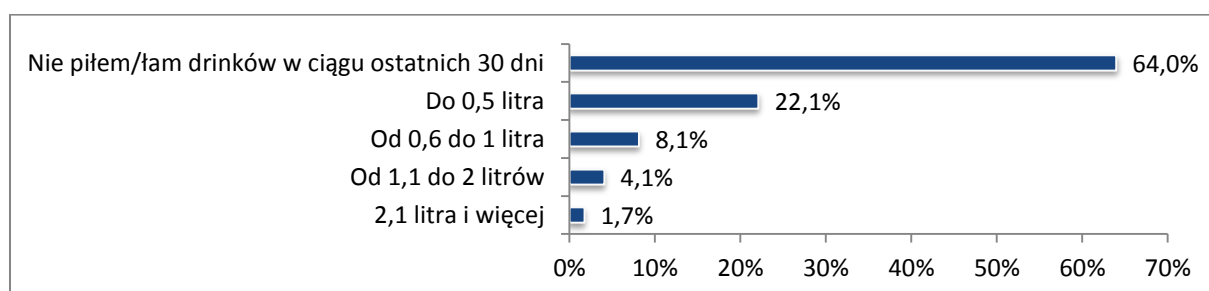
Wykres 138. Ilość wypitej wódki w ciągu ostatniego miesiąca w dekompozycji na płeć

Źródło: *Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.*

Według danych z poprzednich wykresów drinki były najmniej popularne wśród innych trunków. Spożywało je najczęściej 7,6% badanych, jednak dużo wyższy odsetek respondentów wypijał najmniejszą ilość tego alkoholu (do 0,5 litra – 22,1% respondentów) niż w przypadku wódki, czy wina, które cieszyły się większą popularnością.

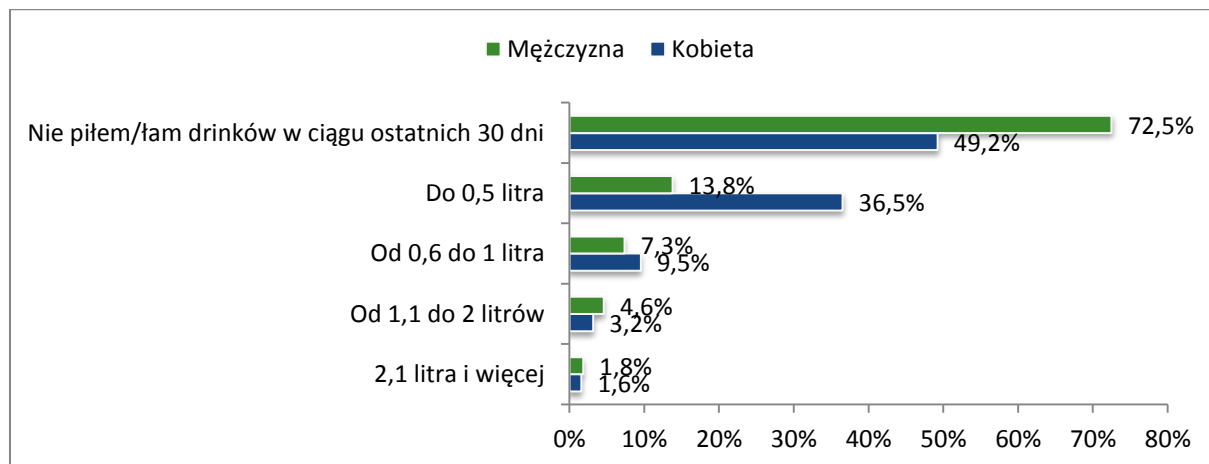
Wykres 139. Ilość wypitych drinków w ciągu ostatniego miesiąca

Źródło: *Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.*

Dekompozycja pytania na płeć pokazała, że zdecydowanie wyższy odsetek kobiet wypijał do 0,5 litra drinków – 36,5% w stosunku do 13,8% mężczyzn.

Wykres 140. Ilość wypitych drinków w ciągu ostatniego miesiąca w dekompozycji na płeć

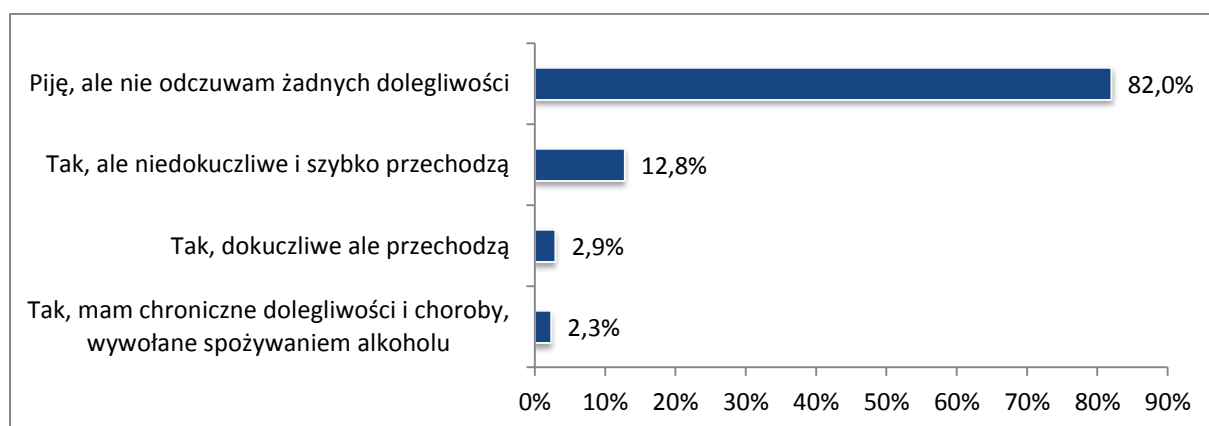
Źródło: *Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.*

Skutki społeczne związane z nadużywaniem alkoholu

Badanych zapytano o skutki fizyczne oraz psychiczne spożywania alkoholu. Według badań niecała połowa pełnoletnich mieszkańców Gminy Szaflary pije alkohol, jednak przy deklaracji częstotliwości, a także ilości wypijanego alkoholu można stwierdzić, iż jest to częściej spożywanie okazjonalne, w nie dużych ilościach. Można w związku z tym wywnioskować, że nadużywanie alkoholu nie jest dużym problemem w gminie. Wniosek ten potwierdzają kolejne przeliczenia. Według badań 82% badanych pije, ale nie odczuwa żadnych dolegliwości. 12,8% ankietowanych stwierdziło, że odczuwa fizyczne skutki spożycia alkoholu, które szybko przechodzą.

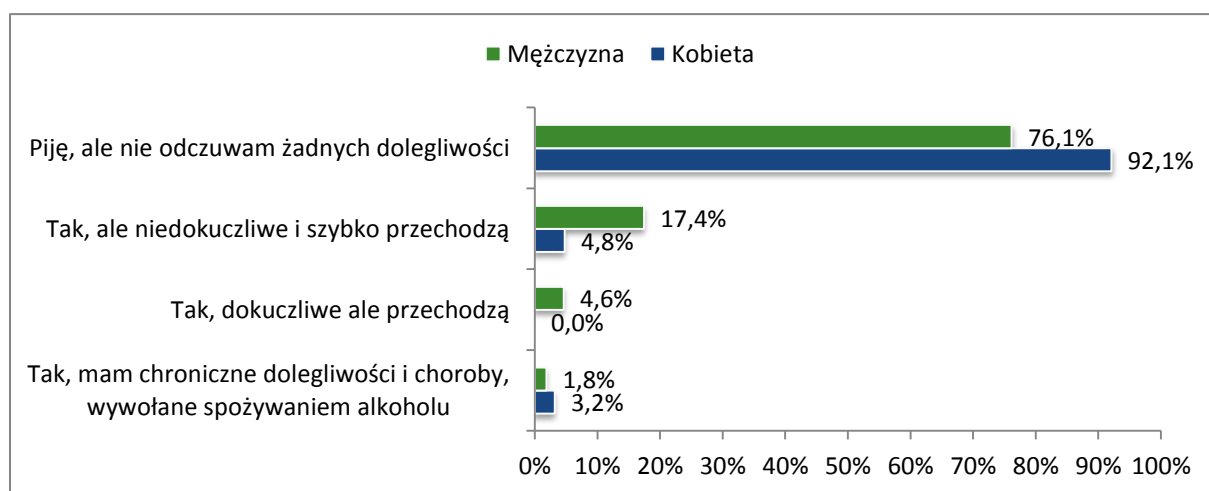
Wykres 141. Fizyczne skutki spożycia alkoholu

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Zdecydowana większość mężczyzn odczuwa niedokuczliwe fizyczne skutki spożycia alkoholu, które szybko przechodzą – 17,4% w stosunku do 4,8% kobiet. Tylko mężczyźni wskazali na dokuczliwe skutki, które również przechodzą – 4,6%.

Wykres 142. Fizyczne skutki spożycia alkoholu w dekompozycji na płeć

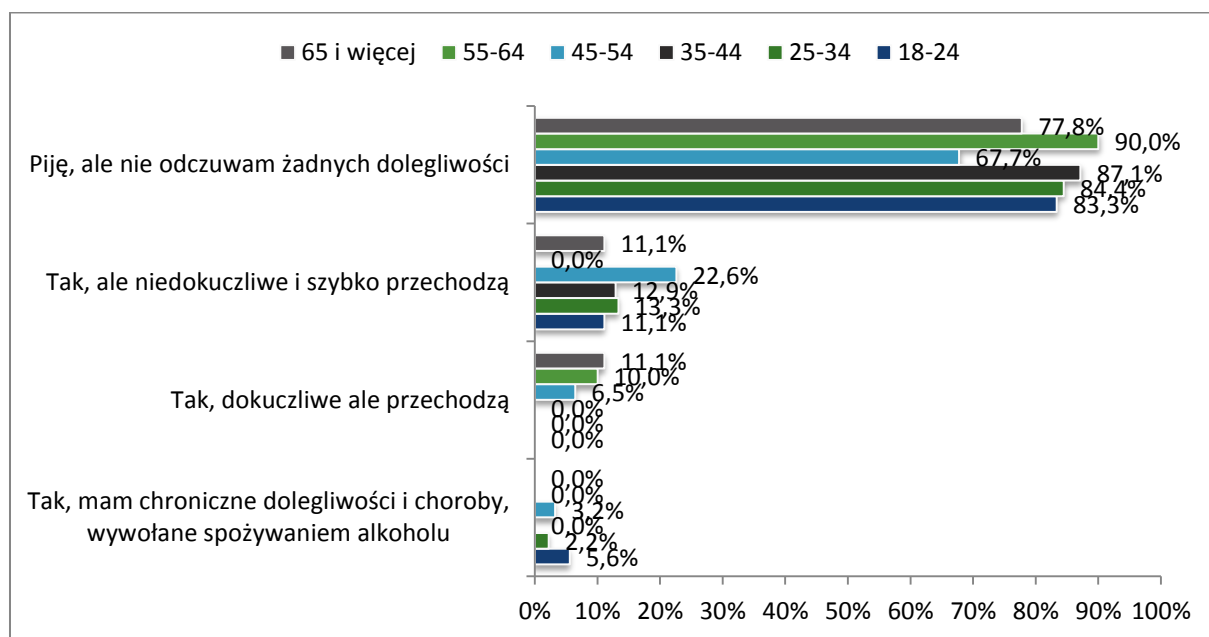
Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Spośród wszystkich kategorii wiekowych biorących udział w badaniu pije, ale nie odczuwa żadnych dolegliwości 90% osób z kategorii wiekowej 55-64 lata oraz 87,1% osób z przedziału 35-44 lata. Fizyczne, niedokuczliwe skutki spożycia alkoholu, które szybko przechodzą zadeklarowało 22,6% badanych 45-54-latków. 5,6% najmłodszych

badanych mieszkańców Gminy Szaflary zadeklarowało, że po spożyciu alkoholu ma chroniczne dolegliwości i choroby.

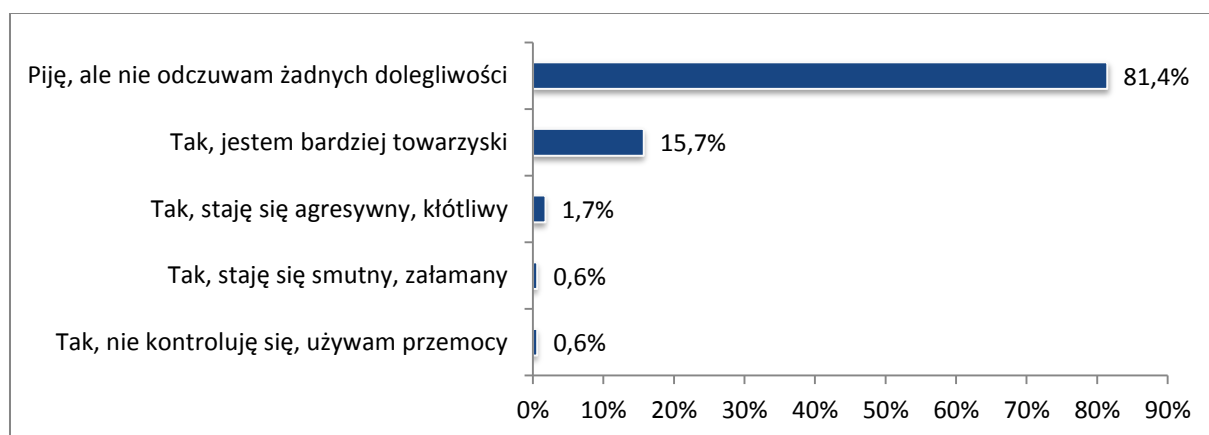
Wykres 143. Fizyczne skutki spożycia alkoholu w dekompozycji na wiek

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Porównywalny odsetek respondentów wskazał, że pije, ale nie odczuwa żadnych dolegliwości psychicznych – 81,4%. 15,7% respondentów zadeklarowało, że po spożyciu alkoholu staje się bardziej towarzyskim. Na postawę agresywną i kłótliwą wskazało 1,7% badanych.

Wykres 144. Psychiczne skutki spożycia alkoholu

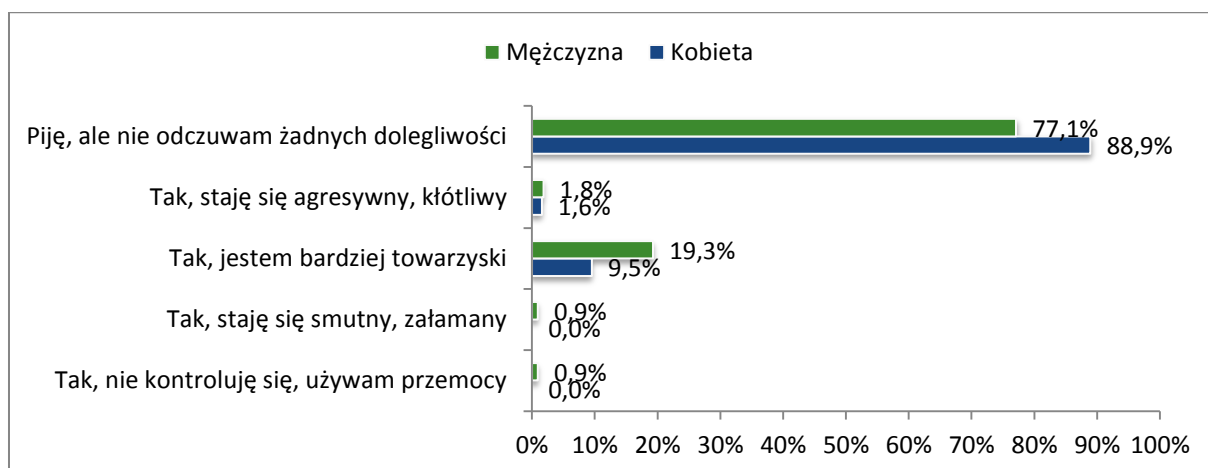

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

19,3% mężczyzn po spożyciu alkoholu staje się bardziej towarzyskim. Taką postawę deklarowało 9,5% kobiet. Żadna kobieta po spożyciu alkoholu nie odczuwała smutku, załamania, a także postawy agresywnej, na którą wskazywało po 0,9% badanych mężczyzn. Dekompozycja pytania na wiek nie pokazała istotnych statystycznie danych. Nieco bardziej towarzyscy stają się po wypiciu alkoholu młodszy mieszkańcy Szaflar.

Wykres 145. Psychiczne skutki spożycia alkoholu w dekompozycji na płeć

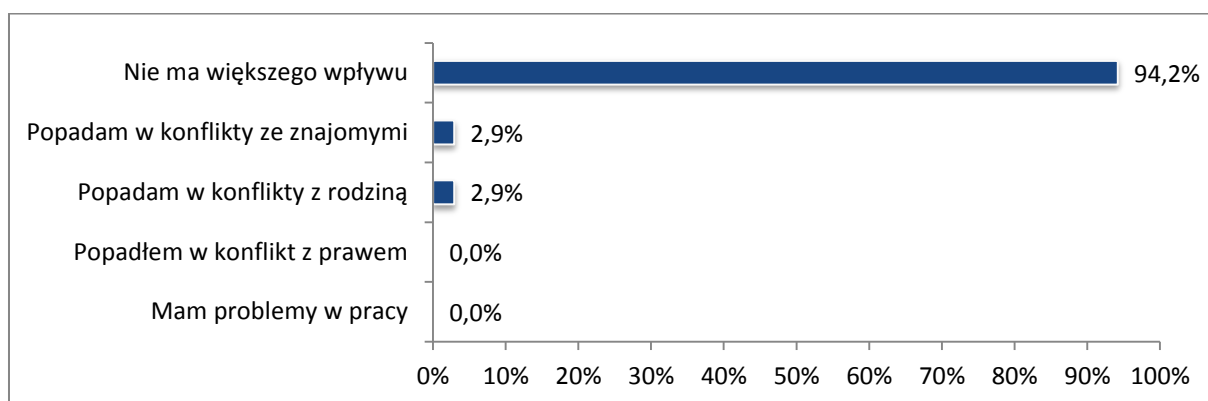

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Problemy związane z używaniem i nadużywaniem alkoholu mogą mieć różne skutki. Dotyczą one zarówno problemów z otoczeniem – wpływu na relacje społeczne, a także samego faktu niekontrolowania spożywanej ilości alkoholu, co w konsekwencji doprowadza do upijania się, a nawet do uzależnienia.

Jak wynika z badań według 94,2% badanych spożywanie alkoholu nie wpływa na relacje z otoczeniem. Po 2,9% badanych popada w konflikty ze znajomymi, a także z rodziną. Żaden respondent nie wskazał, że spożywanie alkoholu przyczyniło się do jego problemów w pracy czy z prawem.

Wykres 146. Wpływ spożywania alkoholu na relacje z otoczeniem

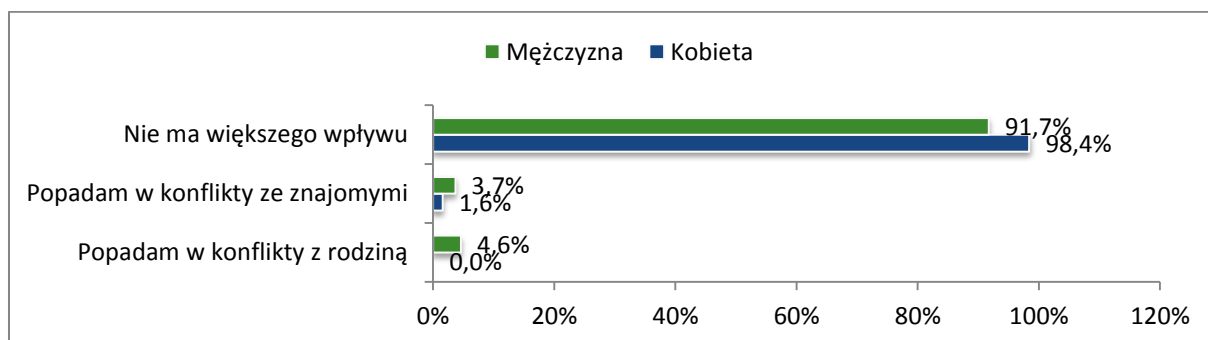

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Odpowiedzi zarówno kobiet, jak i mężczyzn oscylowały wokół braku wpływu na relacje z otoczeniem. W konflikt z rodziną po spożyciu alkoholu popadł odsetek mężczyzn – 4,6%. Problemy ze znajomymi miało 3,7% mężczyzn oraz 1,6% kobiet.

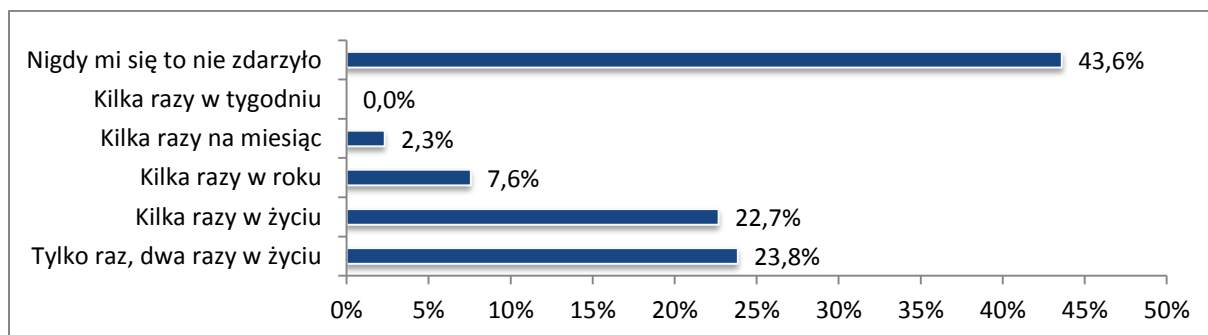
Wykres 147. Wpływ spożywania alkoholu na relacje z otoczeniem w dekompozycji na płeć

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Spośród respondentów, którzy piją alkohol 43,6% nigdy się nie upiło. 23,8% mieszkańców Gminy Szaflary zadeklarowało, że upiło się raz lub dwa razy w życiu. Nieco mniej respondentów – 22,7% odpowiedziało, że upiło się kilka razy w życiu.

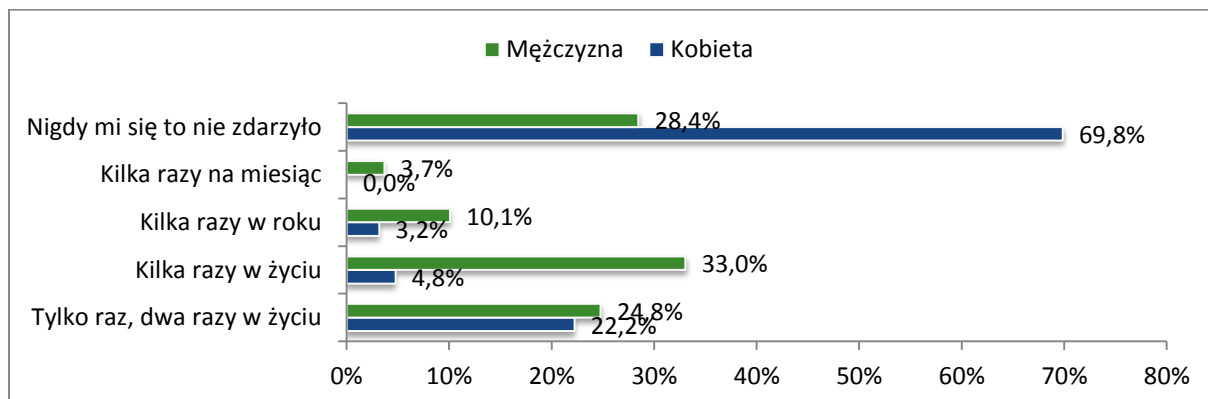
Wykres 148. Czy respondent kiedykolwiek upił się?

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Zdecydowanej większości kobiet nigdy nie zdarzyło się upić – 69,8% w stosunku do 28,4% mężczyzn. Kilka razy w życiu upiło się 33% mężczyzn i 4,8% kobiet. Kobiетom jeśli zdarzyła się sytuacja upojenia alkoholowego, to zwykle było to raz lub dwa razy w życiu. Dekompozycja pytania na wiek nie pokazała istotnych statystycznie różnic pomiędzy badanymi zmiennymi.

Wykres 149. Czy respondent kiedykolwiek upił się? Pytanie w dekompozycji na płeć?

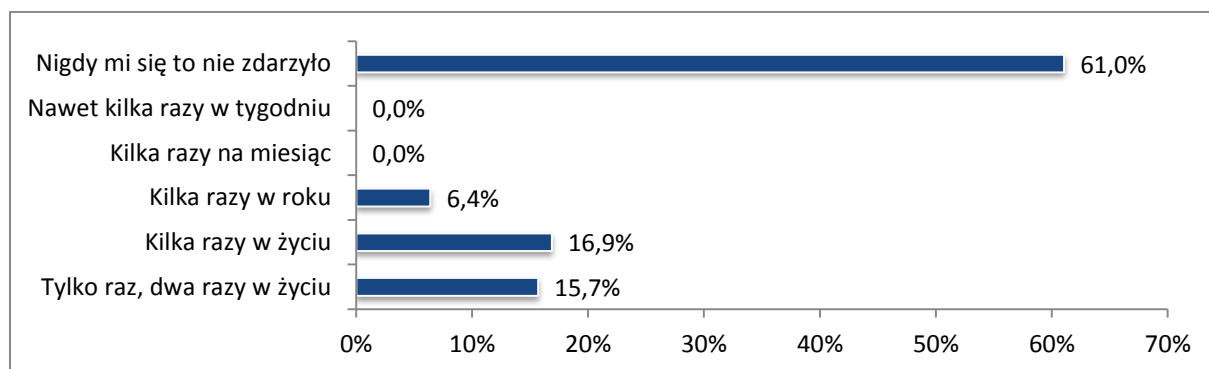

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Kolejne pytanie dotyczyło zjawiska „urwania się filmu”. 61% badanych, którzy spożywają napoje alkoholowe stwierdziło, że nigdy nie zdarzyła się sytuacja „urwania filmu”. W kontekście poprzedniego pytania można wyciągnąć wniosek, że respondentom częściej zdarza się upić, ale nie doprowadzają tym samym do zupełnego zaniku pamięci z dnia, kiedy alkohol został spożyty. 16,9% mieszkańców Gminy Szaflary doznało tego skutku kilka razy w życiu, a 15,7% badanych przyznało, że doszło do tego tylko raz, dwa razy w życiu.

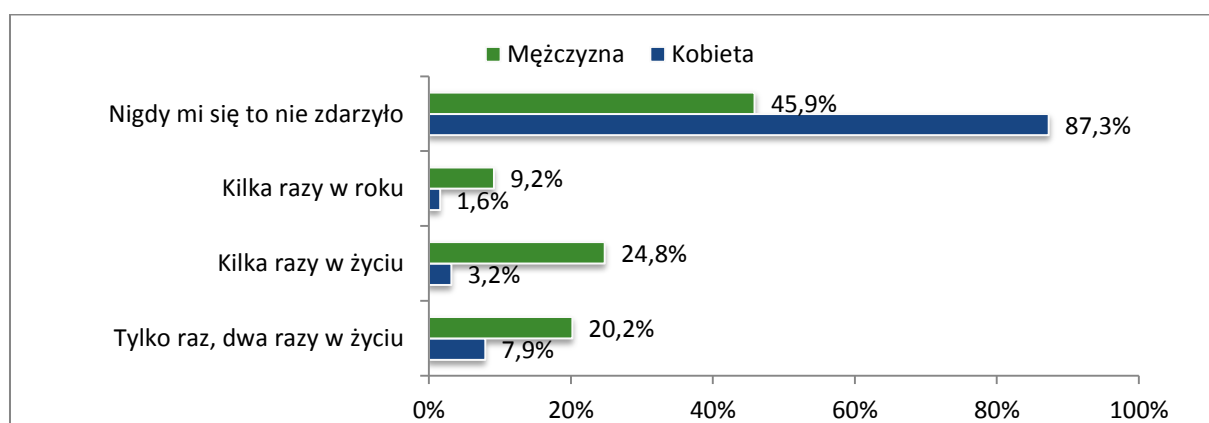
Wykres 150. Czy respondent doświadczył zjawiska „urwania się filmu”?

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Po dekompozycji pytania na płeć widać, że zjawisko „urwania się filmu” dotyczy przede wszystkim mężczyzn. Aż 87,3% kobiet w porównaniu do 45,9% mężczyzn nigdy nie doznało tego stanu. Mężczyznom zdarzyło się zjawisko „urwania filmu” kilka razy w życiu – 24,8% badanych. 9,2% mężczyzn wskazało na to zjawisko kilka razy w roku. Jeśli kobiety spożyły zbyt dużo alkoholu, zdarzenie to miało miejsce raz lub dwa razy w ich życiu – 7,9%.

Wykres 151. Czy respondent doświadczył zjawiska „urwania się filmu”? Pytanie w dekompozycji na płeć?

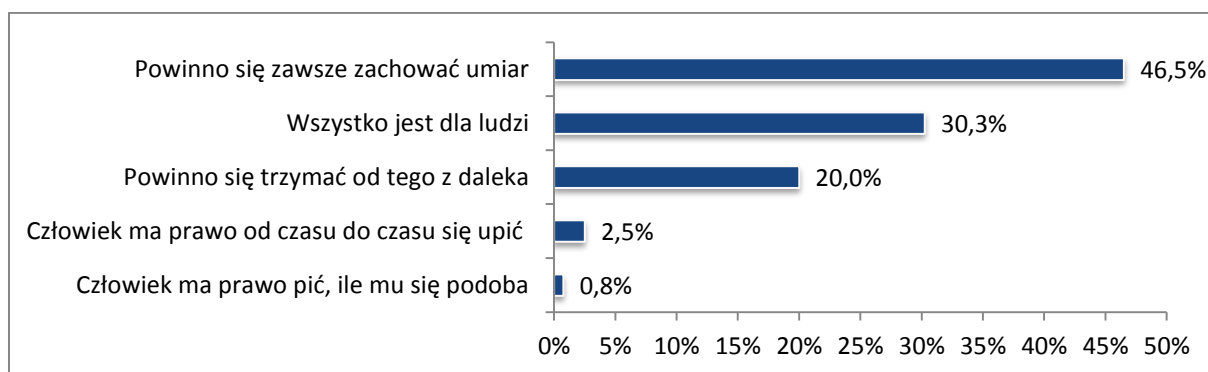

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Bardzo ważne w świetle badań są również poglądy i postawy mieszkańców Gminy Szaflary wobec alkoholu. Na to pytanie odpowiedzieli wszyscy badani, nie tylko ci, którzy zadeklarowali, że spożywają napoje alkoholowe. Opinie były różne. Najwyższy odsetek badanych odpowiedział, że powinno zawsze zachować się umiar – 46,5%. 30,3% badanych stwierdziło, że wszystko jest dla ludzi, a 20 % było zdania, że powinno trzymać się od alkoholu z daleka.

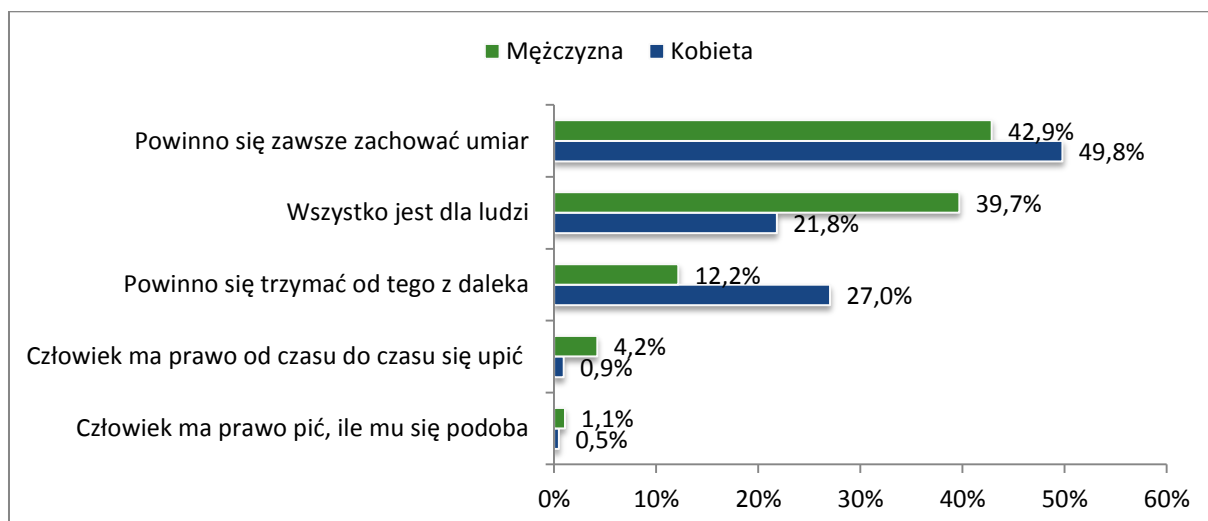
Wykres 152. Podejście respondenta do spożywania alkoholu

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Dekompozycja na płeć pytania o opinie dotyczące alkoholu pokazała, że nieco więcej kobiet uznało, że zawsze powinno zachować się umiar – 49,8% w stosunku do 42,9% mężczyzn. Zdecydowanie wyższy odsetek kobiet był zdania, że powinno trzymać się od tego z daleka – 27% w stosunku do 12,2% mężczyzn. Panowie natomiast stwierdzili w zdecydowanej większości, że wszystko jest dla ludzi – 39,7% w porównaniu z 21,8% kobiet.

Wykres 153. Podejście respondenta do spożywania alkoholu w dekompozycji na płeć

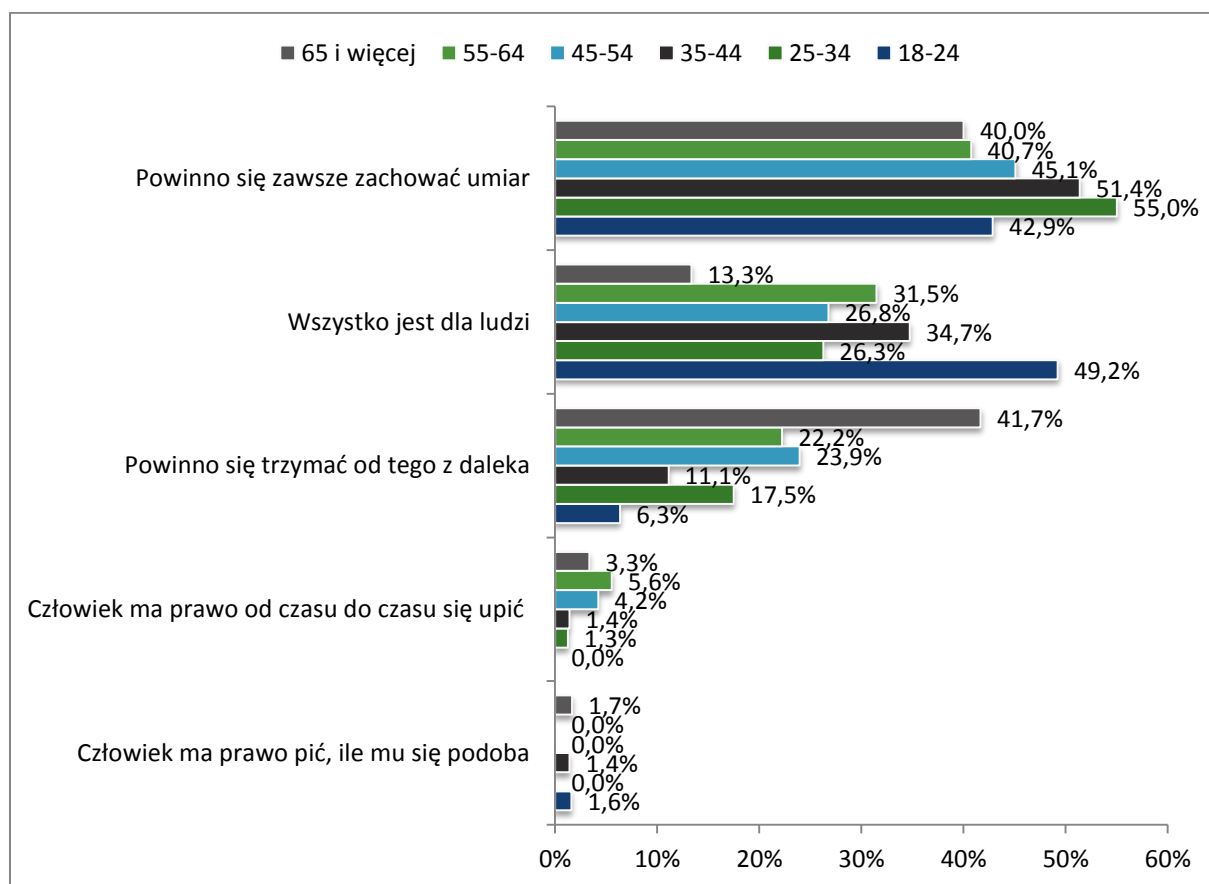

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Biorąc pod uwagę poszczególne kategorie wiekowe, widać różnice w podejściu do spożywania alkoholu. Najwyższy odsetek najmłodszych respondentów był zdania, że wszystko jest dla ludzi – 49,2% badanych. 55% badanych z kategorii wiekowej 25-34 lata uznało, że powinno zawsze zachować się umiar. Najstarsi respondenci mieli najbardziej restrykcyjną opinię w związku ze spożywaniem alkoholu, aż 41,7% z nich uznało, że powinno się trzymać od tego z daleka.

Wykres 154. Podejście respondenta do spożywania alkoholu w dekompozycji na wiek

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Środki odurzające, narkotyki

W ramach badań sprawdzono również jak wygląda spożycie środków odurzających przez dorosłych mieszkańców Gminy Szaflary. W niniejszym podrozdziale opisane będzie spożycie, częstotliwość, rodzaje, a także powody zażywania środków odurzających. Respondentów zapytano również w jaki sposób weszli w posiadanie tych substancji. Zbadano również fizyczne i psychiczne skutki spożywania narkotyków, a także wpływ zażywania tych substancji na relacje z otoczeniem. Na koniec tego podrozdziału wzorem poprzedniego, związanego z alkoholem, zapytano respondentów o podejście do substancji psychoaktywnych.

95,3% respondentów odpowiedziało, że nigdy nie zażywało tego typu substancji. 4,7% badanych zadeklarowało, że zażywało substancje psychoaktywne, co daje 19 osób w skali całej próby, w tym 2 kobiety oraz 17 mężczyzn. Biorąc pod uwagę wiek badanych zażywających substancje psychoaktywne 10 osób było w wieku 18-24 lat, 6 nieco starszych respondentów – w wieku 25-34 lat oraz 3 w wieku 45-54 lat. Dane przedstawia poniższa tabela. W związku z tym, że odsetek osób, które spożywały substancje psychoaktywne jest tak niski, poszczególne wykresy będą przedstawione z liczbami rzeczywistymi zamiast z wartościami procentowymi. Dane te nie są istotne statystycznie, jednak ze względu na duże znaczenie dla badania tych pytań zdecydowano się przedstawić statystyki dotyczące 19 osób, które zadeklarowały, że biorą narkotyki.

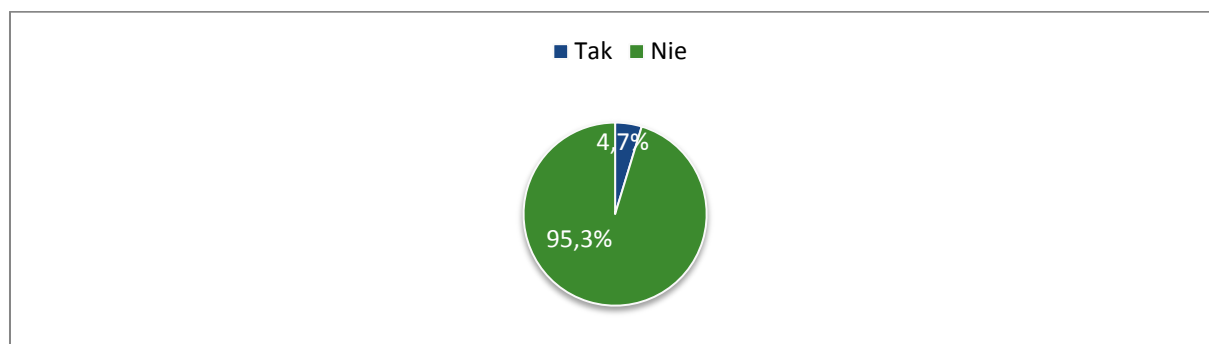

Tabela 3. Spożywanie substancji psychoaktywnych

Płeć/ilość		Wiek/ilość	
Kobieta	2	18-24	10
Mężczyzna	17	25-34	6
		35-44	0
		45-54	3
		55-64	0
		65 i więcej	0
SUMA	19		19

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

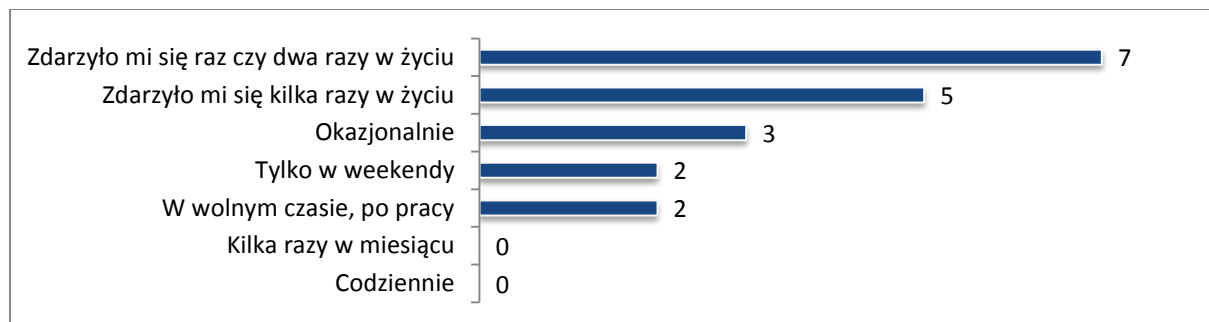
Wykres 155. Zazywanie narkotyków/środków odurzających

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Wśród osób, które zadeklarowały, że zazywają środki odurzające/narkotyki 7 zdarzyło się to raz czy dwa razy w życiu. 5 osób, w tym 1 kobieta i 4 mężczyzn zadeklarowało, że zdarzyło się spożyć te środki kilka razy w życiu. W wolnym czasie po pracy narkotyki zazywają 2 osoby, tyle samo odpowiedziało, że bierze te środki w weekendy, w tym 1 kobieta i 1 mężczyzna.

Wykres 156. Częstotliwość spożywania środków odurzających/narkotyków

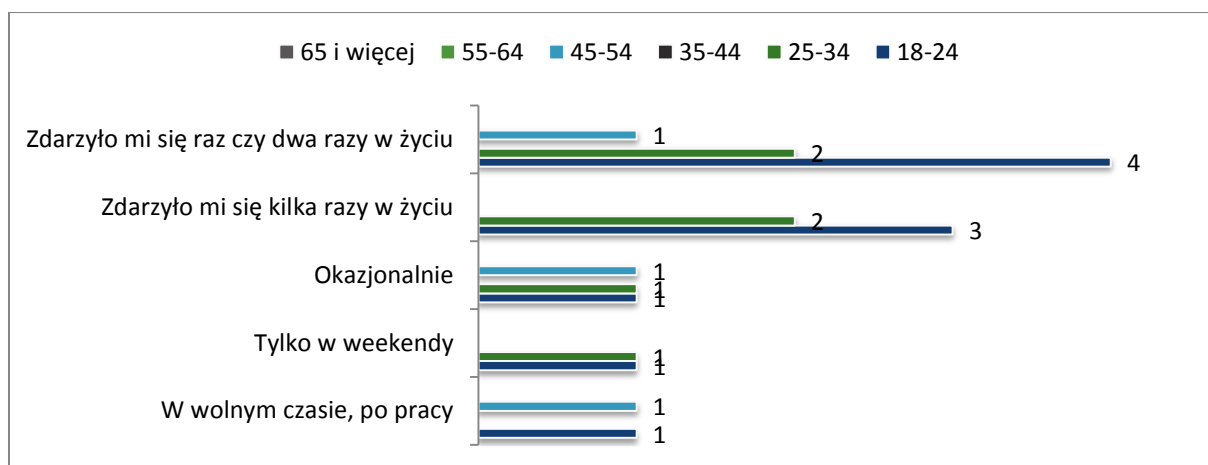

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

W grupie 18-24-latków, gdzie najwięcej osób zadeklarowało spożycie środków odurzających 4 zdarzyło się to raz lub dwa w życiu, a 3 kilka razy w życiu. Podobnie rozkłada się częstotliwość spożywania tych substancji przez drugą grupę – 25-34-latków.

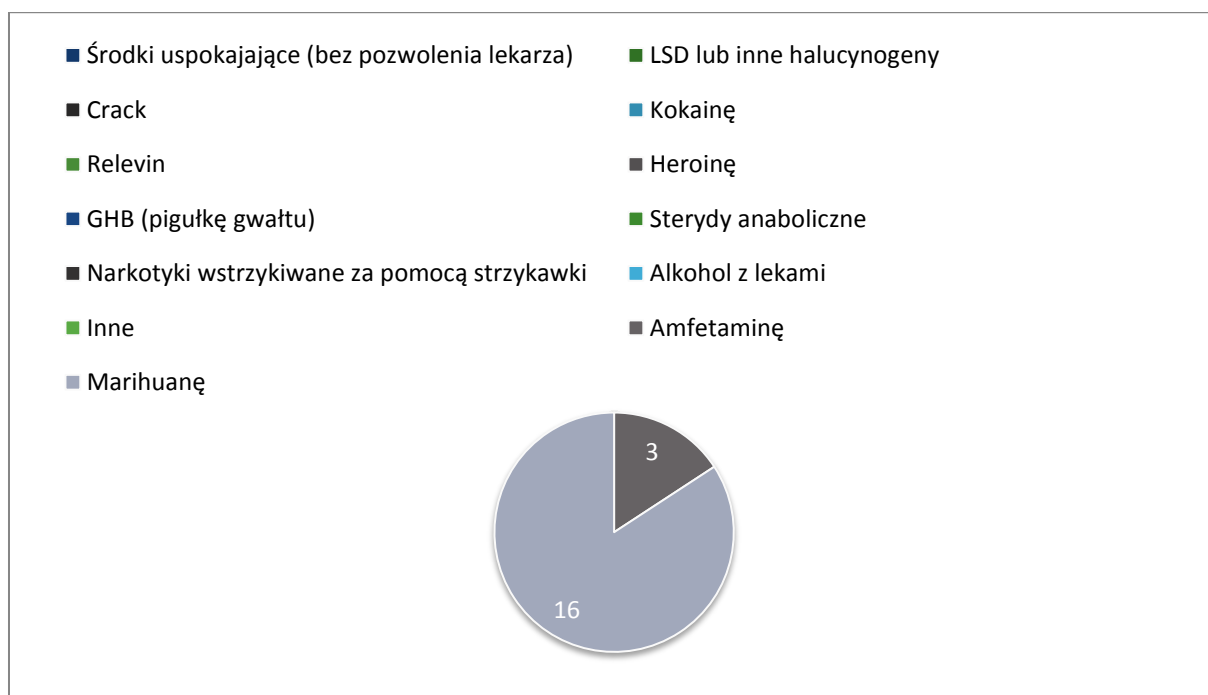
Wykres 157. Częstotliwość spożywania środków odurzających/narkotyków w dekompozycji na wiek

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Jak widać na poniższym wykresie kołowym z 19 osób deklarujących, że zażyło kiedykolwiek narkotyk 16 paliło Marihuanę, a 3 brało Amfetaminę. Kobiety w tym przypadku próbowały jednego i drugiego środka.

Wykres 158. Rodzaj zażywanego narkotyku/środka odurzającego

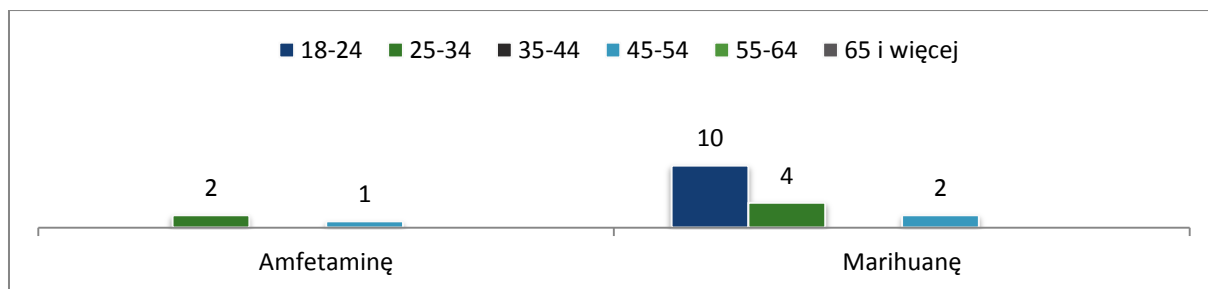

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Wśród najmłodszych respondentów, którzy zadeklarowali, że zdarzyło im się zażyć narkotyk wszyscy próbowali Marihuany. Amfetaminy próbowało 2 respondentów 25-34-letnich oraz 1 osoba z przedziału wiekowego 45-54 lata.

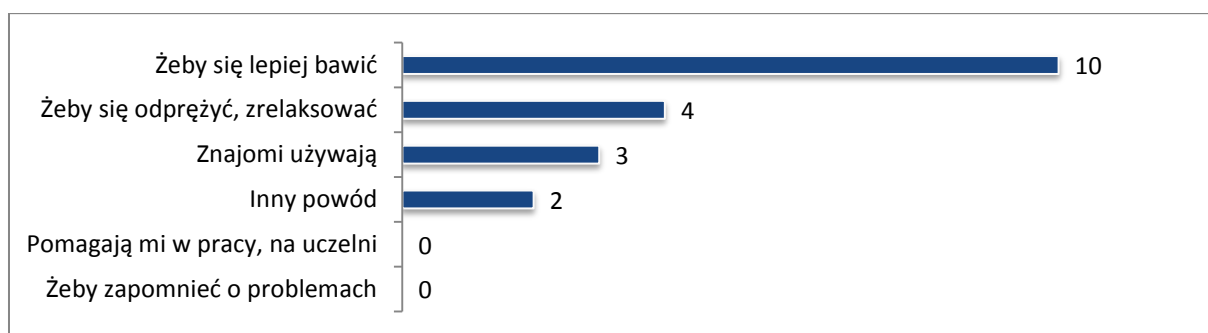
Wykres 159. Rodzaj zażywanego narkotyku/środka odurzającego w dekompozycji na wiek

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

10 osób zażyło narkotyki, aby się lepiej bawić (w tym 1 kobieta), a 4 dla relaksu, odprężenia (w tym również 1 kobieta). 2 badanych wskazało na inny powód i w rozwinięciu odpowiedzi podało takie argumenty jak: *chęć spróbowania* oraz *z ciekawości*.

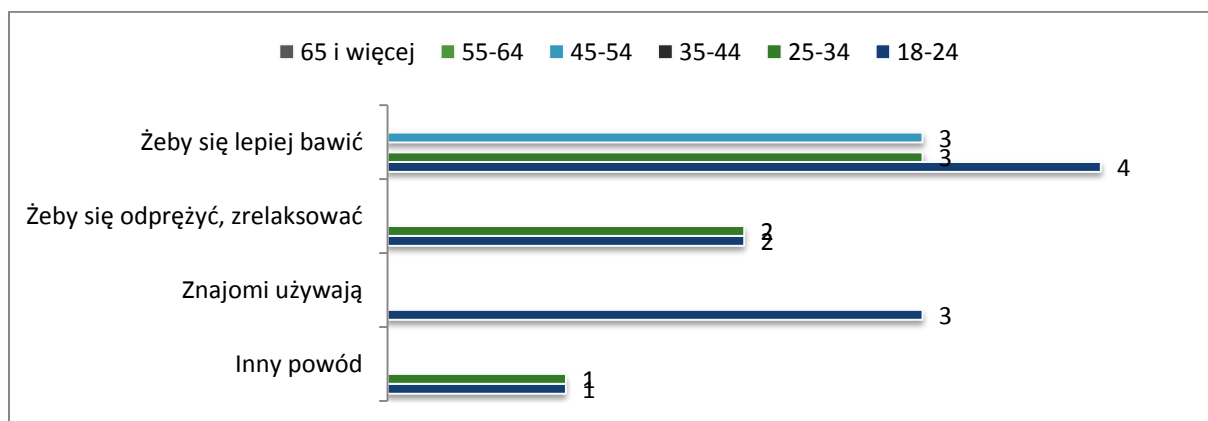
Wykres 160. Powód zażywania narkotyków/środków odurzających

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

W dekompozycji pytania na wiek widać, że wśród najmłodszych mieszkańców Gminy Szaflary, którzy spróbowali środka odurzającego 4 zrobiło to aby się lepiej bawić, a 3 dlatego, że robią to znajomi.

Wykres 161. Powód zażywania narkotyków/środków odurzających w dekompozycji na wiek

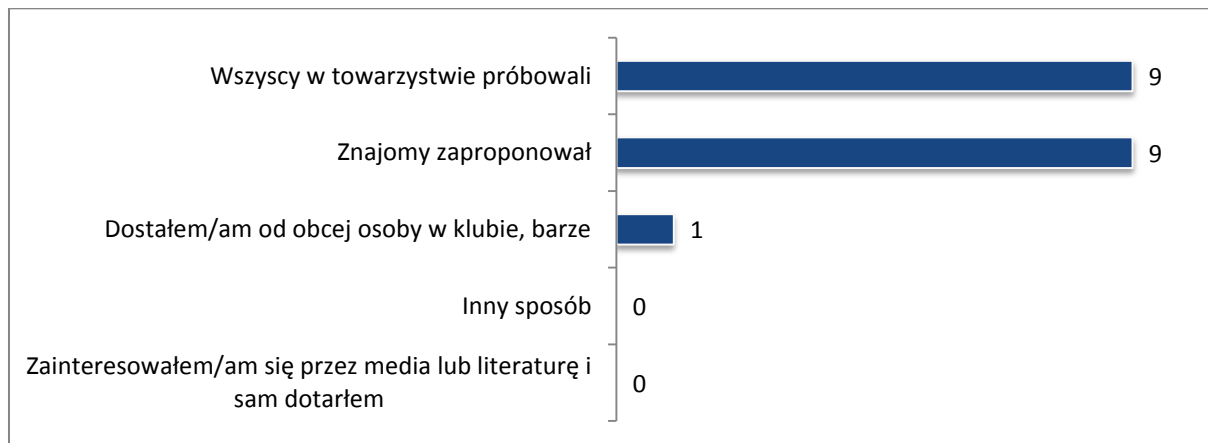
Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Biorąc pod uwagę dotarcie do narkotyków i sposób, w jaki respondenci weszli w ich posiadanie 9 badanych – spośród 19, którzy zadeklarowali, że kiedykolwiek brali narkotyki – substancje te zaproponował znajomy. Wśród tych osób znalazły się dwie

kobiety, które w całej próbie respondentów przyznały się do zażywania tych substancji. Tyle samo spróbowało narkotyków dlatego, że wszyscy w towarzystwie próbowali. Jedna osoba, w wieku 18-24 lat dostała taką substancję od obcej osoby w barze.

Wykres 162. Sposób, w jaki respondent po raz pierwszy spróbował narkotyku/środka odurzającego

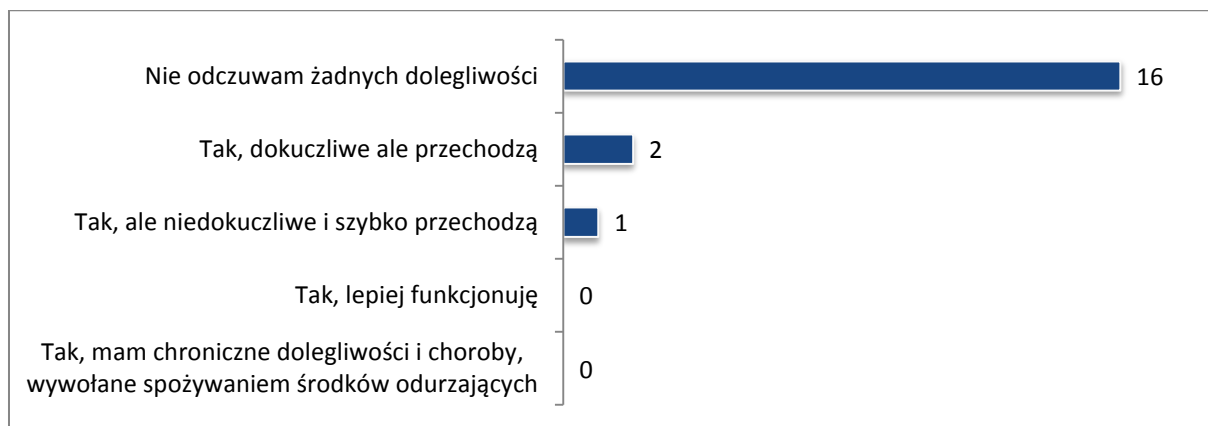

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Skutki społeczne związane z nadużywaniem substancji psychoaktywnych

16 respondentów nie odczuło żadnych fizycznych skutków spożycia środków odurzających (w tym 1 kobieta). 1 badany odczuł, jednak były one niedokuczliwe i szybko przeszły. 2 osoby zadeklarowały, że po spożyciu narkotyku odczuwa dokuczliwe skutki fizyczne, które przechodzą (w tym 1 kobieta).

Wykres 163. Doznawanie fizycznych skutków spożycia środków odurzających

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

17 badanych nie odczuło żadnych psychicznych skutków spożycia środków odurzających (w tym 1 kobieta). 1 osoba zadeklarowała, że traci kontakt z rzeczywistością i z bliskimi, a 1 i co ciekawe była to kobieta, jako skutek podała agresję.

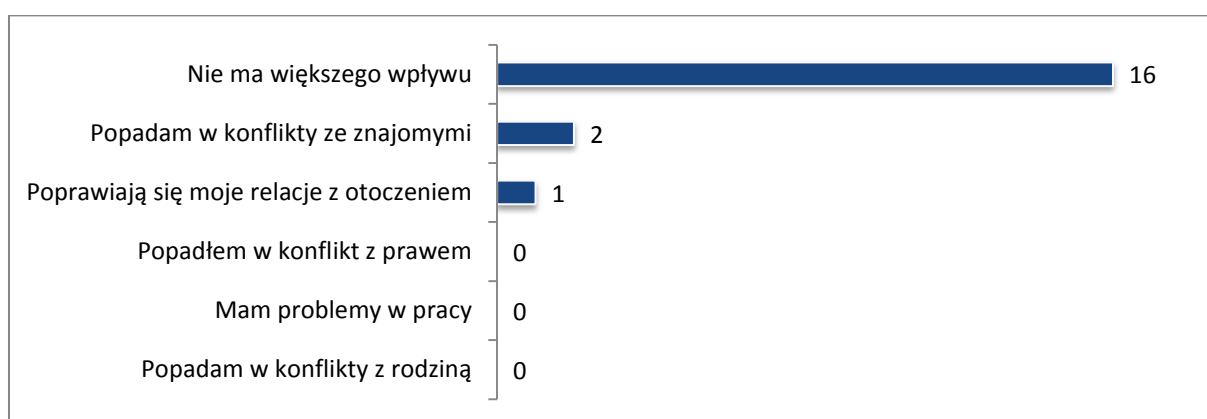
Wykres 164. Doznawanie psychicznych skutków spożycia środków odurzających

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Badanym zadano pytanie dotyczące wpływu zażywania narkotyków na relacje z otoczeniem. 16 badanych stwierdziło, że zażywanie przez nich środków odurzających nie ma większego wpływu na owe relacje (w tym 1 kobieta). 2 respondentów zadeklarowało popadanie w konflikty, (w tym 1 kobieta), a 1 respondent w wieku 18-24 lat stwierdził, że poprawiają się jego relacje z otoczeniem.

Wykres 165. Wpływ spożywania środków odurzających na relacje z otoczeniem

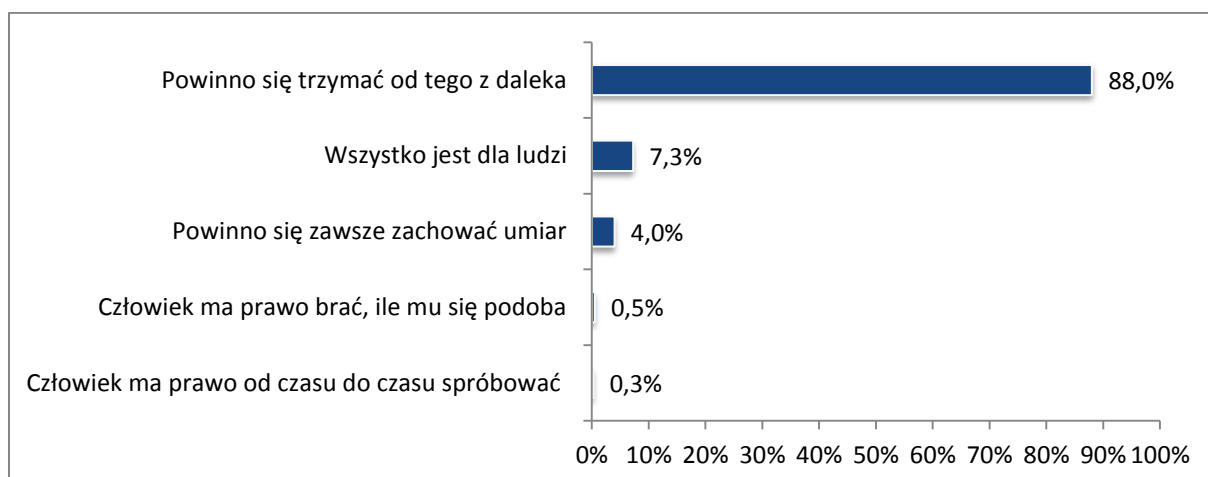

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Na koniec bloku pytań dotyczących środków odurzających, narkotyków zadano respondentom pytanie o postawy wobec tych substancji. Na poniższe pytanie odpowiadali wszyscy badani, nie tylko ci deklarujący, że zażywali poszczególne substancje. 88% mieszkańców Gminy Szaflary odpowiedziało, że powinno się trzymać od tego z daleka, natomiast 7,3% badanych stwierdziło, że wszystko jest dla ludzi.

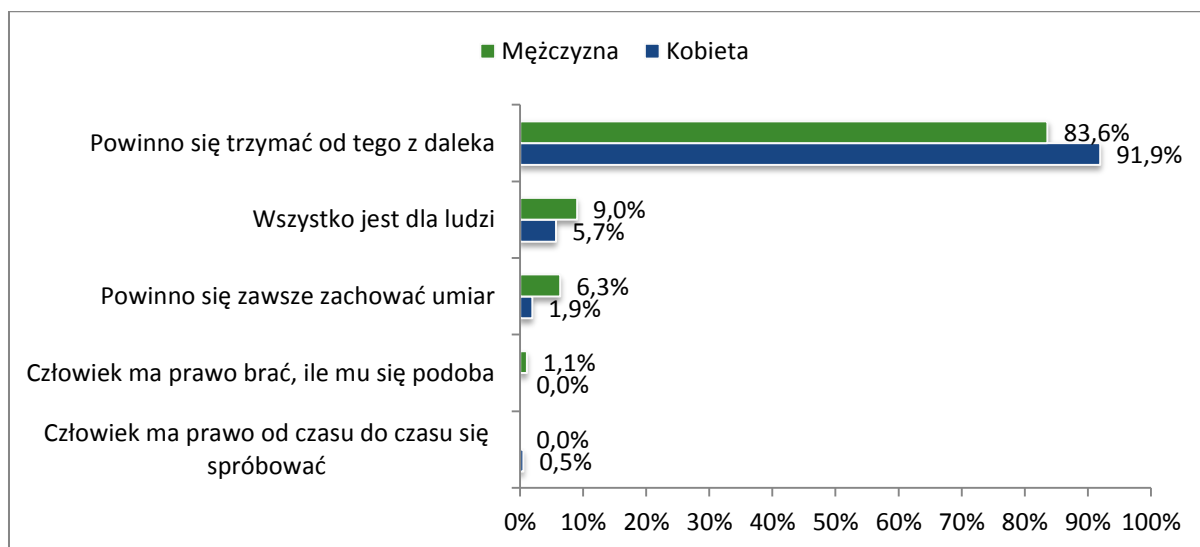
Wykres 166. Podejście respondenta do zażywania narkotyków

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Dekompozycja pytania na płeć pokazała, że kobiety mają bardziej restrykcyjne podejście do zażywania tego typu substancji – 91,9% z nich zadeklarowało, że powinno się trzymać od tego z daleka. Na taką odpowiedź wskazało 83,6% mężczyzn. 9% z nich natomiast stwierdziło, że wszystko jest dla ludzi, aczkolwiek według 6,3% mężczyzn zawsze powinno się zachować umiar.

Wykres 167. Podejście respondenta do zażywania narkotyków w dekompozycji na płeć

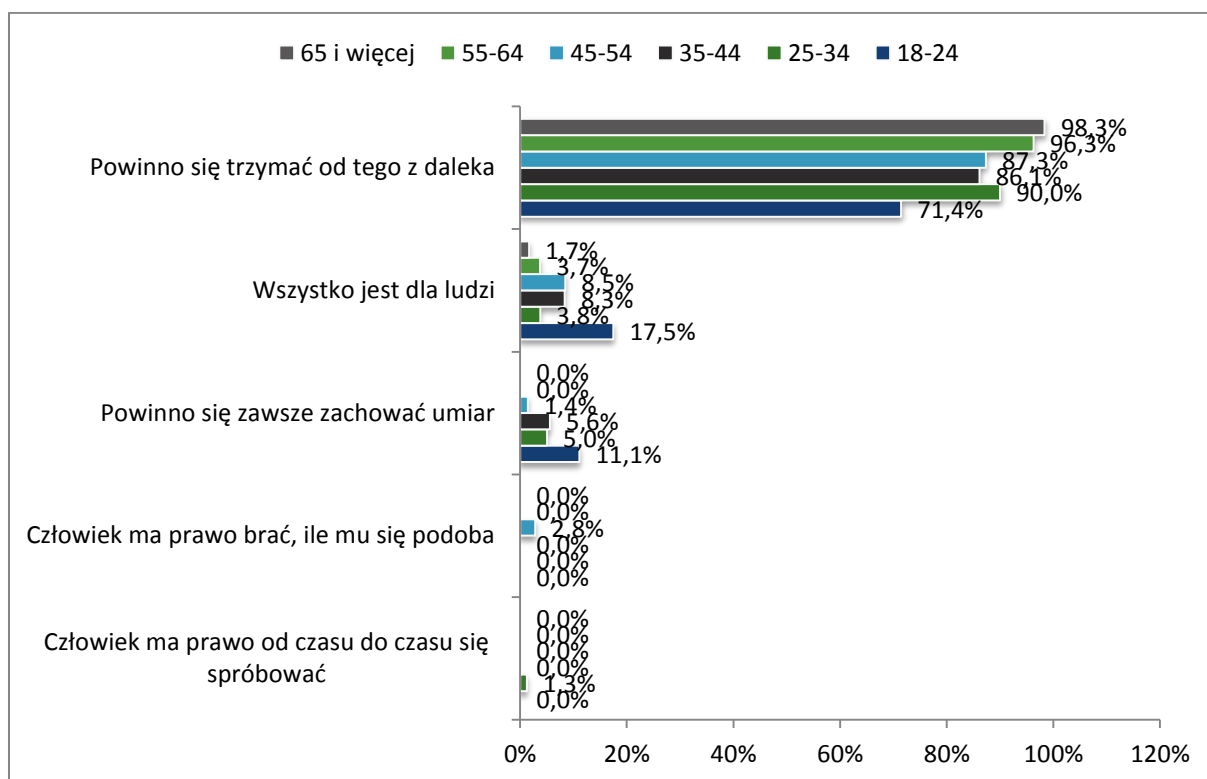

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Dekompozycja na wiek nie pokazała znaczących różnic w odpowiedziach pomiędzy poszczególnymi kategoriami wiekowymi. Potwierdziła jednak, że im młodszy respondent tym liberalniej podchodzi do tematów substancji psychoaktywnych. 17,5% 18-24-latków stwierdziło, że wszystko jest dla ludzi, niemniej jednak 11,1% z nich stwierdziło, że zawsze powinno się zachować umiar.

Wykres 168. Podejście respondenta do zażywania narkotyków w dekompozycji na wiek

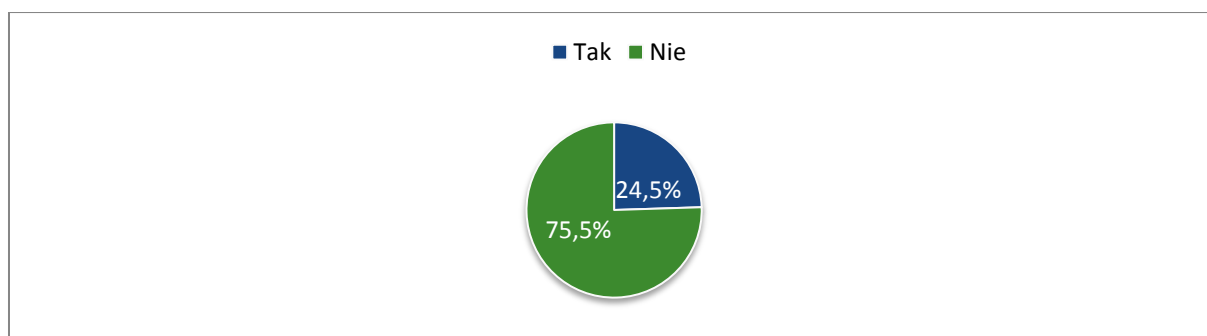
Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Palenie tytoniu

W owym podrozdziale analizie zostaną poddane pytania dotyczące palenia papierosów przez mieszkańców Gminy Szaflary. Respondentom zostały zadane pytania o to czy palą, czy są nałogowymi palaczami oraz ile dziennie i tygodniową wypalają papierosów.

24,5% mieszkańców Gminy Szaflary przyznało, że pali papierosy. W dekompozycji pytania na płeć widać, że są to częściej mężczyźni – 37,6% w stosunku do 12,8% kobiet.

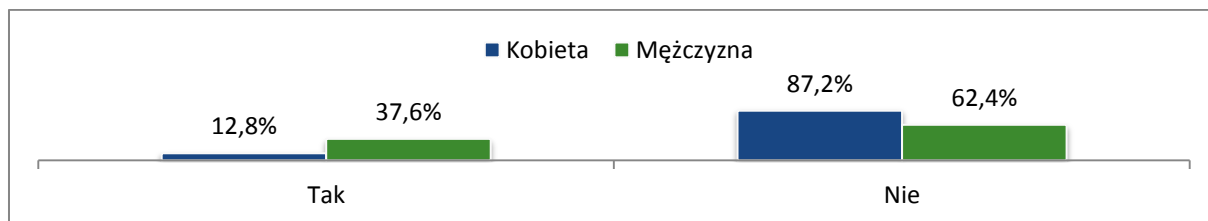
Wykres 169. Palenie tytoniu

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

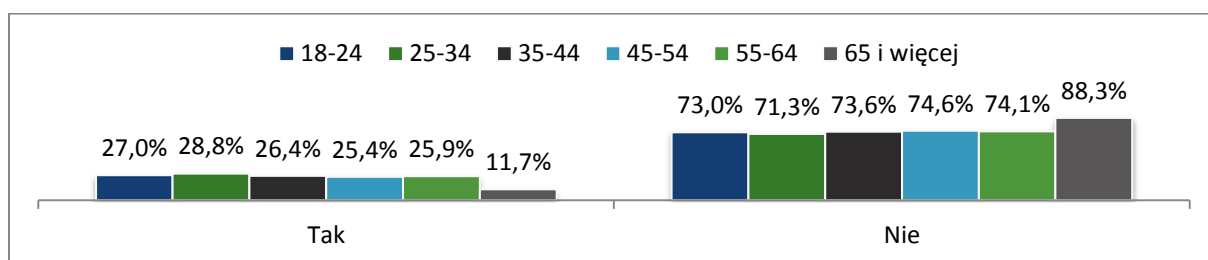
Wykres 170. Palenie tytoniu w dekompozycji na płeć

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Poszczególne kategorie wiekowe przedstawiały się w sposób wyrównany pod względem palenia tytoniu. Największy odsetek respondentów, którzy zadeklarowali, że nie palą tytoniu to najstarsi uczestnicy badania – 88,3%.

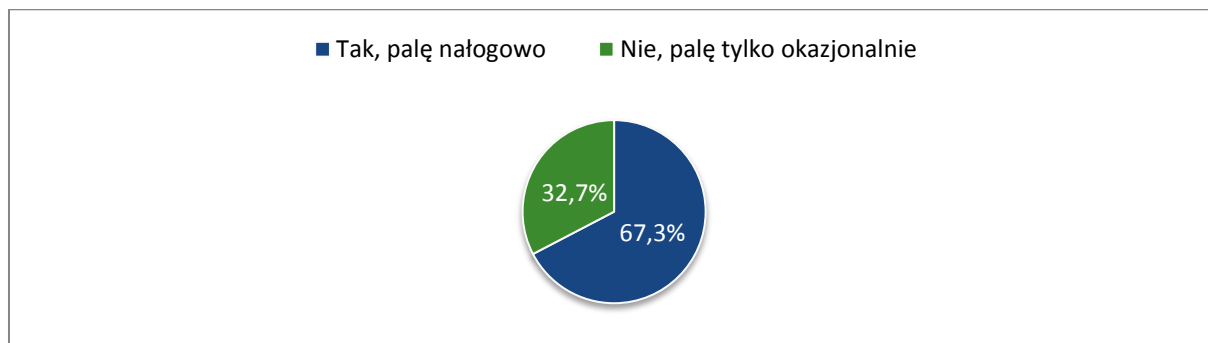
Wykres 171. Palenie tytoniu w dekompozycji na wiek

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Kolejne pytanie zadano tylko tym respondentom, którzy w poprzednim pytaniu odpowiedzieli, że palą papierosy. Spośród tej grupy badanych większość zadeklarowała, że pali nałogowo – 67,3%.

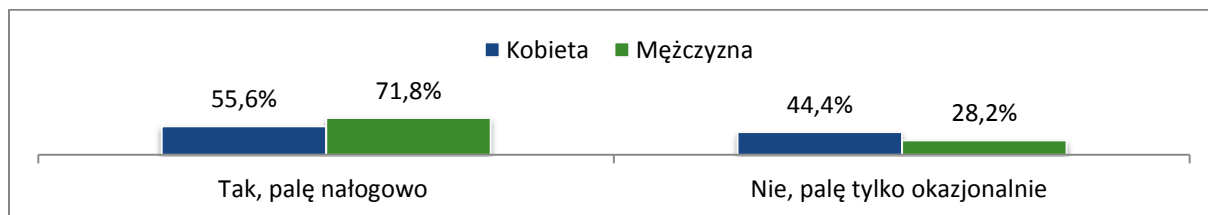
Wykres 172. Palenie tytoniu nałogowo

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Kolejna dekompozycja pytania na płeć pokazała, że więcej mężczyzn pali nałogowo – 71,8% w stosunku do 55,6% kobiet.

Wykres 173. Palenie tytoniu nałogowo w dekompozycji na płeć

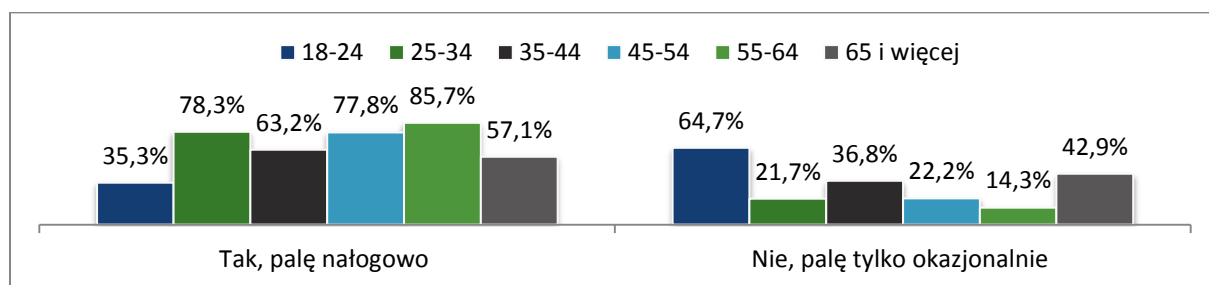

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Najwyższy odsetek najmłodszych respondentów pali okazjonalnie – 64,7%. Spośród osób, które zadeklarowały nałogowe palenie tytoniu najliczniejsi są 55-64-latkowie – 85,7% oraz 25-34-latkowie – 78,3% badanych.

Wykres 174. Palenie tytoniu nałogowo w dekompozycji na wiek

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Kolejne pytanie dotyczyło ilości i częstotliwości palenia tytoniu. Z poniższej tabeli wynika, że ponad połowa badanych, którzy palą papierosy nałogowo, palą do 1 paczki dziennie – 51,8%, 40% respondentów pali do połowy paczki dziennie. Adekwatnie do tych wartości przedstawia się rozkład procentowy na tygodniową ilość wypalanych papierosów – 51,9% badanych pali więcej niż 3 paczki tygodniowo. W związku z dużą dysproporcją pomiędzy płciami, a także w poszczególnych kategoriach wiekowych umieszczenie poszczególnych dekompozycji byłoby statystycznie bezzasadne.

Tabela 4. Ilość i częstotliwość palenia tytoniu

	Dziennie	Tygodniowo
Do połowy paczki	40,0%	16,9%
Do 1 paczki	51,8%	2,6%
Do 2 paczek	5,8%	28,6%
Więcej niż 3 paczki	2,4%	51,9%

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

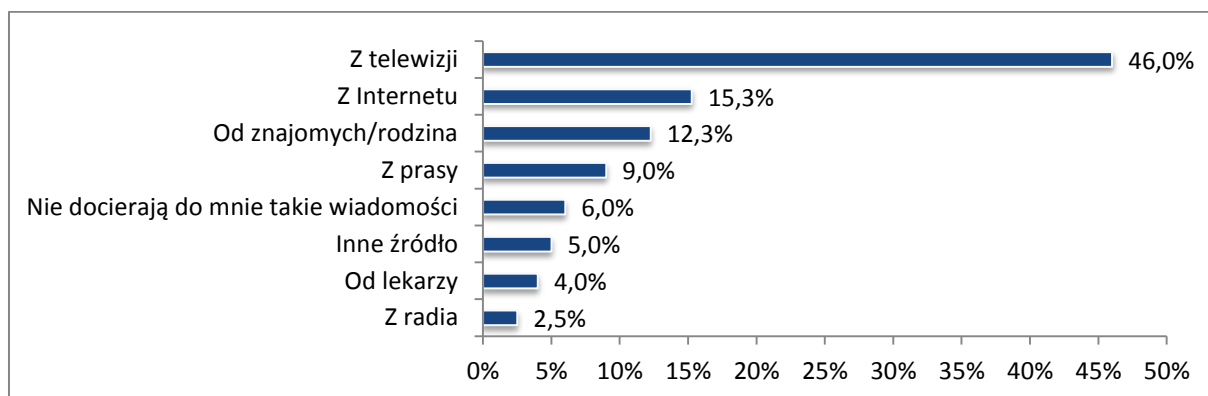
Źródła wiedzy i pomocy w przypadku problemów ze środkami psychoaktywnymi

W ramach badań zapytano również mieszkańców Gminy Szaflary skąd czerpią wiedzę na temat konsekwencji spożywania alkoholu, narkotyków czy palenia papierosów, a także o to, gdzie udaliby się, gdyby mieli problem z nałogiem.

Okazało się, że głównym źródłem informacji na ten temat jest telewizja, odpowiedziało tak 46% badanych. Internet był pod względem częstości drugi co do wskazań – 15,3%. 12,3% respondentów wskazało na znajomych/rodzinę. Wśród odpowiedzi *inne*, które uzyskały 5% wskazań badani podawali, że o takich skutkach słyszy się *zawsząd, z własnej obserwacji, doświadczenia, z życia, z kościoła*, a także badani wskazali na *akcje profilaktyczne w szkołach*, dzięki którym dzieci informują rodziców o szkodliwych skutkach zażywania substancji psychoaktywnych. Dekompozycja pytania na płeć nie pokazała danych istotnych statystycznie. Nie ma różnic między kobietami, a mężczyznami w przypadku źródeł wiedzy na temat skutków zażywania wszelkich środków psychoaktywnych.

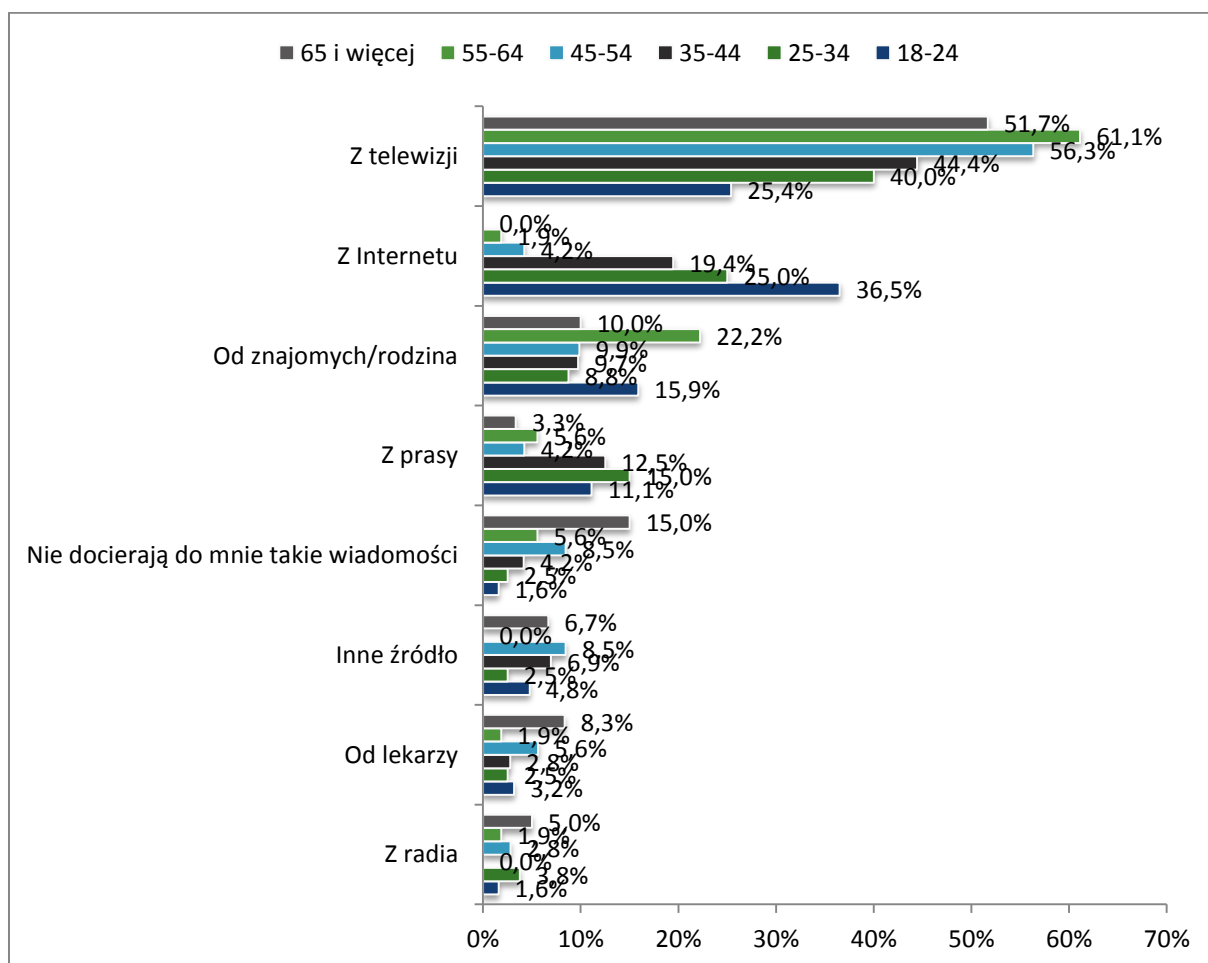
Wykres 175. Źródła wiedzy na temat konsekwencji spożywania alkoholu, narkotyków czy palenia papierosów

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Dekompozycja pytania na wiek pokazała, że młodszy zdecydowanie częściej dowiadują się z Internetu o konsekwencjach spożywania wszelkich środków psychoaktywnych. Starsi mieszkańcy Szaflar dowiadują się tego z telewizji, od znajomych, lekarzy, prasy czy radia.

Wykres 176. Źródła wiedzy na temat konsekwencji spożywania alkoholu, narkotyków czy palenia papierosów w dekompozycji na wiek

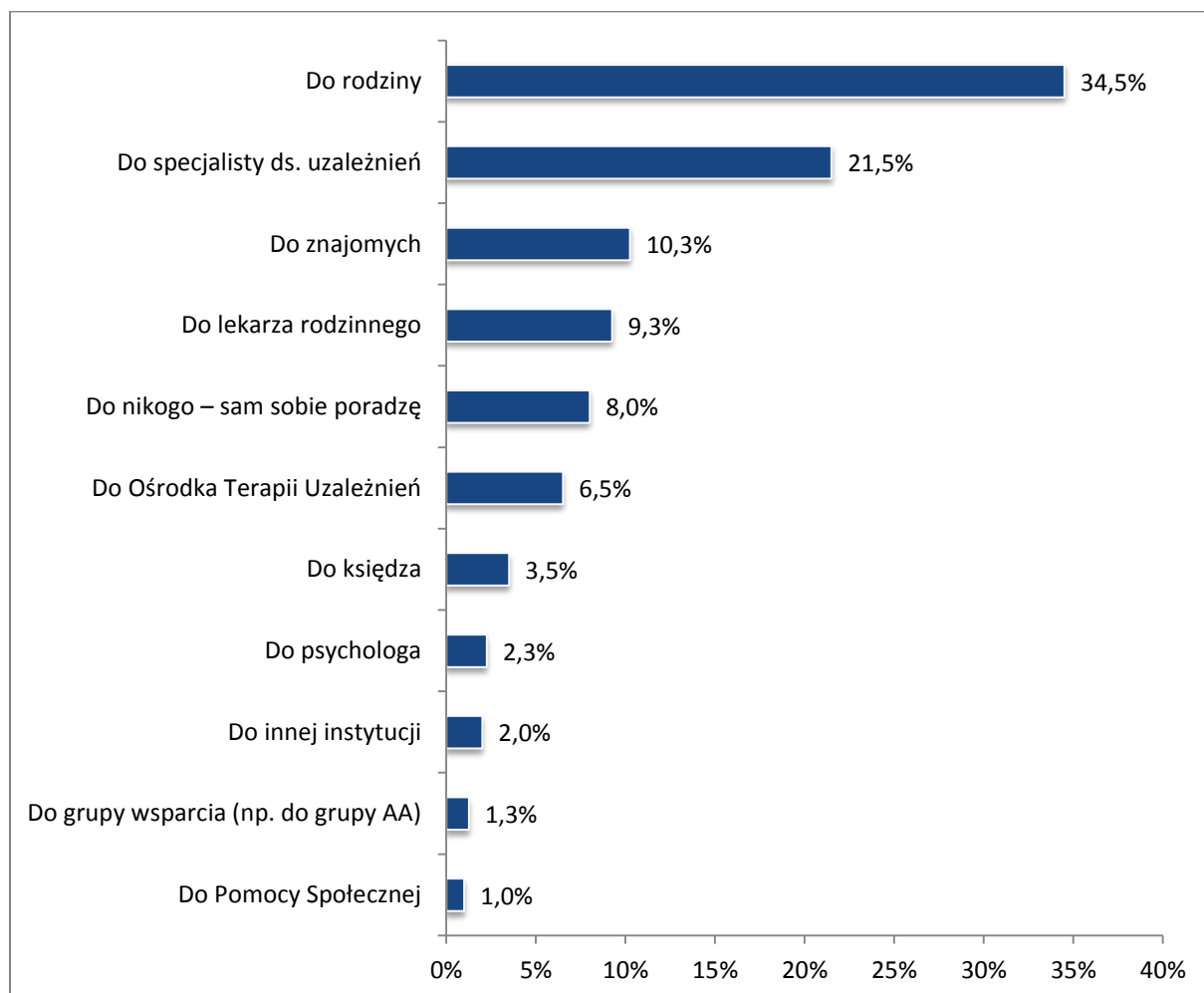

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

W ramach poglądów i postaw mieszkańców Gminy Szaflary wobec alkoholu i innych substancji psychoaktywnych zapytano do kogo zwróciliby się badani, gdyby mieli problem z nałogiem. Jak widać na poniższym wykresie 34,5% ankietowanych zwróciłoby się do rodziny. 21,5% badanych wskazało na specjalistę do spraw uzależnień. 10,3% respondentów zaufałoby w takiej sytuacji znajomym, a 9,3% lekarzowi rodzinnemu.

Wykres 177. Dokąd zwróciliby się respondent w razie problemu z nałogiem?

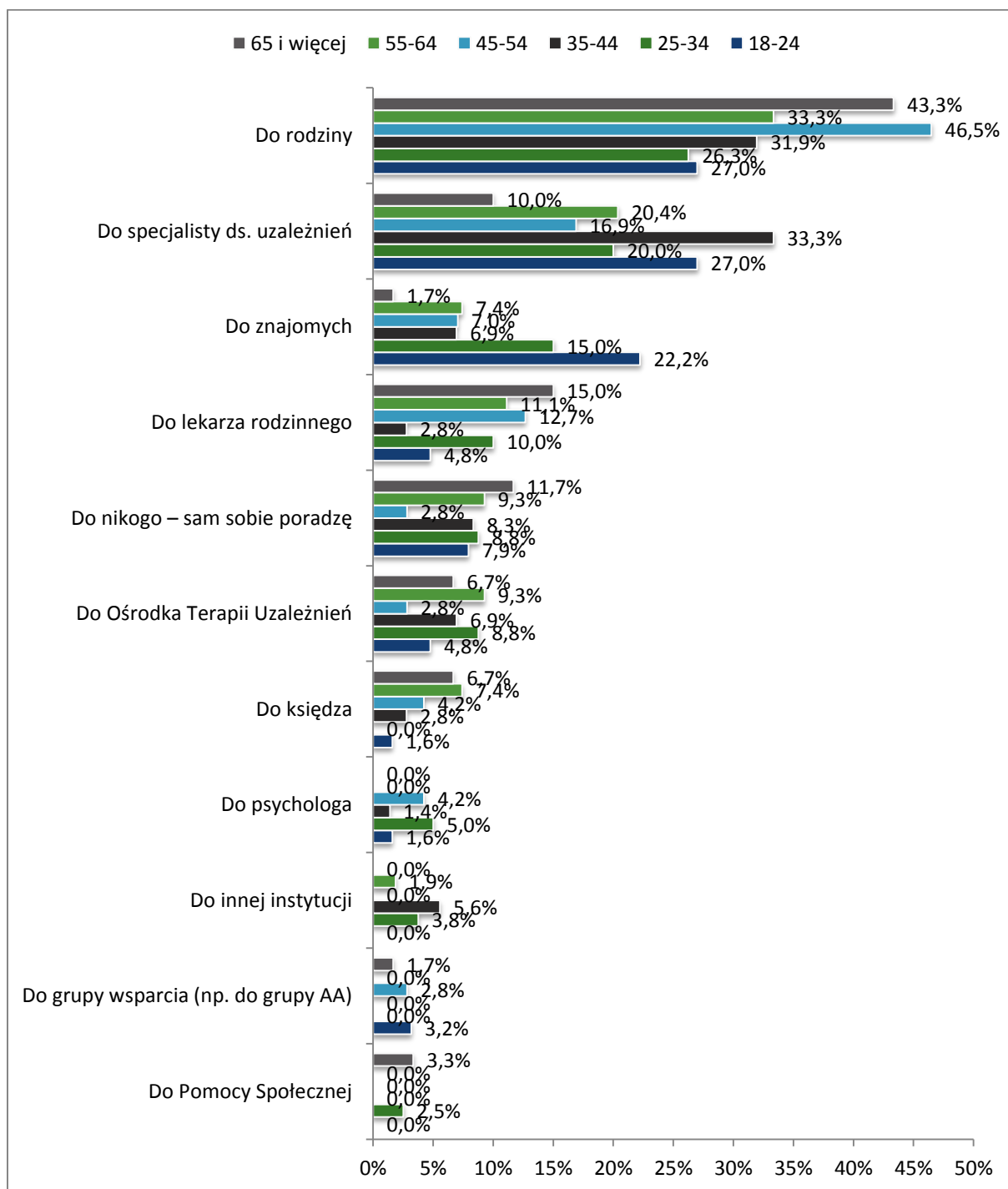

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Dekompozycja pytania na wiek pokazała, że w przypadku problemu z uzależnieniem największy odsetek 45-54-latków zwróciłoby się do rodziny – 46,5%, do której również zwróciłoby się duży odsetek najstarszych badanych – 43,3%. Do specjalisty ds. uzależnień zwróciłoby się najwyższy odsetek badanych w przedziale wiekowym 35-44 lata – 33,3%. Im młodszy badani, tym częściej deklarowali zwrócenie się o pomoc do znajomych – 22,2% badanych 18-24-letnich i 15% nieco starszych respondentów – 25-34-letnich. Najstarsi respondenci w najwyższym odsetku spośród pozostałych respondentów zwróciliby się do księdza, gdyby problem z nałogiem dotyczył ich osoby.

Wykres 178. Dokąd zwróciłby się respondent w razie problemu z nałogiem? Pytanie w dekompozycji na wiek?

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Przemoc, wykluczenie społeczne i inne problemy społeczne w Gminie Szaflary

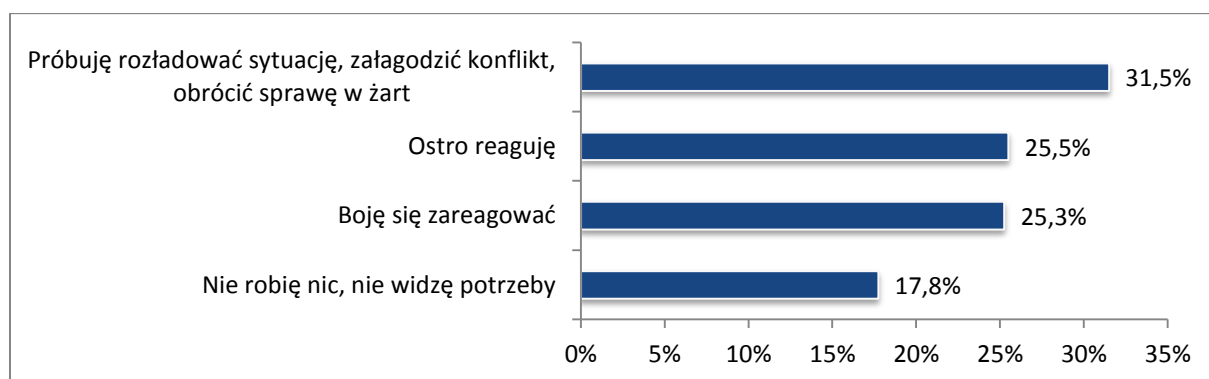
Kolejny podrozdział w niniejszym raporcie dotyczy przede wszystkim przemocy. W tej części sprawdzono opinie i postawy mieszkańców Szaflar wobec reakcji na akty przemocy, a także zapytano badanych czy są obiektem różnego rodzaju przemocy zarówno w domu jak i poza domem. Dodatkowo zapytano badanych co może być przyczyną występowania przemocy wśród bliskich osób. Respondentów zapytano również

o opinie na temat kar cielesnych wobec dzieci, a także o to, czy sami takie kary stosują. Po koniec niniejszego podrozdziału przedstawiona zostanie analiza wykluczenia społecznego, a także jej powodów oraz określenia największych problemów społecznych występujących na terenie Gminy Szaflary.

Badani na pierwsze pytanie, dotyczące reakcji na akty przemocy odpowiadali bardzo różnorodnie – 31,5% ankietowanych próbuje rozładować sytuację żartem. 25,5% badanych deklaruje ostrą reakcję na akty przemocy, nieco mniejszy odsetek – 25,3% boi się zareagować. Aż 17,8% mieszkańców Gminy Szaflary zadeklarowało brak reakcji, ponieważ nie widzą oni potrzeby.

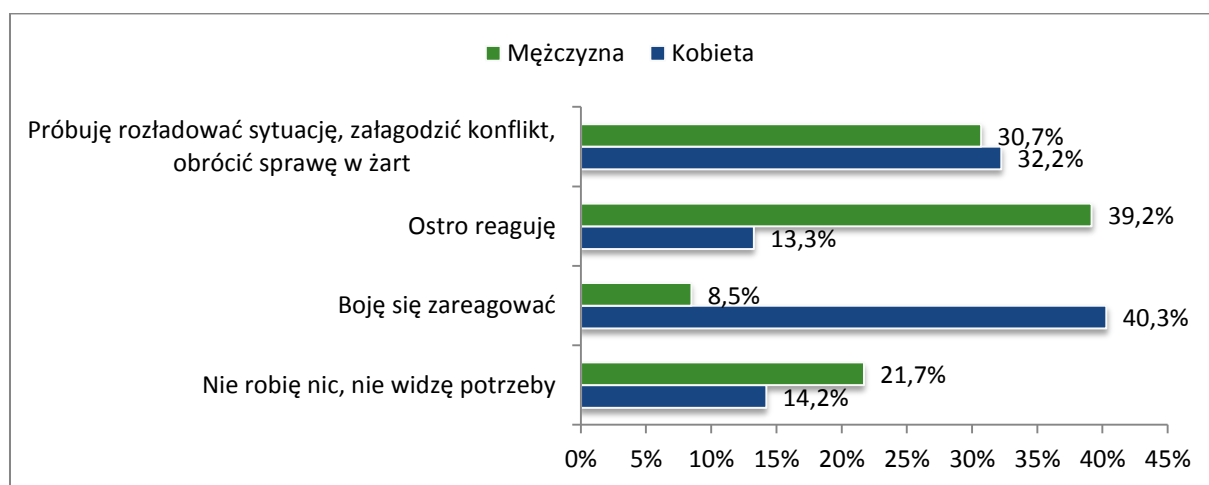
Wykres 179. Reakcja respondentów na akty przemocy

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Dekompozycja na płeć pokazała różnice. 30,7% mężczyzn i 32,2% kobiet próbuje rozładować konflikt żartem. Kobiety w zdecydowanej większości boją się zareagować na akty przemocy – 40,3% w stosunku do 8,5% odpowiedzi mężczyzn. W przypadku deklaracji ostrej reakcji wystąpiła zależność odwrotna – 39,2% mężczyzn ostro reaguje na akty przemocy, podczas gdy taką postawę zadeklarowało 13,3% kobiet. Dekompozycja na wiek nie pokazała zależności pomiędzy zmiennymi, poza tym, że największy odsetek najstarszych badanych boi się zareagować w sytuacji przemocy.

Wykres 180. Reakcja respondentów na akty przemocy w dekompozycji na płeć

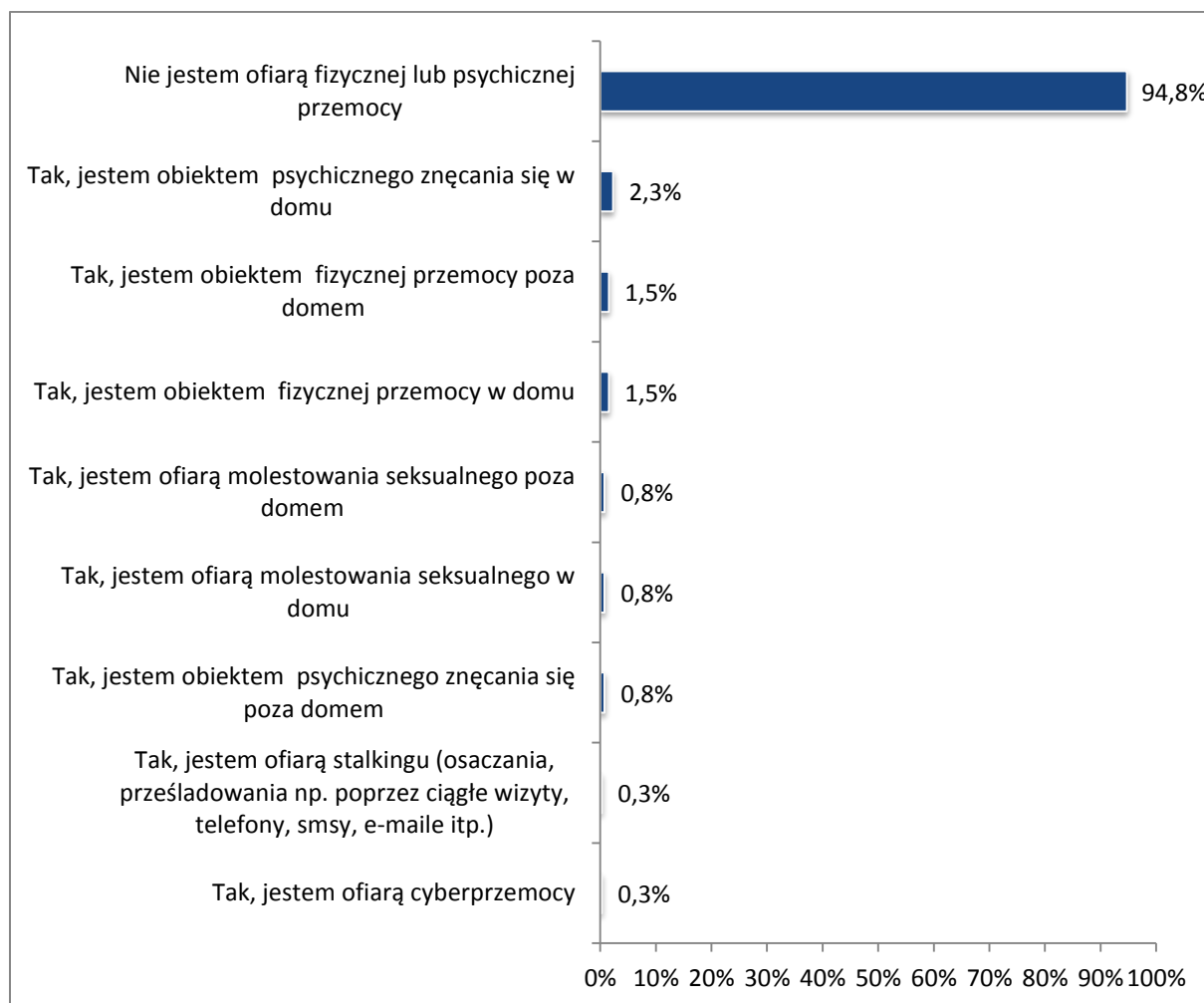

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Wśród kafeterii odpowiedzi znalazły się różne rodzaje przemocy, a także środowisko skąd przemoc się wywodzi – dom lub otoczenie społeczne badanych. Zdecydowana większość respondentów zadeklarowała, że nie jest ofiarą fizycznej lub psychicznej przemocy – 94,8%. Mieszkańcy Gminy Szaflary w nikłym odsetku deklarowali doznawanie przemocy. 2,3% jest obiektem psychicznego znęcania się w domu (w większości kobiety), a po 1,5% poza domem, a także jest obiektem fizycznej przemocy w domu. W pozostałych przypadkach przemoc wystąpiła jednostkowo.

Wykres 181. Fizyczna lub psychiczna przemoc w domu respondentów

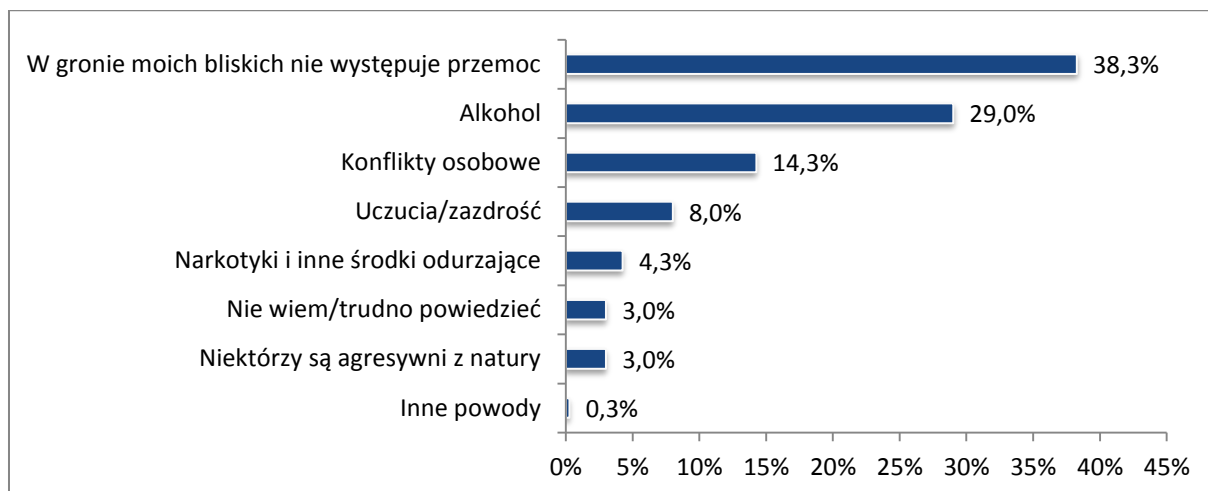

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Kolejne pytanie zostało zadane wszystkim respondentom, nie tylko tym, którzy doświadczyli przemocy osobiście, ponieważ chciano się dowiedzieć co powoduje występowanie przemocy w gronie bliskich osób. Tylko 38,3% badanych odpowiedziało, że w gronie bliskich osób nie występuje przemoc. 29% badanych stwierdziło, że przyczyną przemocy jest alkohol, a 14,3% wskazało na konflikty osobowe. Według 8% respondentów powodem przemocy w gronie bliskich osób są uczucia/zazdrość. Dekompozycja pytanie na płeć nie pokazała istotnych statystycznie zależności, poza tym, że nieco wyższy odsetek kobiet wskazywał na alkohol, jako powód występowania przemocy w gronie bliskich osób.

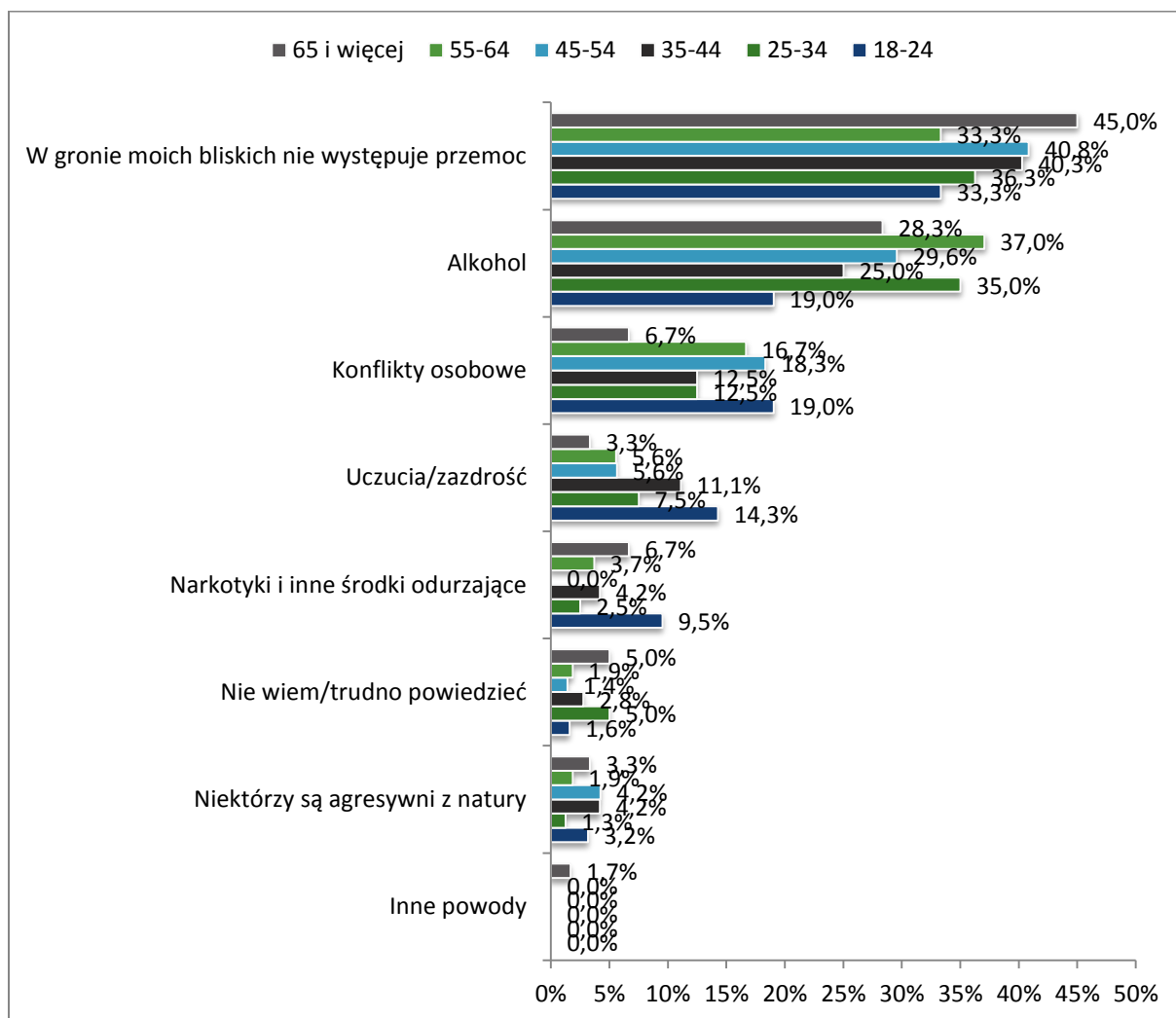

Wykres 182. Przyczyna przemocy w gronie bliskich osób

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Wykres 183. Przyczyna przemocy w gronie bliskich osób w dekompozycji na wiek

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

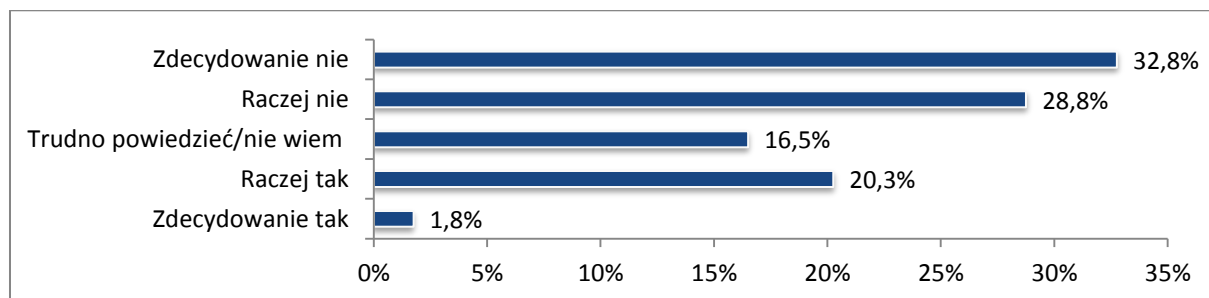
Podział pytania na poszczególne kategorie wiekowe pokazał, że najwyższy odsetek najstarszych badanych zadeklarował, że w gronie bliskich osób nie występuje przemoc –

45%. Najczęściej wymieniany powód przemocy – alkohol został wskazany w najwyższym odsetku przez 55-64-latków – 37% oraz przez respondentów z przedziału wiekowego 25-34 lata – 35%. Na konflikty osobowe oraz na uczucia/zazdrość wskazali w najwyższym odsetku najmłodszy badani – 18-24-latkowie, kolejno 19% i 14,3%. Również respondenci z tego przedziału wiekowego wskazali jako powód narkotyki i inne środki odurzające – 9,5% badanych.

Mieszkańców Gminy Szaflary zapytano czy stosowanie kar cielesnych wobec dzieci powinno być dozwolone. Najwyższy odsetek badanych miał negatywne podejście do stosowania kar cielesnych wobec dzieci – 61,6% (suma odpowiedzi zdecydowanie nie i raczej nie). Tylko 1,8% badanych uważało, że stosowanie kar cielesnych powinno być zdecydowanie dozwolone. Mimo to odpowiedzi dotyczące pozwolenia na stosowanie kar cielesnych wobec dzieci bynajmniej nie cieszyły się małym zainteresowaniem, aż 20,3% badanych stwierdziło, że raczej powinny być dozwolone.

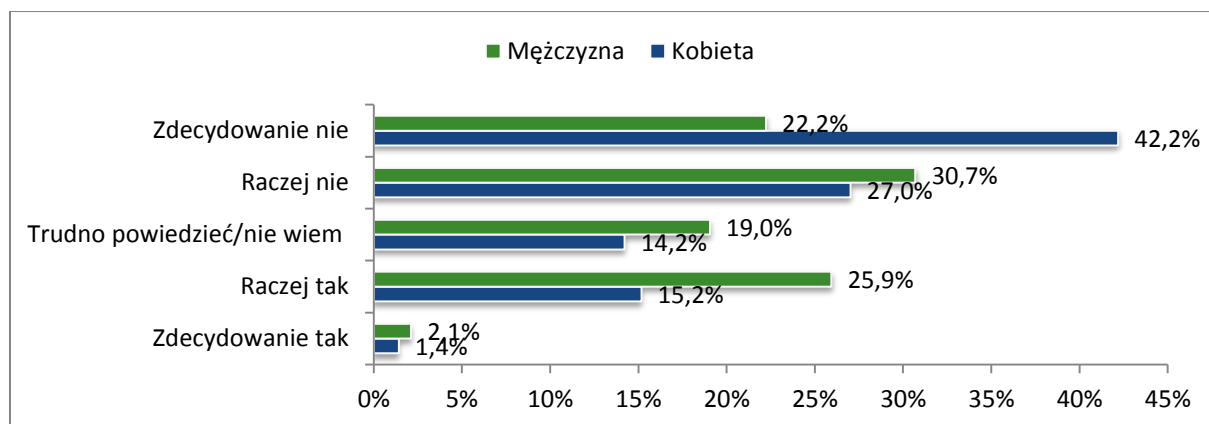
Wykres 184. Czy stosowanie kar cielesnych wobec dzieci powinno być dozwolone?

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Dekompozycja pytania na płeć pokazała, że kobiety w większości były zdania, że kary cielesne wobec dzieci zdecydowanie nie powinny być dozwolone – 42,2% w stosunku do 22,2% mężczyzn. Mężczyźni natomiast częściej odpowiadali, że kary raczej powinny być dozwolone – 25,9%, podczas gdy na taką odpowiedź wskazało 15,2% kobiet. Dekompozycja pytania na wiek nie pokazała zależności pomiędzy badanymi zmiennymi.

Wykres 185. Czy stosowanie kar cielesnych wobec dzieci powinno być dozwolone? Pytanie w dekompozycji na płeć

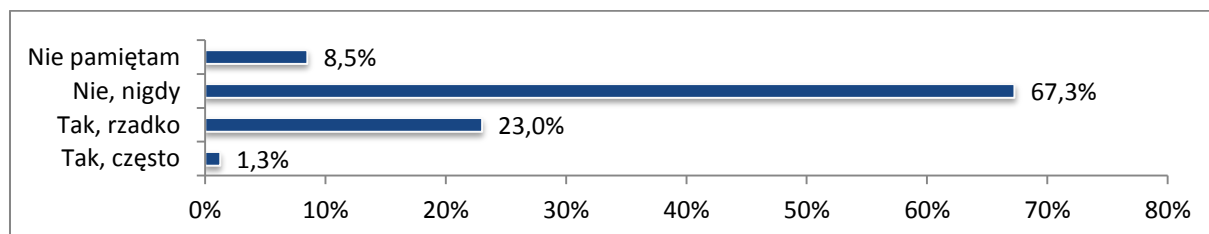

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

67,3% badanych nigdy nie stosowało kar cielesnych wobec swoich dzieci. 23% respondentów przyznało się do rzadkiego używania kar. Często robi to 1,3% mieszkańców Gminy Szaflary.

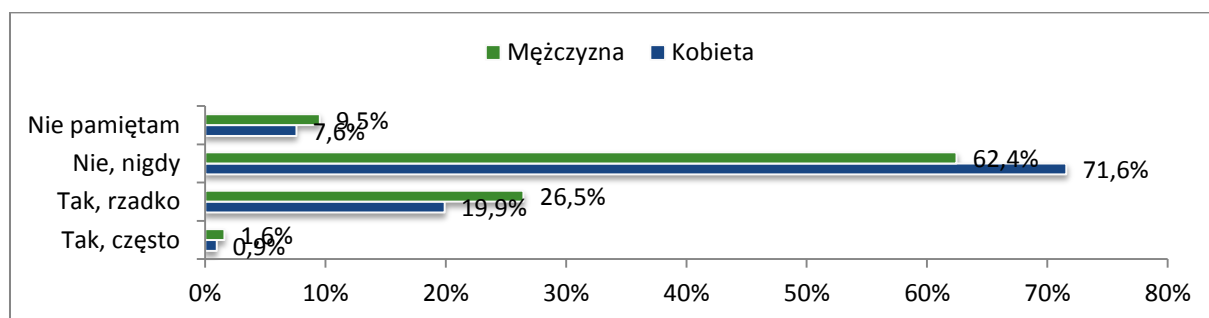
Wykres 186. Stosowanie przez respondentów kar cielesnych wobec swoich dzieci

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Kobiety w większości nigdy nie użyły kar cielesnych wobec swoich dzieci – 71,6% w stosunku do 62,4% mężczyzn. Rzadko takie kary stosowało 26,5% mężczyzn i 19,9% kobiet.

Wykres 187. Stosowanie przez respondentów kar cielesnych wobec swoich dzieci w dekompozycji na płeć

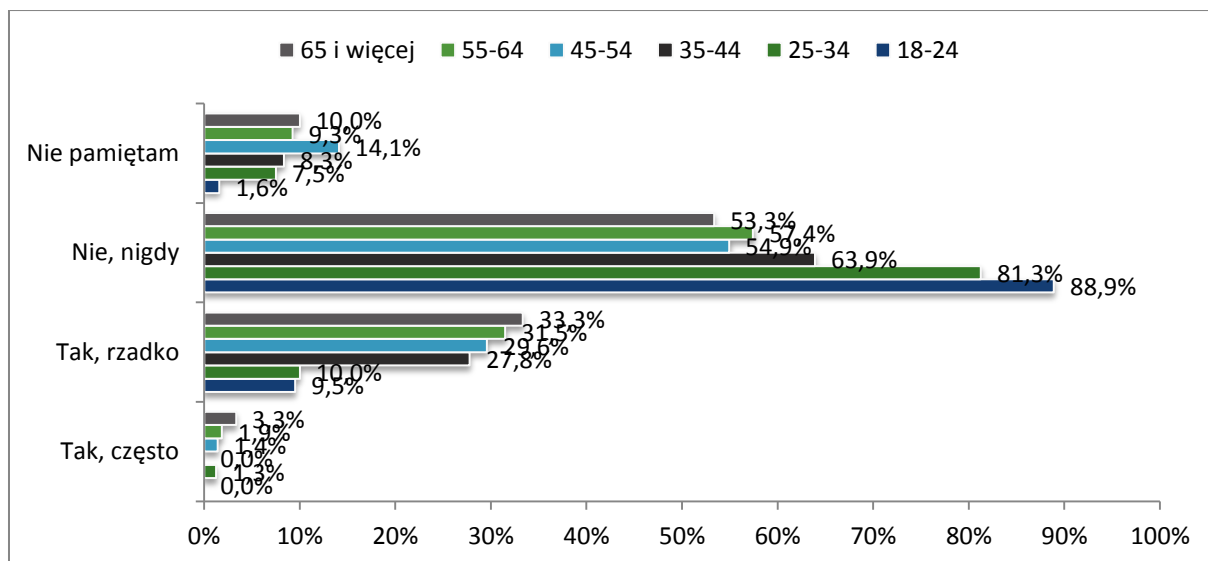

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Nigdy nie stosował kar cielesnych najwyższy odsetek najmłodszych badanych – 88,9% 18-24-latków oraz 81,3% 25-34-latków. Im starszy respondent tym częściej przyznawał się do rzadkiego stosowania kar cielesnych wobec swoich dzieci, co zapewne wynikało z innych metod wychowawczych w okresie kiedy starsi respondenci posiadali małe dzieci i w wieku szkolnym.

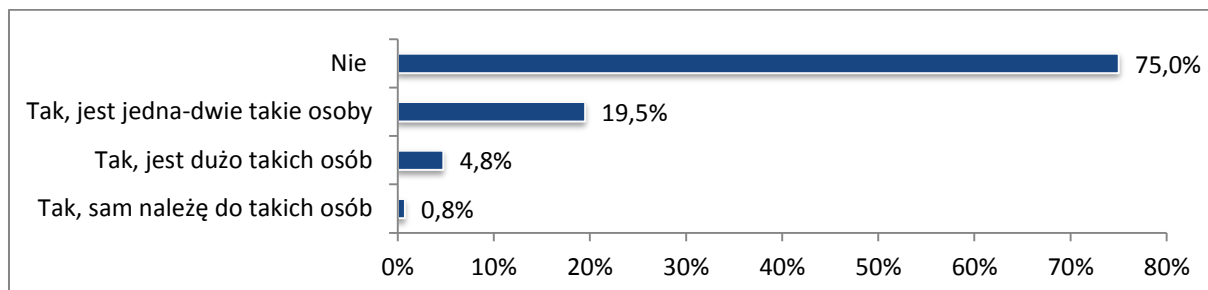
Wykres 188. Stosowanie przez respondentów kar cielesnych wobec swoich dzieci w dekompozycji na wiek

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Ostatnim blokiem pytań w ankiecie były pytania o wykluczenie społeczne oraz o problemy występujące w Gminie Szaflary. Zdecydowana większość badanych zadeklarowała, że ich okolicy nie zamieszkują osoby unikane przez rodzinę lub sąsiadów – 75% respondentów. 19,5% wskazuje na 1,2 takie osoby, natomiast 4,8% badanych zadeklarowało, że jest dużo takich osób.

Wykres 189. Czy okolicę badanych zamieszkują osoby unikane przez rodzinę/sąsiadów?

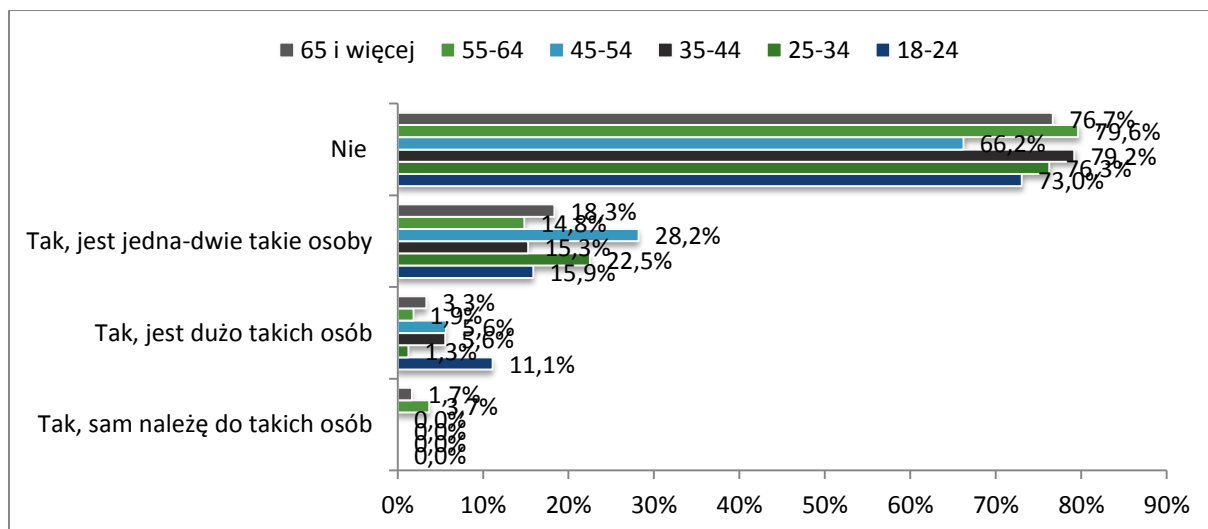

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Dekompozycja pytania na płeć nie pokazała różnic pomiędzy kobietami i mężczyznami. Podział pytania na poszczególne kategorie wiekowe pokazał, że najwyższy odsetek najmłodszych badanych odpowiedział, że w jego okolicy jest dużo osób, które są unikane przez rodzinę lub sąsiadów.

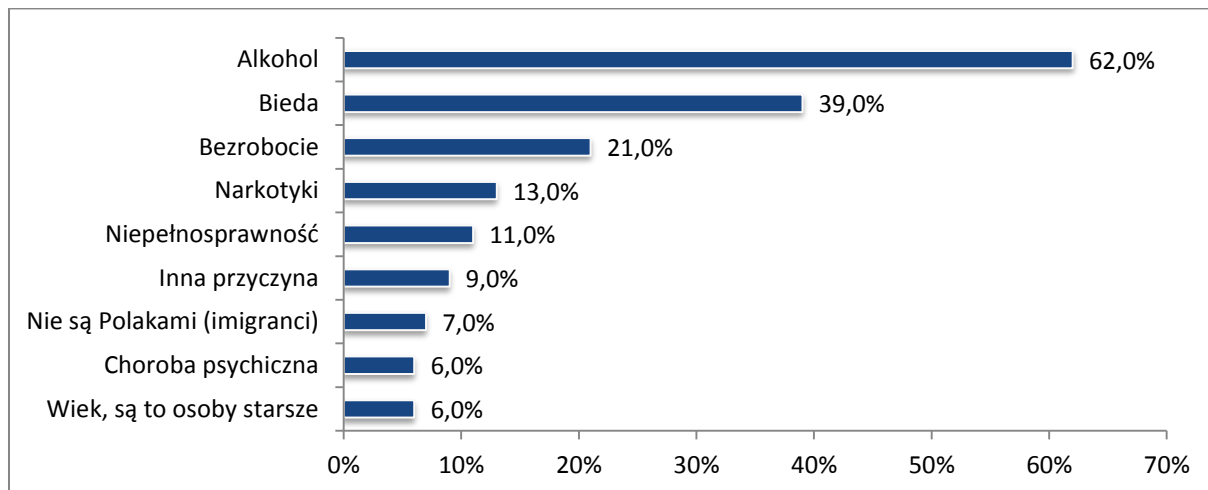
Wykres 190. Czy okolicę badanych zamieszkują osoby unikane przez rodzinę/sąsiadów? Pytanie w dekompozycji na wiek

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Respondentom, którzy wskazali, że w ich okolicy zamieszkują osoby unikane przez rodzinę lub sąsiadów zadano pytanie o przyczynę takiej sytuacji. Badani mogli udzielać wielokrotnych odpowiedzi w związku z tym dane na poniższym wykresie nie sumują się do 100%. 62% respondentów stwierdziło, że przyczyną unikania takich osób przez rodzinę, sąsiadów jest alkohol. 39% wskazało na biedę, a 21% na bezrobocie.

Wykres 191. Przyczyna wykluczenia

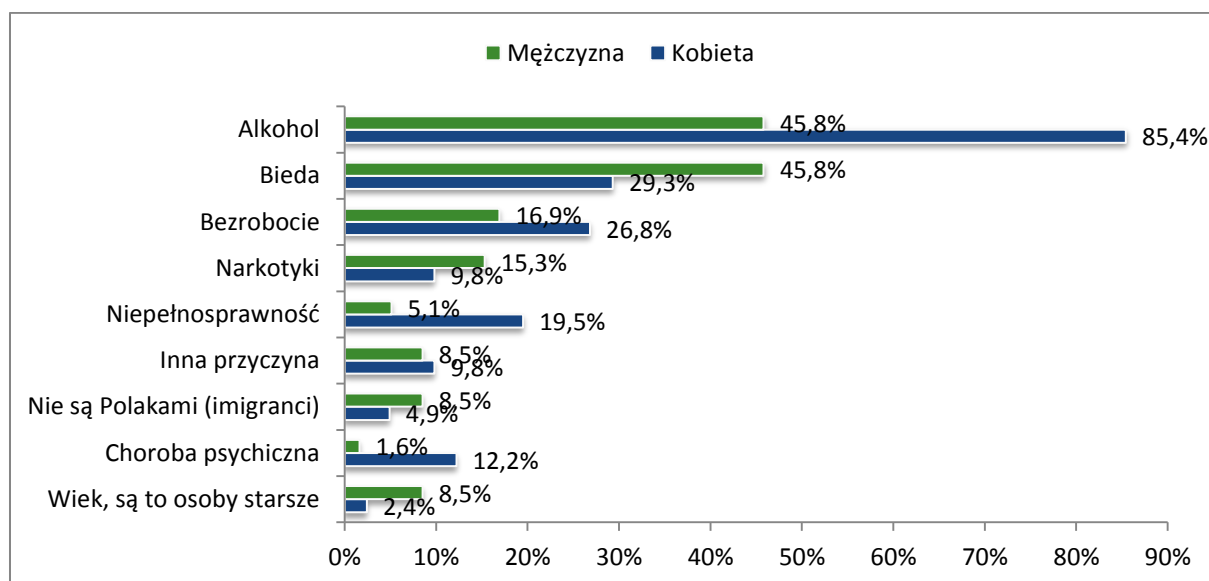

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Dekompozycja pytania na płeć pokazała, że większość kobiet biorących udział w badaniu wskazała na alkohol, jako na przyczynę unikania takich osób przez rodzinę oraz sąsiadów – 85,4%. Mężczyźni wskazywali po równi na alkohol, jak i na biedę – po 45,8%.

Wykres 192. Przyczyna wykluczenia w dekompozycji na płeć

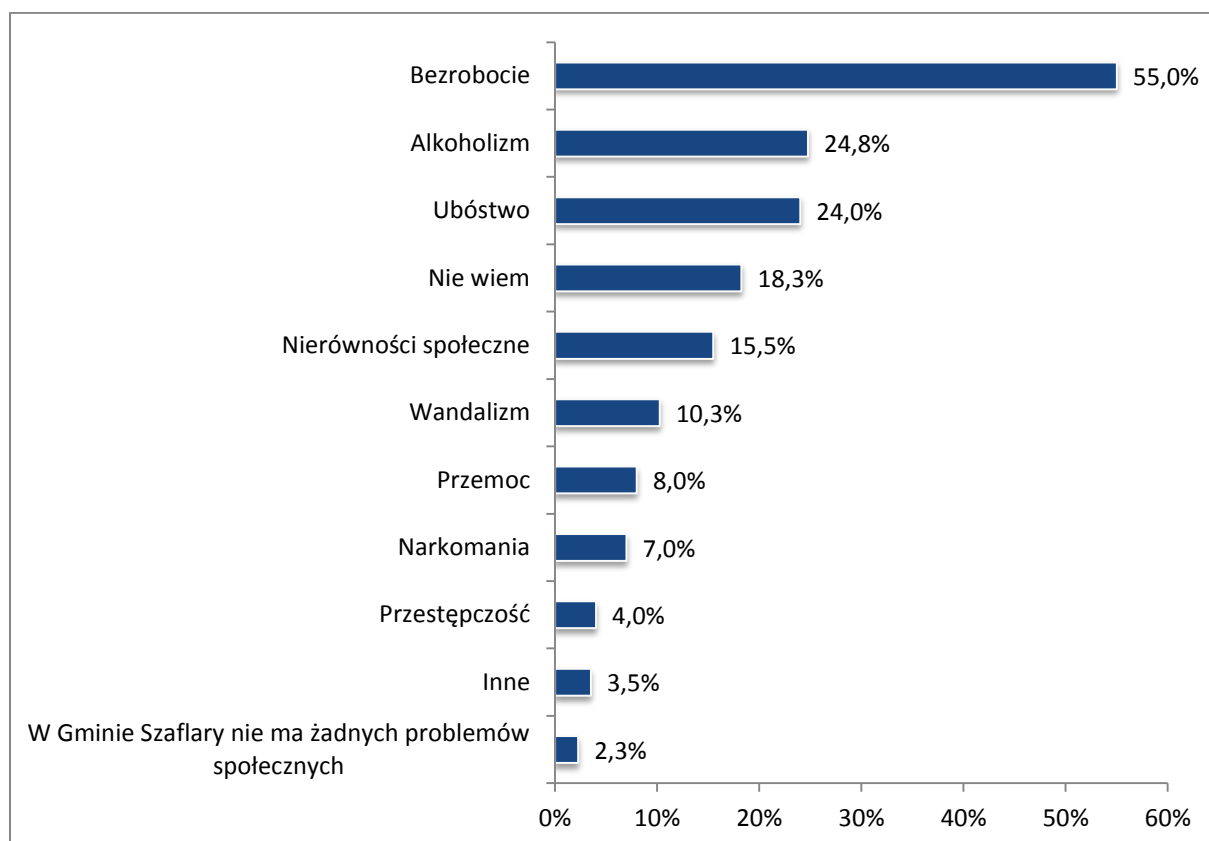

Źródło: Badania ilościowe, Instytut Badawczy IPC, kwiecień 2013 rok.

Ostatnie pytanie, które zostało zadane mieszkańcom Szaflar dotyczyło ich opinii na temat największych problemów społecznych w gminie. Badani mieli wskazać maksymalnie trzy, w związku z tym dane na poniższym wykresie nie sumują się do 100%. Respondenci wskazywali najczęściej na bezrobocie – ponad połowa mieszkańców. Kolejne problemy są daleko w tyle w rankingu odpowiedzi. Na alkoholizm wskazało 24,8% badanych, a na ubóstwo 24%. Wśród odpowiedzi *inne* znalazły się takie jak: *brak odpowiednich połączeń komunikacyjnych, fatalne drogi, zbyt duży podatek za śmieci nałożony na rodziny, zaniedbanie ze strony władz*.

Wykres 193. Największe problemy społeczne Gminy Szaflary

Wnioski

Młodzież

Przeprowadzona diagnoza obrazująca problemy związane z używkami występującymi wśród młodzieży na terenie Gminy Szaflary i pozwala na właściwą i pogłębioną charakterystykę pojawiających się zjawisk. Analiza wyników badań sugeruje pewne zalecenia i możliwe środki zaradcze.

Ulubioną formą spędzania wolnego czasu szaflarskiej młodzieży jest korzystanie z Internetu. Aż 64,8% badanych korzysta z niego codziennie. Czas wolny szaflarska młodzież lubi również poświęcać na własne hobby – codziennie oddaje się hobby 45,8% badanych. Wśród hobby najczęściej wskazywany był sport – piłka nożna, a także gra na instrumentach muzycznych.

Wśród badanych uczniów około 57,6% nie przyznało się do tego, że piło alkohol. Aż 8,8% miało z nim kontakt w przeciągu ostatniego tygodnia. Analizowana zmienna w dekompozycji na płeć ujawniła, że to chłopcy częściej przyznawali się do tego, że mieli kontakt z alkoholem. W przypadku dekompozycji na typ szkoły wyraźnie widoczne jest, że im wyższy wiek, tym mniej uczniów, którzy nie przeszli jeszcze inicjacji alkoholowej. W gimnazjum uczniowie, którzy nie mieli kontaktu z alkoholem to tylko 42,2%, gdzie w szkole podstawowej kontaktu nie miało aż 81,8% badanych. W ogólnym ujęciu najczęstszy wiek inicjacji alkoholowej w Gminie Szaflary to około 14 lat, a najczęściej spożywany alkohol to piwo, które również przez młodzież jest określane za najbardziej dostępne.

Młodzież, która jest już po inicjacji alkoholowej, (czyli około 43%) wskazała najczęstsze miejsce konsumpcji alkoholu. Dla 15,5% jest to cudzy dom. Aż 18,2% uczniów przyznało się do tego, że się kiedykolwiek upiło. Najczęściej wskazywanym wiekiem pierwszego upicia się jest 14 lat – 4,1% badanych, czyli wiek inicjacji alkoholowej. Chłopcy już od 9 roku życia upijają się. Stały udział dziewczyn w deklaracjach upijania rozpoczyna się od 12 roku życia.

W Polsce obowiązuje zakaz sprzedaży alkoholu osobom nieletnim, jednak w świetle wyników badania ankietowego okazało się, że młodzież alkohol kupuje. W różnej częstotliwości w ostatnim miesiącu piwo zakupiło 10,2% młodzieży szkolnej, wino 1,8%, wódkę 5%, a napój alkoholowy 3,7% badanych. Należy pamiętać, że pomimo niskich odsetków wszyscy badani uczniowie nie byli pełnoletni.

Pod koniec podrozdziału dotyczącego postaw i opinii na temat alkoholu zadano badanym hipotetyczne pytanie o prawdopodobieństwo wystąpienia różnych sytuacji po spożyciu alkoholu. Według 42,3% uczniów szaflarskich szkół wypiciem alkoholu *bardzo prawdopodobnie* szkodzą sobie na zdrowiu. Nieco mniej badanych – 23,9% stwierdziło, że po wypiciu alkoholu będzie miało kaca, a 21,2% iż zrobi coś, czego będzie potem żałowało. Niepokoi fakt, że 18,9% badanej młodzieży stwierdziło, że jest *raczej prawdopodobne*, że po spożyciu alkoholu zapominają oni o swoich problemach. 10,8% uczniów stwierdziło, że *mało prawdopodobne* byłoby poczucie relaksu po spożyciu alkoholu, a 13,9% wątpi w poczucie się szczęśliwym. Wśród poszczególnych zdarzeń o bardzo małym stopniu prawdopodobieństwa respondenci uznali kłopoty z policją – 28,2% oraz wskazali na odpowiedź *nie jestem w stanie przestać pić* – 36,1% badanych. Wynik ten pokazuje jak uczniowie bagatelizują fakt spożywania alkoholu i jego wpływ na uzależnienie się od tej używki, tym bardziej, że na taką odpowiedź wskazywali uczniowie, którzy spożywają alkohol.

W przypadku dostępności narkotyków, wyniki kształtują się inaczej niż w przypadku alkoholu. Odrębnie zapytano o dostępność marihuany bądź haszyszu i w sumie dla 10,2% badanych narkotyk ten okazał się być dostępny. Jego zdobycie niemożliwe jest dla 40,2% badanych. Uczniowie najczęściej deklarowali 1-2-krotne sięgnięcie po te używki, jednak zdarzają się tacy, którzy wskazywali na wyższą częstotliwość palenia marihuany lub haszyszu. Głównym motywem sięgania po narkotyki według badanych jest ciekawość, a główne źródło, z którego respondenci czerpią narkotyki to starsi znajomi. W przypadku narkotyków wiek inicjacji jest nieco późniejszy. Z analizy wynika, że inicjacja narkotykowa to głównie wiek 15 lat, chociaż marihuanę młodzież próbuje już w wieku 12 lat. Biorąc pod uwagę inne substancje psychoaktywne, o które zapytano respondentów najczęściej zażywane są środki uspokajające bez pozwolenia lekarza, które zażywało od 1 do 2 razy 3,9% badanych. 1,7% młodzieży wzięło LSD lub inne halucynogeny, a 1,9% uczniów ze szkół w Szaflarach od 1 do 2 razy łączyło alkohol z lekami.

Papierosy – kolejna z badanych używek jest oceniana jako trudniejsza w zdobyciu od narkotyków. Prawie połowa badanych stwierdziła, że zdobycie papierosów jest łatwe i wskazują na taką odpowiedź zarówno starsi, jak i młodszy uczniowie. Pod względem spożycia uczniowie najczęściej piją alkohol, następnie palą papierosy, a najrzadziej sięgają po narkotyki i inne substancje psychoaktywne. 14,2% uczniów zapaliło papierosa od 1 do 2 razy w życiu, a 6,5% 40 razy i więcej. Częściej oraz więcej papierosów wypalają chłopcy oraz młodzież z gimnazjum. Niemniej jednak młodszy uczniowie również wskazali, że w swoim życiu do 2 razy zapalili papierosa – 7,7% badanych. Inicjacja

tytoniowa odbywa się podobnie jak alkoholowa – już od 9 roku życia. Najwyższe na nią wskazanie występuje w okolicach 12, 13 lat. 87,2% badanych nie paliło, bądź nie pali papierosów codziennie. Tych, którzy przyznali się do takiej częstotliwości nie było dużo, jednak odsetki na poszczególne lata rozkładały się proporcjonalnie – młodzież również zaczyna palić codziennie w wieku 9 lat. Należy brać pod uwagę fakt, że pierwsza próba palenia tytoniu może prowadzić do uzależnienia.

Badani często wskazują, że znają do 10 osób, które palą marihuanę lub haszysz – 16,7% wskazań, 9% uczniów posiada również tylu znajomych, którzy zażywają środki uspokajające bez zgody lekarza, 7,1% wskazało na zażywanie ecstasy, a 6,2% na zażywanie substancji wziewnych. Niepokojący jest wynik, że wśród tak młodych ludzi znajdują się osoby, które mogą mieć negatywny wpływ na ich stosunek do substancji psychoaktywnych. Największe zróżnicowanie odpowiedzi wystąpiło w przypadku upijania się, picia alkoholu oraz palenia papierosów. 30,3% badanych wskazało, że do 10 osób z grona ich znajomych upija się, 39,4% wskazało na upijanie się, a prawie połowa na palenie papierosów. Po 10,9% badanej młodzieży wskazało, że pije alkohol i pali papierosy do 30 osób spośród ich znajomych. Podobnie przedstawia się sytuacja z oceną rodzeństwa pod względem zażywania substancji psychoaktywnych.

Młodzież z szaflarskich szkół jest najbardziej zadowolona z relacji z matką – średnia 5,40 oraz z przyjaciółmi – 5,23. Większość badanej młodzieży szkolnej posiada pozytywny stosunek do siebie. Nie należy jednak bagatelizować informacji, że 21% badanych często uważa, że są beznadziejni, a 9,6% nie ma pozytywnego stosunku do siebie. 12% respondentów stwierdziło, że nie są tak samo wartościowi jak inni ludzie, a 31,8% badanych czasami czuje się bezużytecznie. 43,8% uczniów szaflarskich szkół czasami myśli, że jest do niczego, a 10,3% uczniów nie jest z siebie zadowolonych. Kontynuując wątek z samooceną młodzieży zadano pytania o destrukcyjne podejście do swojej osoby, jakim są próby samookaleczenia się, a także myśli samobójcze, które wiążą się z brakiem akceptacji siebie, jak i z różnego typu problemami, z którymi boryka się młodzież ze szkół w Gminie Szaflary. 10,6% badanych 1 raz miało myśli samobójcze, 3,2% miało je z częstotliwością 2 razy, a aż 4% 5 razy lub więcej. 6,6% młodzieży próbowało się 1 raz samo okaleczać. 2,8% badanych 1 raz zdarzyło się uciec z domu na dłużej niż 1 dzień. Dziewczyny częściej niż chłopcy posiadają myśli samobójcze i częściej dokonują prób samookaleczenia. Chłopcom za to w nieco wyższym odsetku zdarzyło się 1 raz uciec z domu na dłużej niż 1 dzień.

74,8% uczniów szaflarskich szkół odpowiedziało, że nie znają nikogo, kto jest ofiarą przemocy fizycznej w domu. 12,9% badanych zna jedną taką osobę, a 9,9% zna nawet kilka takich osób. Samym badanym zdarzyła się sytuacja pobicia przez rodziców tak, że mieli siniaki i zadrapania, na co wskazało 14,9% badanej młodzieży i byli to w nieznacznej większości chłopcy. Pytania dotyczące nagminnego stosowania przez rodziców kar cielesnych pokazały, że według 20,2% badanych w takiej sytuacji jest niewielu nastolatków. 13% odpowiedziało, że zna jedną taką osobę, a 9,8% respondentów zadeklarowało znajomość kilku takich osób. Czasami czuje się ofiarami przemocy fizycznej za drobne przewinienia 10,7% badanych. Według młodzieży z szaflarskich szkół dzieci najczęściej są bite kiedy piją alkohol, zaczynają palić papierosy, przejawiają brak szacunku wobec rodziców, a także w sytuacji, kiedy dziecko dokona drobnej kradzieży. Najmniej zasłużony klaps padłby, gdyby dziecko nie dbało o ubranie i zniszczyłoby je. Według 31,2% respondentów niewielu nastolatkom zdarzają się przypadki pobicia w szkole. 10,1% badanych zadeklarowało, że zdarza się to większości. 75% badanych nie zna osób, którym przytrafia się tego rodzaju przemoc ze strony

rówieśników. 12,8% stwierdziło, że zna jedną taką osobę. 5,2% respondentów odpowiedziało, że taka sytuacja miała miejsce 1 raz w ich życiu. W przypadku przemocy psychicznej – odrzucenia od grupy, braku akceptacji 32,1% respondentów stwierdziło, że taka sytuacja zdarza się niewielu nastolatkom, a 18% odpowiedziało, że dotyczy to mniej niż połowy nastolatków. 53,2% szaflarskiej młodzieży nie zna nikogo tak odtrąconego przez grupę rówieśniczą, jednak 15,9% badanych zna kilka takich osób. 11,6% respondentów czasami czuje, że w ich życiu jest podobnie, a 5% zadeklarowało, że sytuacja ta jest bardzo podobna.

Nauczyciele

Według nauczycieli młodzież w swoim wolnym czasie najczęściej ogląda telewizję, uprawia sport oraz spędza go ze znajomymi. Prawie wszystkie szkoły w Gminie Szaflary oferują uczniom zajęcia pozalekcyjne, przedmiotowe, zajęcia przygotowujące do egzaminu końcowego oraz zajęcia wyrównawcze. Warto zaznaczyć, iż według badań w szkole jest zdecydowanie mniej ofert dotyczących zainteresowań uczniów, aby wypełnić im czas wolny. Według oceny nauczycieli młodzież rzadko spędza wolny czas z rodzicami czynnie, czy na świeżym powietrzu – wspólne uprawianie sportu, wycieczki rowerowe, czy spacer. Częściej wykonują wspólnie prace domowe, zakupy, czy odwiedzają bliskich.

Prawie połowa badanych nauczycieli stwierdziła, że w ostatnich latach nastąpił wzrost zainteresowania używkami wśród młodych ludzi. Tylko 2,8% nauczycieli było przeciwnego zdania. Badani niemal jednogłośnie twierdzili, że wszystkie używki są dla młodzieży tak samo szkodliwe. Byli jednak tacy, którzy zadeklarowali, że najmniej szkodliwy jest alkohol oraz papierosy i według nauczycieli uczniowie właśnie po te dwie używki sięgają najczęściej. Według pedagogów pracujących w szkołach w Gminie Szaflary uczniowie najrzadziej sięgają po narkotyki i dopalacze. Według badanych uczniowie sięgają po tego typu substancje najczęściej pod wpływem grupy rówieśniczej - chęci zaimponowania komuś czy dla towarzystwa i najczęściej dzieje się to podczas weekendu, czy przerw semestralnych takich jak wakacje czy ferie. Dominująca grupa pedagogów i nauczycieli wskazuje jako grupy największego ryzyka dzieci z rodzin patologicznych – według nich to one najczęściej sięgają po używki. Na drugim miejscu pod względem częstości wskazań znalazła się młodzież z rodzin zamożnych. Nauczycieli i pedagogów z Gminy Szaflary zapytano również o dostępność środków psychoaktywnych na i poza terenem szkoły. Według nauczycieli wszystkie z wymienionych używek są na terenie szkoły bardzo ciężko dostępne. Poza szkołą, jako łatwo i bardzo łatwo dostępne badani wskazują na alkohol i papierosy, ponadto według 32,4% nauczycieli ich uczniowie nie stosują używek. Ci, którzy spotkali się z konsekwencjami stosowania środków psychoaktywnych wśród uczniów najczęściej podają takie reakcje młodzieży jak: nadpobudliwość, zmęczenie/apatię oraz brak skupienia/koncentracji. Najczęstszą reakcją na spotkanie z osobą będącą pod wpływem używek na terenie szkoły jest zgłoszenie tego zdarzenia do dyrekcji, kontakt z rodzicem lub opiekunem, a także wezwanie policji.

Nauczyciele wskazali, że najczęstszą formą przemocy w szkołach gdzie uczą jest przemoc psychiczna. Wśród najczęstszych jej form dydaktycy podawali: przeklinanie, przezywanie/wyśmiewanie, oczernianie, mówienie fałszywych rzeczy, straszenie, groźby. Nieco mniej nauczycieli wskazywało na fizyczne formy przemocy takie jak: popychanie, szturchanie. Mimo pozytywnych wyników dla występowania form przemocy w szkołach nauczyciele generalnie są zdania, że jest to zjawisko, które w obecnych czasach występuje częściej – twierdzi tak co drugi badany. Źródła przemocy należy doszukiwać

się poza szkołą – z mediów, w domu rodzinnym, w środowisku rówieśniczym, a młodzież której dotyczy problem przemocy najczęściej zgłasza się z tym do wychowawcy klasy.

W szkołach w ramach profilaktyki porusza się tematy o uzależnieniach na lekcjach wychowawczych, występują dyżury w szkołach, spotkania z ludźmi, których dotyczy problem uzależnień. 64,9% badanych dydaktyków, jako przedsięwzięcie podejmowane w celu zniwelowania problemu uzależnień/stosowania używek wśród młodzieży wskazało na zakaz wyjść ze szkoły w czasie trwania przerw między lekcjami. 13,5% badanych nauczycieli odpowiedziało, że w szkole nie stosuje się profilaktyki w tym zakresie. Za najbardziej efektywne przedsięwzięcie badani uznali dyżury w szkołach, aby nikt niepowołany nie dostał się na teren placówki, poruszanie tematów o uzależnieniach na lekcjach wychowawczych. Wśród odpowiedzi o zdecydowanie niskim stopniu efektywności badani wskazali na spotkania z ludźmi, których dotyczy temat uzależnień/przemocy. Ochrona/monitoring oraz akcje policyjne, które nie były wskazywane w wysokim odsetku jako te, mające miejsce w szkołach, zostały ocenione na wysokim poziomie efektywności. Za tworzenie programów profilaktycznych w większości placówek odpowiedzialny jest wychowawca klasy oraz nauczyciele. Odpowiedzialność za działania profilaktyczne spoczywa również na radzie rodziców, pedagogu szkolnym, czy radzie pedagogicznej. Programy profilaktyczne poddawane są ewaluacji zazwyczaj na posiedzeniach rady pedagogicznej, za pomocą ankiet czy obrad. Wśród programów profilaktycznych, w których bierze udział szkoła ponad połowa nauczycieli szafłarskich szkół wskazywała na Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy. Nieco mniej – 41,4% na Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W ocenie skuteczności owych programów 37,5% nauczycieli wskazało na Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, który nie był wskazywany jako realizowany przez szkołę, a Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy, który jest najczęściej realizowany w szkołach w Gminie Szafłary nie został wskazany przez żadnego nauczyciela jako ten o najwyższej efektywności.

Mieszkańcy Gminy Szafłary

W badaniu z dorosłymi mieszkańcami Gminy Szafłary najwyższy odsetek badanych spożywa alkohol spośród innych substancji psychoaktywnych. 57% respondentów zadeklarowało, że nigdy nie piło alkoholu i były to w większości kobiety. 52,9% respondentów pije kilka razy w miesiącu. 1,2% mieszkańców Gminy Szafłary pije alkohol codziennie. Zdecydowanie częściej oraz więcej alkoholu wypijają mężczyźni, którzy również częściej piją poza domem – w pubach/restauracjach oraz po pracy z kolegami. Kobiety natomiast piją podczas większych uroczystości rodzinnych. Młodszy respondenci w zdecydowanej większości piją alkohol w pubach/restauracjach czy u znajomych. W domu, a także podczas uroczystości rodzinnych poza domem piją najczęściej starsi respondenci. Zdecydowana większość respondentów pije alkohol dla towarzystwa – 66,9%. Dla relaksu alkohol spożywa 50,6% respondentów, a 20,9% badanych zadeklarowało, że pije, by się dobrze bawić, mieć lepszy humor. Najczęściej spożywanym alkoholem jest piwo, którego też respondenci wypili najwięcej spośród innych alkoholi w ciągu ostatniego miesiąca. Na drugim miejscu pod względem częstości odpowiedzi znalazło się wino, pije je 21,5% respondentów. Napoje alkoholowe takie jak drinki spożywa najniższy odsetek mieszkańców Szafłar, nieco więcej badanych spożywa wódkę – 12,8%. Badani, którzy przyznali się do spożywania alkoholu w zdecydowanej większości nie czują żadnych dolegliwości psychicznych ani fizycznych, jeśli zgłaszają takowe, a tylko bycie bardziej towarzyskim. Zdecydowana większość respondentów również stwierdziła, że spożywanie alkoholu nie ma większego wpływu na relacje z

otoczeniem. Biorąc pod uwagę dane zebrane w czasie badań oraz podejście badanych do spożywania alkoholu – iż zawsze powinno zachować się umiar, można wywnioskować, że mieszkańcy Gminy Szaflary nie mają problemów z jego nadużyciem.

Alkohol jest najbardziej popularny spośród innych substancji psychoaktywnych takich jak narkotyki, których nigdy nie spróbowało 95,3% mieszkańców Gminy Szaflary. Odzwierciedla to również opinię respondentów na temat picia alkoholu i brania narkotyków, która jest bardziej liberalna dla pierwszego typu używek. Zdecydowana większość badanych stwierdziła, że od narkotyków powinno trzymać się z daleka. Wśród narkotyków/środków odurzających, które zażyli badani znalazły się Amfetamina oraz Marihuana.

Jedna czwarta mieszkańców Szaflar pali papierosy, z czego większość robi to nałogowo. W większości papierosy palą mężczyźni. Połowa nałogowych palaczy pali do 1 lub pół paczki dziennie i więcej niż 3 paczki tygodniowo.

Gdyby mieszkańcy Gminy Szaflary mieli problem z nałogiem najwyższy odsetek z nich zwróciłby się z pomocą do rodziny, a nieco mniej do specjalisty do spraw uzależnień. Problem przemocy w otoczeniu badanych również jest znikomy. Aż 94,8% respondentów twierdziło, że nie występuje on w ich domach. Najwyższy odsetek respondentów miał negatywne podejście do stosowania kar cielesnych wobec dzieci – 61,6%. Tylko 1,2% badanych uważało, że stosowanie kar cielesnych powinno być zdecydowanie dozwolone, jednak 2 na 10 badanych było zdania, że powinny być one raczej dozwolone. Ponad połowa badanych nigdy nie stosowała kar cielesnych wobec swoich dzieci. Rzadko robi to 23% respondentów.

Mieszkańcy Gminy Szaflary w większości wskazali, że ich okolice nie zamieszkują osoby, które są unikane przez otoczenie sąsiedzkie oraz rodzinę. Ci, którzy wskazywali, że takie przypadki występują, mówili o jednej, dwóch takich osobach. Jako powód takiej sytuacji wykluczenia społecznego respondenci podawali w zdecydowanej większości alkohol. Według badań największym problemem społecznym w Gminie Szaflary jest bezrobocie, na które wskazuje ponad połowa badanych mieszkańców tego rejonu.

Rekomendacje

Profilaktyka uzależnień i innych niepożądanych zjawisk występujących w danej społeczności to bardzo ważny obszar działań każdego samorządu lokalnego. Starania te mają na celu zmianę postaw ludzi używających substancje psychoaktywne. Jest to proces, który musi integrować działania wielu instytucji. Tylko aktywna współpraca różnych organów zajmujących się przeciwdziałaniem problemowi picia alkoholu, zażywania narkotyków, palenia papierosów i przemocy, daje szansę na stworzenie spójnych i wieloaspektowych programów profilaktycznych. Do działań tych muszą zostać włączone również rodziny, zakłady pracy, szkoły, środowiska rówieśnicze młodzieży, jak i całe lokalne społeczności.

Skuteczna profilaktyka uzależnień polega na zmniejszeniu ryzyka związanego z używaniem środków odurzających oraz minimalizowanie współwystępujących problemów związanych z przyjmowaniem narkotyków, piciem alkoholu, przemocą i innymi uzależnieniami. Realizacja tego celu polega zarówno na opóźnieniu, jak i przeciwdziałaniu inicjacji i niedopuszczeniu do poszerzenia się kręgu osób eksperymentujących z legalnymi

i nielegalnymi substancjami psychoaktywnymi. Ważna jest również praca z osobami już uzależnionymi, poprzez umożliwienie im powrotu do normalnego życia w społeczeństwie.

Należy zwrócić uwagę, że właściwie prowadzone programy profilaktyczne są bardziej opłacalne niż reagowanie na problemy, które już istnieją i pogłębiają się.

Właściwie wdrażana profilaktyka uzależnień musi być prowadzona na kilku poziomach:

- ❖ Profilaktyka pierwszorzędowa jest adresowana do grupy niskiego ryzyka, czyli osób zdrowych. Najważniejszym zagadnieniem tego rodzaju profilaktyki jest promowanie zdrowego trybu życia oraz opóźnienie wieku inicjacji spożywania substancji psychoaktywnych. Poprzez rozwijanie umiejętności społecznych i umiejętności radzenia sobie z trudnymi sytuacjami życiowymi, ogranicza się występowanie zachowań ryzykownych.
- ❖ Profilaktyka drugorzędowa, to działania skierowane do osób zagrożonych, należących do grupy wysokiego ryzyka. Osoby te nie są trwale uzależnione, ale zaczynają dopiero eksperymentować z substancjami psychoaktywnymi. W tym obszarze najważniejsze jest ograniczenie głębokości zachowań niepożądanych i możliwość wycofania się z nich.
- ❖ Profilaktyka trzeciorzędowa, to ogół działań skierowanych do osób już trwale uzależnionych. Obejmuje ona leczenie skutków zachowań niepożądanych, czyli przeciwdziałanie pogłębianiu się choroby oraz umożliwienie powrotu do normalnego życia, poprzez wprowadzanie leczenia, rehabilitacji i resocjalizacji.

Działania profilaktyczne w głównej mierze powinny polegać na informowaniu społeczeństwa o zagrożeniach związanych z przyjmowaniem narkotyków i możliwościach leczenia. Ważny aspekt dostarczania wiedzy obejmuje również informowanie o instytucjach powołanych do pomocy osobom uzależnionym. Skuteczna realizacja powyższego celu obejmuje nie tylko dostarczanie materiałów edukacyjnych w miejscach publicznych (szkoły, urzędy, przychodnie i szpitale itd.), ale również wykorzystanie nowoczesnych kanałów informacyjnych takich jak telewizja, radio, prasa lokalna i Internet. W szczególności telewizja może mieć tu dużą siłę oddziaływania.

Do głównych priorytetów profilaktyki uzależnień należy:

- ❖ Próba zaangażowania całej rodziny w rozwiązywanie i przeciwdziałanie problemom alkoholowym, narkotykowym i innych używek.
- ❖ Edukacja rodziny pod względem problemów uzależnień.
- ❖ Pomoc osobom współuzależnionym (rodzinom).
- ❖ Podjęcie działań interwencyjno – terapeutycznych dedykowanych osobom uzależnionym od środków psychoaktywnych.
- ❖ Realizacja programów profilaktycznych wdrażanych w placówkach oświatowych, szkołach i placówkach opiekuńczo-wychowawczych.
- ❖ Wspieranie osób wychodzących z uzależnienia.
- ❖ Wprowadzanie ograniczonej dostępności alkoholu i papierosów na terenie miasta dla młodzieży, poprzez edukację i kontrolę sprzedawców.
- ❖ Ograniczenie dostępności narkotyków poprzez współpracę z organami zajmującymi się tym problemem.
- ❖ Prowadzenie lokalnych kampanii i innych działań edukacyjnych, mających na celu podniesienie wiedzy społeczeństwa na temat szkodliwości i skutków przyjmowania narkotyków, palenia papierosów i picia alkoholu.

- ❖ Ustawiczny monitoring prowadzonych działań z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom.

Profilaktyka uzależnień skierowana do młodzieży jest dość szczególna. Na zagrożenia należy reagować z wyczuciem i tak aby zainteresować problemem młodych odbiorców. Okres dorastania to czas szczególnie nasilonego eksperymentowania, podejmowania zachowań ryzykownych, czyli działań zwiększających prawdopodobieństwo pojawienia się niekorzystnych zjawisk społecznych, a także uzależnień od środków psychoaktywnych. Profilaktyka skierowana do tej grupy społecznej powinna polegać na uruchomieniu czynników chroniących młodzież przed zachowaniami ryzykownymi, czyli:

- ❖ Zachęcanie do podejmowania aktywności w różnych obszarach działania (twórczość, sport, nauka).
- ❖ Pobudzanie szerokiej ciekawości poznawczej.
- ❖ Budzenie zainteresowań społecznych poprzez uczestnictwo w działaniach na rzecz lokalnej społeczności i środowiska rówieśniczego.
- ❖ Nauka radzenia sobie z emocjami i stresem.
- ❖ Pomoc i wsparcie w sytuacjach trudnych.
- ❖ Budowanie autorytetów.
- ❖ Przebywanie wśród grupy rówieśniczej nie stykającej się z problemem uzależnienia od środków psychoaktywnych.
- ❖ Opiekę nauczycieli.

Efektywność działań profilaktycznych zajmujących się przeciwdziałaniem problemowi picia alkoholu, zażywania narkotyków wśród młodzieży zależy od aktywnego zaangażowania, współpracy i koordynacji działań wielu lokalnych organizacji. Priorytetową sprawą jest zaangażowanie rodziny i najbliższego otoczenia, w sprawy uzależnień i form profilaktyki:

- ❖ Jak najszybsza reakcja i interwencja rodziców w sytuacjach, które grożą powstaniem i rozwojem problemów alkoholowych u dzieci i młodzieży.
- ❖ Uwrażliwianie rodziców na zachowania dzieci i młodzieży mogące świadczyć o używaniu narkotyków.
- ❖ Uświadamianie rodzicom jako bardzo naganny jest fakt, że inicjacja alkoholowa odbywa się często w domu rodzinnym.
- ❖ Praca edukacyjna z rodzicami koordynowana przez specjalistę, np. psychologa, pedagoga lub pracownika socjalnego.
- ❖ Szkolenie rodziców w rozpoznawaniu symptomów zatrucia, konieczność szerokiej kampanii informacyjnej na temat specjalistów, do których można się kierować, placówek leczenia uzależnień, placówek pedagogiczno – psychologicznych, oddziałów detoksykacyjnych, oddziałów psychiatrycznych, telefonów zaufania.

Rola placówek wychowawczych, a przede wszystkim szkoły jest mocno związana z profilaktyką uzależnień wśród młodych ludzi:

- ❖ Pedagodzy i psychologowie szkolni koordynują działania wychowawcze oraz diagnozują istnienie na terenie szkoły problemów uzależnień.
- ❖ Aktywna reakcja szkoły na przejawy patologii, współpraca z instytucjami pozaszkolnymi.

- ❖ Organizacja kursów radzenia sobie ze stresem, usprawniania komunikacji interpersonalnej, radzenia sobie z negatywnymi emocjami. Wzmacnianie asertywnych zachowań, pewności siebie i samoakceptacji.
- ❖ Stworzenie interesującej oferty zajęć pozalekcyjnych, klubów sportowych, kółek teatralnych, warsztatów itp.
- ❖ Rozpowszechnianie produktywnego modelu spędzania wolnego czasu.
- ❖ Informowanie młodzieży na temat łatwości uzależnienia, płynących z niego zagrożeń, wpływu alkoholu, papierosów i narkotyków na organizm, zwłaszcza na układ nerwowy i zdolność uczenia się.
- ❖ Podnoszenie kwalifikacji kadry nauczycielskiej w zakresie działań profilaktycznych przeciwdziałania problemowi picia alkoholu, zażywania narkotyków wśród młodzieży.

Powyższe działania zarówno placówek oświatowych, jak i rodziców wspomagać powinny samorządy lokalne, policja i organizacje pozarządowe. Ścisła współpraca tych jednostek w sprawie profilaktyki uzależnień i występowania zjawisk patologicznych wśród młodzieży to:

- ❖ Akcje informacyjne i profilaktyczne w mediach: lokalnej prasie, telewizji, stronach internetowych oraz bezpośrednie spotkania.
- ❖ Rozprowadzanie przystępnie sformułowanych materiałów profilaktyczno-prewencyjno-edukacyjnych w miejscach publicznych, tj. szkołach, instytucjach i organizacjach miejskich, budynkach mieszkalnych, sklepach, przychodniach itp.
- ❖ Tworzenie grup terapeutycznych dla dzieci dotkniętych uzależnieniem oraz ich rodziców, organizowanie grup samopomocowych.
- ❖ Kontrola rynku napojów alkoholowych, sprzedaży tytoniu i lokali rozrywkowych, zwłaszcza w kontekście przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim – badania mystery shopper.
- ❖ Ciągły monitoring stopnia patologii społecznych w celu jak najlepszej analizy stanu zagrożenia dzieci i młodzieży uzależnieniami – tworzenie co 2 lata strategii w ramach diagnozy problemów społecznych.
- ❖ Prowadzenie programów edukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży, uświadamianie co do skutków uzależnień, sposobów radzenia sobie z uzależnieniami i wskazywanie miejsc służących pomocą – stałe akcje informacyjne wśród dzieci i młodzieży.

W oparciu o przeprowadzone badania na terenie Gminy Szaflary, poniższy wykaz możliwych środków zaradczych podzielony został na obszary problemowe, które wymagają aktywnego przeciwdziałania.

Alkohol

- ❖ Z powodu niskiego wieku inicjacji picia alkoholu wśród młodzieży, ważne jest by wprowadzić programy edukacyjne podnoszące ten wiek.
- ❖ Wprowadzenie większej kontroli nad dostępnością alkoholu dla młodzieży, poprzez sprawowanie nadzoru nad jego dystrybucją.
- ❖ Ponieważ piwo jest najbardziej rozpowszechnionym alkoholem spożywanym przez młodzież, należy prowadzić edukację w kierunku szkodliwości spożywania tego napoju.
- ❖ Należy prowadzić edukację zdrowotną dotyczącą skutków i wpływu uzależnień alkoholowych na rodzinę.
- ❖ Stałe akcje informujące o instytucjach/ośrodkach, które pomagają w przypadku wystąpienia problemu uzależnienia od alkoholu.

- ❖ Spotkania z ludźmi, których dotyczy problem uzależnień, którzy wygrali walkę z nałogiem

Narkotyki

- ❖ Niewielka ilość respondentów deklaruje, że przyjmuje narkotyki, dlatego głównym obszarem profilaktyki w tym zakresie jest promowanie zdrowego trybu życia oraz szkodliwości przyjmowania narkotyków.
- ❖ W związku z tym, że najczęściej zażywany narkotykiem jest marihuana rekomenduje się akcje informacyjne dotyczące szkodliwości dla rozwoju człowieka zażywania tego narkotyku.
- ❖ Organizacja spotkań w szkołach i placówkach oświatowo-wychowawczych z osobami, które doświadczyły problemu uzależnienia i wyszły z nałogu.
- ❖ Stałe akcje informujące o instytucjach/ośrodkach, które pomagają w przypadku wystąpienia problemu uzależnienia od narkotyków.
- ❖ Zajęcia szkolne dotyczące używek powinny być prowadzone w blokach dotyczących różnych substancji psychoaktywnych i realnie prezentować nie tylko konsekwencje uzależnień, ale również podkreślać łatwość popadnięcia w nałóg.

Papierosy

- ❖ Ponieważ duża liczba młodzieży i dorosłych mieszkańców przyznaje się do palenia papierosów, należy prowadzić kampanię edukacyjną w szkołach i innych instytucjach, której celem jest uświadomienie szkodliwości palenia papierosów.
- ❖ Należy zwiększyć kontrolę nad możliwością zakupu papierosów, ponieważ w ocenie młodzieży dostęp ten jest dość łatwy lub bardzo łatwy.

Przemoc

- ❖ Stały monitoring problemu przemocy w rodzinie i rówieśniczej w cyklu 2-letnim, realizacja badań poświęconych zagadnieniom przemocy w rodzinie oraz rówieśniczej.
- ❖ Pozyskanie środków publicznych na kampanie informacyjne poświęcone problemowi przemocy.
- ❖ Uwrażliwienie nauczycieli i pedagogów na akty przemocy w szkołach.
- ❖ Przeprowadzenie akcji informacyjnej o możliwości korzystania z pomocy psychologa dostępnego na terenach szkół, który jest doradcą w przypadku problemu przemocy w rodzinie lub rówieśniczej, aby każdy, kto potrzebuje takiej pomocy wiedział do kogo i gdzie może się zwrócić.
- ❖ Stałe akcje informujące o instytucjach/ośrodkach, które pomagają w przypadku wystąpienia problemu przemocy rodzinnej lub rówieśniczej.

Spis tabel i wykresów

Tabela 1. Hobby szafarskiej młodzieży	9
Tabela 2. Programy profilaktyczne	70
Tabela 3. Spożywanie substancji psychoaktywnych.....	96
Tabela 4. Ilość i częstotliwość palenia tytoniu.....	104
Wykres 1. Struktura próby w podziale na płeć	6
Wykres 2. Struktura próby w podziale na rodzaj szkoły	6
Wykres 3. Wiek badanych uczniów	7
Wykres 4. Miejsce zamieszkania badanej młodzieży	7
Wykres 5. Struktura rodziny badanej młodzieży	7
Wykres 6. Liczba rodzeństwa badanych	8
Wykres 7. Zamieszkiwanie z dziadkami	8
Wykres 8. Wybrane formy spędzania wolnego czasu – częstotliwość	9
Wykres 9. Zdarzenia szafarskiej młodzieży w ostatnim roku	11
Wykres 10. Trudność w zdobyciu alkoholu	12
Wykres 11. Trudność w zdobyciu alkoholu w dekompozycji na płeć.....	13
Wykres 12. Trudność w zdobyciu alkoholu w dekompozycji na szkołę.....	14
Wykres 13. Ostatnie spożywanie alkoholu.....	14
Wykres 14. Ostatnie spożywanie alkoholu w dekompozycji na płeć	15
Wykres 15. Ostatnie spożywanie alkoholu w dekompozycji na szkołę	15
Wykres 16. Najczęściej konsumowany alkohol przez uczniów	16
Wykres 17. Najczęściej konsumowany alkohol przez uczniów w dekompozycji na płeć...16	
Wykres 18. Najczęściej konsumowany alkohol przez uczniów w dekompozycji na szkołę16	
Wykres 19. Kupno alkoholu w ciągu ostatniego miesiąca	17
Wykres 20. Inicjacja alkoholowa w podziale na typ alkoholu	18
Wykres 21. Inicjacja alkoholowa w podziale na typ alkoholu i płeć	19
Wykres 22. Inicjacja alkoholowa w podziale na typ alkoholu i szkołę	20
Wykres 23. Miejsce ostatniej konsumpcji alkoholu	21
Wykres 24. Miejsce ostatniej konsumpcji alkoholu w dekompozycji na płeć.....	21
Wykres 25. Miejsce ostatniej konsumpcji alkoholu w dekompozycji na szkołę	22
Wykres 26. Pierwsze upicie się	22
Wykres 27. Pierwsze upicie się w dekompozycji na płeć.....	23
Wykres 28. Prawdopodobieństwo zdarzeń po wypiciu alkoholu	24
Wykres 29. Spożywanie alkoholu, a prawdopodobieństwo, iż uczeń nie będzie w stanie przestać pić	25
Wykres 30. Trudność w zdobyciu marihuany lub haszyszu	27
Wykres 31. Trudność w zdobyciu marihuany lub haszyszu w dekompozycji na płeć.....	27
Wykres 32. Trudność w zdobyciu marihuany lub haszyszu w dekompozycji na szkołę....	27
Wykres 33. Ile razy zdarzyło ci się, że zapaliłeś/aś marihuanę lub haszysz?	28
Wykres 34. Trudność w zdobyciu poszczególnych substancji psychoaktywnych.....	29
Wykres 35. Trudność w zdobyciu poszczególnych substancji psychoaktywnych w dekompozycji na płeć.....	29
Wykres 36. Trudność w zdobyciu poszczególnych substancji psychoaktywnych w dekompozycji na szkołę.....	30
Wykres 37. Sposób, w jaki respondent wszedł w posiadanie narkotyków	31
Wykres 38. Powód z jakiego respondent zażył narkotyki.....	31
Wykres 39. Ile razy w życiu zdarzyło ci się zażyć następujące narkotyki?.....	32
Wykres 40. Wiek inicjacji narkotykowej	33

Wykres 41. Trudność w zdobyciu papierosów	33
Wykres 42. Trudność w zdobyciu papierosów w dekompozycji na szkołę	34
Wykres 43. Ile razy zdarzyło ci się wypalić papierosa w swoim życiu?	34
Wykres 44. Ile razy zdarzyło ci się wypalić papierosa w swoim życiu? Pytanie w dekompozycji na płęć.....	35
Wykres 45. Ile razy zdarzyło ci się wypalić papierosa w swoim życiu? Pytanie w dekompozycji na szkołę.....	35
Wykres 46. Inicjacja tytoniowa vs palenie codzienne.....	36
Wykres 47. Inicjacja tytoniowa vs palenie codzienne w dekompozycji na płęć	37
Wykres 48. Deklaracja respondentów: ilu z ich znajomych zażywa wybrane substancje psychoaktywne	38
Wykres 49. Deklaracja respondentów: czy rodzeństwo zażywa wybrane substancje psychoaktywne	39
Wykres 50. Ocena kontaktów z bliskimi	39
Wykres 51. Ocena kontaktów z bliskimi w dekompozycji na płęć	40
Wykres 52. Ocena kontaktów z bliskimi w dekompozycji na szkołę	40
Wykres 53. Samoocena szaflarskiej młodzieży	41
Wykres 54. Negatywne doświadczenia w życiu szaflarskiej młodzieży.....	42
Wykres 55. Negatywne doświadczenia w życiu szaflarskiej młodzieży w dekompozycji na płęć	42
Wykres 56. Negatywne doświadczenia w życiu szaflarskiej młodzieży w dekompozycji na szkołę	43
Wykres 57. Ocena częstotliwości stosowania dotkliwych kar cielesnych	44
Wykres 58. Znajomość osób wobec których stosowane są dotkliwe kary cielesne	44
Wykres 59. Młodzież wobec której stosowane są dotkliwe kary fizyczne.....	44
Wykres 60. Młodzież wobec której stosowane są dotkliwe kary fizyczne w dekompozycji na płęć.....	45
Wykres 61. Ocena częstotliwości nagminnego stosowania kar cielesnych według młodzieży	45
Wykres 62. Znajomość osób wobec których stosowane są nagminnie kary cielesne.....	45
Wykres 63. Znajomość osób wobec których stosowane są nagminnie kary cielesne w dekompozycji na płęć.....	46
Wykres 64. Ocena sytuacji młodzieży, czy są oni bici	46
Wykres 65. Ocena sytuacji młodzieży, czy są oni bici w dekompozycji na płęć.....	46
Wykres 66. Kiedy najczęściej stosowane są kary fizyczne według młodzieży.....	47
Wykres 67. Ilu nastolatkom przytrafia się przemoc rówieśnicza	48
Wykres 68. Ilu nastolatkom przytrafia się przemoc rówieśnicza – dekompozycja na płęć	48
Wykres 69. Znajomość osób, którym przytrafia się przemoc rówieśnicza	48
Wykres 70. Znajomość osób, którym przytrafia się przemoc rówieśnicza w dekompozycji na szkołę.....	49
Wykres 71. Czy respondentowi zdarzyła się przemoc rówieśnicza	49
Wykres 72. Czy respondentowi zdarzyła się przemoc rówieśnicza w dekompozycji na płęć	49
Wykres 73. Młodzież odrzucona przez rówieśników	50
Wykres 74. Znajomość osób doświadczonych odrzuceniem przez rówieśników	50
Wykres 75. Znajomość osób doświadczonych odrzuceniem przez rówieśników w dekompozycji na szkołę.....	50
Wykres 76. Młodzież w sytuacji odrzucenia przez rówieśników	51
Wykres 77. Młodzież w sytuacji odrzucenia przez rówieśników w dekompozycji na płęć	51

Wykres 78. Płeć respondentów	53
Wykres 79. Doświadczenie pracy z młodzieżą.....	54
Wykres 80. Szkoła, w której uczy respondent	54
Wykres 81. Stan cywilny respondentów	54
Wykres 82. Sposoby spędzania wolnego czasu przez uczniów	55
Wykres 83. Oferta szkoły, co do spędzania wolnego czasu po skończeniu zajęć	56
Wykres 84. Częstość spędzania czasu z rodzicami	57
Wykres 85. Wzrost zainteresowania młodych ludzi używkami na przestrzeni ostatnich lat	58
Wykres 86. Wzrost zainteresowania używkami, a doświadczenie pracy z dziećmi i młodzieżą jako dydaktyk.	58
Wykres 87. Najmniej szkodliwe używki według nauczycieli.....	59
Wykres 88. Częstotliwość z jaką uczniowie zażywają poszczególne używki.....	59
Wykres 89. Powód, dla którego uczniowie sięgają po używki	60
Wykres 90. Kiedy młodzież sięga po używki?	61
Wykres 91. Rodziny, z których pochodzi młodzież najczęściej sięgająca po narkotyki	61
Wykres 92. Dostępność substancji psychoaktywnych poza terenem szkoły	62
Wykres 93. Dostępność substancji psychoaktywnych na terenie szkoły	62
Wykres 94. Dostrzeganie konsekwencji stosowania używek wśród uczniów	63
Wykres 95. Konsekwencje stosowania używek wśród uczniów	63
Wykres 96. Częstotliwość form przemocy w szkołach	64
Wykres 97. Podsumowanie zbiorczych wyników dla występujących w szkole form agresji	65
Wykres 98. Skala zjawisk przemocy	66
Wykres 99. Źródła przemocy/agresji wśród uczniów	66
Wykres 100. Osoba, do której uczniowie najczęściej zwracają się z problemem przemocy	67
Wykres 101. Przedsięwzięcia podejmowane w szkole, aby zniwelować problem uzależnienia/stosowania używek wśród młodzieży	68
Wykres 102. Ocena efektywności poszczególnych działań profilaktycznych	69
Wykres 103. Programy profilaktyczne na terenie szkoły.....	70
Wykres 104. Ewaluacja programów profilaktycznych.....	70
Wykres 105. Realizacja gminnych programów profilaktycznych	71
Wykres 106. Najskuteczniejszy program profilaktyczny	71
Wykres 107. Struktura próby w podziale na płeć	74
Wykres 108. Struktura próby w podziale na wiek.....	74
Wykres 109. Wykształcenie badanych	75
Wykres 110. Stan cywilny badanych	75
Wykres 111. Dochód netto na gospodarstwo domowe	75
Wykres 112. Sytuacja ekonomiczna badanych.....	76
Wykres 113. Grupa zawodowa	76
Wykres 114. Sposoby spędzania wolnego czasu	77
Wykres 115. Sposoby spędzania wolnego czasu w dekompozycji na płeć.....	77
Wykres 116. Spożywanie napojów alkoholowych	78
Wykres 117. Spożywanie napojów alkoholowych w dekompozycji na płeć	78
Wykres 118. Spożywanie napojów alkoholowych w dekompozycji na wiek	79
Wykres 119. Częstotliwość spożywania napojów alkoholowych	79
Wykres 120. Częstotliwość spożywania napojów alkoholowych w dekompozycji na płeć.....	79
Wykres 121. Spożywanie napojów alkoholowych w dekompozycji na wiek	80
Wykres 122. Miejsca, w których respondent najczęściej spożywa napoje alkoholowe.....	80

Wykres 123. Miejsca, w których respondent najczęściej spożywa napoje alkoholowe w dekompozycji na płeć.....	81
Wykres 124. Miejsca, w których respondent najczęściej spożywa napoje alkoholowe w dekompozycji na wiek	81
Wykres 125. Osoby, z którymi respondent najczęściej pije alkohol.....	82
Wykres 126. Osoby, z którymi respondent najczęściej pije alkohol w dekompozycji na płeć	82
Wykres 127. Osoby, z którymi respondent najczęściej pije alkohol w dekompozycji na wiek.....	83
Wykres 128. Powody spożywania alkoholu	83
Wykres 129. Powody spożywania alkoholu w dekompozycji na płeć	84
Wykres 130. Alkohol pity najczęściej w ciągu ostatniego miesiąca	84
Wykres 131. Alkohol pity najczęściej w ciągu ostatniego miesiąca w dekompozycji na płeć	85
Wykres 132. Alkohol pity najczęściej w ciągu ostatniego miesiąca w dekompozycji na wiek.....	85
Wykres 133. Ilość wypitego piwa w ciągu ostatniego miesiąca.....	86
Wykres 134. Ilość wypitego piwa w ciągu ostatniego miesiąca w dekompozycji na płeć	86
Wykres 135. Ilość wypitego wina w ciągu ostatniego miesiąca.....	87
Wykres 136. Ilość wypitego wina w ciągu ostatniego miesiąca w dekompozycji na płeć	87
Wykres 137. Ilość wypitej wódki w ciągu ostatniego miesiąca	87
Wykres 138. Ilość wypitej wódki w ciągu ostatniego miesiąca w dekompozycji na płeć	88
Wykres 139. Ilość wypitych drinków w ciągu ostatniego miesiąca	88
Wykres 140. Ilość wypitych drinków w ciągu ostatniego miesiąca w dekompozycji na płeć	88
Wykres 141. Fizyczne skutki spożycia alkoholu.....	89
Wykres 142. Fizyczne skutki spożycia alkoholu w dekompozycji na płeć	89
Wykres 143. Fizyczne skutki spożycia alkoholu w dekompozycji na wiek.....	90
Wykres 144. Psychiczne skutki spożycia alkoholu	90
Wykres 145. Psychiczne skutki spożycia alkoholu w dekompozycji na płeć	91
Wykres 146. Wpływ spożywania alkoholu na relacje z otoczeniem	91
Wykres 147. Wpływ spożywania alkoholu na relacje z otoczeniem w dekompozycji na płeć	92
Wykres 148. Czy respondent kiedykolwiek upił się?	92
Wykres 149. Czy respondent kiedykolwiek upił się? Pytanie w dekompozycji na płeć? ...	92
Wykres 150. Czy respondent doświadczył zjawiska „urwania się filmu”?	93
Wykres 151. Czy respondent doświadczył zjawiska „urwania się filmu”? Pytanie w dekompozycji na płeć?	93
Wykres 152. Podejście respondenta do spożywania alkoholu	94
Wykres 153. Podejście respondenta do spożywania alkoholu w dekompozycji na płeć ...	94
Wykres 154. Podejście respondenta do spożywania alkoholu w dekompozycji na wiek...	95
Wykres 155. Zażywanie narkotyków/środków odurzających	96
Wykres 156. Częstotliwość spożywania środków odurzających/narkotyków	96
Wykres 157. Częstotliwość spożywania środków odurzających/narkotyków w dekompozycji na wiek	97
Wykres 158. Rodzaj zażywanego narkotyku/środka odurzającego.....	97
Wykres 159. Rodzaj zażywanego narkotyku/środka odurzającego w dekompozycji na wiek.....	98
Wykres 160. Powód zażywania narkotyków/środków odurzających	98

Wykres 161. Powód zażywania narkotyków/środków odurzających w dekompozycji na wiek.....	98
Wykres 162. Sposób, w jaki respondent po raz pierwszy spróbował narkotyku/środka odurzającego	99
Wykres 163. Doznawanie fizycznych skutków spożycia środków odurzających	99
Wykres 164. Doznawanie psychicznych skutków spożycia środków odurzających	100
Wykres 165. Wpływ spożywania środków odurzających na relacje z otoczeniem	100
Wykres 166. Podejście respondenta do zażywania narkotyków	101
Wykres 167. Podejście respondenta do zażywania narkotyków w dekompozycji na płeć	101
Wykres 168. Podejście respondenta do zażywania narkotyków w dekompozycji na wiek	102
Wykres 169. Palenie tytoniu.....	102
Wykres 170. Palenie tytoniu w dekompozycji na płeć	103
Wykres 171. Palenie tytoniu w dekompozycji na wiek.....	103
Wykres 172. Palenie tytoniu nałogowo	103
Wykres 173. Palenie tytoniu nałogowo w dekompozycji na płeć	103
Wykres 174. Palenie tytoniu nałogowo w dekompozycji na wiek	104
Wykres 175. Źródła wiedzy na temat konsekwencji spożywania alkoholu, narkotyków czy palenia papierosów	105
Wykres 176. Źródła wiedzy na temat konsekwencji spożywania alkoholu, narkotyków czy palenia papierosów w dekompozycji na wiek	105
Wykres 177. Dokąd zwróciłby się respondent w razie problemu z nałogiem?	106
Wykres 178. Dokąd zwróciłby się respondent w razie problemu z nałogiem? Pytanie w dekompozycji na wiek?.....	107
Wykres 179. Reakcja respondentów na akty przemocy	108
Wykres 180. Reakcja respondentów na akty przemocy w dekompozycji na płeć	108
Wykres 181. Fizyczna lub psychiczna przemoc w domu respondentów	109
Wykres 182. Przyczyna przemocy w gronie bliskich osób	110
Wykres 183. Przyczyna przemocy w gronie bliskich osób w dekompozycji na wiek	110
Wykres 184. Czy stosowanie kar cielesnych wobec dzieci powinno być dozwolone?	111
Wykres 185. Czy stosowanie kar cielesnych wobec dzieci powinno być dozwolone? Pytanie w dekompozycji na płeć	111
Wykres 186. Stosowanie przez respondentów kar cielesnych wobec swoich dzieci.....	112
Wykres 187. Stosowanie przez respondentów kar cielesnych wobec swoich dzieci w dekompozycji na płeć.....	112
Wykres 188. Stosowanie przez respondentów kar cielesnych wobec swoich dzieci w dekompozycji na wiek	113
Wykres 189. Czy okolicę badanych zamieszkują osoby unikane przez rodzinę/sąsiadów?	113
Wykres 190. Czy okolicę badanych zamieszkują osoby unikane przez rodzinę/sąsiadów? Pytanie w dekompozycji na wiek.....	114
Wykres 191. Przyczyna wykluczenia.....	114
Wykres 192. Przyczyna wykluczenia w dekompozycji na płeć	115
Wykres 193. Największe problemy społeczne Gminy Szaflary	116